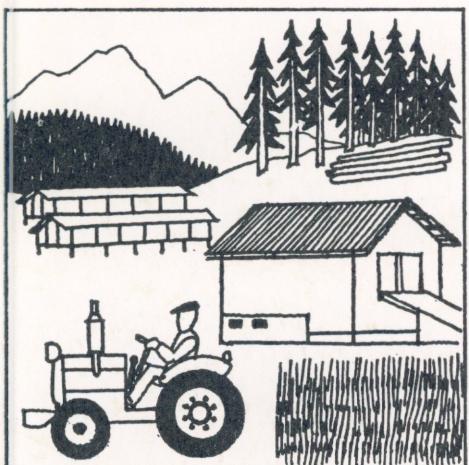

STATISTISKE ANALYSER

PRODUKSJONS- UTVIKLINGA I JORDBRUKET 1925-1972

TREND IN AGRICULTURAL PRODUCTION
1925-1972

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS
OSLO - NORWAY

STATISTISKE ANALYSER NR. 8

PRODUKSJONSUTVIKLINGA I JORDBRUKET

1925—1972

TREND IN AGRICULTURAL PRODUCTION

1925—1972

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY
OSLO 1974

ISBN 82-537-0374-0

FØREORD

Dette heftet byggjer på resultat frå dei 10-årlege fullstendige jordbrukssteljingane, dei årlege utvalsteljingane i jordbruket, den årlege avlingsstatistikken og dei 5-årlege utvalsteljingane for husdyrproduksjonen.

Det er i første rekke utviklinga i arealbruken, avlingsnivået, husdyrhaldet og ytinga i husdyrbruket ein har prøvd å vise. Framstillinga viser utviklinga i heile landet og i kvart av fylka.

I samband med utarbeidinga av denne publikasjonen er årlege data for kvart fylke blitt overførte til magnetband. Desse opplysningane var tidlegare berre å finne spreidd i ulike publikasjonar, men er no blitt lett tilgjengelege.

Publikasjonen er utarbeidd av konsulent Sigurd Lianes.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 27. mai 1974

Petter Jakob Bjerve

Norvald Ones

PREFACE

This publication is mainly based on results from the decennial complete agricultural censuses, the annual sample surveys, the annual yield statistics for crops and the quinquennial sample surveys for animal production.

The publication in the first place depict the trends in area utilization, yield, total crop, livestock and livestock production. The presentation is made for the country as a whole as well as for each county.

Prior to the preparation of this publication annual data for each county were transferred from different series of publications on to magnetic tape. In this way the data have become more easily accessible.

The publication has been prepared under the supervision of Mr. Sigurd Lianes.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 27 May 1974

Petter Jakob Bjerve

Norvald Ones

INNHOLD

	Side
T a b e l l r e g i s t e r	15
D i a g r a m r e g i s t e r	17
I. Innleiing	19
1. Omfang av analysen og problemstilling	19
2. Det statistiske materialet	19
II. Produksjon, import, eksport og forbruk. Heile landet	22
1. Generelt	22
2. Avling pr. dekar	23
3. Avling i alt	28
4. Slaktevekt pr. dyr av ymse husdyr, mjølkeyting pr. ku og egg pr. høne	30
5. Produksjonen av kjøt, flesk, mjølk og egg	31
6. Produksjon pr. innbyggjar	33
7. Import - eksport	33
III. Utviklinga fylkesvis	36
1. Østfold	36
a. Areal	36
b. Avling pr. dekar	37
c. Avling i alt	40
d. Husdyr	42
e. Slaktevekt og avdrøttsnivå	43
f. Samla husdyrproduksjon	44
g. Produksjon pr. innbyggjar	45
2. Akershus og Oslo	46
a. Areal	46
b. Avling pr. dekar	47
c. Avling i alt	49
d. Husdyr	52
e. Slaktevekt og avdrøttsnivå	53
f. Samla husdyrproduksjon	54
g. Produksjon pr. innbyggjar	55

INNHALD (framh.)

Side

III. Utviklinga fylkesvis (framh.)

	Side
3. Hedmark	56
a. Areal	56
b. Avling pr. dekar	57
c. Avling i alt	60
d. Husdyr	62
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	63
f. Samla husdyrproduksjon	64
g. Produksjon pr. innbyggjar	65
4. Oppland	66
a. Areal	66
b. Avling pr. dekar	67
c. Avling i alt	70
d. Husdyr	72
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	73
f. Samla husdyrproduksjon	74
g. Produksjon pr. innbyggjar	75
5. Buskerud	76
a. Areal	76
b. Avling pr. dekar	77
c. Avling i alt	80
d. Husdyr	82
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	83
f. Samla husdyrproduksjon	84
g. Produksjon pr. innbyggjar	85
6. Vestfold	86
a. Areal	86
b. Avling pr. dekar	87
c. Avling i alt	90
d. Husdyr	92
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	93
f. Samla husdyrproduksjon	94
g. Produksjon pr. innbyggjar	95
7. Telemark	96
a. Areal	96
b. Avling pr. dekar	97
c. Avling i alt	100
d. Husdyr	102
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	103
f. Samla husdyrproduksjon	104
g. Produksjon pr. innbyggjar	105

INNHOLD (framh.)

Side

III. Utviklinga fylkesvis (framh.)

8.	Aust-Agder	106
a.	Areal	106
b.	Avling pr. dekar	107
c.	Avling i alt	110
d.	Husdyr	112
e.	Slaktevekt og avdråttsnivå	113
f.	Samla husdyrproduksjon	114
g.	Produksjon pr. innbyggjar	115
9.	Vest-Agder	116
a.	Areal	116
b.	Avling pr. dekar	117
c.	Avling i alt	120
d.	Husdyr	122
e.	Slaktevekt og avdråttsnivå	123
f.	Samla husdyrproduksjon	124
g.	Produksjon pr. innbyggjar	125
10.	Rogaland	126
a.	Areal	126
b.	Avling pr. dekar	127
c.	Avling i alt	130
d.	Husdyr	132
e.	Slaktevekt og avdråttsnivå	133
f.	Samla husdyrproduksjon	134
g.	Produksjon pr. innbyggjar	135
11.	Hordaland	136
a.	Areal	136
b.	Avling pr. dekar	137
c.	Avling i alt	140
d.	Husdyr	142
e.	Slaktevekt og avdråttsnivå	143
f.	Samla husdyrproduksjon	144
g.	Produksjon pr. innbyggjar	145
12.	Sogn og Fjordane	146
a.	Areal	146
b.	Avling pr. dekar	147
c.	Avling i alt	150
d.	Husdyr	152
e.	Slaktevekt og avdråttsnivå	153
f.	Samla husdyrproduksjon	154
g.	Produksjon pr. innbyggjar	155

INNHOLD (framh.)

Side

III. Utviklinga fylkesvis (framh.)	
13. Møre og Romsdal	156
a. Areal	156
b. Avling pr. dekar	157
c. Avling i alt	160
d. Husdyr	162
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	163
f. Samla husdyrproduksjon	164
g. Produksjon pr. innbyggjar	165
14. Sør-Trøndelag	166
a. Areal	166
b. Avling pr. dekar	167
c. Avling i alt	170
d. Husdyr	172
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	173
f. Samla husdyrproduksjon	174
g. Produksjon pr. innbyggjar	175
15. Nord-Trøndelag	176
a. Areal	176
b. Avling pr. dekar	177
c. Avling i alt	180
d. Husdyr	182
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	183
f. Samla husdyrproduksjon	184
g. Produksjon pr. innbyggjar	185
16. Nordland	186
a. Areal	186
b. Avling pr. dekar	187
c. Avling i alt	190
d. Husdyr	192
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	193
f. Samla husdyrproduksjon	194
g. Produksjon pr. innbyggjar	195
17. Troms	196
a. Areal	196
b. Avling pr. dekar	197
c. Avling i alt	199
d. Husdyr	201
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	202
f. Samla husdyrproduksjon	203
g. Produksjon pr. innbyggjar	204

INNHOLD (framh.)

Side

III. Utviklinga fylkesvis (framh.)	
18. Finnmark	205
a. Areal	205
b. Avling pr. dekar	206
c. Avling i alt	208
d. Husdyr	210
e. Slaktevekt og avdråttsnivå	211
f. Samla husdyrproduksjon	212
g. Produksjon pr. innbyggjar	213
 Samandrag	 214
 Samandrag på engelsk	 216
 V e d l e g g	
1. Publikasjonar sende ut frå Statistisk Sentralbyrå sidan 1. juli 1973	219
2. Utvalde publikasjonar i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)	223

Standardteikn

- Null
- 0 Mindre enn 0,5 av den brukte eininga
- 0,0 Mindre enn 0,05 av den brukte eininga
- .. Oppgåve vantar

CONTENTS

	Page
I n d e x o f t a b l e s	16
I n d e x o f d i a g r a m s	18
I. Introduction	19
1. Scope of analysis and problem formulation	19
2. The statistical material	19
II. Production, imports, exports and consumption. The whole country	22
1. General	22
2. Yield per decare	23
3. Total production of various crops	28
4. Carcass weight, milk and egg yield per animal	30
5. Production of meat, pork, milk and eggs	31
6. Production per capita	33
7. Import - export	33
III. The development in each county	36
1. Østfold	36
a. Area	36
b. Yield per decare	37
c. Total production of various crops	40
d. Livestock	42
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	43
f. Livestock production, total	44
g. Production per capita	45
2. Akershus and Oslo	46
a. Area	46
b. Yield per decare	47
c. Total production of various crops	49
d. Livestock	52
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	53
f. Livestock production, total	54
g. Production per capita	55

CONTENTS (cont.)

	Page
III. The development in each county (cont.)	
3. Hedmark	56
a. Area	56
b. Yield per decare	57
c. Total production of various crops	60
d. Livestock	62
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	63
f. Livestock production, total	64
g. Production per capita	65
4. Oppland	66
a. Area	66
b. Yield per decare	67
c. Total production of various crops	70
d. Livestock	72
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	73
f. Livestock production, total	74
g. Production per capita	75
5. Buskerud	76
a. Area	76
b. Yield per decare	77
c. Total production of various crops	80
d. Livestock	82
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	83
f. Livestock production, total	84
g. Production per capita	85
6. Vestfold	86
a. Area	86
b. Yield per decare	87
c. Total production of various crops	90
d. Livestock	92
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	93
f. Livestock production, total	94
g. Production per capita	95
7. Telemark	96
a. Area	96
b. Yield per decare	97
c. Total production of various crops	100
d. Livestock	102
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	103
f. Livestock production, total	104
g. Production per capita	105

CONTENTS (cont.)

	Page
III. The development in each county (cont.)	
8. Aust-Agder	106
a. Area	106
b. Yield per decare	107
c. Total production of various crops	110
d. Livestock	112
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	113
f. Livestock production, total	114
g. Production per capita	115
9. Vest-Agder	116
a. Area	116
b. Yield per decare	117
c. Total production of various crops	120
d. Livestock	122
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	123
f. Livestock production, total	124
g. Production per capita	125
10. Rogaland	126
a. Area	126
b. Yield per decare	127
c. Total production of various crops	130
d. Livestock	132
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	133
f. Livestock production, total	134
g. Production per capita	135
11. Hordaland	136
a. Area	136
b. Yield per decare	137
c. Total production of various crops	140
d. Livestock	142
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	143
f. Livestock production, total	144
g. Production per capita	145
12. Sogn og Fjordane	146
a. Area	146
b. Yield per decare	147
c. Total production of various crops	150
d. Livestock	152
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	153
f. Livestock production, total	154
g. Production per capita	155

CONTENTS (cont.)

Page

III. The development in each county (cont.)	
13. Møre og Romsdal	156
a. Area	156
b. Yield per decare	157
c. Total production of various crops	160
d. Livestock	162
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	163
f. Livestock production, total	164
g. Production per capita	165
14. Sør-Trøndelag	166
a. Area	166
b. Yield per decare	167
c. Total production of various crops	170
d. Livestock	172
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	173
f. Livestock production, total	174
g. Production per capita	175
15. Nord-Trøndelag	176
a. Area	176
b. Yield per decare	177
c. Total production of various crops	180
d. Livestock	182
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	183
f. Livestock production, total	184
g. Production per capita	185
16. Nordland	186
a. Area	186
b. Yield per decare	187
c. Total production of various crops	190
d. Livestock	192
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	193
f. Livestock production, total	194
g. Production per capita	195
17. Troms	196
a. Area	196
b. Yield per decare	197
c. Total production of various crops	199
d. Livestock	201
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	202
f. Livestock production, total	203
g. Production per capita	204

CONTENTS (cont.)

	Page
III. The development in each county (cont.)	
18. Finnmark	205
a. Area	205
b. Yield per decare	206
c. Total production of various crops	208
d. Livestock	210
e. Carcass weight, milk and egg yield per animal	211
f. Livestock production, total	212
g. Production per capita	213
Summary	214
English summary	216

A p p e n d i c e s

1. Publications issued by the Central Bureau of Statistics since 1 July 1973	219
2. Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)	223

Explanation of Symbols

- Nil
- 0 Less than 0.5 of unit employed
- 0,0 Less than 0.05 of unit employed
- .. Data not available

TABELLREGISTER

	Side
II. Produksjon, import, eksport og forbruk. Heile landet	
1. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Heile landet	22
2. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet	23
3. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Heile landet	24
4. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet	28
5. Forbruk av ymse formidlar 1938-1972. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet	29
6. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Heile landet	30
7. Slaktevekt av ymse husdyr. Kilo. Heile landet	30
8. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne. Kilo. Heile landet	31
9. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Heile landet	32
10. Innført korn og mjøl til mat. Gjennomsnitt pr. år. Tonn. Heile landet	33
11. Forbruk av kraftfør av norsk og utanlandsk opphav. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet ..	34
12. Innførsel og utførsel av ymse husdyrprodukt. Gjennomsnitt pr. år. Tonn. Heile landet ..	35
III. Utviklinga fylkesvis	
Østfold	
13. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Østfold	36
14. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Østfold	37
15. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Østfold	38
16. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Østfold	38
17. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Østfold	39
18. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Østfold	40
19. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Østfold	42
20. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Østfold	43
21. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Østfold	44
22. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Østfold ..	44
23. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Østfold	45
Akershus og Oslo. Tabellane 24-34 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold).	46
Hedmark. Tabellane 35-45 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	56
Oppland. Tabellane 46-56 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	66
Buskerud. Tabellane 57-67 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	76
Vestfold. Tabellane 68-78 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	86
Telemark. Tabellane 79-89 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	96
Aust-Agder. Tabellane 90-100 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	106
Vest-Agder. Tabellane 101-111 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	116
Rogaland. Tabellane 112-122 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	126
Hordaland. Tabellane 123-133 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	136
Sogn og Fjordane. Tabellane 134-144 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	146
Møre og Romsdal. Tabellane 145-155 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	156
Sør-Trøndelag. Tabellane 156-166 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	166
Nord-Trøndelag. Tabellane 167-177 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	176
Nordland. Tabellane 178-188 (tilsvarar tabellane 13-23 for Østfold)	186
Troms. Tabellane 189-198 (tilsvarar tabellane 13-16 og 18-23 for Østfold)	196
Finnmark. Tabellane 199-208 (tilsvarar tabellane 13-16 og 18-23 for Østfold)	205

INDEX OF TABLES

	Page
II. Production, imports, exports and consumption. The whole country	
1. The area of various crops. Average per year. Decares. The whole country	22
2. Yield per decare. Kilos. Average per year. The whole country	23
3. Yield per decare. Kilos. Regression coefficients. The whole country	24
4. Yield of various crops, total and per capita. Average per year. The whole country	28
5. Consumption of various feed stuffs 1938-1972. Average per year. The whole country	29
6. Livestock. Average number of animals per June 20. The whole country	30
7. Carcass weight of various livestock. Kilos. The whole country	30
8. Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos. The whole country	31
9. Production of various livestock products, total and per capita. The whole country	32
10. Imported grains and flour for food. Average per year: Tons. The whole country	33
11. Consumption of concentrates of Norwegian and foreign origin. Average per year. The whole country	34
12. Imports and exports of various livestock products. Average per year. Tons. The whole country	35
III. The development in each county	
Østfold	
13. The area of various crops. Average per year. Decares. Østfold	36
14. The area of various crops as per cent of the average of all counties. Østfold	37
15. Yield per decare. Kilos. Average per year. Østfold	38
16. Yield per decare as per cent of the country average. Østfold	38
17. Yield per decare. Kilos. Regression coefficients. Østfold	39
18. Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Østfold	40
19. Livestock. Average number of animals per June 20. Østfold	42
20. Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Østfold	43
21. Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Østfold	44
22. Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Østfold	44
23. Production of various livestock products, total and per capita. Østfold	45
Akershus and Oslo. Tables 24-34 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	46
Hedmark. Tables 35-45 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	56
Oppland. Tables 46-56 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	66
Buskerud. Tables 57-67 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	76
Vestfold. Tables 68-78 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	86
Telemark. Tables 79-89 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	96
Aust-Agder. Tables 90-100 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	106
Vest-Agder. Tables 101-111 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	116
Rogaland. Tables 112-122 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	126
Hordaland. Tables 123-133 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	136
Sogn og Fjordane. Tables 134-144 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	146
Møre og Romsdal. Tables 145-155 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	156
Sør-Trøndelag. Tables 156-166 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	166
Nord-Trøndelag. Tables 167-177 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	176
Nordland. Tables 178-188 (correspond to the tables 13-23 for Østfold)	186
Troms. Tables 189-198 (correspond to the tables 13-16 and 18-23 for Østfold)	196
Finnmark. Tables 199-208 (correspond to the tables 13-16 and 18-23 for Østfold)	205

DIAGRAMREGISTER

	Side
1. Bygg. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet	25
2. Bygg. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet	25
3. Havre. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet	25
4. Havre. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet	25
5. Potet. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet	26
6. Potet. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet	26
7. Fôrnepe og kålrot. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet	26
8. Fôrnepe og kålrot. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet	26
9. Høy frå fulldyrka eng. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet	27
10. Høy frå fulldyrka eng. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet	27
11. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Østfold	41
12. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Østfold	41
13. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Akershus og Oslo	51
14. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Akershus og Oslo	51
15. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hedmark	61
16. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hedmark	61
17. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Oppland	71
18. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Oppland	71
19. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Buskerud	81
20. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Buskerud	81
21. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vestfold	91
22. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vestfold	91
23. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Telemark	101
24. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Telemark	101
25. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Aust-Agder	111
26. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Aust-Agder	111
27. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vest-Agder	121
28. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vest-Agder	121
29. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Rogaland	131
30. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Rogaland	131
31. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hordaland	141
32. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hordaland	141
33. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Sogn og Fjordane	151
34. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Sogn og Fjordane	151
35. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Møre og Romsdal	161
36. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Møre og Romsdal	161
37. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Sør-Trøndelag	171
38. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Sør-Trøndelag	171
39. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Nord-Trøndelag	181
40. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Nord-Trøndelag	181
41. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Nordland	191
42. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Nordland	191
43. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Troms	200
44. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Troms	200
45. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Finnmark	209
46. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Finnmark	209

INDEX OF DIAGRAMS

	Page
1. Barley. Yield in kilos per decare 1925-1939. The whole country	25
2. Barley. Yield in kilos per decare 1946-1972. The whole country	25
3. Oats. Yield in kilos per decare 1925-1939. The whole country	25
4. Oats. Yield in kilos per decare 1946-1972. The whole country	25
5. Potato. Yield in kilos per decare 1925-1939. The whole country	26
6. Potato. Yield in kilos per decare 1946-1972. The whole country	26
7. Fodder turnips and swedes. Yield in kilos per decare 1925-1939. The whole country	26
8. Fodder turnips and swedes. Yield in kilos per decare 1946-1972. The whole country	26
9. Hay from cultivated meadows. Yield in kilos per decare 1925-1939. The whole country	27
10. Hay from cultivated meadows. Yield in kilos per decare 1946-1972. The whole country	27
11. Crops of various plant products as per cent of the average county. Østfold	41
12. Production of various livestock products as per cent of the average county. Østfold	41
13. Crops of various plant products as per cent of the average county. Akershus and Oslo	51
14. Production of various livestock products as per cent of the average county. Akershus and Oslo	51
15. Crops of various plant products as per cent of the average county. Hedmark	61
16. Production of various livestock products as per cent of the average county. Hedmark	61
17. Crops of various plant products as per cent of the average county. Oppland	71
18. Production of various livestock products as per cent of the average county. Oppland	71
19. Crops of various plant products as per cent of the average county. Buskerud	81
20. Production of various livestock products as per cent of the average county. Buskerud	81
21. Crops of various plant products as per cent of the average county. Vestfold	91
22. Production of various livestock products as per cent of the average county. Vestfold	91
23. Crops of various plant products as per cent of the average county. Telemark	101
24. Production of various livestock products as per cent of the average county. Telemark	101
25. Crops of various plant products as per cent of the average county. Aust-Agder	111
26. Production of various livestock products as per cent of the average county. Aust-Agder	111
27. Crops of various plant products as per cent of the average county. Vest-Agder	121
28. Production of various livestock products as per cent of the average county. Vest-Agder	121
29. Crops of various plant products as per cent of the average county. Rogaland	131
30. Production of various livestock products as per cent of the average county. Rogaland	131
31. Crops of various plant products as per cent of the average county. Hordaland	141
32. Production of various livestock products as per cent of the average county. Hordaland	141
33. Crops of various plant products as per cent of the average county. Sogn og Fjordane	151
34. Production of various livestock products as per cent of the average county. Sogn og Fjordane	151
35. Crops of various plant products as per cent of the average county. Møre og Romsdal	161
36. Production of various livestock products as per cent of the average county. Møre og Romsdal	161
37. Crops of various plant products as per cent of the average county. Sør-Trøndelag	171
38. Production of various livestock products as per cent of the average county. Sør-Trøndelag	171
39. Crops of various plant products as per cent of the average county. Nord-Trøndelag	181
40. Production of various livestock products as per cent of the average county. Nord-Trøndelag	181
41. Crops of various plant products as per cent of the average county. Nordland	191
42. Production of various livestock products as per cent of the average county. Nordland	191
43. Crops of various plant products as per cent of the average county. Troms	200
44. Production of various livestock products as per cent of the average county. Troms	200
45. Crops of various plant products as per cent of the average county. Finnmark	209
46. Production of various livestock products as per cent of the average county. Finnmark	209

I. INNLEIING

1. Omfang av analysen og problemstilling

I denne analysen er det tatt sikte på å vise sentrale trekk ved produksjonsutviklinga i jordbruksareal for heile landet og for kvart av fylka frå 1925 og så langt fram som ein har tal. Når ein har valt 1925 som utgangsår, kjem det av at avlingsstatistikken i si noverande form byrja det året. Elles er statistikken meir omfattande og av betre kvalitet til nærmere notida ein kjem.

Jordbruksarealet har i den perioden det her er tale om, først vist auke og seinare nedgang. Bruken av arealet har også endra seg over tida. Avlingsnivået viser svært store årlege variasjonar og berre ved å sjå på ein lengre periode kan ein finne uttrykk for langtidstendensen i utviklinga. Også når det gjeld talet på husdyr av ymse slag har det vore store svingningar. Avdråttsnivået pr. dyr viser stort sett auke, og særleg markert er auken for storfeet. I dette heftet viser ein utviklinga i produksjonen og korleis denne er eit resultat av arealutnytting, husdyrhald, avlingsnivå og avdråttsnivå.

Utviklinga kan vere svært ulik frå fylke til fylke. Dermed skjer det over tida vridningar fylka imellom slik at deira absolute og relative betydning i produksjonen blir endra. Dette gjeld både totalproduksjonen og produksjonen av enkelte produkt. Eit sentralt formål med denne publikasjonen er å vise utviklinga i kvart fylke og kva rolle dei ulike fylke spelar i produksjonen av ymse jordbruksprodukt.

2. Det statistiske materialet

Det er hovudsakleg 4 dataseriar som er brukte i denne analysen:

- a. Fullstendige jordbruksteljingar
- b. Årlege utvalgsteljingar for areal og husdyrhald
- c. Årleg avlingsstatistikk
- d. Produksjonsteljingar for husdyrproduksjonen

I den aktuelle perioden har det vore fullstendige jordbruksteljingar i 1929, 1939, 1949, 1959 og 1969. Frå desse teljingane har ein detaljerte oppgåver over areal og husdyrhald for alle bruk.

Dei årlege utvalgsteljingane for areal og husdyrhald byggjer på eit utval av bruk som gav oppgåve til siste fullstendige jordbruksteljing. Utvalet av bruk er det same alle åra mellom to fullstendige teljingar. Dei årlege utvalgsteljingane for areal og husdyrhald tok til i 1923, og dekkjer såleis heile perioden som er aktuell ved denne analysen.

Den årlege avlingsstatistikken byggjer frå og med 1925 på oppgåver frå jordstyra over-avlingsnivået, og på arealstatistikken frå dei årlege utvalgsteljingane for areal og husdyrhald. Jordstyra skal kvart år hente inn avlingsoppgåver frå 5 bruk som mest mogleg representerer det vanlege avlingsnivået i kommunen. Desse oppgåvene skal jordstyra nytte som grunnlag for si vurdering når dei gir opp avlingsnivået i kommunen. Avlingsnivået for fylka blei den første tida utrekna som eit vanleg gjennomsnitt av avlingsnivået for kommunane i vedkomande fylke. I dag blir kommuneoppgåvene tillagt vekt etter omfanget av dyrkinga. For fylka blir det utrekna totalavling for kvar vekst ved å multiplisere avlinga pr. dekar, som er utrekna på grunnlag av jordstyreoppgåvene, med arealet. Totalavlinga for kvar vekst for heile landet er utrekna ved å summere totalavlinga for alle fylka.

Produksjonsteljingane for husdyrproduksjonen er utvalsteljingar. Slike teljingar er haldne i 1928, 1947, 1950 og seinare med 5-års mellomrom. Bortsett frå teljinga i 1928 er produksjonsteljingane haldne i samband med dei årlege utvalgsteljingane for areal og husdyrhald, og det er innhenta oppgåver for dei same brukene som der. Ved produksjonsteljingane i 1965 og 1970 blei det henta inn oppgåver for kalenderåret før teljinga. Ved dei tidlegare teljingane blei teljingsåret rekna frå 20/6 året før teljinga til 20/6 i teljingsåret (1/7 - 30/6 for mjølk, egg og ull). Produksjonsteljingane gir grunnlag for utrekning av gjennomsnittsvekter for dei ulike dyreslag og produksjonen av kjøt og flesk. Vidare gir dei grunnlag for utrekning av avdrått pr. dyr og totalproduksjon av mjølk og egg.

Spørsmålstillinga er blitt noko endra frå teljing til teljing, og utrekningane er heller ikkje like omfattande for kvar teljing.

I tillegg til dataene frå desse 4 seriene er det nytta oppgåver også frå andre seriær. Dette gjeld mellom anna mjølkeproduksjon pr. ku som er oppgitt skjønsmessig av jordstyra kvart 5. år sidan 1925. Vidare har ein nytta tal for produksjonen av kjøt og flesk som er utrekna i Statistisk Sentralbyrå for enkelte år mellom 1928 og 1947. Ved desse utrekningane er slaktevektene frå produksjons-teljinga i 1928 lagt til grunn. Ettersom slaktevektene pr. dyr endra seg i denne perioden, er ikkje produksjonstala for desse åra så gode som ein kunne ynskje.

For ein så lang periode som frå 1925 til 1973 vil det alltid finnast område der tala ikkje utan vidare kan jamførast frå år til år. Dette har sin bakgrunn i at enkelte spørsmålstillingar må endrast frå teljing til teljing fordi tilhøva i praksis endrar seg. Vidare krev nye situasjonar nye spørsmål som ikkje var aktuelle tidlegare.

Bortsett frå åra 1925-1928 har ein rekna ut tal for jordbruksareal i drift for heile tidsrommet analysen omfattar. Seterlykkjer er rekna med i jordbruksareal i drift. Desse var ikkje tatt med for perioden 1930-1938, og for desse åra har ein nytta-tala frå teljinga i 1929. Utslåttar og jordbruksareal ute av drift er derimot haldne utanfor jordbruksareal i drift.

Av åkervekstane er det i denne analysen lagt mest vekt på korn og erter til mogning, potet, fôrnepe og kålrot. For alle desse vekstane har ein tal for heile perioden.

Frå og med 1929 er det med nokolunde fullstendige tal for eng til slått og kulturgeite. I arealstatistikken for åra 1925-1928 var det for slåttengen med tal berre for kunstig eng. Dette tilsvasar stort sett eng frå fulldyrka jord. Naturenga kom med frå og med 1929. Før den fullstendige teljinga i 1959 blei arealet av seterlykkjer gitt opp som eigen post. For desse åra er seterlykkjene rekna med som natureng. Ved seinare teljingar er arealet av seterlykkjer ikkje spesifisert særskilt, men fordelt etter kva vekst som blir dyrka. Kulturgeite var ikkje med i arealstatistikken i åra 1925-1928.

Frå avlingsstatistikken har ein i dette arbeidet tatt med korn og erter, halm, potet, fôrnepe og kålrot og høy. For alle desse vekstane har ein kome fram til tal for alle åra i perioden. På same måten som for arealstatistikken har ein slått tala for seterlykkjene saman med tala for natureng på innmark. Tala for totalavlinga frå natureng i 1925-1928 må reknast som ekstra usikre då natureng ikkje blei tatt med i arealstatistikken før i 1929.

Under analysearbeidet er det på grunnlag av avlingsstatistikken rekna ut samla avling i føreiningar. Desse utrekningane omfattar dei vekstane som til kvar tid var med i avlingsstatistikken, og det er nytta dei same omrekningsfaktorane frå vekt til føreiningar i heile perioden. Det kan nemnast at kulturgeite og oljevekstar til mogning ikkje er med i avlingsstatistikken for jordbruket.

For hest i alt har ein tal for alle åra i perioden. For storfe er det tatt med storfe i alt, ku, kalv i alt, okse over 1 år og kvige. For storfe i alt og ku har ein tal for alle åra, medan ein for kalv i alt, okse og kvige berre har tal frå dei fullstendige teljingane og for alle åra etter krigen.

Når det gjeld sau i alt og geit i alt ligg det føre tal for alle åra. For sau og geit over 1 år har ein derimot tal berre frå dei fullstendige teljingane og for alle åra etter krigen.

Inndelinga av svina etter alder er blitt endra i perioden. I tabellane er derfor berre tatt med svin i alt og avlssvin. Under avlssvin er i åra før 1929 rekna med alle avlssvin. Frå og med 1929 til og med 1958 er det tatt med avlssvin over 4 mndr., medan det seinare er tatt med tal for avlssvin over 6 mndr. Det viste seg at dei årlege utvalsteljingane for areal og husdyrhald ikkje fanga opp dei store endringane i svinetalet frå 1929 og utover. Det blei derfor utført særskilde svineteljingar i åra 1934-1937 (teljinga i 1934 omfatta også 1933). Desse undersøkingane blei gjennomførde omkring 1. april og 1. oktober, og var lagt opp som fullstendige svineteljingar i 8 heile fylke og i 20 kommunar i dei andre fylka. På grunnlag av desse teljingane har ein gjort overslag for talet på svin i alt for heile landet pr. 1. juli. Tala frå desse undersøkingane kan elles ikkje utan vidare jamførast med tala frå dei årlege teljingane før og etter.

Ved dei årlege teljingane før 1939 var det ikkje skilt mellom høns og anna fjørfe. Ved utvals-teljingane etter 1959 er hanane ikkje tatt med. Tala som i tabellane i dette heftet er førde opp under vaksne høns, gjeld derfor vaksne fjørfe før 1939, vaksne høns i perioden 1939-1958 og vaksne høner frå

og med 1959. For åra 1962-1964 blei unghøner (under 1 år) talde saman med hønekyllingar. Tala for desse åra kan derfor ikkje utan vidare jamførast med tala elles.

For slaktevekt pr. dyr er det nytta fleire seriar ved produksjonsteljingane. Det er såleis gitt gjennomsnittsvekt for alle slakt, gjennomsnittsvekt for slakt til sal og gjennomsnittsvekt for slakt til heimeforbruk. Vidare er det gitt slaktevekt av livdyra. Det har likevel vist seg å vere vanskeleg å finne ein serie som er publisert ved alle produksjonsteljingane. I tabellane i dette heftet er det derfor berre gitt tal for ku, sau over 1 år, sau under 1 år og slaktesvin. Som hovudregel gjeld tala i tabellane slakt til sal. For 1964 og 1969 er slakt til heimeforbruk og slakt til sal slått saman slik at gjennomsnittsvektene gjeld alle slakt.

For teljingane før 1964 gjeld tala for slaktesvin berre svin over 4 mndr. Det var likevel få svin som blei slakta før dei var 4 mndr., slik at dette hadde relativt liten innverknad på den gjennomsnittlege slaktevekta.

I dette heftet er det og gitt tal for mjølk pr. ku og egg pr. høne. Tala som er tatt med for mjølk for åra 1925, 1930, 1935 og 1939 byggjer på oppgåver frå jordstyra. Ved produksjonsteljinga i 1927/28 blei det rekna ut tal for mjølk pr. ku, men det viste seg at tala ein kom fram til var for høge. Det var derfor jordstyreoppgåvene for 1925 som blei nytta i utrekninga av mjølkeproduksjonen. Tala for mjølk pr. ku og egg pr. høne er elles henta frå produksjonsteljingane.

Ved dei første produksjonsteljingane var det for kjøt og flesk lagt mest vekt på å rekne ut samla produksjon der buskapendringar var rekna med. Det er slike tal som er tatt med i tabellane i denne publikasjonen. Ved dei siste produksjonsteljingane er det derimot hovudsakleg blitt publisert tal for slakt til sal og heimeforbruk. I samband med denne analysen har ein derfor utført enkelte nye utrekningar slik at tala frå alle produksjonsteljingane kan jamførast. I tabellane har ein og tatt med tal for produksjonen i 1930, 1935 og 1939/40. Desse utrekningane byggjer ikkje på eigne undersøkingar og kan derfor vere noko meir usikre enn tala elles.

Så langt det let seg gjere er tidsrommet som denne analysen omfattar delt inn i 5-års periodar. For kvar periode er det rekna ut gjennomsnittstal for areal, avlingsnivå, totalavling og husdyrhald. På denne måten får vi presentert eit svært omfattande materiale i ei konsentrert form. For avlingsnivået med svært store variasjonar får ein dessutan betre oversikt over den trendmessige utviklinga ved å nytte gjennomsnittstal.

Det er av interesse å vise korleis dei enkelte fylka står i høve til dei andre fylka. Ved den framstillingsmåten som er nytta i dette heftet, har ein funne det mest praktisk å samanlikne tal for kvart fylke med gjennomsnittstal for alle fylka. Under utrekninga av tala for gjennomsnittsfylket har ein ikkje rekna Oslo som eige fylke, slik at ein har delt rikstala på 18. I tabellane har ein for kvart fylke rekna ut dei viktigaste tala i prosent av tala for dette gjennomsnittsfylket. Ved denne presentasjonsmåten blir tala for fylke som er lik gjennomsnittet sett til 100. Tal som ligg over tala for gjennomsnittsfylket blir over 100, medan tal som er under blir mindre enn 100.

Utviklinga i avlingsnivået har ein også vist ved å rekne ut følgjande regresjonslikningar:

$$y = a + bx$$

$$y = a + bx + cx^2$$

I desse likningane står x for år-nr. i beregningsperioden der første året er nr. 1, andre året nr. 2 osv. Vidare står y for avling pr. dekar i vedkomande år. Den første likninga gir ei rett linje for utviklinga i avlingsnivået, medan den andre likninga gir aukande eller avtakande endring i avlingsnivået. I ein del tabellar gir ein tal for konstantleddet a og koeffisientane b og c. A står for avlingsnivået før starten av perioden. I den første likninga vil b stå for den årlege endringa, medan den årlege endringa etter likning nr. 2 er avhengig både av b og c, og derfor ulik frå år til år.

Utrekningane er utførte for 2 periodar for kvar vekst. Ein har såleis rekna ut tal for åra før krigen (1925-1939) og for åra etter krigen (1946-1972) kvar for seg.

II. PRODUKSJON, IMPORT, EKSPORT OG FORBRUK. HEILE LANDET

1. Generelt

Produksjonen i norsk jordbruk er på langt nær stor nok til å dekke innanlandsk forbruk. Klimatiske forhold set grenser for kva vekstar som i det heile kan dyrkast i ulike delar av landet. Avlingane pr. dekar vil også bli små etter kvart som ein nærmare seg dyrkingsgrensa. Dette gjer at vi stort sett kan oppnå lågare utbytte pr. dekar her i landet enn i land med gode vekstforhold. Engvekstar og enkelte andre fôrvekstar kan gi bra avlingar under forhold som er dårlige for t.d. kornvekstar. Særleg vest og nord i landet og i fjellbygdene er det derfor engvekstar som er mest aktuelle i plantedyrkninga, og jordbruket må baserast på foredling av føret gjennom husdyr.

Det er likevel ikke berre jorda si avkastingsevne som set grenser for jordbruksproduksjonen i vårt land. Vi har også lite jordbruksareal pr. innbyggjar. I 1930-åra hadde vi ca. 3,6 dekar jordbruksareal (eksclusive utslåttar) pr. innbyggjar. Etter siste verdskrig har jordbruksarealet stadig blitt mindre, og i 1973 hadde vi berre 2,3 dekar pr. innbyggjar.

Tabell 1. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Heile landet The area of various crops. Average per year. Decares. The whole country

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal										
Agricultural area .	..	10286756	10530480	10135006	10244751	10215707	9992797	9742115	9245472	
Korn og erter i alt										
Grains and dry peas,										
total	1820606	1781274	1870847	1555536	1697085	2066685	2311827	2356580	2694420	
Kveite Wheat ...	102432	130707	324306	327478	227589	140522	85489	35860	38495	
Rug Rye	85146	65452	53268	15447	7248	7374	11985	8535	15129	
Bygg Barley	576788	565262	578622	390888	670028	1262367	1647340	1832664	1790441	
Havre Oats	976241	954325	860023	772226	756497	632713	552532	471921	845103	
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	79998	65528	54629	49498	35724	23710	14481	7601	5252	
Potet Potato	484101	482694	514659	605921	572214	556294	522188	411425	306431	
Fôrnepe og kålrot										
Fodder turnips and swedes	143826	183613	184326	147185	127407	120780	115916	87697	50368	
Andre vekstar på åker og i hage										
Other crops	208242	340569	359560	441887	458921	527211	601703	746702	721643	
Eng til slått Meadow for mowing ...	..	6892346	6905897	6066152	5846152	5328025	4893518	4582712	4006616	
Fulldyrka Culti- vated	4288309	4951965	5129390	4758573	4727811	4434794	4274253	4156205	3711899	
Natureng og over- flatedyrka Permanent grass- land	..	1940381	1776507	1307579	1118341	893231	619265	426507	294717	
Kulturbete Pas- tures	..	606260	695191	1318326	1542972	1616712	1547645	1557000	1465994	
Fulldyrka Culti- vated	..	240545	284367	535978	607896	624593	588417	572971	528276	
Natureng og over- flatedyrka Permanent grass- land	..	365715	410823	782347	935076	992120	959228	984028	937719	

Ein del areal (særleg myrjord) kan enno nydyrkast. Det meste av denne jorda ligg i dei mindre gode delane av landet og vil derfor, om den blir dyrka, bli brukt til førproduksjon. Vurdert ut frå jordbrukspolitikken slik den er utforma i dag, vil nydyrkning ikkje skje i høgt tempo. Dyrka jord vil også stadig bli tatt ut av produksjon av forskjellige årsaker, og ein må rekne med at folketalet vil auke, i alle fall ei stund framover. Det er derfor realistisk å rekne med nedgang i arealet av dyrka jord pr. innbyggjar også i tida framover.

For å fremje sjølbergingsberedskapen og måla for busetnaden har det vore politisk ønskje om å halde jordbruksproduksjonen på eit høgre nivå enn det reint økonomiske vurderingar skulle tilseie. Målsettinga for vår landbrukspolitikk har såleis gått ut på full marknadsdekning av husdyrprodukt og av potet, grovare grønsaker og bær, dessutan størst mogleg dekning for frukt og mindre lagringsdyktige grønsaker. For korn har målsettinga vore at ein skal produsere så mykje som forsvarleg. "Forsvarleg" vil då seie at det skal produserast så mykje at ein slepp overproduksjon av mjølk etc., men ikkje så mykje at det blir underskot på husdyrprodukt.

Om jordbruksarealet pr. innbyggjar har minna, har likevel produksjonen pr. innbyggjar vist ein svak auke. Dette kjem delvis av at avling pr. dekar og husdyrproduktet pr. føreining har auka forholdsvis sterke enn nedgangen i arealet. På kaloribasis dekkjer norske jordbruksprodukt no ca. 38 prosent av matvareforbruket her i landet. Bak auken i husdyrproduksjonen ligg det likevel ein kraftig auke i kraftførforbruket. Mykje av denne auken skriv seg frå importert kraftfør. Korrigerer ein for dette, ersjølvforsyningensgraden på kaloribasis under 30 prosent. På den andre sida har vi eksport av ost som tilsvårar 2 prosent av kaloriforbruket her i landet.

2. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar viste små trendmessige endringar i tidsrommet frå 1925 til 1935. I siste halvdel av 1930-åra var det ein markert auke i avlingsnivået for dei fleste vekstar. For potet og rotvekstar var det likevel stagnasjon eller tilbakegang. Dei første åra etter krigen var avlingsnivået lågare enn før krigen, men seinare har det auka, og jamt over sterke enn før krigen. Dette gjeld alle slags vekstar. Dei årlege variasjonane er likevel svært store. For landet under eitt blir desse variasjonane gjerne noko dempa ettersom det gjerne er relativt gode avlingar somme stader i landet og relativt dårlige avlingar andre stader.

Tabell 2. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet Yield per decare. Kilos.
Average per year. The whole country

Vekst . Crop	1925- 29	1930- 34	1935- 39	1946- 49	1950- 54	1955- 59	1960- 64	1965- 69	1970- 72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	186	185	211	215	227	226	255	272	314
Kveite Wheat	171	167	202	204	200	216	255	293	332
Rug Rye	173	177	194	194	211	226	255	290	345
Bygg Barley	187	189	206	225	237	233	257	272	307
Havre Oats	187	186	219	213	226	215	249	271	328
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	193	187	219	227	237	222	256	267	308
Halm Straw	287	283	310	298	323	260	289	244	256
Potet Potato	1 777	1 800	1 736	1 919	1 995	2 032	2 063	2 281	2 348
Førnepo og kålrot Fodder turnips and swedes	3 897	3 856	3 798	3 532	4 356	4 277	4 655	5 068	5 538
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	365	401	448	515	519	588	596	677
Fra eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	422	417	459	495	564	555	618	616	693
Fra natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	234	231	277	313	341	383	402	477

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 3 viser regresjonskoeffisientar for avling i kilo pr. dekar av ymse vekstar. Diagramma 1-10 viser dei årlege avlingsvariasjonane saman med innlagde regresjonslinjer.

Tabell 3. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Heile landet Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. The whole country

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression		1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression					
	Kons- tant- ledd Regres- tant term	nings- koeffi- sient Coef- fici- ent	Kons- tant- ledd Regres- tant term									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	174,4	2,4	194,1	-4,5	0,43	196,0	3,7	218,6	-1,0		0,17	
Kveite Wheat	155,3	3,1	162,7	0,5	0,16	166,3	5,7	200,4	-1,4		0,25	
Rug Rye	166,3	1,9	172,2	-0,2	0,13	167,4	5,8	198,4	-0,6		0,23	
Bygg Barley.	179,0	1,9	198,4	-5,0	0,43	210,3	3,0	231,2	-1,3		0,15	
Havre Oats .	172,1	3,1	196,9	-5,6	0,55	189,2	4,0	224,8	-3,3		0,26	
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	179,6	2,5	212,6	-9,2	0,73	209,3	2,9	236,0	-2,6		0,20	
Halm Straw ...	275,9	2,2	290,2	-2,9	0,32	317,5	-2,7	313,0	-1,8		-0,03	
Potet Potato .	1807,5	-4,5	1713,7	28,6	-2,07	1856,7	17,0	1869,8	14,3		0,10	
Fôrnepe og kål- rot Fodder turnips and swedes	3925,7	-9,5	3877,0	7,7	-1,07	3539,5	71,3	3432,5	93,5		-0,79	
Fôrbete Fodder beets	..	..	..	..	..	4102,5	26,4	3991,8	49,3		-0,82	
Fôrmergkål Fodder kale ...	..	..	..	..	..	4399,3	57,9	3868,9	167,6		-3,92	
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total .	336,0	4,5	370,5	-7,7	0,76	435,3	8,4	434,8	8,5		-0,00	
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	408,6	3,0	466,6	-17,5	1,28	489,6	6,9	485,9	7,6		-0,03	
Frå natureng og over- flate dyrka jord From permanent grassland ...	225,1	0,5	229,2	-0,9	0,09	255,0	7,5	266,6	5,1		0,09	

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For korn og erter i alt viser 1. gradslikninga 174,4 kg i utgangsåret og 2,4 kg i årleg auke i perioden 1925-39. For perioden 1946-72 har ein 196,0 kg i utgangsåret og 3,7 kg i årleg auke. 2. gradslikningane viser større avling pr. dekar i førstninga og slutten av periodane og lågare avling midt i periodane. 2. gradslikningane gir nok eit betre bilet av dei faktiske avlingane i perioden, men med dei store svingningane frå år til år skal ein ikkje legge for mykje vekt på dette. Det ser likevel ut som det både av korn og andre vekstar har vore sterkare auke i avlingsnivået dei siste 12-15 åra enn tidlegare.

Likningane for dei enkelte kornslaga viser i hovudsak same tendensane som ein har for korn og erter i alt. Det er kveite og havre som viser størst auke i avlingsnivået før krigen og kveite og rug etter krigen. Ein merkar seg at bygg har låg stigningstakt både før og etter krigen. Den sterke auken i havredyrkinga, saman med ein viss nedgang i byggdyrkinga dei aller siste åra, har samanheng med dette. Også kveitedyrkinga er i ferd med å ta seg opp att i omfang på grunn av den sterke auken i avlingsnivået pr. dekar dei seinare åra.

Halmavlingane var aukande før krigen, men har etter krigen vore minkande.

Diagram 1. Bygg. Avling i kg pr. dekar 1925-1939.
Heile landet Barley. Yield in kilos
per decade 1925-1939. The whole country

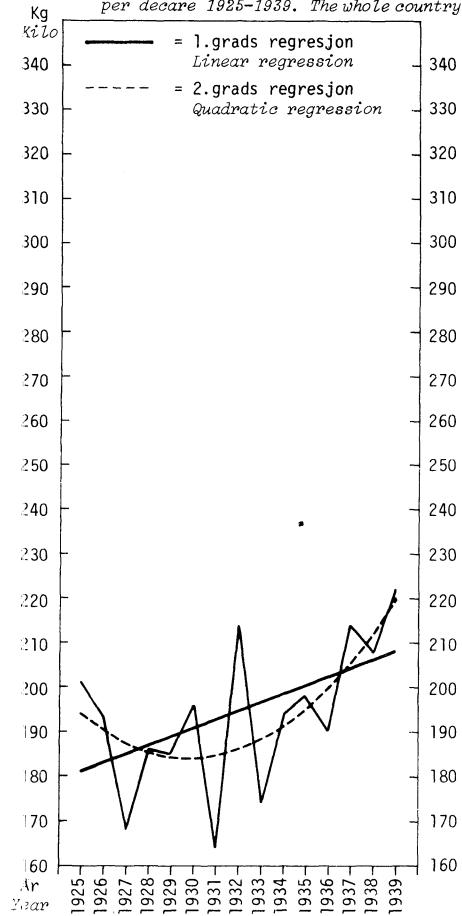

Diagram 2. Bygg. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet
Barley. Yield in kilos per decade 1946-1972. The whole
country

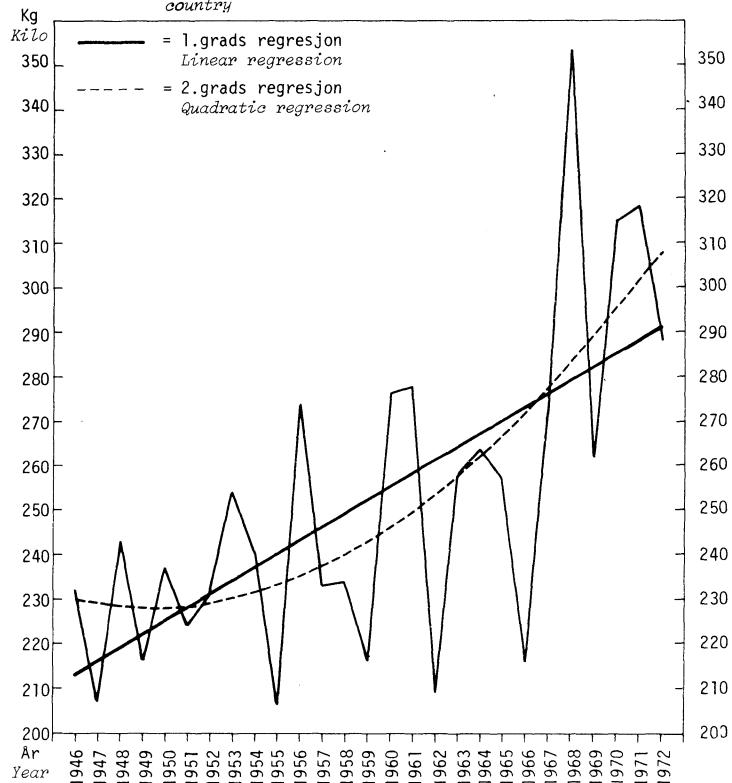

Diagram 3. Havre. Avling i kg pr. dekar 1925-1939.
Heile landet Oats. Yield in kilos per decade 1925-1939. The whole
country

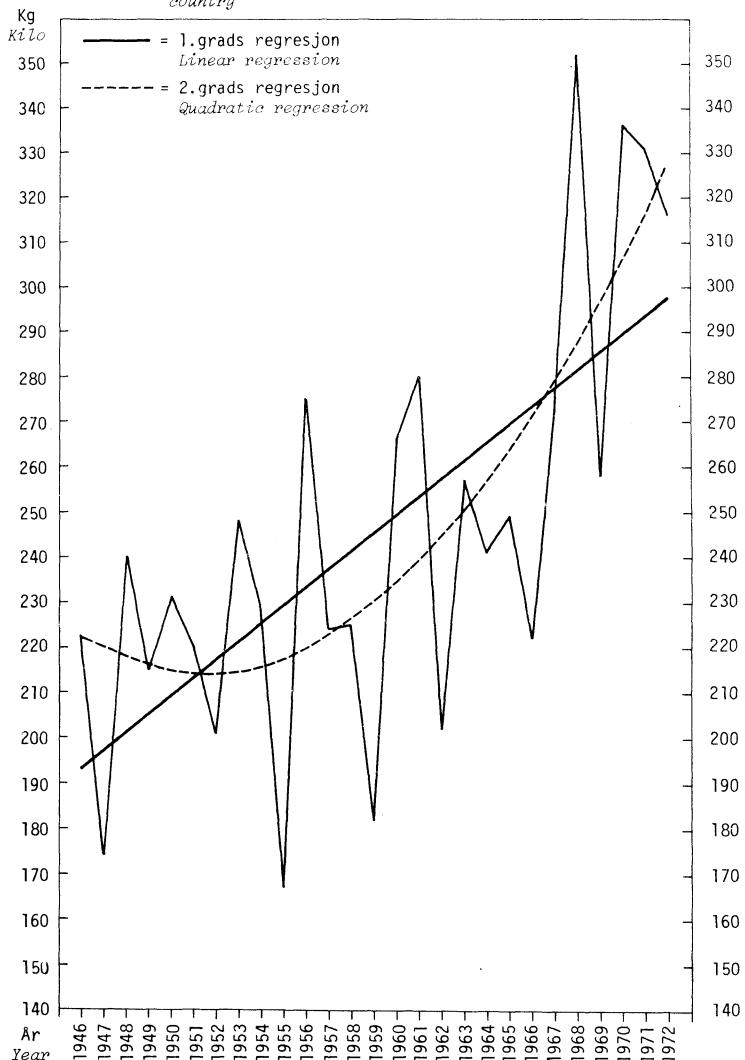
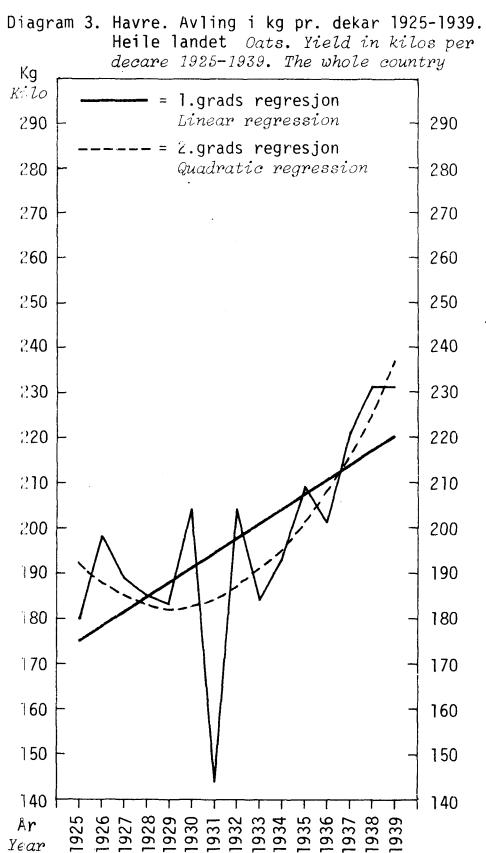

Diagram 5. Potet. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet Potato. Yield in kilos per decade 1925-1939. The whole country

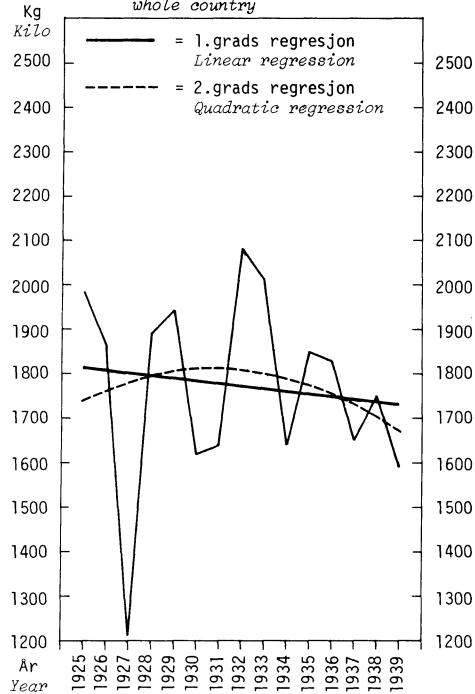

Diagram 6. Potet. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet Potato. Yield in kilos per decade 1946-1972. The whole country

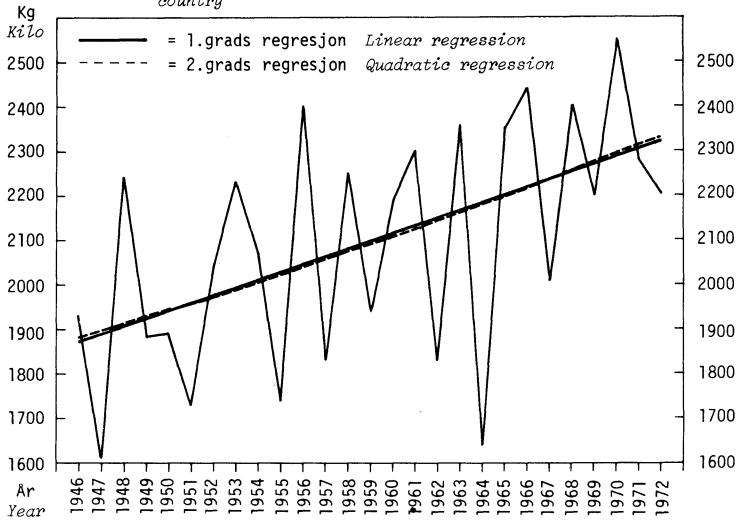

Diagram 7. Fôrnepe og kålrot. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet Fodder turnips and swedes. Yield in kilos per decade 1925-1939. The whole country

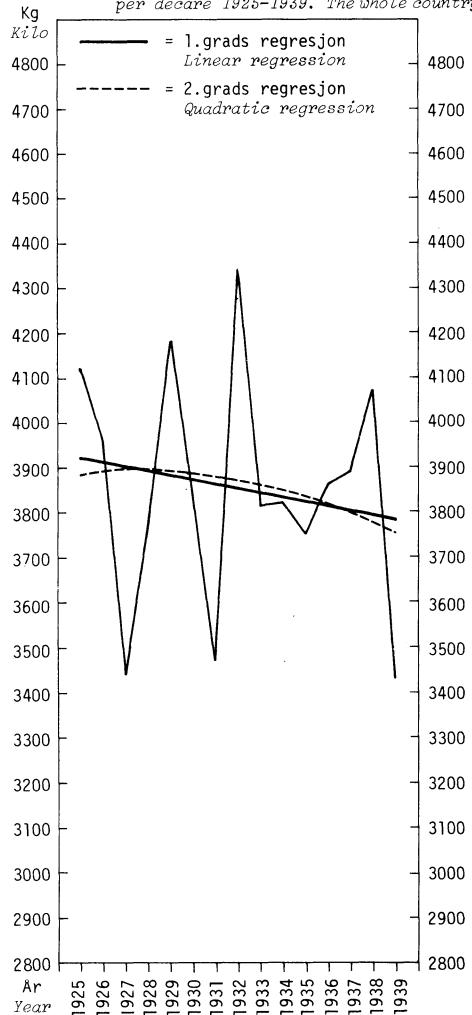
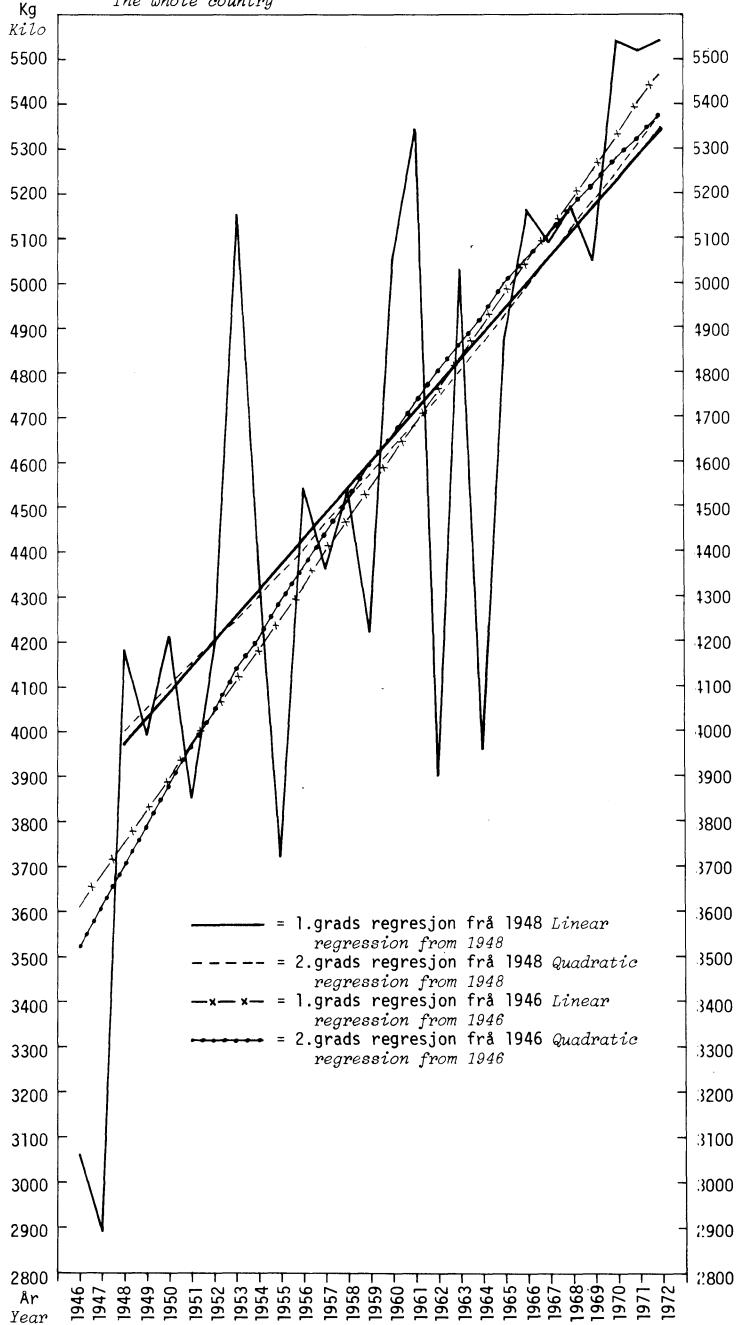

Diagram 8. Fôrnepe og kålrot. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet Fodder turnips and swedes. Yield in kilos per decade 1946-1972. The whole country

Avlingsnivået av potet og rotvekstar som var om lag uendra før krigen, har auka ein del i etterkrigsperioden. 1946 var for rotvekstar (i motsetnad til andre vekstar) eit svært dårlig avlingsår, og saman med det generelt dårlige avlingsåret i 1947 påverkar dette likningane for rotvekstar sterkt. Ein får eit betre bilet av det som har skjedd i etterkrigsperioden ved å halde 1946 og 1947 utanfor. Rekna for perioden 1948-72 får ein følgjande likning for rotvekstane:

Fôrnepe og kålrot: $Y = 3916 + 57,4 X$ og
 $Y = 3953 + 46,8 X + 0,41 X^2$

Fôrbete: $Y = 4380 + 13,0 X$
 $Y = 4413 + 5,7 X + 0,28 X^2$

Fôrmergkål: $Y = 4875 + 36,5 X$
 $Y = 4789 + 55,7 X - 0,74 X^2$

Desse likningane har vesentleg høgre konstantledd og viser vesentleg lågare stigningstakt enn likningane for perioden 1946-72.

Diagram 9. Høy frå fulldyrka eng. Avling i kg pr. dekar 1925-1939. Heile landet Hay from cultivated meadows. Yield in kilos per decare 1925-1939. The whole country

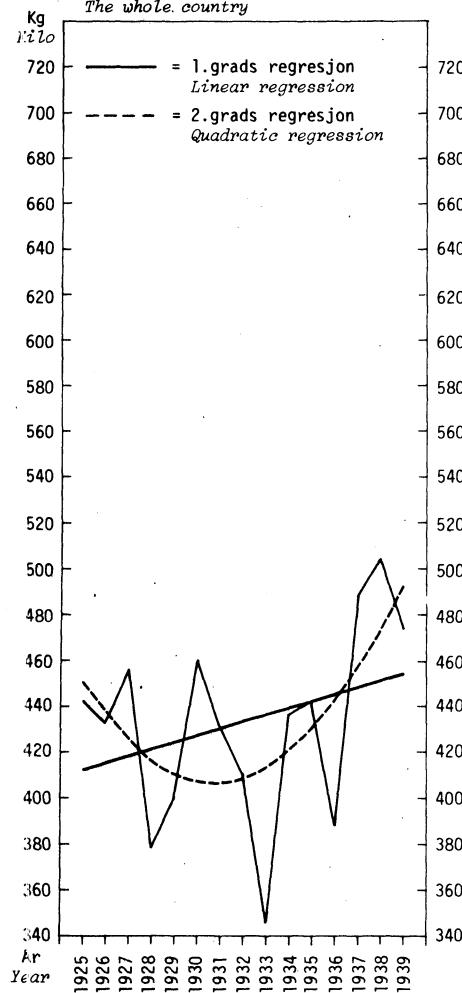
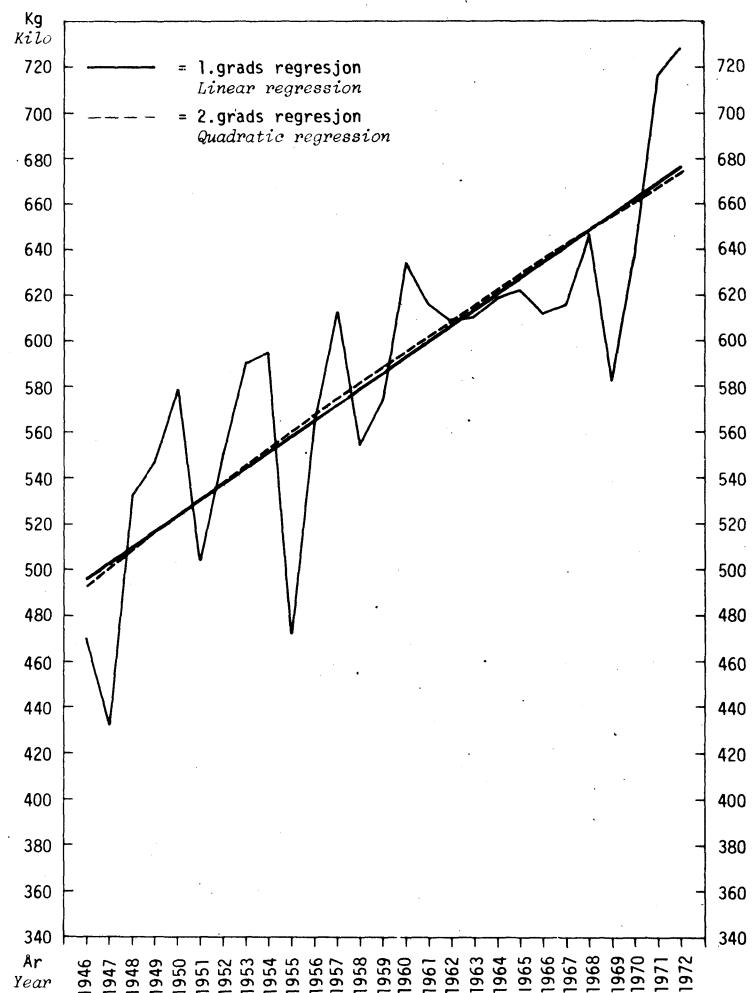

Diagram 10. Høy frå fulldyrka eng. Avling i kg pr. dekar 1946-1972. Heile landet Hay from cultivated meadows. Yield in kilos per decare 1946-1972. The whole country

Engvekstar til slått viser ein del auke både i første og siste periode, men vesentleg meir i den siste. I første periode var det særleg mot slutten at engavlingane viste auke. I siste periode har den trendmessige auken vore om lag lineær.

3. Avling i alt

Totalavlingen av korn låg om lag på same nivå i førkrigsperioden og dei første åra etter krigen. Frå 1950-åra har kornavlingane auka sterkt og har dei seinaste åra vore dobbelt så store som dei var rundt 1950.

Kveitedyrkinga var aukande til etter krigen. Etterpå har den minka og har dei seinare åra hatt eit uvesentleg omfang. Rug blei det dyrka noko av før krigen. Etter krigen har det vore dyrka svært lite rug i Noreg. Byggdyrkinga utgjorde gjennomsnittleg vel 100 000 tonn pr. år fram til rundt 1950. Seinare har den auka sterkt og har dei seinare åra utgjort ca. 500 000 tonn. Havredyrkinga hadde større omfang enn byggdyrkinga heilt fram til først i 1950-åra. Seinare gjekk havredyrkinga noko nedover, men har auka att dei aller siste åra.

Tabell 4. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet Yield of various crops, total and per capita. Average per year. The whole country

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	337616	329377	394224	333346	385275	466493	589481	640609	833536
Kveite Wheat ...	17587	21880	65090	67175	45199	30864	21703	10800	11209
Rug Rye	14740	11627	10292	3007	1529	1681	2982	2612	4765
Bygg Barley	107308	106535	119037	87547	159936	293372	422641	496540	556966
Havre Oats	182513	177096	187827	164384	170183	135311	138367	128624	259170
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	15468	12240	11979	11233	8427	5265	3788	2033	1425
Halm Straw	523112	503475	579423	463655	547551	536862	666781	575106	681774
Potet Potato	857868	870520	893488	1169039	1139376	1131075	1081974	941207	733042
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	561482	708504	700061	512468	556691	515722	539627	443946	291246
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows for mowing, total	2391049	2518370	2767190	2719818	3011796	2762370	2878469	2732061	2754696
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated meadows.	1806180	2064300	2356909	2358725	2662782	2459307	2640928	2560628	2608865
Frå natureng og overflatedyrka jord From perma- nent grassland	584869	454070	410281	361093	349014	303063	237541	171433	145833
Avling pr. innbyggjar Yield per capita									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	121,8	115,9	135,0	104,7	115,7	133,6	162,0	169,2	213,1
Potet Potato	309,4	306,4	306,0	367,4	342,3	324,0	297,4	248,5	187,4

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Poteter blei det dyrka særleg mykje av under krigen. Seinare har potetdyrkinga minka stadig. Særleg har nedgangen vore stor etter 1965. Det kan no i år med mindre gode potetavlingar vere vanskeleg å dekke etterspørselen etter matpoteter. Rotvekstavlingane var på det største i 1930-åra (og delvis under krigen). Etter krigen heldt dei seg stabile framover til 1965. Dei siste åra har dyrkinga av rotvekstar gått nedover.

Avlingane av engvekstar var på det høgste først i 1950-åra og har seinare minka ein del.

Reknar ein med faste omrekningsfaktorar i heile perioden for tal føreiningar pr. kg av dei ymse avlingsslaga, finn ein at avlingsmengda (eksklusive beite) auka frå ca. 1 600 mill. føreiningarpr. år i perioden 1925-29 til 2 300 mill. føreiningar i perioden 1970-73. Ettersom ein kan rekne med at fôrverdien pr. kilo av engvekstar har auka mykje i dette tidsrommet har avlingsauken på fôrverdibasis vore større enn tala framanfor viser. I tillegg til endringar i jordbruksarealet og endringar i avlingsnivået pr. dekar av ymse vekstar, vil fôrverdien av avlinga også avhenge av kor mykje som blir dyrka av vekstar med ulik fôrverdi.

Tabell 5 viser forbruket av fôr i ulike år. Ein ser at fôr frå beite, heimeavla grovfôr, poteter og rotvekstar har minka, medan forbruket av kraftfôr frå korn har auka.

Tabell 5. Forbruk av ymse fôrmidlar 1938-1972. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet Consumption of various feed stuffs 1938-1972. Average per year. The whole country

	1938-39	1951-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Mill. føreiningar			Mill. feed units		
I alt Total	3 141,8	3 016,8	3 013,5	3 074,1	3 214,0	3 179,5
Innført kraftfôr og kraftfôr av innførte råstoff Imported concentrates and concentrates from imported crude materials	483,0	332,3	415,2	522,9	676,8	665,6
Innalandsk fôr i alt Domestic fodder, total	2 658,8	2 684,5	2 598,3	2 551,2	2 537,2	2 513,9
Stråfôr og silofôr Hay and silage	1 190,6	1 197,1	1 138,8	1 080,2	1 061,8	1 053,0
Potet og rotvekstar Potato and fodder roots	142,1	182,6	176,4	163,0	123,5	85,7
Beite Hay from pastures	901,5	830,3	715,6	763,2	725,1	648,3
Animalsk fôr, kjøkkenavfall etc. Animal fodder, kitchen waste, etc.	207,5	240,3	217,4	141,6	124,1	107,2
Innalandsk kraftfôr av korn Domestic concentrates from grains.	217,1	234,2	350,1	403,2	502,7	619,7
	Prosent Percentages					
I alt Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Innført kraftfôr og kraftfôr av innførte råstoff Imported concentrates and concentrates from imported crude materials	15,4	11,0	13,8	17,0	21,1	20,9
Innalandsk fôr i alt Domestic fodder, total	84,6	89,0	86,2	83,0	78,9	79,1
Stråfôr og silofôr Hay and silage	37,9	39,7	37,8	35,1	33,0	33,1
Potet og rotvekstar Potato and fodder roots	4,5	6,0	5,9	5,3	3,8	2,7
Beite Hay from pastures	28,7	27,5	23,7	24,9	22,6	20,4
Animalsk fôr, kjøkkenavfall etc. Animal fodder, kitchen waste, etc.	6,6	8,0	7,2	4,6	3,9	3,4
Innalandsk kraftfôr av korn Domestic concentrates from grains.	6,9	7,8	11,6	13,1	15,6	19,5

Kilde: Budsjett nemnda for jordbruket. Source: The Agricultural Budget Commission.

Tabell 6. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Heile landet Livestock. Average number of animals per June 20. The whole country

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	182033	178859	190996	216727	175224	133640	93576	54055	29575
Storfe i alt Cattle, total	1201081	1307289	1374732	1222807	1189978	1121401	1138326	1015553	945157
Kyr Cows	780430	787639	820782	783475	721634	629453	585031	481009	416545
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	249090	277370	296540	365167	347193	332783
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	43181	46801	53040	56683	53866	48882
Kvige Heifers	..	..	..	147060	144174	142368	131444	133485	146946
Sau i alt Sheep, total Over 1 år 1 year and more	1583948	1695654	1749303	1692478	1932944	1836850	1876612	1994552	1679126
Geit i alt Goats, total Over 1 år 1 year and more	294619	340151	308707	156020	121215	108552	102839	102886	78738
Svin i alt Pigs, total Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	285558	386034	411191	295620	402310	465593	525515	598897	706648
Vaksne høns Full-grown poultry	3048268 ⁴⁾	3396310 ⁴⁾	3467549 ⁴⁾	2478915	3475352	3552188	2769283 ⁵⁾	3695989	3837278

1) Avlssvin i alt 1925-28 og avlssvin over 4 mndr. i 1929. 2) Avlssvin over 4 mndr. 3) Avlssvin over 4 mndr. 1955-58 og over 6 mndr. i 1959. 4) Vaksne fjørfe. 5) 1962-1964 er ikke unghøner under 1 år medrekna.

1) Total pigs for breeding 1925-28 and pigs for breeding 4 months and more in 1929. 2) Pigs for breeding 4 months and more. 3) Pigs for breeding 4 months and more in 1955-58 and 6 months and more in 1959. 4) Full-grown poultry. 5) In 1962-1964 young hens under 1 year are not included.

4. Slaktevekt pr. dyr av ymse husdyr, mjølkeyting pr. ku og egg pr. høne.

Slaktevekta pr. ku auka frå gjennomsnittleg 134 kg i 1927-28 til 156 kg i 1949-50 og til 204 kg i 1969. Auken var såleis 1 kg pr. år den første perioden og 2,4 kg pr. år den siste perioden. Også slaktevektene av anna storfe (kalvar, ungfe og vaksne oksar) har auka, delvis på grunn av tyngre rasar og delvis på grunn av at dyra har vore eldre ved slakting.

Slaktevekta til sauen har endra seg lite frå 1925 og fram til i dag. Derimot har lammeprosenten auka ein del. Ved jordbrukssteljinga i 1929 var det 0,90 lam pr. voksen sau. I 1969 var det 1,20 lam pr. voksen sau. Dette betyr at kjøtproduksjonen pr. sau har auka ganske mykje.

Tabell 7. Slaktevekt av ymse husdyr. Kilo. Heile landet Carcass weight of various livestock. Kilos. The whole country

Dyreslag Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Ku Cow	134	156	163	175	189	204
Sau over 1 år Sheep 1 year and more	24	25	25	26	26	28
Sau under 1 år Sheep under 1 year	15	16	15	15	15	16
Slaktesvin Pigs for slaughtering	83	90	82	71	71	72

Slaktevekta for geit har auka noko i perioden. Ettersom ein større prosent av kjea etter kvart er blitt slakta som nyfødde, har kjøtproduksjonen på geit likevel gått attende.

Slaktevekta til gris har ikke særlig samanheng med kor stor grisken kan bli når han er voksen, men avheng av kva type slakt marknaden til ei kvar tid vil ha. Tidlegare blei ein stor del av flesket brukt heime på gardane og griseslakt til eige bruk var gjerne større og feitare enn det som blei selt. Folkemengda på gardane har etter kvart minka. Særleg av den grunn har den gjennomsnittlege slaktevekta

på gris gått sterkt nedover, men det har og etter kvart blitt etterspurt magrare slakt.

Mjølkemengda pr. ku auka med ca. 500 kg frå 1925 til 1949. Frå 1949 til 1969 auka middelmjølkemengda med snautt 2 000 kg og var i 1969 kumen opp i over 4 000 kg pr. ku.

Tabell 8. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne. Kilo. Heile landet *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos. The whole country*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Mjølk pr. ku <i>Milk per cow ..</i>	1 534 ¹⁾	1 620	1 698	1 761	2 092	2 314	2 681	3 139	4 027
Egg pr. høne <i>Eggs per hen ..</i>	6,3	..	..	..	7,3	8,1	9,0	9,2	9,9

1) 1925.

Eggmengda pr. høne auka med 1 kg frå 1925 til 1949 og med 2,6 kg frå 1949 til 1969. I 1969 var eggmengda pr. høne 9,9 kg.

På same måte som for avling pr. eining av ymse vekstar ser ein at det har vore auke i avdråttsnivået for dei ymse husdyrproduksjonar, og at auken har vore større i siste perioden enn i den første.

5. Produksjonen av kjøt, flesk, mjølk og egg

Produksjonen av storfekjøt (inklusive kalvekjøt), har ved produksjonsteljingane variert mellom 37 400 tonn i 1949-50 og 55 000 tonn i 1969. Om ein ser bort frå fjørfekjøt, er dette (ved alle teljingane) 70-75 prosent av alt kjøt produsert i jordbruket. Produksjonen har vore aukande i åra etter krigen trass i den sterke nedgangen i kutalet. I tillegg til auka slaktevekt pr. dyr kjem dette av at brukstida (levetida) til kyrne er blitt kortare, slik at meir kjøt er tilført marknaden ved fornying av kubestanden. Tilførslane av kukjøt har elles vore større enn produksjonen skulle tilseie, ettersom kutalet har minka. Dette må ein sjå på som uttak frå "lager". Vektauken pr. dyr på dyra som er att motverkar denne lagertappinga. Dersom ein reduserer buskapen med like mange dyr kvart år og vektauken pr. dyr er den same frå år til år, vil dette seie at lageruttaget aukar etter kvart. Dette kjem av at dei dyra som blir slakta blir tyngre og tyngre medan det blir færre og færre levande dyr som får tillegg i vekta si. Totalt reknar ein med at det på denne måten er tatt ut ca. 30 000 tonn kjøt frå lager (buskapen) i perioden 1950-1973. Dette er eit tillegg til produksjonen på gjennomsnittleg 1 250 tonn pr. år. I ymse tidsperiodar ser tala slik ut:

	Tonn i alt	Tonn pr. år
1950-54	7 324	1 465
1955-59	7 064	1 413
1960-64	-4	-1
1965-69	15 509	3 102
1970-73	-118	-30

Reduksjonen har såleis gått i bølgjer.

Tabell 9. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Heile landet Production of various livestock products, total and per capita. The whole country

Husdyrprodukt Livestock products	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn Tons									
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	55275	54388	59049	64226	54066	63034	69947	73370	73771
Kjøt av hest Meat, horse	1829	..	..	1896	1224	833	555	372	339
Kjøt av storfe Meat, cattle	38440	..	..	46273	37424	45143	52491	53308	54990
Kjøt av sau Meat, sheep	13512	..	..	14777	14860	16539	16511	19037	18140
Kjøt av geit Meat, goat	1494	..	..	1281	558	519	390	653	302
Flesk Pork	30904	32509	45041	37674	42628	49924	52597	58449	66513
Kumjølk Cows milk.	1189498	1222578	1301490	1522363	1609024	1547562	1575050	1668429	1736344
Geitemjølk Goats milk	28660	31165	33218	32131	21120	19741	21832	26994	28616
Egg Eggs	16925	16333	21561	21007	26665	27959	32470	32218	37243
Kg Kilos									
Produksjon pr. inn- byggjar Production per capita									
Kjøt Meat	20,1	19,4	20,4	21,6	16,6	18,4	19,5	19,7	19,2
Flesk Pork	11,3	11,6	15,6	12,7	13,1	14,6	14,7	15,7	17,3
Kumjølk Cows milk.	433,0	435,5	450,5	512,1	492,8	451,5	439,8	448,1	450,9
Egg Eggs	6,2	5,8	7,5	7,1	8,2	8,2	9,1	8,7	9,7

I tillegg til storfekjøt er det sauekjøt som kjem opp i særlege mengder. Produksjonen av sauekjøt auka stort sett framover til midten av 1960-åra, men har seinare minka noko. Ved produksjonssteljingane har sauekjøtproduksjonen variert mellom 13 500 tonn i 1927-28 og 19 000 tonn i 1964.

Produksjonen av hestekjøt var før krigen på 1 800 - 1 900 tonn pr. år og produksjonen av geitekjøt låg på 1 200 - 1 500 tonn årleg. Etter krigen har produksjonen av desse kjøtslagene minka og er i dag utan nemnande betydning.

Årleg produksjon av kjøt frå hest, storfe, sau og geit har ved produksjonssteljingane variert mellom 54 000 tonn i 1949-50 og 73 400 tonn i 1964. I tillegg til dette kjem fjørfekjøt som det har vore sterkt aukande produksjon av dei siste åra. Det føreligg ikkje oppgåver for fjørfeslakt frå produksjonssteljingane, men Budsjettet nemnda for jordbruksdelen bereknar produksjonen kvart år. I åra før 1965, er det rekna med ca. 2 500 tonn årleg. Seinare har produksjonen auka og er for 1972 rekna til 7 500 tonn.

Langtidsutviklinga for fleskeproduksjonen viser sterke auke i dette tidsrommet, frå knapt 31 000 tonn ved produksjonssteljinga i 1927-28 til over 66 500 tonn i 1969. Det kan såleis sjå ut som produksjonen av flesk snart blir like stor som produksjonen av kjøt. Ein kan elles merke seg den høge produksjonen i 1935. Dette er eit utsLAG av dei store periodiske svingningane ein har hatt i fleskeproduksjonen.

Produksjonen av kumjølk auka frå 1 190 000 tonn i 1925 til 1 520 000 tonn i 1940. Etter nedgang under krigen var produksjonen i slutten av 1940-åra kome opp att på same nivå som i 1940, og det var ein svak topp i mjølkeproduksjonen rundt 1950. Etter å ha hatt litt nedgang i produksjonen i 1950-åra, kom produksjonen i 1960 over 1 600 000 tonn og har frå slutten av 1960-åra vore over 1 700 000 tonn. Mjølkeproduksjonen har altså auka dei seinare åra trass i den sterke nedgangen i kutalet.

Geitemjølkproduksjonen var høgre i førkrigsperioden enn den har vore etter krigen. I slutten av 1960-åra viste geitemjølkproduksjonen noko auke, men dei aller siste åra har den på ny minka.

Eggproduksjonen har hatt ein sterkt trendmessig auke frå 1925 og fram til i dag. Det blei i

1927-28 produsert ca. 17 000 tonn medan produksjonen i 1969 var komen opp i meir enn 37 000 tonn.

6. Produksjon pr. innbyggjar

Rekna pr. innbyggjar har kornproduksjonen variert mellom 105 kg i perioden 1946-49 og 213 kg i perioden 1970-72. Det var liten trendmessig endring før krigen, medan det har vore stor trendmessig auke etter krigen. Forbruket av matkorn ligg på ca. 74 kg pr. innbyggjar. Vi avlar såleis nærmere 3 gonger så mykje korn som det vi bruker beinveges til mat. Det aller neste av det norske kornet går likevel til før, medan matkornet blir importert.

Produksjonen av poteter var på topp i det same tidsrommet som korndyrkinga var på det lågaste. Potetavling pr. innbyggjar er no nede i 187 kg. Forbruket beinveges til mat er ca. 85 kg.

Kjøtproduksjonen (hest, storfe, sau og geit) har vore ca. 20 kg pr. innbyggjar ved dei fleste produksjonsteljingane med variasjon frå 17 kg i 1949-50 til 20 kg i 1927-28. For året 1939-40 er produksjonen rekna til nærmere 22 kg pr. innbyggjar.¹⁾ Fleskeproduksjonen pr. innbyggjar har frå 1955 stort sett vore større enn den var tidlegare, med variasjon frå 11 kg i 1927-28 til 17 kg i 1969.

Mjølkeproduksjonen pr. innbyggjar har variert frå 433 kg i 1925 til 512 kg i 1940, men har det meste av tida vore rundt 450 kg. Eggproduksjonen har variert mellom 5,8 kg pr. innbyggjar i 1930 og 9,7 kg i 1969. Det har vore ein tydeleg trendmessig auke i eggproduksjonen rekna pr. innbyggjar.

7. Import - eksport

Som nevnt produserer norsk jordbruk berre ca. 38 prosent av matvareforbruket her i landet, rekna på kaloribasis. I tillegg kjem fisk og fiskeprodukt, vilt etc. slik at sjølforsyningssgraden totalt er på ca. 49 prosent. Det er derfor klart at mykje matvarer blir importert. Det gjeld både suppleringsimport av vareslag vi produserer sjølve og import av vareslag vi ikkje produserer. Det er også enkelte jordbruksvarer vi har ein viss eksport av. Det gjeld særleg meieriprodukt med årleg eksport. For kjøt og flesk har vi hatt periodar med vesentleg suppleringsimport og andre periodar med vesentleg eksport.

Tabell 10. Innført korn og mjøl til mat. Gjenomsnitt pr. år. Tonn. Heile landet Imported grains and flour for food. Average per year. Tons. The whole country

	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Kveite Wheat	200 957	217 680	245 718	280 081	291 835	288 628	284 091	312 072
Rug Rye	144 213	133 641	81 615	80 445	51 232	45 448	38 097	35 142
Bygg Barley	18 861	4 937	5 116	1 874	99	199	171	-
I alt Total	364 031	356 258	332 449	362 400	343 166	334 275	322 359	347 214

Kilde: Statens Kornforretning. Source: State Grain Corporation.

Av matkorn har vi i heile tidsrommet importert det meste. Mengda av norsk korn brukt beinveges til mat har vore lita, men har i etterkrigstida også minka etter kvart. Tabell 10 viser importert korn som er selt til mat. Ein kan ikkje sjå bort frå at ein del av dette er brukt som dyrefôr. Før krigen var ein stor del av matkornet rug, men etter kvart har kveite blitt nesten einerådande.

1) Det var ikkje produksjonsteljing i 1939-40. Sjå side 19.

Tabell 11. Forbruk av kraftfôr av norsk og utanlands opphav. Gjennomsnitt pr. år. Heile landet
Consumption of concentrates of Norwegian and foreign origin. Average per year. The whole country

	1952-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons				
Karbohydratkraftfôr <i>Carbohydrates</i> ..	440 267	571 780	696 940	910 780	1 109 200
Av norsk opphav <i>Of Norwegian origin</i>	189 534	312 040	404 660	493 420	662 700
Av utanlands opphav <i>Of foreign origin</i>	250 733	259 740	292 280	417 360	446 500
Proteinkraftfôr <i>Proteins</i>	145 933	193 240	239 500	307 600	269 200
Av norsk opphav <i>Of Norwegian origin</i>	58 633	47 600	34 060	43 400	35 133
Av utanlands opphav <i>Of foreign origin</i>	87 300	145 640	205 440	264 200	234 067
Kraftfôr i alt <i>Concentrates, total</i> ..	586 200	765 020	936 440	1 218 380	1 378 400
Av norsk opphav <i>Of Norwegian origin</i>	248 167	359 640	438 720	536 820	697 833
Av utanlands opphav <i>Of foreign origin</i>	338 033	405 380	497 720	681 560	680 567
Prosent Percentages					
Kraftfôr av norsk opphav i prosent av kraftfôr i alt <i>Concentrates of Norwegian origin as per cent of concentrates, total</i>	42,3	47,0	46,8	44,1	50,6
Karbohydratkraftfôr av norsk opphav i prosent av karbohydratkraftfôr i alt <i>Carbohydrates of Norwegian origin as per cent of carbohydrates, total</i>	43,0	54,6	58,1	54,2	59,7
Proteinkraftfôr av norsk opphav i prosent av proteinkraftfôr i alt <i>Proteins of Norwegian origin as per cent of proteins, total</i>	40,2	24,6	14,2	14,1	13,1

K i l d e: Statens Kornforretning. S o u r c e: State Grain Corporation.

Importen av kraftfôr var aukande i førkrigsperioden og er for 1938-39 utrekna til 483 mill. føreiningar. Den første tida etter krigen importerte vi langt mindre; men har også i etterkrigstida hatt ein jamm auke fram til 1967. Seinare har importen vore noko mindre. I gjennomsnitt for perioden 1965-69 er kraftfôrimporten rekna til 677 mill. føreiningar.

Importen av kjøt var stor i perioden 1925-29 med gjennomsnittleg 6 000 tonn pr. år. I 1930-åra låg den på om lag det halve av dette kvantumet. Etter krigen var utanrikshandelen med kjøt svært liten fram til dei siste åra. Også dei siste åra kan ein sjå på utanrikshandelen med kjøt meir som ei regulering av marknaden enn som uttrykk for varig ubalanse.

Tabell 12. Innførsel og utførsel av ymse husdyrprodukt. Gjennomsnitt pr. år. Tonn. Heile landet
Imports and exports of various livestock products. Average per year. Tons. The whole country

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>			1925- 29	1930- 34	1935- 39	1946- 49	1950- 54	1955- 59	1960- 64	1965- 69	1970- 72
		Innførsel <i>Imports</i>	6 006	3 069	2 800	912	296	1 695	1 728	3 450	5 323
		Utførsel <i>Exports.</i>	221	378	187	83	207	1 300	1 953	941	1 363
Kjøtt <i>Meat</i>	Flesk <i>Pork</i>	Innførsel <i>Imports</i>	2 875	457	373	1 941	427	1 863	1 578	3 077	3 001
		Utførsel <i>Exports.</i>	7	543	681	23	11	83	687	955	1 056
Kond., mjølk og mjølke- pulver om- rekna til frisk mjølk ¹⁾		Innførsel <i>Imports</i>	1 521	697	609	822	148	66	1 242	3 393	10 248
		Utførsel <i>Exports.</i>	23 013	10 833	7 228	332	622	1 410	2 340	8 562	28 097
Smør <i>Butter</i>		Innførsel <i>Imports</i>	838	195	0	304	-	1	7	278	2 061
		Utførsel <i>Exports.</i>	191	521	291	447	3 161	4 799	5 516	2 439	1 293
Ost <i>Cheese</i>		Innførsel <i>Imports</i>	540	178	193	344	256	218	237	305	388
		Utførsel <i>Exports.</i>	420	1 468	1 623	239	1 528	5 522	11 111	14 152	18 368
Egg <i>Eggs</i>		Innførsel <i>Imports</i>	76	66	42	220	-	117	1 031	907	1 378
		Utførsel <i>Exports.</i>	388	1 200	1 235	3	1 401	1 744	641	468	212

1) Cond. milk and milk powder, converted into whole milk.

Det som er sagt om kjøt gjeld også stort sett for flesk.

I perioden 1925-29 hadde vi ein betydeleg eksport av kondensert mjølk. Eksporten minka ut gjennom 1930-åra. Etter krigen har eksporten av kondensert mjølk vore liten, men har tatt seg opp dei siste åra. Eksport av smør har det vore ein del av særleg i 1950- og 1960-åra. Dei siste åra har det veksla mellom forholdsvis store eksportmengder og forholdsvis store importmengder. Eksporten av ost har vore stigande i heile etterkrigsperioden og var i perioden 1970-72 gjennomsnittleg 18 400 tonn pr. år. Dette er ca. tredjeparten av all ost som blir produsert her i landet.

Utanrikshandelen med egg har i heile perioden vore forholdsvis liten.

III. UTVIKLINGA FYLKESVIS

1. Østfold

a. Areal

Jordbruksarealet har vist ein minkande tendens i Østfold heilt frå 1930-åra og fram til i dag. Dei seinare åra har nedgangen vore større enn før. Dette kjem delvis av at etterspørselet etter jord til ikkje jordbruksmessige formål er stor. Av jorda som går ut av jordbruksdrift er det likevel ein større del som blir liggjande unytta enn det som seinleges går til tomter, vegar etc. Dette må ein delvis sjå i samanheng med den stramme arbeidsmarknaden. Når det er lett om arbeid i andre yrke, vil det ikkje alltid bli funne rekningsvarande å drive jorda. Dette vil særleg gå ut over jord som er lite skikka for maskindrift.

Tabell 13. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Østfold *The area of various crops. Average per year. Decares. Østfold*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area</i>	..	838 903	838 970	793 090	791 531	778 357	776 620	751 161	719 047
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas,</i>									
total	total	222 949	226 877	236 653	204 868	238 975	308 902	370 763	399 442	462 110
Kveite	<i>Wheat</i>	16 033	25 774	73 125	59 167	48 968	27 950	11 768	7 885	12 648
Rug	<i>Rye</i>	25 876	21 135	14 617	4 660	1 874	2 154	2 777	3 061	5 443
Bygg	<i>Barley</i>	26 062	13 512	6 114	3 623	29 843	144 658	261 147	305 413	296 642
Havre	<i>Oats</i>	151 872	162 694	139 723	132 218	155 831	130 862	92 357	81 338	146 824
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	3 106	3 762	3 074	5 202	2 459	3 279	2 714	1 746	554
Potet	<i>Potato</i>	37 444	38 096	40 263	46 682	41 344	36 803	31 955	25 352	20 152
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	15 890	21 050	18 202	17 591	16 301	13 121	13 285	8 913	4 537
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops.</i>	34 266	38 304	34 830	30 713	34 492	42 955	51 851	68 550	49 955
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	441 119	427 236	362 589	331 713	259 614	211 572	167 582	123 079
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	432 236	435 262	421 407	360 324	328 973	256 995	206 208	163 010	120 572
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	5 857	5 829	2 265	2 740	2 619	5 364	4 572	2 507
Kulturbeite	<i>Pastures</i>	..	73 457	81 786	130 647	128 706	116 962	97 194	81 322	59 214
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	62 842	69 857	101 142	97 991	86 005	70 971	58 390	42 109
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	10 614	11 929	29 505	30 715	30 956	26 223	22 932	17 106

Østfold har alltid vore eit av våre større kornfylke. Før krigen blei 25-30 prosent av arealet nyttta til korn. I dei seinare åra har det vore dyrka korn på meir enn 60 prosent av arealet. Før krigen og dei første etterkrigsåra var det havre det blei dyrka mest av, men i forhold til andre fylke låg også dyrkinga av kveite og rug på eit høgt nivå. Dyrkinga av bygg var derimot heller liten. Frå midten av 1950-åra tok byggdyrkinga seg kraftig opp, og Østfold har dei seinare åra vore det fylket som har dyrka mest bygg.

Arealet til potet var på det største under og like etter krigen. Seinare har det minka heile tida. Tidlegare brukte Østfold om lag like stor del av jordbruksarealet til potet som gjennomsnittet

for heile landet. I dei siste 20 åra har potetdyrkinga gått relativt meir tilbake her enn gjennomsnittet.

Tabell 14. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Østfold The area of various crops as per cent of the average of all counties. Østfold

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area .....</i>	..	147	143	141	139	137	140	139	140
Korn og eter i alt	<i>Grains and dry peas,</i>									
total	<i>total .....</i>	220	229	228	237	254	269	289	305	309
Kveite	<i>Wheat .....</i>	282	355	406	325	387	358	248	396	591
Rug	<i>Rye .....</i>	547	581	494	543	465	525	417	646	647
Bygg	<i>Barley .....</i>	81	43	19	17	80	206	285	300	298
Havre	<i>Oats .....</i>	280	307	292	308	371	372	301	310	313
Blandkorn og eter	<i>Mixed grains and dry peas .....</i>	70	103	101	189	124	249	337	414	190
Potet	<i>Potato .....</i>	139	142	141	139	130	119	110	111	118
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes .....</i>	199	206	178	215	230	196	206	183	162
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops.</i>	..	202	174	125	132	147	155	165	125
Eng til slått	<i>Meadows for mowing .....</i>	..	115	111	108	102	88	78	66	55
Fulldyrka	<i>Cultivated .....</i>	181	158	148	136	125	104	87	71	59
Natureng og overflatecyrka	<i>Permanent grassland .....</i>	..	5	6	3	4	5	16	19	15
Kulturbete	<i>Pastures .</i>	..	218	212	178	150	130	113	94	73
Fulldyrka	<i>Cultivated .....</i>	..	470	442	340	290	248	217	183	144
Natureng og overflate-dyrka	<i>Permanent grassland .....</i>	..	52	52	68	59	56	49	42	33

Rotvekstdyrkinga (fôrnepe, kålrot og forbete) har i heile tidsrommet hatt relativt større omfang enn gjennomsnittet for landet. Dei aller siste åra har likevel rotvekstdyrkinga gått relativt meir tilbake i Østfold enn gjennomsnittet for landet.

På grunn av stor korndyrking og lite natureng har Østfold i heile tidsrommet brukt ein mindre del av jordbruksarealet til eng og beite enn gjennomsnittet for landet.

b. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar var jamt over lågare i Østfold enn landsgjennomsnittet, men dette har endra seg i den seinare tid. Dei siste 10-15 åra har avlingane i fylket stort sett vore i overkant av landsgjennomsnittet for dei fleste vekstar.

Tabell 15. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Østfold Yield per decare. Kilos. Average per year. Østfold

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total		170	178	208	204	225	223	263	283	335
Kveite Wheat		165	164	200	208	201	218	242	304	350
Rug Rye		169	178	190	207	218	252	265	314	381
Bygg Barley		169	186	181	213	253	238	270	285	324
Havre Oats		171	180	215	203	230	209	248	275	358
Blandkorn og erter										
<i>Mixed grains and dry</i>										
peas		173	184	199	204	229	213	266	274	330
Halm Straw		247	272	294	283	327	245	298	257	286
Potet Potato		1 513	1 549	1 628	1 680	1 815	1 887	2 122	2 320	2 533
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and</i>										
swedes		3 504	3 488	3 248	3 205	4 399	4 244	5 046	4 917	5 855
Engvekstar ¹⁾ til slått										
i alt Meadows ¹⁾ for										
mowing, total		..	393	409	394	522	469	577	594	665
Frå eng på fulldyrka										
jord From culti-										
vated meadows		394	396	412	395	524	471	587	603	672
Frå natureng og over-										
flatedyrsa jord										
From permanent grass-										
land		..	211	181	152	194	200	210	250	301

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 16. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Østfold Yield per decare as per cent of the country average. Østfold

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total		91	96	99	95	99	99	103	104	107
Kveite Wheat		97	98	99	102	101	101	95	104	105
Rug Rye		98	101	98	107	103	112	104	108	110
Bygg Barley		90	98	88	95	107	102	105	105	106
Havre Oats		91	97	98	95	102	97	100	102	109
Blandkorn og erter										
<i>Mixed grains and dry</i>										
peas		90	98	91	90	97	96	104	103	107
Halm Straw		86	96	95	95	101	94	103	105	112
Potet Potato		85	86	94	88	91	93	103	102	108
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and</i>										
swedes		90	91	86	91	101	99	108	97	106
Engvekstar ¹⁾ til slått										
i alt Meadows ¹⁾ for										
mowing, total		..	108	102	88	101	90	98	100	98
Frå eng på fulldyrka										
jord From culti-										
vated meadows		93	95	90	80	93	85	95	98	97
Frå natureng og over-										
flatedyrsa jord										
From permanent grass-										
land		..	90	78	55	62	59	55	62	63

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er gitt i tabell 17 viser at det for alle vekstar (bortsett frå halm) var sterkare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. I siste periode er andregradskoeffisientane positive for alle kornslag, potet og høy frå natureng. For desse vekstane har avlingsauken vore tiltakande i perioden.

Tabell 17. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Østfold Yield per decare. Kilos. Regression coefficients. Østfold

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression		1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression		1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression	
	Kon- stant ledd Con- stant term	Stig- nings- koeffi- cient of 1st degree	Kon- stant ledd Con- stant term	grads koeffi- cient of 1st degree	grads koeffi- cient of 2nd degree	Kon- stant ledd Coef- fici- ent of 1st term	grads koeffi- cient of 2nd degree	Kon- stant ledd Coef- fici- ent of 1st term	grads koeffi- cient of 2nd degree	Kon- stant ledd Coef- fici- ent of 1st term	grads koeffi- cient of 2nd degree	
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>												
<i>total .....</i>	155,9	3,7	164,5	0,7	0,19	183,7	4,8	209,7	-0,5	0,19		
Kveite <i>Wheat .....</i>	148,2	3,5	155,2	1,0	0,15	162,7	6,1	216,4	-5,0	0,40		
Rug <i>Rye .....</i>	163,6	2,0	168,9	0,1	0,12	174,8	6,6	211,9	-1,1	0,27		
Bygg <i>Barley .....</i>	167,4	1,4	166,4	1,7	-0,02	208,6	3,7	221,9	1,0	0,10		
Havre <i>Oats .....</i>	153,1	4,5	165,5	0,1	0,27	178,7	4,9	224,7	-4,6	0,34		
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	166,1	2,4	179,9	-2,5	0,30	185,7	4,5	209,8	-0,5	0,18		
Halm <i>Straw .....</i>	233,3	4,7	233,9	4,5	0,01	301,3	-1,4	306,3	-2,4	0,04		
Potet <i>Potato .....</i>	1 453,7	13,7	1 379,1	40,0	-1,64	1 568,0	33,6	1 663,4	13,9	0,70		
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	3 544,2	-16,4	3 223,0	97,0	-7,09	3 362,3	86,3	3 121,5	136,2	-1,78		
Fôrbete <i>Fodder beets.</i>	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
Fôrmergkål <i>Fodder kale .....</i>	..	..	..	..	..	3 619,8	99,3	3 317,0	162,0	-2,24		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing, total .....</i>	388,6	1,1	442,2	-17,9	1,18	395,0	9,8	391,3	10,6	-0,03		
Frå eng på full- dyrka jord <i>From cultivated meadows .</i>	394,4	0,8	451,0	-19,2	1,25	395,7	10,2	389,6	11,4	-0,05		
Frå natureng og over- flate dyrka jord <i>From permanent grassland .....</i>	184,9	0,4	167,1	6,6	-0,39	138,8	5,4	163,1	0,3	0,18		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Fôr rotvekstar og fulldyrka eng til slått er andregradskoeffisientane negative, og avlingsauken har såleis ifølgje likninga vore avtakande. For rotvekstar var det i 1946 (i motsetnad til avlinga av andre vekstar) svært små avlinger, og dette gir utslag på koeffisientane. Ser ein på perioden 1948-72 blir biletet eit anna. Når engavlingane viser avtakande avlingsauke kan det kome av at gode engareal er overførte til korn.

c. Avling i alt

Kornavlingane auka sterkt både i førkrigsperioden og i etterkrigsperioden. Sist i 1930-åra blei det år om anna avla rundt 50 000 tonn. Like etter krigen var avlingane litt mindre. Seinare har det vore auke heile tida og i gjennomsnitt for åra 1970-72 blei det avla meir enn 150 000 tonn. Fram til rundt 1950 var Østfold vårt 4. største kornfylke. Akershus, Hedmark og Oppland dyrka meir korn. Seinare har Østfold kome meir i første line og har dei seinare åra konkurrert med Hedmark om å dyrke mest korn.

Tabell 18. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Østfold Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Østfold

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	38 000	40 445	49 124	42 106	53 897	68 633	97 595	113 013	153 568
Kveite Wheat	2 644	4 089	14 566	12 427	9 726	6 494	2 800	2 525	3 958
Rug Rye	4 416	3 793	2 760	1 001	411	553	717	1 004	2 225
Bygg Barley	4 362	2 505	1 080		775	7 447	33 510	70 120	86 608
Havre Oats	26 046	29 364	30 110	26 868	35 749	27 405	23 211	22 404	46 873
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	532	693	609	1 035	564	671	747	472	148
Halm Straw	54 996	61 711	69 642	58 338	78 173	75 146	110 585	102 380	130 930
Potet Potato	56 472	59 224	65 680	79 342	75 159	69 759	68 332	58 154	51 909
Førnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	56 055	73 593	58 952	56 248	71 916	55 421	67 333	43 801	27 650
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total ..	172 351	173 464	174 682	142 260	172 536	121 276	121 995	99 506	85 251
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated meadows	170 424	172 225	173 629	141 913	172 016	120 766	120 863	98 374	84 501
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	1 927	1 239	1 054		347	520	510	1 132	750
	Kg Kilos								
Avling pr. innbyggjar Yield per capita									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	229,9	241,2	290,6	232,0	284,1	346,0	474,0	528,6	689,6
Potet Potato	341,6	353,2	388,6	437,2	396,1	351,7	331,9	272,0	233,1

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var dei første etterkrigsåra vanleg 80 000 - 90 000 tonn. Dette er vesentleg meir enn før krigen og også vesentleg meir enn avlingane i seinare år. Potetavlingane er no rundt 50 000 tonn pr. år. Dette er 25 - 30 prosent meir enn i gjennomsnittsfylket.

Rotvekstavlingane har svinga mykje i tidsrommet, men har aldri vore så små som dei seinare åra. Avlingane av fôrnepe og kålrot var som gjennomsnitt for åra 1970-72 berre vel tredjeparten så store som i periodar med mykje rotvekstdyrking.

Bortsett frå ein nedgang under og like etter krigen heldt engavlingane seg nokså jamt rundt 170 000 tonn (rekna som tørt høy) fram til midten av 1950-åra. Seinare har dei minka og ligg no på 80 000 - 90 000 tonn årleg.

Diagram 11. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Østfold. Crops of various plant products as per cent of the average county. Østfold

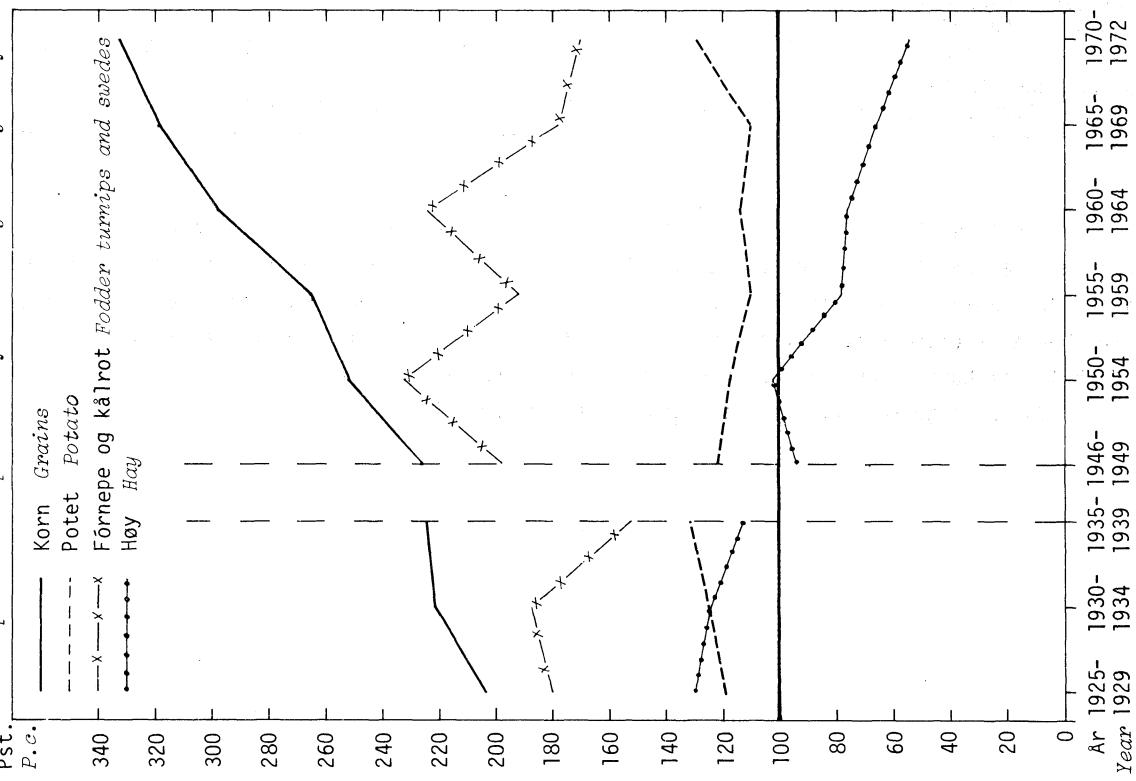
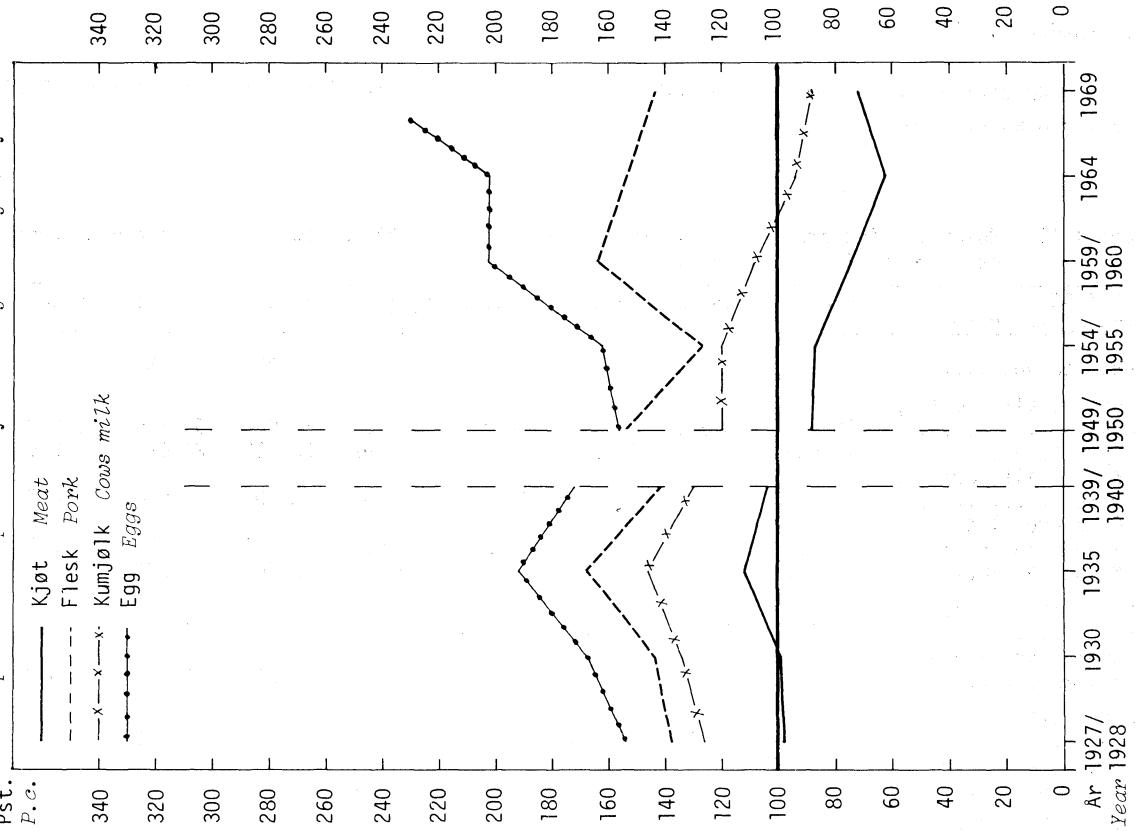

Diagram 12. Produksjon av yme husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Østfold. Production of various livestock products as per cent of the average county. Østfold

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen og har seinare gått jamt nedover. I 1973 var det 1 200 hestar i Østfold.

Tabell 19. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Østfold Livestock. Average number of animals per June 20. Østfold

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	14 205	13 930	14 796	15 700	11 848	8 070	5 232	2 636	1 409
Storfe i alt Cattle, total	70 808	84 573	88 930	72 214	71 333	60 602	53 275	45 603	39 524
Kyr Cows	44 608	49 427	50 916	45 474	43 292	33 628	27 682	20 875	17 176
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	12 226	13 807	13 308	13 946	13 662	12 698
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	3 287	3 676	4 164	3 352	3 230	2 295
Kvige Heifers	..	..	..	11 227	10 558	9 502	8 294	7 837	7 354
Sau i alt Sheep, total	4 335	3 571	3 141	7 384	3 443	1 511	1 075	1 973	3 700
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	4 067	1 906	835	603	1 047	1 630
Geit i alt Goats, total	115	57	51	44	22	2	6	6	8
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	29	14	1	3	3	4
Svin i alt Pigs, total	23 213	..	..	25 744	33 621	37 541	49 036	58 746	68 479
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more ...	2 655	..	..	4 136	5 456	7 730	9 005	9 169	9 587
Vaksne høns Full- grown poultry	276 096	345 978	387 587	238 281	343 421	380 607	318 989	400 311	481 462

Storfetalet var på det høgste like før krigen. Seinare har også dette gått nedover og er nå berre halvparten så stort som då det var på det høgste. Like etter krigen var 63 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe, og i 1973 utgjorde kyrne berre 42 prosent av storfe i alt. Ved siden av lågare levealder på kyrne, kjem dette av at det i forhold til kutalet er blitt større kjøtproduksjon på kalvar og ungfe.

Sauer og geiter har det heile tida vore lite av i Østfold.

Tabell 20. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Østfold *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Østfold*

Dyretag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	141	140	139	130	122	109	101	88	86
Storfe i alt <i>Cattle</i> , total	106	116	116	106	108	97	84	81	75
Kyr <i>Cows</i>	103	113	112	105	108	96	85	78	74
Kalv i alt <i>Calves</i> , total	..	..	..	88	90	81	69	71	69
Okse over 1 år <i>Oxen</i> , 1 year and more	..	..	..	137	141	141	106	108	85
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	137	132	120	114	106	90
Sau i alt <i>Sheep</i> , total	5	4	3	8	3	2	1	2	4
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	8	4	2	1	2	4
Geit i alt <i>Goats</i> , total	1	0	0	1	0	-	0	0	0
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	1	0	-	0	0	0
Svin i alt <i>Pigs</i> , total	146	..	..	157	150	145	168	177	174
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6</i> <i>months and more ...</i>	125	..	..	166	202	223	233	224	200
Vaksne høns <i>Full-</i> <i>grown poultry</i>	163	183	201	173	178	193	207	195	226

Svinetalet har auka jamt i tidsrommet og i perioden 1970-73 var det i gjennomsnitt (pr. 20. juni) nærmere 70 000 svin. Dette er 3 gonger så mykje som i perioden 1925-29. Østfold har heile tida hatt stort svinehald i forhold til dei fleste andre fylke. I perioden 1925-29 var svinetalet i fylket 46 prosent større enn svinetalet i eit gjennomsnittsfylke og i perioden 1970-73 74 prosent større.

Hønsehaldet har svinga mykje meir enn svinehaldet, men langtidstendensen viser auke. Som gjennomsnitt for perioden 1970-73 hadde fylket 480 000 høner. Også hønsehaldet er stort i Østfold i forhold til gjennomsnittsfylket med 63 prosent fleire høner enn gjennomsnittsfylket i perioden 1925-29 og 126 prosent fleire i perioden 1970-73 som minste og største avvik.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 151 kg i 1927-28 til 236 kg i 1969. Det aller meste av auken har skjedd etter krigen. Kyrne i Østfold har i tidsrommet vore frå 11 til 16 prosent tyngre enn landsgjennomsnittet. Auken i storleik gir grunnlag for ein betydeleg større kjøtproduksjon pr. dyr, både direkte på kuslakt og ved oppal av kalvar til slakt. Auken i kroppsstorleik er også ein av føresetnadene for den auken i mjølkemengd pr. ku som har vore.

Tabell 21. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Østfold *Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Østfold*

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku	Cow	151	177	185	201	218	236
Sau over 1 år	Sheep 1 year and more	26	24	27	28	30	27
Sau under 1 år	Sheep under 1 year	18	19	19	17	17	15
Slaktesvin	Pigs for slaughtering	85	97	81	71	69	70
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average							
Ku	Cow	113	113	113	115	115	116
Sau over 1 år	Sheep 1 year and more	108	96	108	108	115	96
Sau under 1 år	Sheep under 1 year	120	119	127	113	113	94

Utviklinga i storleik er mindre eintydig for andre dyreslag. For slaktesviner det spørsmål om kor store slakt marknaden vil ha og ikkje kor store dyra kan bli når dei er fullt utvaksne.

Etter ein svak auke i mjølkeytinga pr. ku før krigen har auken etter krigen vore svært stor og ytinga er i dag over dobbelt så stor som i 1940. Dette gjer at mjølkeproduksjonen har halde seg godt opp trass i den sterke nedgangen i kutalet. Mjølkeytinga pr. ku var i 1925 ca. 25 prosent høgre enn landsgjennomsnittet. I 1969 var den 9 prosent over landsgjennomsnittet.

Tabell 22. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Østfold *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Østfold*

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku	Milk per cow ... 1 922 ¹⁾	2 051	2 109	2 120	2 404	2 656	3 177	3 601	4 400	
Egg pr. høne	Eggs per hen ...	6,0	..	..	6,7	7,3	9,1	9,5	10,4	
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average										
Mjølk pr. ku	Milk per cow ...	125	127	124	120	115	115	119	115	109
Egg pr. høne	Eggs per hen ...	95	..	..	..	92	90	101	103	105

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne har auka frå 6,0 kg i 1927-28 til 10,4 kg i 1969. Dette er ein auke på 73 prosent. Ytinga låg litt under landsgjennomsnittet i første del av tidsrommet og litt over landsgjennomsnittet i siste del av perioden.

f. Samla husdyrproduksjon

Produksjonen av kjøt har gjennomgått visse svingningar i tidsrommet frå 1925 og fram til i dag. Produksjonen var på det høgste like før krigen med ca. 3 700 tonn årleg. Midt i 1960-åra var den nede i 2 500 tonn. Også fleskeproduksjonen har svinga, men for denne har det også vore tydeleg trendmessig

auke. Produksjonen i 1969 var over dobbelt så stor som i 1927-28.

Mjølkeproduksjonen har ikkje svinga særleg mykje. Den var på det høgste like før krigen med ca. 110 000 tonn årleg. I 1969 var den 85 000 tonn som er om lag det same som i 1925.

Produksjonen av egg viser stort sett trendmessig stigning frå 1 400 - 1 500 tonn i 1925 til 4 800 tonn i 1969.

Produksjonen av egg, flesk og mjølk låg før krigen langt over produksjonen i gjennomsnittsfylket, medan produksjonen av kjøt var på storleik med produksjonen i gjennomsnittsfylket. Etter krigen har produksjonen av mjølk og kjøt vore minkande i forhold til gjennomsnittsfylket, medan produksjonen av egg har vore sterkt aukande.

Tabell 23. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Østfold *Production of various livestock products, total and per capita. Østfold*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	Tonn <i>Tons</i>								
Produksjon i alt <i>Total production</i>									
Kjøt i alt <i>Meat, total</i> .	3 017	3 000	3 609	3 700	2 686	3 039	2 855	2 529	2 857
Kjøt av hest, <i>Meat, horse</i>	136	..	..	133	115	65	34	20	15
Kjøt av storfe <i>Meat, cattle</i>	2 835	..	..	3 541	2 533	2 955	2 808	2 495	2 779
Kjøt av sau <i>Meat, sheep</i> .	45	..	..	26	38	19	13	14	63
Kjøt av geit <i>Meat, goat</i> .	1	..	..	-	0	-	-	-	0
Flesk <i>Pork</i>	2 376	2 600	4 198	3 410	3 646	3 542	4 800	5 035	5 361
Kumjølk <i>Cows milk</i>	83 276	91 878	106 589	109 951	106 932	102 830	95 520	85 768	85 003
Geitemjølk <i>Goats milk</i> ..	16	7	7	3	4	-	-	-	1
Egg <i>Eggs</i>	1 457	1 518	2 309	2 219	2 315	2 522	3 636	3 617	4 762
	Kg <i>Kilos</i>								
Produksjon pr. innbyggjar <i>Production per capita</i>									
Kjøt <i>Meat</i>	18,3	18,0	21,4	21,8	14,5	15,7	14,1	12,1	13,1
Flesk <i>Pork</i>	14,4	15,6	24,9	20,1	19,7	18,3	23,7	24,1	24,5
Kumjølk <i>Cows milk</i>	503,8	550,1	633,1	648,0	576,7	530,0	471,4	410,1	389,0
Egg <i>Eggs</i>	8,8	9,1	13,7	13,1	12,5	13,0	17,9	17,3	21,8

g. Produksjon pr. innbyggjar

I forhold til landarealet er folketalet i Østfold meir enn 4 gonger så stort som landsgjennomsnittet. I forhold til jordbruksarealet er derimot folketalet ein del mindre enn landsgjennomsnittet. Dette saman med gode vekstforhold etc. gjer at jordbruksproduksjonen pr. innbyggjar er forholdsvis stor.

Produksjonen av korn pr. innbyggjar låg i perioden 1925-29 på det dobbelte av landsgjennomsnittet medan den i 1970-72 var det tre-dobbelte av landsgjennomsnittet.

Potetavling pr. innbyggjar har minka i heile etterkrigsperioden frå 437 kg til 233 kg. Østfold har i heile perioden dyrka meir potet pr. innbyggjar enn gjennomsnittet for heile landet.

Produksjonen av kjøt pr. innbyggjar har stort sett vore lågare i Østfold enn gjennomsnittet for landet. Dei seinare åra har nivået vore ca. 2/3 av nivået for landet under eitt. Fleskeproduksjonen pr. innbyggjar har derimot vore over landsgjennomsnittet. Dei seinare åra har den vore rundt 50 prosent større enn landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kumjølk var 648 kg pr. person i 1939-40 og 389 kg i 1969. Dette er det høgste og lågaste talet som er registrert. Fram til førstninga av 1960-åra blei det produsert meir mjølk pr. innbyggjar i Østfold enn gjennomsnittet for heile landet. Seinare har landsgjennomsnittet lege over gjennomsnittet for Østfold.

Produksjonen av egg pr. person har stort sett auka i tidsrommet, og var i 1969 på 21,8 kg mot 8,8 kg i 1927-28. Tala ligg i heile tidsrommet over landsgjennomsnittet og har frå 1960 vore ca. det dobbelte av dette.

2. AKERSHUS OG OSLO

a. Areal

Jordbruksarealet i Akershus og Oslo har minka frå slutten av 1930-åra, men nedgangen har vore særleg stor etter 1960. Frå 1959 til 1973 gjekk arealet ned med 91 000 dekar eller vel 10 prosent av arealet i 1959. Som i andre "pressfylke" kjem dette delvis av at etterspørsele etter jord til ikkje jordbruksmessige formål er stor. Ikkje i noko anna fylke er ein så stor del av arealet som har gått ut av jordbruksdrift, blitt brukt til tomter og vegar m.v. Dette er vel heller ikkje uventa. Ein del jord er også blitt liggjande unytta eller er tilplanta med skog.

Tabell 24. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Akershus og Oslo The area of various crops. Average per year. Decares. Akershus and Oslo

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	934 205	938 684	898 695	898 425	880 412	837 462	808 637	791 519
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	278 494	270 458	277 288	235 145	268 521	336 736	358 462	375 111	440 800
Kveite	<i>Wheat</i>	9 436	15 150	49 731	59 238	41 269	19 318	9 968	4 987	6 778
Rug	<i>Rye</i>	9 526	8 580	5 885	1 351	709	559	869	752	2 209
Bygg	<i>Barley</i>	79 266	73 866	65 202	27 019	51 191	144 771	197 949	253 803	268 127
Havre	<i>Oats</i>	174 349	167 742	151 084	142 883	171 111	168 500	146 553	114 336	161 234
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	5 917	5 119	5 386	4 654	4 241	3 587	3 123	1 232	2 453
Potet	<i>Potato</i>	50 408	43 630	47 094	56 109	47 392	40 816	35 176	24 702	16 275
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	20 923	24 673	26 209	15 705	13 488	11 268	12 634	9 589	4 107
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	27 760	57 154	56 086	51 577	51 484	60 437	80 400	100 915	101 092
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	473 600	455 743	397 173	366 493	291 748	232 322	191 781	146 629
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	450 620	448 109	431 776	377 967	353 557	282 124	224 357	186 177	141 553
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	25 492	23 967	19 206	12 936	9 624	7 965	5 605	5 076
Kulturbeite	<i>Pastures</i>	..	64 689	76 264	142 987	151 047	139 407	118 467	106 539	82 616
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	41 022	47 474	89 579	93 983	88 403	79 024	69 374	47 286
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	23 667	28 791	53 408	57 065	51 004	39 443	37 165	35 330

Akershus har alltid vore eit av dei leiande kornfylka. Før krigen blei nærare 30 prosent av arealet nytt til korn. Dei første etterkrigsåra var prosenten noko lågare, men har seinare auka jamt. I 1973 blei 60 prosent av arealet nytt til korn. Fram til 1960 blei det dyrka mest havre, men byggarealet har auka i heile etterkrigstida og har etter 1960 hatt størst utbreiing av kornslaga.

Potetarealet var på det største under og like etter krigen. Seinare har det minka heile tida. I Akershus og Oslo er ein mindre del av jordbruksarealet enn gjennomsnittleg for heile landet blitt brukt til potet.

Tabell 25. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Akershus og Oslo The area of various crops as per cent of the average of all counties. Akershus and Oslo

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	Agricultural area	..	164	161	160	158	155	151	149	154
Korn og erter i alt	Grains and dry peas, total	275	273	267	272	285	293	279	287	295
Kveite	Wheat	166	209	276	326	326	247	210	250	317
Rug	Rye	201	236	199	158	176	136	131	159	263
Bygg	Barley	247	235	203	124	138	206	216	249	270
Havre	Oats	322	316	316	333	407	479	477	436	343
Blandkorn og erter	Mixed grains and dry peas	133	141	178	169	214	272	388	292	840
Potet	Potato	187	163	165	167	149	132	121	108	96
Fôrnepe og kålrot	Fodder turnips and swedes	262	242	256	192	191	168	196	197	147
Andre vekstar på åker og i hage	Other crops	240	302	281	210	202	206	241	243	252
Eng til slått	Meadows for mowing	..	124	119	118	113	99	86	75	66
Fulldyrka	Cultivated	189	163	152	143	135	115	95	81	69
Natureng og overflatedyrka	Permanent grassland	..	24	24	26	21	19	23	24	31
Kulturbeite	Pastures	..	192	198	195	176	155	138	123	101
Fulldyrka	Cultivated	..	307	301	301	278	255	242	218	161
Natureng og overflatedyrka	Permanent grassland	..	117	126	123	110	93	74	68	68

Rotvekstdyrkinga (fôrnepe, kålrot, fôrbete) hadde større omfang i forhold til jordbruksarealet i Akershus og Oslo enn gjennomsnittleg for heile landet heilt fram til 1970, men dei siste åra har rotvekstdyrkinga gått svært tilbake.

På grunn av den store korndyrkinga og lite natureng har desse fylka i heile tidsrommet brukte ein mindre del av jordbruksarealet til eng og beite enn gjennomsnittet for heile landet, og skilnaden er blitt større etter kvart. Dei seinare åra er mindre enn halvparten så stor del av jordbruksarealet blitt brukt til eng og beite her som gjennomsnittet for landet.

b. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar har jamt over vore lågare i Akershus enn landsgjennomsnittet i heile tidsrommet. Av dei vekstane som er med i tabell 27 er det berre fôrnepe og kålrot som frå 1960 viser avlingsnivå klart over landsgjennomsnittet.

Tabell 26. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Akershus og Oslo Yield per decare. Kilos.
Average per year. Akershus and Oslo

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	172	178	209	200	219	207	248	257	309
Kveite Wheat	168	166	201	199	192	200	232	265	319
Rug Rye	165	180	188	190	199	..	252	297	326
Bygg Barley	171	190	194	198	228	217	253	258	302
Havre Oats	174	173	221	201	223	202	242	254	321
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	178	182	206	211	223	186	259	267	312
Halm Straw	234	250	286	272	307	225	287	231	260
Potet Potato	1 690	1 737	1 682	1 667	1 831	1 865	2 011	2 212	2 302
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3 583	3 433	3 662	3 059	4 334	4 098	5 136	5 325	5 845
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	375	429	412	524	447	571	567	625
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	408	388	442	426	535	455	581	575	635
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	152	181	147	211	207	290	299	350

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 27. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Akershus og Oslo Yield per decare as
per cent of the country average. Akershus and Oslo

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	93	96	99	93	97	92	97	95	98
Kveite Wheat	98	99	100	98	96	93	91	90	96
Rug Rye	95	102	97	98	94	..	99	102	94
Bygg Barley	91	101	94	88	96	93	98	95	98
Havre Oats	93	93	101	94	99	94	97	94	98
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	92	97	94	93	94	84	101	100	101
Halm Straw	82	88	92	91	95	87	99	95	102
Potet Potato	95	97	97	87	92	92	98	97	98
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	92	89	96	87	100	96	110	105	106
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	103	107	92	102	86	97	95	92
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	97	93	96	86	95	82	94	93	92
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	65	78	53	67	61	76	74	73

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er gitt i tabell 28 viser at det for alle vekstar, bortsett fra havre (og halm), har vore sterkare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. I siste periode er andregradskoeffisientane positive for alle vekstar bortsett fra rotvekstar og engvekstar. Det har såleis (ifølgje likningene) stort sett vore tiltakande avlingsauke i perioden. For rotvekstar og eng er andregradskoeffisientane negative, og dette betyr avtakande avlingsauke.

Tabell 28. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Akershus og Oslo Yield per decare. Kilos.
 Regression coefficients. Akershus and Oslo

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression		1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression		1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression	
	Kons- tant- ledd Cons- tant term	Stig- nings- koeffi- cient Regres- sion coeffi- cient	Kons- tant- ledd Cons- tant term	koeffi- cient Coef- fici- ent of 1st degree	1. grads- koeffi- cient Coef- fici- ent of 2nd degree	2. grads- koeffi- cient Coef- fici- ent of 2nd degree	Kons- tant- ledd Cons- tant term	Stig- nings- koeffi- cient Regres- sion coeffi- cient	Kons- tant- ledd Cons- tant term	1. grads- koeffi- cient Coef- fici- ent of 1st degree	2. grads- koeffi- cient Coef- fici- ent of 2nd degree	
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	155,6	3,9	170,1	-1,2	0,32	183,2	3,8	208,1	-1,3	0,18		
Kveite Wheat	152,0	3,3	164,6	-1,2	0,28	160,4	4,9	207,3	-4,8	0,35		
Rug Rye	157,1	2,6	155,7	3,1	-0,03	..	..	..	..	..		
Bygg Barley.	164,1	2,6	161,7	3,4	-0,05	190,8	3,5	203,6	0,9	0,09		
Havre Oats .	151,0	4,8	177,0	-4,4	0,57	182,2	3,8	217,9	-3,5	0,26		
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	165,5	2,9	187,5	-4,9	0,48	181,4	4,1	222,0	-4,3	0,30		
Halm Straw ...	215,0	5,2	222,9	2,4	0,18	287,9	-1,7	288,7	-1,9	0,01		
Potet Potato .	1682,0	2,7	1557,2	46,7	-2,75	1616,9	25,2	1640,0	20,4	0,17		
Førnepe og kål- rot Fodder turnips and swedes	3476,1	10,4	3517,5	-4,2	0,91	3141,9	104,2	2859,1	162,7	-2,09		
Förbete Fodder beets	..	..	..	..	..	3243,4	71,3	2887,5	145,0	-2,63		
Förmergkål Fodder kale ...	..	..	..	..	..	3389,4	96,5	2851,1	207,8	-3,98		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total .	372,9	3,2	438,0	-19,8	1,44	414,7	7,6	411,7	8,2	-0,02		
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	390,2	2,8	461,2	-22,2	1,57	427,3	7,4	426,8	7,5	-0,00		
Frå naturen og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	167,6	0,1	206,1	-13,5	0,85	135,6	8,0	132,3	8,6	-0,02		

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For rotvekstar var det i 1946 (i motsetnad til avlinga av andre vekstar) svært små avlinger, og dette gir utslag på koeffisientane. Ser ein på perioden 1948-72 blir biletet annleis. Når engavlingane viser avtakande avlingsaude kan det kome av at gode engareal er overførte til korn.

c. Avling i alt

Kornavlingane har auka både før og etter krigen. Særleg har det vore sterkt auke dei seinare åra. Sist i 1930-åra låg avlingane på 50 000-60 000 tonn. Like etter krigen var nivået om lag det same medan det i gjennomsnitt for åra 1970-72 blei avla over 130 000 tonn. Før krigen var Akershus vårt største

kornfylke. Etter krigen var det lenge Hedmark som var det leiande kornfylket, men dei seinare åra har Østfold avla om lag like mykje, medan Akershus har kome bak desse to.

Tabell 29. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjenomsnitt pr. år. Akershus og Oslo
Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Akershus and Oslo

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
						Tonn	Tons			
Avling i alt Total yield										
Korn og erter i alt										
Grains and dry peas,										
total	47 966	48 166	57 966	47 266	58 882	69 795	88 889	96 490	133 118	
Kveite Wheat ...	1 585	2 543	9 913	11 918	7 882	3 973	2 333	1 438	1 867	
Rug Rye	1 573	1 555	1 087	255	141	114	182	235	467	
Bygg Barley	13 414	14 002	12 522	5 306	11 731	31 078	49 730	65 160	82 543	
Havre Oats	30 343	29 131	33 340	28 793	38 196	33 962	35 837	29 328	47 634	
Blandkorn og erter										
Mixed grains and										
dry peas	1 052	936	1 105	994	931	669	806	329	607	
Halm Straw	65 127	67 618	79 234	64 299	82 359	75 563	102 789	86 526	112 063	
Potet Potato	84 200	76 061	79 264	94 910	86 708	76 269	71 132	54 455	38 222	
Fôrnepe og kålrot										
Fodder turnips and										
swedes	75 113	84 840	96 243	47 197	58 600	45 878	64 896	50 877	25 734	
Engvekstar ¹⁾ til										
slått i alt										
Meadows ¹⁾ for										
mowing, total	190 152	177 688	195 381	163 071	191 674	130 552	132 688	108 928	94 403	
Frå eng på full-										
dyrka jord From										
cultivated mea-										
dows	183 833	173 795	191 047	160 294	188 975	128 575	130 353	107 253	92 506	
Frå natureng og										
overflatedyrka										
jord From perma-										
nent grassland ..	6 319	3 893	4 334	2 777	2 699	1 977	2 334	1 675	1 897	
					Kg Kilos					
Avling pr. innbyggjar Yield per capita										
Korn og erter i alt										
Grains and dry peas,										
total	100,5	95,4	108,5	78,8	92,0	101,7	121,8	124,6	164,8	
Potet Potato	176,4	150,7	148,3	158,2	135,5	111,1	97,5	70,3	47,3	

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var på det største under og like etter krigen. Seinare er det avla mindre, og særleg frå midten av 1960-åra har avlingane gått sterkt nedover. Dei ligg no på 30 000-40 000 tonn i året. Også i forhold til gjennomsnittsfylket har potetavlingane i Akershus vore minkande og dei er no mindre enn i gjennomsnittsfylket.

Avlingane av rotvekstar var på det største like før krigen med bortimot 100 000 tonn pr. år. Etter krigen har avlingane vore mindre, og frå midten av 1960-åra har dei minka sterkt. Dei siste åra har avlingane vore 20 000-30 000 tonn.

Engavlingane har svinga ein del. På det høgste var dei like før krigen og i førstninga av 1950-åra med bortimot 200 000 tonn (rekna som tørt høy) pr. år. Dei aller siste åra har avlingane vore under 100 000 tonn pr. år.

Diagram 13. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Akershus og Oslo Crops of various plant products as per cent of the average county. Akershus and Oslo

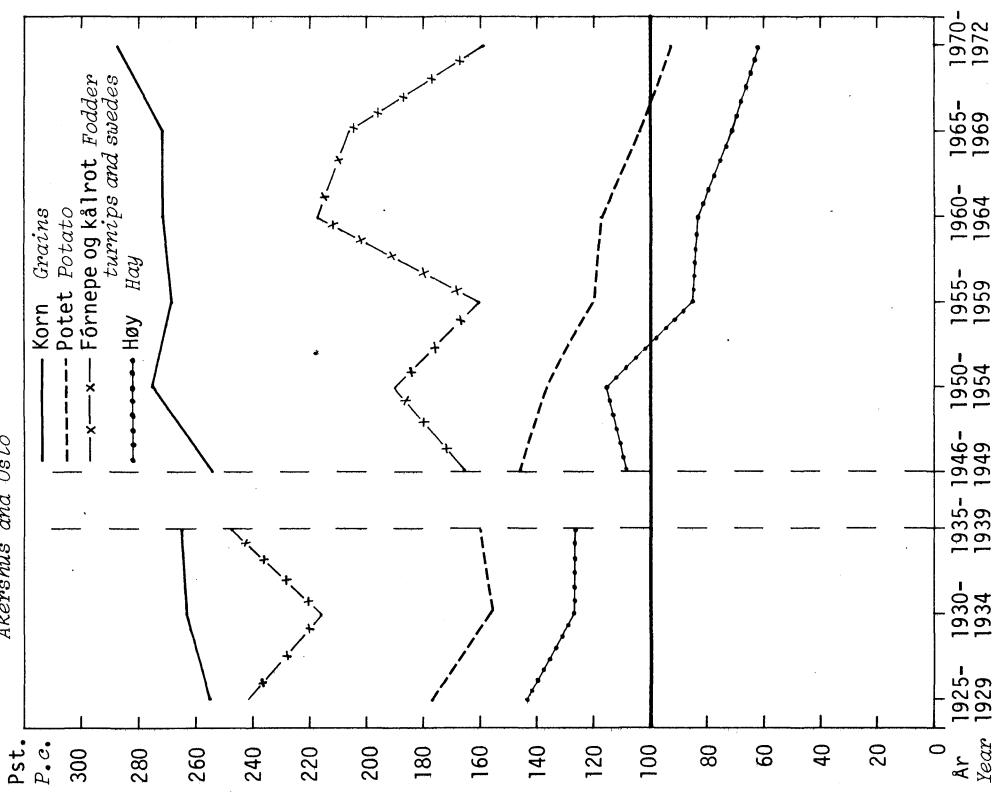
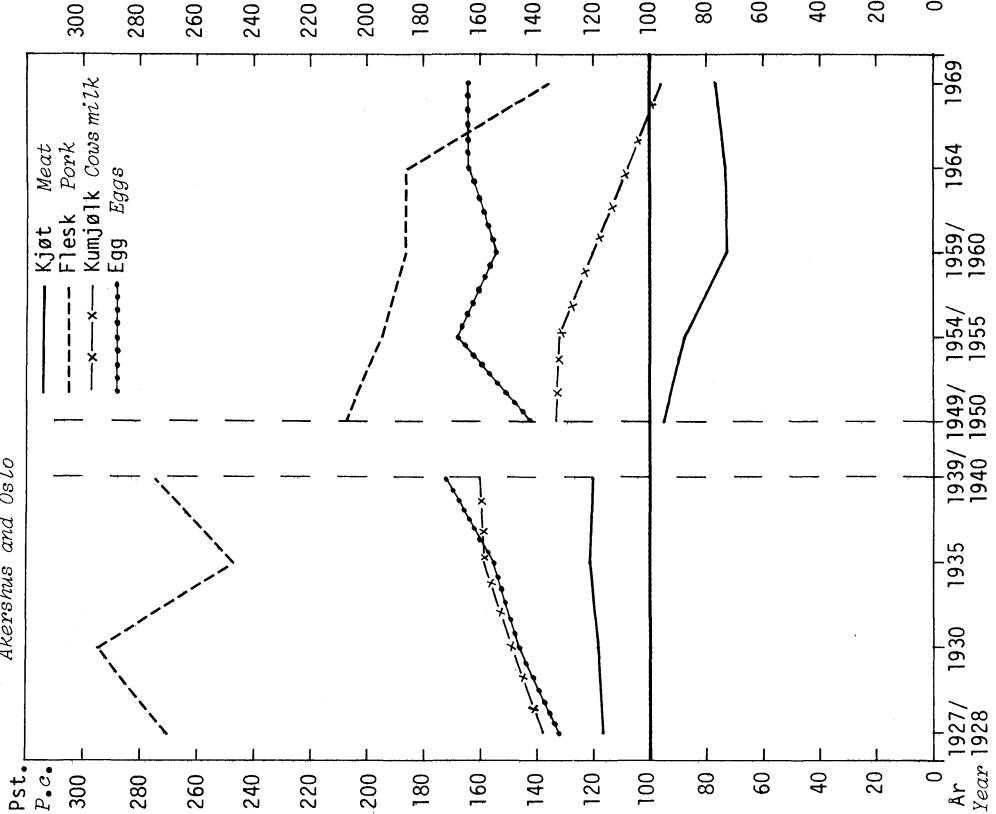

Diagram 14. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Akershus og Oslo Production of various livestock products as per cent of the average county. Akershus and Oslo

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste under og like etter krigen. I 1946 var det 18 000 hestar i Akershus, medan det i 1973 berre var 1 800.

Tabell 30. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Akershus og Oslo *Livestock. Average number of animals per June 20. Akershus and Oslo*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	15 963	15 297	15 546	16 300	12 586	8 803	5 555	3 074	1 943
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	79 877	89 373	93 690	80 679	75 252	64 070	54 574	46 956	43 443
Kyr <i>Cows</i>	50 832	54 887	57 961	51 147	46 005	36 244	29 048	22 250	18 340
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	14 175	13 649	13 514	14 217	14 117	14 812
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	3 984	4 039	3 476	2 329	2 315	2 470
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	11 373	11 558	10 837	8 980	8 274	7 827
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	13 291	12 973	9 983	14 283	14 044	8 363	10 450	18 830	15 629
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	7 856	7 478	4 295	5 082	8 686	7 011
Geit i alt <i>Goats, total</i>	408	94	114	398	65	14	34	50	181
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	284	46	11	24	30	116
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	39 485	..	..	36 860	53 594	50 188	56 260	59 150	59 515
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	5 572	..	..	6 679	6 919	7 532	7 659	8 000	8 737
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	244 223	298 358	315 658	201 617	285 997	343 892	269 108	340 160	352 607

Storfetalet var på det høgste like før krigen med 90 000-100 000 dyr. Seinare har også storfetalet minka, og i 1973 var det berre 43 000 storfe i fylket. Like etter krigen var 63 prosent av storfeet mjølkekryr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe, og dei siste åra har berre vel 40 prosent av storfeet vore mjølkekryr.

Sauer og geiter har det heile tida vore lite av i Oslo og Akershus.

Tabell 31. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Akershus og Oslo *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Akershus and Oslo*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	158	154	147	135	129	119	107	102	119
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	120	123	123	119	114	103	86	83	83
Kyr <i>Cows</i>	117	125	127	118	115	104	89	83	79
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	102	89	82	70	73	80
Okse over 1 år <i>Oxen 1 year and more</i>	..	..	..	166	155	118	74	77	91
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	139	144	137	123	112	96
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	15	14	10	15	13	8	10	17	17
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	16	14	9	10	17	17
Geit i alt <i>Goats, total</i>	3	1	1	5	1	0	1	1	4
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	5	1	0	1	1	3
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	249	..	..	224	240	194	193	178	152
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	262	..	..	268	256	217	198	196	182
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	144	158	164	146	148	174	175	166	165

Svinehaldet har auka i tidsrommet og det var i perioden 1970-73 50 prosent fleire svin enn i perioden 1925-29. I forhold til gjennomsnittsfylket har derimot svinehaldet i Oslo og Akershus gått attende. I perioden 1925-29 var svinetalet 150 prosent større enn svinetalet i eit gjennomsnittsfylke mot berre 50 prosent større i perioden 1970-73.

Talet på høner har svinga mykje meir enn talet på svin, men som langtidstendens har det auka. I perioden 1970-73 hadde desse fylka gjennomsnittleg 350 000 høner pr. 20. juni. Også hønsehaldet er stort i forhold til gjennomsnittsfylket med 44 prosent fleire høns enn gjennomsnittsfylket i perioden 1925-29 og 75 prosent fleire i perioden 1960-64 som minste og største avvik.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 167 kg i 1927-28 til 239 kg i 1969. Det aller meste av auken har skjedd etter krigen. Auken i storleik gir grunnlag for ein betydeleg større kjøtproduksjon pr. dyr, både direkte på kuslakt og ved oppal av kalvar til slakt. Auken i kroppsvekt er også ein av føresetnadene for den auken som har vore i mjølkemengd pr. ku.

Tabell 32. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Akershus og Oslo
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average.
Akershus and Oslo

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1927- 28	1949- 50	1954- 55	1959- 60	1964	1969
Kg Kilo						
Ku Cow	167	176	189	198	225	239
Sau over 1 år Sheep 1 year and more	20	24	23	27	27	28
Sau under 1 år Sheep under 1 year	15	17	17	17	16	16
Slaktesvin Pigs for slaughtering	82	87	83	69	70	73
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>						
Ku Cow	125	113	117	113	119	117
Sau over 1 år Sheep 1 year and more	83	96	92	104	100	100
Sau under 1 år Sheep under 1 year	100	106	113	113	107	100

Utviklinga i storleik er mindre eintydig for andre dyreslag.

Etter ein forholdsvis svak auke i mjølkeytinga pr. ku før krigen har auken etter krigen vore svært stor, og mjølkemengda pr. ku var i 1969 over dobbelt så stor som i 1940. Mjølkeytinga pr. ku var i 1925 ca. 20 prosent over landsgjennomsnittet. I 1969 var den 13 prosent over landsgjennomsnittet.

Tabell 33. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Akershus og Oslo
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.
Akershus and Oslo

Husdyrprodukt <i>Product of livestock</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos									
Mjølk pr. ku Milk per cow	1 834 ¹⁾	1 980	2 172	2 236	2 405	2 765	3 366	3 876	4 553
Egg pr. høne Eggs per hen	5,9	..	..	..	7,4	8,4	9,3	9,0	10,1
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>									
Mjølk pr. ku Milk per cow	120	122	128	127	115	119	126	123	113
Egg pr. høne Eggs per hen	94	..	..	..	101	104	103	98	102

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 5,9 kg i 1927-28 til 10,1 kg i 1969. Dette er ein auke på 71 prosent. Ytinga var i 1927-28 berre 94 prosent av landsgjennomsnittet. Ved seinare produksjons-teljingar har den stort sett vore i overkant av landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Samla produksjon av kjøt har svinga ein del med 4 300 tonn i 1939-40 og 2 800 tonn i 1959-60 som største og minste kvantum. Fleskeproduksjonen har svinga mellom 6 200 tonn i 1935 og 4 600 tonn i 1927-28.

Mjølkeproduksjonen viste auke i førkrigsperioden og var i 1939-40 ca. 135 000 tonn. Seinare har det gått stadig nedover. I 1969 var produksjonen noko over 90 000 tonn som er om lag det same som i 1927-28.

Produksjonen av egg har vist auke i heile perioden frå 1 200 tonn i 1927-28 til 3 400 tonn i 1969.

Produksjonen av husdyrprodukt låg før krigen over produksjonen i gjennomsnittsfylket og særlig var fleskeproduksjonen stor.

Etter krigen har kjøtproduksjonen heile tida lege under produksjonen i gjennomsnittsfylket og dei siste åra har også mjølkeproduksjonen lege under. Produksjonen av kjøt, flesk og mjølk har i etterkrigstida vore minkande i forhold til gjennomsnittsfylket.

Tabell 34. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Akershus og Oslo *Production of various livestock products, total and per capita. Akershus and Oslo*

Husdyrprodukt <i>Livestock products</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
	Tonn Tons									
<i>Produksjon i alt Total production</i>										
Kjøt i alt Meat, total	3 594	3 591	3 980	4 292	2 840	3 069	2 790	2 934	3 111	
Kjøt av hest Meat, horse	154	..	..	139	96	44	42	23	27	
Kjøt av storfe Meat, cattle	3 312	..	..	4 078	2 628	2 948	2 668	2 779	2 833	
Kjøt av sau Meat, sheep	126	..	..	75	116	77	80	132	248	
Kjøt av geit Meat, goat	2	..	..	1	0	-	-	-	3	
Flesk Pork	4 631	5 321	6 150	5 728	4 912	5 415	5 450	6 036	5 019	
Kumjølk Cows milk .	91 042	101 048	115 217	134 934	118 852	113 265	105 245	100 266	92 691	
Geitemjølk Goats milk	63	13	11	62	36	-	14	4	39	
Egg Eggs	1 247	1 329	1 868	2 020	2 097	2 617	2 792	2 949	3 408	
Kg Kilos										
<i>Produksjon pr. inn- byggjar Production per capita</i>										
Kjøt Meat	7,5	7,3	7,7	7,8	4,6	4,6	3,9	3,9	3,9	
Flesk Pork	9,7	10,9	11,8	10,4	8,0	8,2	7,7	8,1	6,3	
Kumjølk Cows milk .	190,8	206,2	221,7	245,7	192,6	170,8	148,4	133,8	115,9	
Egg Eggs	2,6	2,7	3,6	3,7	3,4	3,9	3,9	3,9	4,3	

g. Produksjon pr. innbyggjar

Både i forhold til landarealet og jordbruksarealet står Akershus og Oslo (samla) i ei særlig stilling med stort folketal pr. arealeining. Produksjonen av jordbruksprodukt pr. innbyggjar er derfor liten.

Rekna pr. innbyggjar har kornproduksjonen variert mellom 79 kg pr. år i perioden 1946-49 og 165 kg i perioden 1970-72. I heile tidsrommet er dette mindre enn gjennomsnittet for heile landet.

Bortsett frå ein mindre oppgang under og like etter krigen viser potetavling pr. innbyggjar avtakande tendens i heile tidsrommet. I perioden 1925-29 blei det dyrka 176 kg potet pr. innbyggjar, i 1970-72 berre 47 kg. Ettersom potetforbruket beinveges til mat er rekna til 85 kg pr. person, er Akershus-Oslo no eit klart underskotsområde for potet.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) heldt seg i førkrigsperioden mellom 7 og 8 kg pr. person. I dag er den under 4 kg pr. person. Dette er berre ein liten del av kjøtforbruket i området.

Fleskeproduksjonen var før krigen 10-12 kg pr. person. Etter krigen var den lenge rundt 8 kg pr. person, men ved teljinga i 1969 var den nede i 6 kg. Dette er vel tredjeparten av gjennomsnittet for heile landet.

Mjølkeproduksjonen pr. innbyggjar var på det høgste like før krigen med 246 kg. Etter krigen er det blitt stadig mindre mjølk pr. innbyggjar, og i 1969 var det berre 116 kg. Dette er ikkje meir enn fjerdeparten av gjennomsnittet for landet.

Eggproduksjonen pr. innbyggjar har stort sett vist auke frå 2,6 kg i 1927-28 til 4,3 kg i 1969. Landsgjennomsnittet i 1969 var 9,7 kg.

3. HEDMARK

a. Areal

Jordbruksarealet var på det største i 1950-åra, men har seinare minka. I 1973 var det ca. 100 000 dekar mindre enn då det var på det høgste. Størstedelen av arealet som er tatt ut av jordbruksdrift er blitt liggende unytta, men ein del har også gått til tomter, vegar etc. eller er tilplanta med skog.

Tabell 35. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Hedmark *The area of various crops. Average per year. Decares. Hedmark*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area .....</i>	..	977976	999765	1010119	1028297	1026259	988794	980663	941335
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total .....</i>	228594	222638	232877	223775	271308	336772	394625	406971	471976
Kveite	<i>Wheat .....</i>	3704	13068	36976	47027	27367	23629	21139	6464	7741
Rug	<i>Rye .....</i>	12606	6349	6867	1541	352	875	1046	1606	4179
Bygg	<i>Barley .....</i>	76024	72265	62383	45149	130981	218875	255040	274474	235503
Havre	<i>Oats .....</i>	120570	120815	119690	125125	108780	90108	116510	123704	224054
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas .....</i>	15690	10141	6961	4934	3829	3285	890	723	500
Potet	<i>Potato .....</i>	47442	52169	56556	75371	63708	64544	64267	56086	45268
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes .....</i>	17882	23494	24836	21972	16204	13491	14014	8741	3488
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops .....</i>	41887	42966	39343	44069	42942	53996	52808	87694	79112
Eng til slått	<i>Meadows for mowing .....</i>	..	562644	562790	491197	468680	415300	355302	328298	265533
Fulldyrka	<i>Cultivated .....</i>	394985	429016	440908	405134	396068	359743	330645	312170	256291
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland .....</i>	..	133628	121882	86063	72612	55558	24657	16128	9247
Kulturbete	<i>Pastures. Fulldyrka .....</i>	..	74065	83362	153735	165456	142155	107778	92874	75959
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland .....</i>	..	16584	17421	34998	43211	41465	34527	30196	25916
		..	57481	65941	118738	122245	100690	73251	62677	50043

Hedmark har alltid vore eit av dei store kornfylka. Før krigen og framover til rundt 1950 blei 20 - 25 prosent av arealet nytta til korn. Seinare har delen av jordbruksarealet nytta til korn auka, og var i 1973 oppe i 53 prosent. Fram til 1951 var havre det leiande kornslaget. Seinare var bygget dominante i mange år, men frå 1970 har havren på ny gjort seg sterkt gjeldande og vart i 1973 dyrka på større areal enn bygg.

Arealet til potet har minka stadig i etterkrigsperioden, men nedgangen har vore mindre enn i dei fleste andre fylke. Hedmark har derfor etter kvart fått større betydning som potefylke.

Tabell 36. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Hedmark
The area of various crops as per cent of the average of all counties. Hedmark

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area</i>	..	171	171	179	181	181	178	181	183
Korn og erter i alt										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total	226	225	224	259	288	293	307	311	315	
Kveite	Wheat	65	180	205	259	216	303	445	325	362
Rug	Rye	267	175	232	180	87	213	157	339	497
Bygg	Barley	237	230	194	208	352	312	279	270	237
Havre	Oats	222	228	251	292	259	256	380	472	477
Blandkorn og erter										
<i>Mixed grains and dry peas .....</i>	353	279	229	179	193	249	111	171	171	
Potet	Potato	176	195	198	224	200	209	222	245	266
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>	224	230	243	269	229	201	218	179	125	
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	362	227	197	180	168	184	158	211	197
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	147	147	146	144	140	131	129	119
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	157	156	155	153	151	146	139	135	124
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	124	124	119	117	112	72	68	57
Kulturbeite	<i>Pastures.</i>	..	220	216	210	193	158	125	107	93
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	124	110	118	128	120	106	95	88
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	283	289	273	235	183	138	115	96

Rotvekstdyrkinga (fôrnepe, kålrot og forbete) hadde relativt større omfang i Hedmark enn i gjennomsnittsfylket heilt fram til slutten av 1960-åra, men dei siste åra har rotvekstdyrkinga gått svært tilbake. På grunn av stor korndyrking og relativt lite natureng har Hedmark i heile tidsrommet brukt ein mindre del av jordbruksarealet til eng og beite enn gjennomsnittet for landet.

Hedmark er eit skiftande fylke jordbruksmessig. Vi har svært gode jordbruksbygder på Hedenmarken (silurbygdene på austsida av Mjøsa) og vi har skogsbygder og fjellbygder. Tilhøva i ein bestemt del av fylket kan derfor vere nokså ulik det vi finn for fylket under eitt.

b. Avling pr. dekar

I forhold til gjennomsnittet for landet var avlingane store i Hedmark heilt fram til midten av 1950-åra. Særleg i førkrigsperioden var det relativt store avlingar av potet og rotvekstar. I dei seinare åra har avlingsnivået vore under landsgjennomsnittet, bortsett frå kornavlingane som har vore om lag på linje med landsgjennomsnittet.

Tabell 37. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Hedmark Yield per decare. Kilos. Average per year. Hedmark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt									
<i>Grains and dry peas,</i>									
total	199	190	225	229	236	228	254	269	327
Kveite Wheat	189	173	219	223	218	234	265	304	321
Rug Rye	194	185	208	192	223	207	267	301	323
Bygg Barley	198	190	221	245	246	232	257	268	331
Havre Oats	202	193	231	227	230	218	248	268	324
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	190	178	221	229	224	219	250	268	300
Halm Straw	311	293	317	311	326	253	277	230	253
Potet Potato	2 073	2 231	2 049	1 985	2 110	1 920	2 055	2 201	2 300
Fôrnepe og kålrot									
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>									
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing, total .....</i>	4 577	4 551	4 651	3 679	4 803	4 213	4 735	4 962	5 256
Frå eng på fulldyrka jord <i>From culti- vated meadows .....</i>	..	352	422	447	538	485	579	543	624
Frå natureng og over- flatedyrka jord <i>From permanent grass- land .....</i>	422	399	473	493	583	518	601	555	637
Frå eng på fulldyrka jord <i>From culti- vated meadows .....</i>	..	204	238	234	295	269	285	295	309

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 38. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Hedmark Yield per decare as per cent
of the country average. Hedmark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt									
<i>Grains and dry peas,</i>									
total	107	103	107	107	104	101	100	99	104
Kveite Wheat	111	104	108	109	109	108	104	104	97
Rug Rye	112	105	107	99	106	92	105	104	94
Bygg Barley	106	101	107	109	104	100	100	99	108
Havre Oats	108	104	106	107	102	101	100	99	99
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	98	95	101	101	95	99	98	100	97
Halm Straw	108	104	102	104	101	97	96	94	99
Potet Potato	117	124	118	103	106	95	100	97	98
Fôrnepe og kålrot									
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>									
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing, total .....</i>	..	96	105	100	105	93	99	91	92
Frå eng på fulldyrka jord <i>From culti- vated meadows .....</i>	100	96	103	100	103	93	97	90	92
Frå natureng og over- flatedyrka jord <i>From permanent grass- land .....</i>	..	87	103	85	94	79	74	73	65

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er gitt i tabell 39 viser at det for alle vekstar, bortsett fra halm og engvekstar, har vore sterke auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. For potet og rotvekstar viser 1.gradslikninga direkte nedgang i avlingsnivået i førkrigsperioden. I siste periode er andregradskoeffisientane positive, bortsett fra koeffisientane for rotvekstar og eng.

Tabell 39. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Hedmark Yield per decare. Kilos. Regression coefficients. Hedmark

Vekst: Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression		1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression		1. grads koeffi- cient of 1st degree		2. grads koeffi- cient of 2nd degree	
	Stig- nings- konstant- ledd Kon- stant- term Coeffi- cient	Kon- stant- ledd Kon- stant- term Coeffi- cient	1. grads koeffi- cient of 1st degree	2. grads koeffi- cient of 2nd degree	Stig- nings- konstant- ledd Kon- stant- term Coeffi- cient	1. grads koeffi- cient of 1st degree	2. grads koeffi- cient of 2nd degree	1. grads koeffi- cient of 1st degree	2. grads koeffi- cient of 2nd degree	1. grads koeffi- cient of 1st degree	2. grads koeffi- cient of 2nd degree	
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>												
total	185,9	2,3	220,8	-10,0	0,77	208,9	3,2	240,3	-3,4	0,23		
Kveite <i>Wheat</i>	173,8	2,5	206,6	-9,1	0,72	194,0	4,5	217,4	-0,3	0,17		
Rug <i>Rye</i>	186,4	1,1	206,3	-5,9	0,44	171,5	5,6	190,7	1,6	0,14		
Bygg <i>Barley</i>	184,7	2,3	224,1	-11,6	0,87	223,3	2,5	260,5	-5,2	0,27		
Havre <i>Oats</i>	187,6	2,6	224,1	-10,3	0,81	201,7	3,3	238,6	-4,3	0,27		
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas</i>	174,8	2,7	211,8	-10,3	0,82	204,6	2,9	230,7	-2,5	0,19		
Halm <i>Straw</i>	302,6	0,6	334,0	-10,5	0,69	327,3	-3,7	335,5	-5,4	0,06		
Potet <i>Potato</i>	2 155,0	-4,6	1 961,4	63,7	-4,27	1 957,0	9,1	2 034,2	-6,9	0,57		
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes</i>	4 625,6	-4,1	4 528,8	30,1	-2,14	3 914,8	48,6	3 638,5	105,7	-2,04		
Forbete <i>Fodder beets.</i> ..	..	..	..	..	..	3 597,3	44,9	3 606,3	43,0	0,07		
Fôrmergkål <i>Fodder kale</i>	..	..	..	..	..	4 705,0	13,0	4 080,3	142,2	-4,62		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing, total .....</i>	266,6	11,5	271,5	9,8	0,11	458,8	5,3	447,2	7,7	-0,09		
Frå eng på fulldyrka jord <i>From culti- vated meadows</i>	398,7	4,1	475,0	-22,9	1,68	511,4	3,6	499,9	6,0	-0,08		
Frå natureng og over- flatedyrka jord <i>From permanent grassland</i>	177,8	4,1	187,4	0,7	0,21	252,5	2,0	235,7	5,5	-0,12		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For rotvekstane sitt vedkomande kjem negative koeffisientar delvis av at det i 1946 var svært små avlinger av rotvekstar, og dette gir stort utslag på koeffisientane. Når engavlingane viser avtakande avlingsauke, kan det kome av at gode engareal er overført til korn.

c. Avling i alt

Kornavlingane var før krigen stort sett mellom 40 000 og 50 000 tonn pr. år. Også dei første etterkrigsåra låg dei på dette nivået. Seinare har dei auka kraftig, og som gjennomsnitt for åra 1970-72 var kornavlingane oppe i over 150 000 tonn. Før krigen var Hedmark vårt nest største kornfylke. Etter krigen var fylket lenge det klart leiande med omsyn til korndyrking. Dei seinare åra har Østfold avla om lag like mykje.

Tabell 40. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Hedmark Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Hedmark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72						
							Tonn	Tons							
Avling i alt Total yield															
Korn og erter i alt Grains and dry peas,															
total	45 471	42 302	52 385	51 251	63 971	76 350	100 179	109 235	152 866						
Kveite Wheat	697	2 311	8 063	10 474	5 996	5 581	5 579	2 031	2 137						
Rug Rye	2 426	1 181	1 419	282	78	184	284	505	1 273						
Bygg Barley	14 993	13 721	13 690	11 062	32 108	50 302	65 115	73 050	79 408						
Havre Oats	24 365	23 286	27 676	28 300	24 922	19 575	28 976	33 450	69 888						
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	2 990	1 802	1 537	1 133	867	707	225	199	160						
Halm Straw	71 060	65 188	73 936	69 462	88 042	84 608	109 182	93 293	118 391						
Potet Potato	97 401	116 525	115 704	150 681	134 174	124 040	133 071	124 137	103 560						
Fôrnepe og kålrot															
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>															
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing,	81 866	106 910	114 323	79 325	77 810	56 651	66 317	43 908	19 444						
total	196 438	198 063	237 452	219 611	252 118	201 563	205 953	178 935	169 261						
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	158 209	170 737	208 515	199 470	230 763	186 323	198 886	174 194	166 026						
Frå natureng og overflatedyrrka jord From permanent grassland ...	38 228	27 327	28 937	20 141	21 355	15 241	7 067	4 741	3 235						
					Kg	Kilos									
Avling pr. innbyggjar Yield per capita															
Korn og erter i alt Grains and dry peas,															
total	291,7	266,6	327,0	301,4	367,4	433,4	565,3	614,0	850,0						
Potet Potato	624,9	734,3	722,3	886,2	770,7	704,1	750,9	697,8	575,9						

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane låg dei første etterkrigsåra på ca. 150 000 tonn årleg. Dette var vesentleg meir enn før krigen då dei stort sett låg mellom 100 000 og 120 000 tonn årleg. Etter krigen har potetavlingane stort sett gått nedover, og som gjennomsnitt for perioden 1970-72 låg dei på vel 100 000 tonn. Bortsett frå eit 10-år frå midt i 1950-åra til midt i 1960-åra har Hedmark vore det fylket som har dyrka mest poteter.

Avlingane av rotvekstar var større før enn etter krigen og var i perioden 1935-39 gjennomsnittleg 114 000 tonn pr. år. Etter krigen har rotvekstavlingane stort sett blitt mindre og mindre og var i gjennomsnitt for perioden 1970-72 på under 20 000 tonn pr. år.

Avlingane av engvekstar var på det største først i 1950-åra med gjennomsnittleg 250 000 tonn (rekna som tørt høy) i perioden 1950-54. Seinare har avlingane av engvekstar stort sett gått nedover og var i gjennomsnitt for åra 1970-72 under 170 000 tonn, rekna som tørt høy.

Diagram 15. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hedmark Crops of various plant products as per cent of the average county. Hedmark

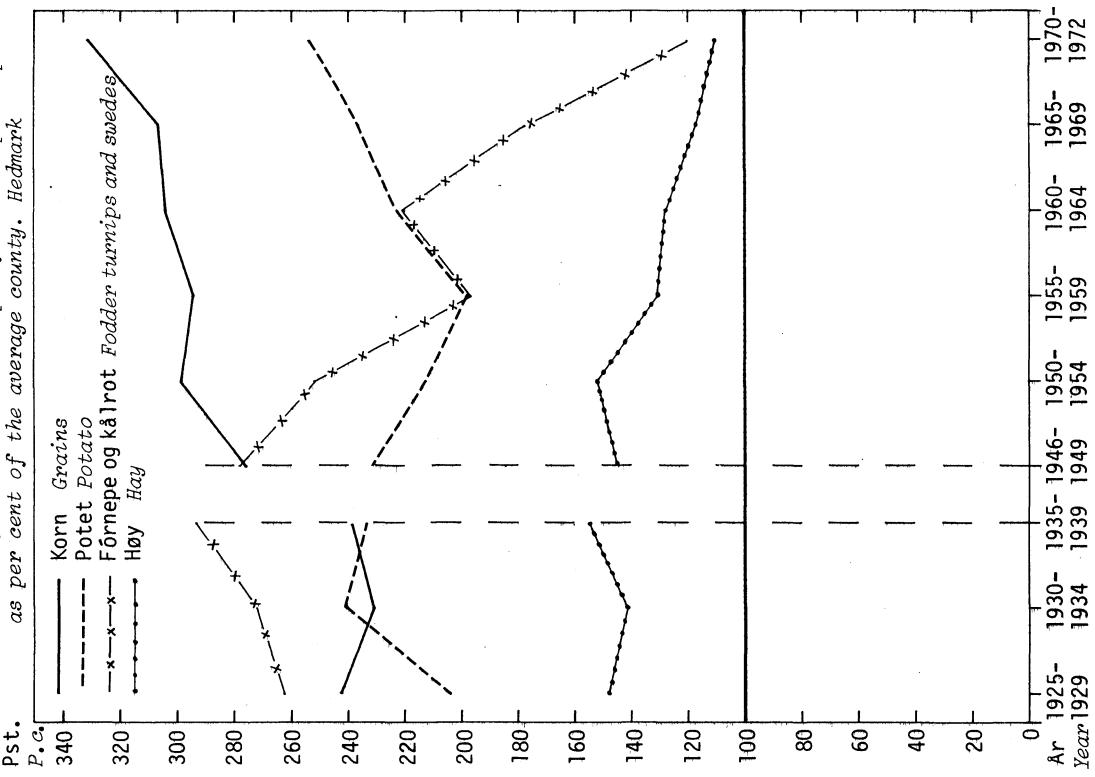
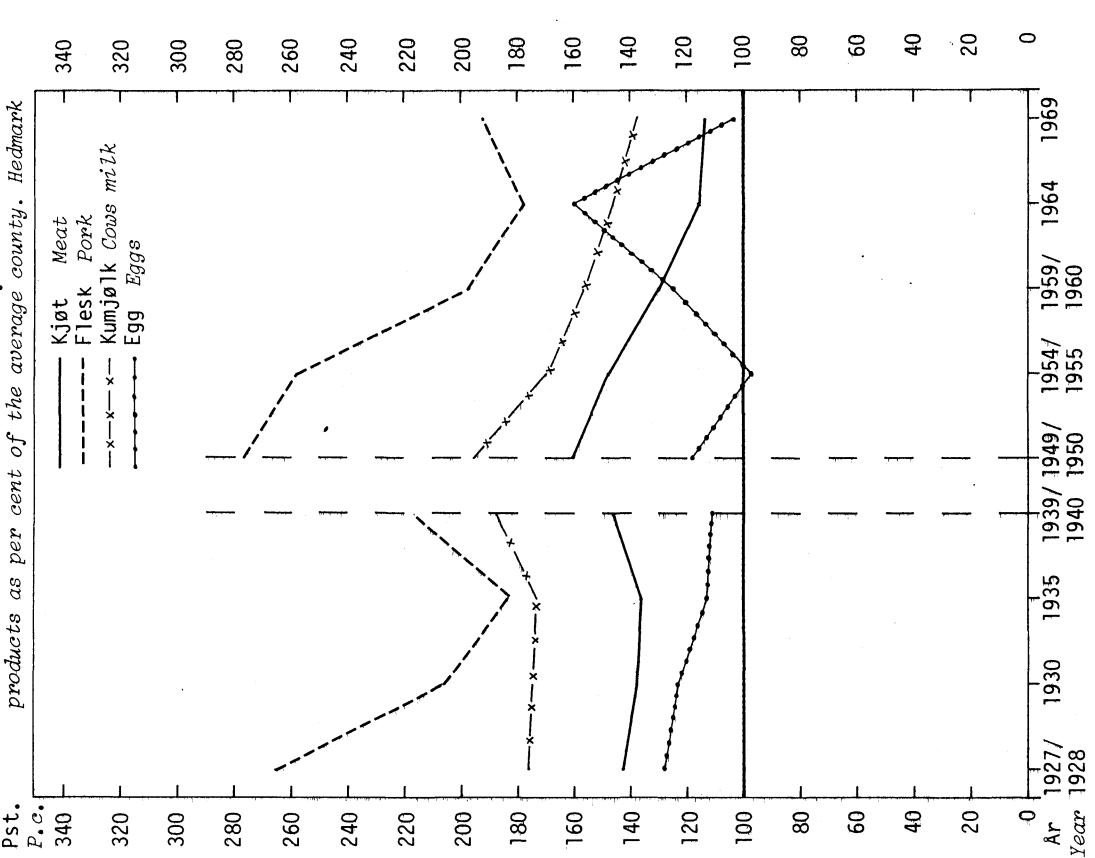

Diagram 16. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hedmark Production of various livestock products as per cent of the average county. Hedmark

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter siste verdskrig og har seinare gått jamt nedover. I 1973 var det 1 700 hestar att i Hedmark.

Tabell 41. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Hedmark *Livestock. Average number of animals per June 20. Hedmark*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	16 560	16 081	16 699	19 089	15 333	11 494	7 860	4 484	2 151
Storfe i alt <i>Cattle</i> , total	103 342	111 255	120 462	112 878	101 928	87 636	79 969	66 062	61 272
Kyr <i>Cows</i>	66 359	66 415	71 001	72 244	60 725	48 777	41 505	32 263	28 038
Kalv i alt <i>Calves</i> , total	..	..	..	23 505	24 105	23 083	25 826	22 793	21 246
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	2 907	3 350	2 717	1 877	1 245	1 579
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	14 223	13 748	13 058	10 761	9 760	10 410
Sau i alt <i>Sheep</i> , total	73 920	69 182	71 020	100 286	119 523	90 183	86 850	101 559	86 137
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	52 221	57 644	43 531	40 977	45 686	37 770
Geit i alt <i>Goats</i> , total	11 876	13 821	12 142	10 867	10 180	9 762	9 736	7 528	3 127
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	8 629	8 309	7 848	7 888	6 276	2 581
Svin i alt <i>Pigs</i> , total	40 488	..	..	39 636	52 803	54 711	58 282	61 622	60 768
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i> ..	5 282	..	..	5 658	5 189	5 717	6 691	6 489	7 466
Vaksne høns <i>Full- grown poultry</i>	202 834	216 504	211 675	174 732	228 407	230 254	222 447	272 245	198 152

Storfetalet var på det høgste like før krigen. Seinare gjekk også talet på storfe nedover fram til 1970 då det berre var 61 000 storfe i fylket mot 131 000 i 1939. Dei siste åra har storfetalet auka litt. Like etter krigen var 64 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe og i 1973 utgjorde kyrne berre 45 prosent av storfe i alt.

Hedmark er eit om lag middels stort sauefylke. Sauehaldet var på det største i første del av 1950-åra, men har elles svinga ein god del.

Geitetalet var på det høgste i 1930-åra, men var elles på lag same nivå i heile tidsrommet fram til slutten av 1960-åra. Seinare har geitetalet gått kraftig nedover. Det er i fjellbygdene i fylket det er sau- og geitehald av særleg omfang.

Tabell 42. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Hedmark *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Hedmark*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	164	162	157	159	158	155	151	149	131
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	155	153	158	166	154	141	127	117	117
Kyr <i>Cows</i>	153	152	156	166	152	140	128	121	121
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	170	156	140	127	118	115
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	121	129	92	60	42	58
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	174	172	165	147	132	128
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	84	73	73	107	111	88	83	92	92
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	107	109	89	83	89	90
Geit i alt <i>Goats, total</i>	73	73	71	125	151	162	170	132	72
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	141	170	170	184	140	76
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	255	..	..	241	236	212	200	185	155
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	248	..	..	227	192	165	173	159	156
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	120	115	110	127	118	117	145	133	93

Svinetalet auka i etterkrigsåra forholdsvis sterkt fram til slutten av 1960-åra og har seinare halde seg om lag konstant. I forhold til gjennomsnittsfylket er svinehaldet i fylket stort, men har gradvis gått attende. I perioden 1925-29 var svinehaldet 255 prosent av svinehaldet i eit gjennomsnittsfylke mot berre 155 prosent i perioden 1970-73.

Talet på høner var på det høgste i midten av 1960-åra, men har seinare minka mykje. Det var såleis berre under og like etter krigen hønsehaldet var mindre enn det har vore dei siste åra. Dette er ulikt utviklinga i dei fleste andre fylke.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Storleiken på kyrne har auka frå 140 kg slaktevekt ved produksjonsteljinga i 1927-28 til 229 kg i 1969. Dette er ein auke på 63 prosent. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Slaktevekta på kyrne var i 1927-28 4 prosent over landsgjennomsnittet, i 1969 var den 12 prosent over landsgjennomsnittet.

Tabell 43. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Hedmark *Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Hedmark*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	Kg <i>Kilos</i>	
					1964	1969
Ku <i>Cow</i>	140	172	178	187	216	229
Sau over 1 år <i>Sheep 1 year and more.</i>	24	27	25	27	26	30
Sau under 1 år <i>Sheep under 1 year ..</i>	17	16	15	16	15	17
Slaktesvin <i>Pigs for slaughtering ...</i>	85	94	81	70	68	73
<i>Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average</i>						
Ku <i>Cow</i>	104	110	109	107	114	112
Sau over 1 år <i>Sheep 1 year and more.</i>	100	108	100	104	100	107
Sau under 1 år <i>Sheep under 1 year ..</i>	113	100	100	107	100	106

Utviklinga i storleik er mindre eintydig for andre dyreslag.

Etter ein forholdsvis svak auke i mjølkeytinga før krigen har auken etter krigen vore svært stor og avdråtten var i 1969 godt over dobbelt så stor som i 1940. Mjølkeytinga pr. ku har i tidsrommet stort sett vore mellom 10 og 20 prosent over landsgjennomsnittet.

Tabell 44. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Hedmark
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.
Hedmark

Husdyrprodukt <i>Product of livestock</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos									
Mjølk pr. ku <i>Milk per cow ...</i> 1 707 ¹⁾	1 866	1 957	2 030	2 543	2 685	3 202	3 679	4 519	
Egg pr. høne <i>Eggs per hen ...</i> 6,6	..	..	..	7,1	6,9	8,5	9,1	9,8	
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>									
Mjølk pr. ku <i>Milk per cow ...</i> 111	115	115	115	122	116	119	117	112	
Egg pr. høne <i>Eggs per hen ...</i> 105	..	..	..	97	85	94	99	99	

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,6 kg i 1927-28 til 9,8 kg i 1969. Produksjonen har i heile tidsrommet vore påom lag same nivå som landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Samla produksjon av kjøt har svinga ein del i tidsrommet med 5 200 tonn i 1939-40 og 4 200 tonn i 1930 som største og minste kvantum. Også fleskeproduksjonen har svinga ein del med 7 200 tonn i 1954-55 og 3 800 tonn i 1930 som største og minste kvantum. Berre i 1930 og 1939-40 blei det registrert mindre produksjon av flesk enn av kjøt.

Produksjonen av kumjølk auka frå 116 000 tonn i 1927-28 til 159 000 tonn i 1939-40. I 1949-50 var produksjonen 175 000 tonn, men har seinare minka. I 1969 blei det produsert 133 000 tonn kumjølk. Også geitemjølkproduksjonen var på det høgste i 1949-50 med 3 200 tonn.

Produksjonen av egg har svinga forholdsvis mykje. Den var på det høgste i 1964 med 2 900 tonn og lågast i 1930 med 1 100 tonn.

Tabell 45. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Hedmark *Production of various livestock products, total and per capita. Hedmark*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969									
	Tonn <i>Tons</i>																	
Produksjon i alt <i>Total production</i>																		
Kjøt i alt <i>Meat,</i> total	4 400	4 188	4 479	5 226	4 818	5 173	5 031	4 719	4 662									
Kjøt av hest <i>Meat,</i> horse	133	..	..	124	77	45	24	31	21									
Kjøt av storfe <i>Meat,</i> cattle	3 515	..	..	4 355	3 652	4 131	4 140	3 716	3 476									
Kjøt av sau <i>Meat,</i> sheep	696	..	..	703	1 035	943	827	915	1 148									
Kjøt av geit <i>Meat,</i> goat	56	..	..	44	54	54	40	57	17									
Flesk <i>Pork</i>	4 565	3 751	4 597	4 537	6 557	7 176	5 753	5 819	7 100									
Kumjølk <i>Cows milk</i> .	116 016	119 112	125 996	158 629	174 788	145 707	136 908	136 669	132 618									
Geitemjølk <i>Goats</i> milk	1 875	2 374	2 249	1 889	3 151	2 482	2 689	2 869	2 619									
Egg <i>Eggs</i>	1 209	1 120	1 363	1 304	1 755	1 519	2 260	2 866	2 151									
Kg <i>Kilos</i>																		
Produksjon pr. <i>innbyggjar Production</i> <i>per capita</i>																		
Kjøt <i>Meat</i>	28,2	26,5	28,1	32,5	27,8	29,5	28,4	26,6	26,1									
Flesk <i>Pork</i>	29,3	23,7	28,8	28,2	37,9	41,0	32,5	32,8	39,8									
Kumjølk <i>Cows milk</i> .	744,4	754,2	790,3	985,8	1 009,9	832,0	772,6	771,3	742,7									
Egg <i>Eggs</i>	7,8	7,1	8,5	8,1	10,1	8,7	12,8	16,2	12,0									

Bortsett frå eggproduksjonen midt i 1950-åra har produksjonen av husdyrprodukt i heile tidsrommet lege over produksjonen i gjennomsnittsfylket. Særleg var fleskeproduksjonen relativt stor den første tida etter krigen.

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folketalet i forhold til jordbruksarealet er mindre enn halvparten så stort i Hedmark som landsgjennomsnittet. Berre Nord-Trøndelag har færre innbyggjarar pr. dekar jordbruksareal. Produksjonen pr. innbyggjar er derfor stor i Hedmark.

Av korn dyrka fylket ca. ein og ein halv gong meir enn landsgjennomsnittet i perioden 1925-29 og om lag 4 gonger så mykje som landsgjennomsnittet i perioden 1970-72. Kornavling pr. innbyggjar er for perioden 1925-29 rekna ut til 292 kg og for perioden 1970-72 til 850 kg. Av poteter dyrka Hedmark det dobbelte av landsgjennomsnittet i perioden 1925-29 og det tredobbelte i perioden 1970-72. I siste periode var avlinga pr. innbyggjar likevel det lågaste den har vore i analyseperioden med 576 kg mot 886 kg i perioden 1946-49 då den var på det høgste.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) pr. innbyggjar har variert mellom 26,1 kg i 1969 og 32,5 kg i 1939-40 som minste og største kvantum. Av flesk er det produsert mellom 23,7 kg (1930) og 41,0 kg (1954-55).

Mjølkeproduksjonen (kumjølk) pr. innbyggjar har variert mellom 743 kg i 1969 og 1 010 kg i 1949-50.

Produksjonen av egg pr. innbyggjar har variert ein del i tidsrommet med 16,2 kg i 1964 og 7,1 kg i 1930 som største og minste kvantum.

4. OPPLAND

a. Areal.

Jordbruksarealet heldt seg forholdsvis konstant i Oppland heilt fram til 1969. Dei aller siste åra har det vore stor nedgang. Når arealet har halde seg så godt oppe i forhold til dei fleste andre fylke, kjem det av stor nydyrkning, særleg i fjellet (seterregionen). Det har i heile tidsrommet vore stor nedgang i natureng til slått. Fram til midten av 1950-åra blei dette oppvege av meir natureng og overflatedyrka jord til beite. Seinare har det også minka på slike areal. Dei siste åra har også nedgangen i brukstalet vore stor og ein må rekne med at mykje av jorda frå bruk som blir borte blir liggjande unytta eller brukt til tomter, vegar m.v.

Tabell 46. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Oppland *The area of various crops. Average per year. Decares. Oppland*

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	930 720	949 529	917 622	925 490	919 077	877 517	873 759	850 365
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	210 090	214 797	226 395	189 809	204 544	232 256	249 991	233 579	245 875
Kveite Wheat	1 526	3 218	18 623	23 494	14 009	11 306	6 070	3 460	3 054
Rug Rye	8 605	5 539	5 317	1 458	448	305	1 445	646	401
Bygg Barley	109 438	121 352	130 911	84 331	127 105	179 094	216 056	214 994	214 760
Havre Oats	49 487	50 130	42 416	53 491	44 176	32 164	21 921	12 985	26 849
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	41 034	34 558	29 128	27 036	18 807	9 388	4 499	1 494	811
Potet Potato	44 048	39 337	40 878	60 222	58 624	61 905	59 880	51 436	39 362
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	14 917	19 916	20 028	13 277	6 671	6 654	6 989	4 380	2 485
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	20 893	29 033	28 911	37 063	32 434	37 983	42 472	59 211	64 664
Eng til slått Meadows for mowing	..	552 459	552 099	477 052	476 771	437 813	404 557	413 723	383 734
Fulldyrka Cultivated	286 740	338 331	350 924	329 040	335 314	325 272	352 831	380 058	363 577
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	214 128	201 175	148 012	141 457	112 541	51 726	33 665	20 157
Kulturbete Pastures Fulldyrka Cultivated	..	75 179	81 218	140 199	146 445	142 466	113 627	111 430	114 244
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	6 587	7 838	14 328	14 414	17 623	20 909	24 932	30 353
	..	68 592	73 380	125 871	132 032	124 843	92 718	86 498	83 891

Oppland har tidlegare vore eit av dei store kornfylka, men auken i kornarealet har vore mindre og meir ujamn i Oppland enn gjennomsnittleg for landet, slik at prosenten av jordbruksarealet som blir brukt til korn no ikkje er større i Oppland enn i eit gjennomsnittsfylke. Det er særleg bygg det er dyrka mykje av i Oppland. Elles blei det tidlegare dyrka mykje blandkorn.

Potetarealet var på det største frå krigstida og fram til først i 1960-åra. Seinare har det minka mykje. Nedgangen har likevel vore mindre her enn gjennomsnittleg for landet elles, slik at Oppland no spelar større rolle enn tidlegare som potetfylke.

Tabell 47. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Oppland The area of various crops as per cent of the average of all counties. Oppland

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	Agri-cultural area	..	163	162	163	163	162	158	161	166
Korn og erter i alt										
Grains and dry peas, total		208	217	218	220	217	202	195	178	164
Kveite	Wheat	27	44	103	129	111	145	128	174	143
Rug	Rye	182	152	180	170	111	74	217	136	48
Bygg	Barley	342	386	407	388	342	255	236	211	216
Havre	Oats	91	95	89	125	105	92	71	50	57
Blandkorn og erter	Mixed grains and dry peas	923	949	960	983	948	713	559	354	278
Potet	Potato	164	147	143	179	184	200	206	225	231
Fôrnepe og kålrot	Fodder turnips and swedes	187	195	196	162	94	99	109	90	89
Andre vekstar på åker og i hage	Other crops	181	153	145	151	127	130	127	143	161
Eng til slått	Meadows for mowing	..	144	144	142	147	148	149	163	172
Fulldyrka	Cultivated	120	123	123	125	128	132	149	165	176
Natureng og overflatedyrka	Permanent grassland	..	199	204	204	228	227	150	142	123
Kulturbete	Pastures	..	223	210	191	171	159	132	129	140
Fulldyrka	Cultivated	..	49	50	48	43	51	64	78	103
Natureng og overflatedyrka	Permanent grassland ...	..	338	322	290	254	227	174	158	161

Rotvekstdyrkinga (fôrnepe, kålrot og forbete) låg langt framme før krigen, men har seinare gått attende. Berre 0,3 prosent av jordbruksarealet er siste åra blitt nytta til rotvekstar.

Arealet av fulldyrka eng til slått og kulturbete har halde seg forholdsvis konstant, medan arealet av natureng og overflatedyrka jord har minka sterkt i tida etter 1955.

b. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar har jamt over vore høgre i Oppland enn gjennomsnittet for landet, men har dei seinare åra lege nokså nær landsgjennomsnittet. Vekstar frå open åker står stort sett betre i forhold til landsgjennomsnittet enn engvekstar.

Tabell 48. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Oppland Yield per decare. Kilos. Average per year. Oppland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	206	198	224	240	239	239	249	285	317
Kveite Wheat	182	175	215	227	231	239	273	320	361
Rug Rye	176	177	206	200	207	208	261	279	321
Bygg Barley	208	200	220	246	243	241	249	286	315
Havre Oats	209	200	240	236	227	224	244	269	323
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	206	196	232	243	248	244	253	237	298
Halm Straw	316	288	320	305	342	287	304	260	250
Potet Potato	1 969	2 020	2 006	2 062	2 188	2 190	2 231	2 357	2 291
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	4 407	4 271	4 363	3 218	4 627	4 347	4 796	5 392	5 696
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Mea- dows ¹⁾ for mowing, total	..	329	403	424	505	474	592	565	660
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	426	395	488	499	584	530	627	584	673
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	225	255	257	317	312	357	349	414

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 49. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Oppland Yield per decare as per cent
of the country average. Oppland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	111	107	106	112	105	106	98	105	101
Kveite Wheat	106	105	106	111	116	111	107	109	109
Rug Rye	102	100	106	103	98	92	102	96	93
Bygg Barley	111	106	107	109	103	103	97	105	103
Havre Oats	112	108	110	111	100	104	98	99	98
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	107	105	106	107	105	110	99	89	97
Halm Straw	110	102	103	102	106	110	105	107	98
Potet Potato	111	112	116	108	110	108	108	103	98
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	113	111	115	91	106	102	103	106	103
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Mea- dows ¹⁾ for mowing, total	..	90	101	95	98	91	101	95	97
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	101	95	106	101	104	96	102	95	97
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	96	110	93	101	92	93	87	87

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er gitt i tabell 50 viser at det for alle vekstar, bortsett fra blandkorn og halm, har vore sterkare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. Bortsett fra rotvekstar har avlingsauken i siste periode vore mindre i Oppland enn gjennomsnittet for heile landet.

Tabell 50. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Oppland Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. Oppland

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression					
	Stig- nings- stant- ledd Kon- stant- Regres- sion term coeffi- cient	Kon- stant- ledd Kon- stant- Coef- fici- ent of 1st degree	1.grads koeffi- cient of 1st degree	2.grads koeffi- cient of 2nd degree	Stig- nings- stant- ledd Kon- stant- Regres- sion term coeffi- cient	Kon- stant- ledd Kon- stant- Coef- fici- ent of 1st degree	1.grads koeffi- cient of 1st degree	2.grads koeffi- cient of 2nd degree				
Korn og erter i alt Grains and dry peas,												
total	199,0	1,3	228,8	-9,2	0,66	217,2	2,9	248,7	-3,6	0,23		
Kveite Wheat	167,8	2,9	187,7	-4,1	0,44	191,2	5,7	226,6	-1,6	0,26		
Rug Rye	166,1	2,5	179,8	-2,3	0,30	171,9	5,0	202,0	-1,2	0,22		
Bygg Barley	204,8	0,6	229,5	-8,1	0,54	223,9	2,6	257,3	-4,3	0,25		
Havre Oats	193,5	2,8	241,1	-14,0	1,05	205,8	3,1	250,8	-6,2	0,33		
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	191,8	2,4	231,6	-11,6	0,88	237,3	1,0	254,3	-2,5	0,13		
Halm Straw	308,6	-0,1	341,5	-11,7	0,73	339,2	-3,2	310,2	2,8	-0,21		
Potet Potato	1982,5	2,0	1811,9	62,2	-3,76	2099,6	8,6	1989,5	31,4	-0,81		
Førnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	4407,8	-7,6	4352,8	11,8	-1,21	3434,2	87,4	3037,5	169,5	-2,93		
Forbete Fodder beets ...	..	..	..	..	..	3311,0	65,0	3304,4	66,4	-0,05		
Fòrmerekål Fodder kale .	..	..	..	..	..	3857,2	81,8	2902,3	279,4	-7,06		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadow ¹⁾ for mowing, total	311,9	5,5	380,8	-18,8	1,52	415,7	8,3	409,8	9,5	-0,04		
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	399,9	4,6	505,7	-32,8	2,34	507,4	5,1	496,6	7,4	-0,08		
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	204,0	3,4	220,8	-2,5	0,37	260,5	5,1	251,4	7,0	-0,07		

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Avlinga i starten av perioden (konstantleddet) var derimot størst i Oppland bortsett fra avlinga av rotvekstar. Andregradskoeffisientane for korn er klart positive, noko som viser at avlingsauken har vore tiltakande mot slutten av perioden. For dei andre vekstane som er med i tabell 50 er andregradskoeffisientane negative i siste periode, men koeffisientane er små i forhold til førstegradskoeffisientane som alle er positive. Dette betyr at avlingsauken har vore forholdsvis rettlinja.

c. Avling i alt

Kornavlingane auka dei siste åra før krigen og var i gjennomsnitt for 1935-39 vel 50 000 tonn pr. år. Etter å ha gått litt ned under krigen har dei auka i heile etterkrigsperioden og var i gjennomsnitt for åra 1970-72 på ca. 77 000 tonn. Før krigen var det berre Akershus som dyrka klårt meir korn enn Oppland. Dei siste åra har også Østfold, Hedmark, Vestfold og Nord-Trøndelag hatt klårt større kornavlingar.

Tabell 51. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Oppland Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Oppland

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72											
		Tonn Tons																			
Avling i alt Total yield																					
Korn og erter i alt Grains and dry peas,																					
total	43 299	42 535	50 766	45 558	48 897	55 387	62 248	66 461	77 317												
Kveite Wheat	279	582	3 989	5 339	3 217	2 681	1 609	1 118	948												
Rug Rye	1 507	985	1 098	292	94	64	369	173	90												
Bygg Barley	22 699	24 216	28 676	20 758	30 861	43 154	53 650	61 308	68 506												
Havre Oats	10 348	9 972	10 218	12 612	10 071	7 181	5 432	3 518	7 560												
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	8 466	6 780	6 786	6 557	4 654	2 307	1 187	345	213												
Halm Straw	66 479	61 762	72 523	57 860	70 006	66 505	76 107	60 893	61 065												
Potet Potato	85 913	79 555	81 576	125 700	128 224	136 093	134 261	122 006	91 333												
Förnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	65 982	85 155	86 978	40 045	31 035	28 788	33 584	23 605	14 224												
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mow- ing, total	185 808	181 503	222 560	202 610	240 606	206 927	239 629	233 761	256 767												
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	121 851	133 255	171 240	164 587	195 842	171 686	221 071	222 011	247 921												
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grass- land	63 957	48 248	51 320	38 023	44 764	35 241	18 559	11 750	8 846												
Avling pr. innbyggjar Yield per capita																					
Korn og erter i alt Grains and dry peas,																					
total	319,4	304,8	354,5	291,0	302,1	336,3	373,2	391,7	444,6												
Potet Potato	633,7	570,1	569,6	802,8	792,3	826,4	805,0	719,1	525,2												

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var på det største i perioden frå midt i 1950-åra til midt i 1960-åra. Seinare har dei minka mykje og har dei siste åra vore rundt 90 000 tonn. Oppland er det nest største potefylket i landet. Berre Hedmark dyrkar meir.

Avlingane av rotvekstar var på det største i 1930-åra med avlingar på rundt 85 000 tonn. Etter krigen har avlingane minka sterkt og var i gjennomsnitt for åra 1970-72 ca. 15 000 tonn.

Engavlingane har svinga ein del, men har aldri tidlegare vore så store som dei aller siste åra. Som gjennomsnitt for åra 1970-72 var dei 257 000 tonn, rekna som tørt høy.

Diagram 17. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Oppland. Crops of various plant products as per cent of the average county. Oppland

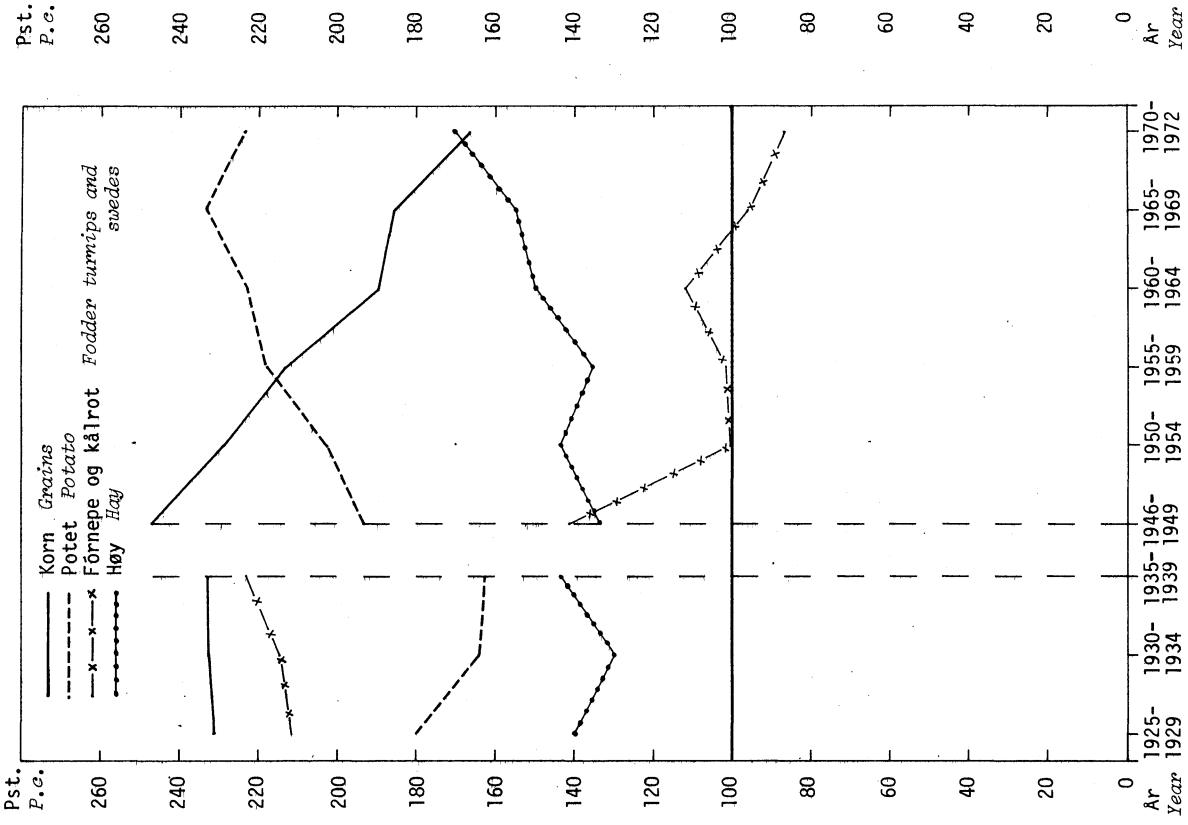
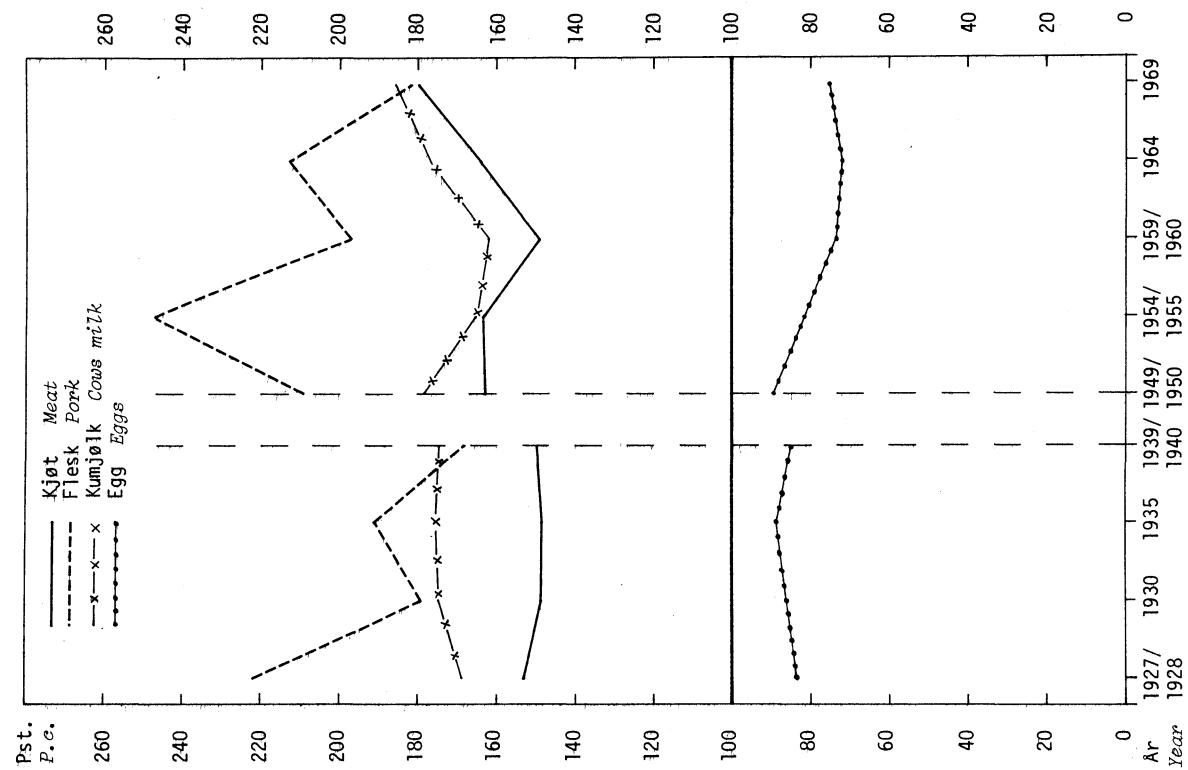

Diagram 18. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Oppland. Production of various livestock products as per cent of the average county. Oppland

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste under og like etter krigen. I 1946 var det 22 000 hestar i Oppland, i 1973 var det 2 500 hestar.

Tabell 52. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Oppland Livestock. Average number of animals per June 20. Oppland

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	17 282	15 679	16 851	20 134	15 775	12 512	9 457	5 552	3 034
Storfe i alt Cattle, total	115 829	124 308	130 380	116 253	108 100	101 746	99 747	95 060	89 687
Kyr Cows	73 793	74 991	78 519	76 497	68 394	58 471	53 000	46 817	41 231
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	22 274	23 334	26 673	31 962	33 518	31 813
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	4 504	3 947	4 138	3 201	2 779	2 702
Kvige Heifers	..	..	..	12 979	12 424	12 464	11 584	11 946	13 942
Sau i alt Sheep, total	69 299	78 645	76 717	111 621	133 818	113 553	119 006	140 359	102 327
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	55 732	63 291	52 686	54 877	63 479	44 520
Geit i alt Goats, total	47 921	41 173	36 348	24 693	25 203	21 016	16 246	12 646	7 419
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	20 474	21 117	18 283	13 072	10 354	6 173
Svin i alt Pigs, total	41 000	..	..	36 325	52 974	57 622	59 193	68 511	80 100
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	7 620	..	..	7 679	7 894	9 491	9 432	9 540	11 509
Vaksne høns Full- grown poultry	149 802	168 098	167 974	149 785	182 881	169 104	130 430	150 107	166 343

Storfetalet var på det største i slutten av 1930-åra med rundt 130 000 dyr. Seinare har talet på storfe gått noko attende og har dei siste åra lege rundt 90 000. Like etter krigen var 66 prosent av storfeet mjølkekryr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe og dei siste åra har berre 46 prosent av storfeet vore mjølkekryr.

Sauetalet (vaksne + lam) heldt seg før krigen mellom 60 000 og 80 000. Etter krigen har det vore fleire sauere i fylket. I 1966 var det så mange som 152 000, seinare har talet gått noko nedover.

Oppland har alltid vore eit av våre viktigaste geitefylke. I slutten av 1920-åra var det nærmere 50 000 geiter (vaksne + kje) i fylket. Seinare har talet stort sett gått nedover og i 1973 var det berre 6 600 dyr. Før krigen og fram til 1962 var det berre Sogn og Fjordane som hadde meir geit enn Oppland. Seinare har også enkelte andre fylke hatt større geitehald.

Tabell 53. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Oppland *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties, Oppland*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	171	158	159	167	162	169	182	185	185
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	174	171	171	171	164	163	158	169	171
Kyr <i>Cows</i>	170	171	172	176	171	167	163	175	178
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	161	151	162	158	174	172
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	188	152	140	102	93	100
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	159	155	158	159	161	171
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	79	84	79	119	125	111	114	127	110
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	114	120	107	111	124	106
Geit i alt <i>Goats, total</i>	293	218	212	285	374	349	284	221	170
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	335	431	397	304	231	182
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	258	..	..	221	237	223	203	206	204
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	358	..	..	308	293	274	244	233	240
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	89	89	87	109	95	86	85	73	78

Oppland er eit av dei fylka som har mykje svin. I åra 1925-29 var det gjennomsnittleg (pr. 20. juni) vel 40 000 dyr. For åra 1970-73 var taletom lag dobbelt så stort. I forhold til gjennomsnittsfylket var svinehaldet likevel mindre i 1970-73 enn i 1925-29.

Talet på høner har aldri vore særleg stort i Oppland. Det er heller ingen klar trendmessig utvikling i talet på høner. Størst var talet først i 1950-åra med 180 000-190 000 vaksne høns.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 134 kg i 1927-28 til 214 kg i 1969. Det aller meste av auken har skjedd etter krigen. Kyrne i Oppland har i heile tidsrommet hatt slaktevekt nær gjennomsnittet for landet.

Slaktevekta av vaksne sauvar har auka frå 24 kg i 1927-28 til 30 kg i 1969. Denne auken har likevel ikkje gitt seg utsLAG i større vekt på lam som heile tida har vore 16 kg. Kjøtproduksjonen på lamma har likevel auka ettersom det er blitt fleire lam pr. vaksen sau.

Tabell 54. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Oppland *Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Oppland*

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos						
Ku	Cow	134	151	163	170	195	214	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	24	26	27	28	27	30	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	16	16	16	16	16	16	
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	84	92	82	70	69	72	
		Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average						
Ku	Cow	100	97	100	97	103	105	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	100	104	108	108	104	107	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	107	100	107	107	107	100	

Auken i mjølkeyting pr. ku var forholdsvis liten før krigen, men etter krigen har auken vore svært stor. På 20 år fra 1949 til 1969 blei yttinga om lag dobla. Yttinga pr. ku har heile tida vore på om lag same nivå som gjennomsnittet for landet.

Tabell 55. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Oppland *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Oppland*

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 528 ¹⁾	1 653	1 739	1 744	2 092	2 265	2 667	3 271	4 146	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	6,0	..	..	..	6,7	7,4	7,8	8,2	9,3	
		Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	100	102	102	99	100	98	99	104	103	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	95	..	..	..	92	91	87	89	94	

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,0 kg i 1927-28 til 9,3 kg i 1969. Dette er ein auke på 55 prosent. Yttinga har heile tida vore i underkant av landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Produksjonen av kjøt har svinga ein del, men har likevel vist trendmessig auke. I 1969 blei det produsert over 7 000 tonn kjøt i fylket. Berre Rogaland hadde større kjøtproduksjon.

Produksjonen av flesk har svinga ein god del, men har vore mykje større i etterkrigsperioden enn i førkrigsperioden.

Produksjonen av kumjølk har stort sett vist auke og var i 1969 på 178 000 tonn mot 111 000 tonn i 1927-28. Berre Rogaland produserte meir kumjølk i 1969.

Geitemjølkproduksjonen har svinga ein god del. I 1939-40 var produksjonen 5 900 tonn og i 1954-55 var den nesten like stor. I 1969 hadde produksjonen av geitemjølk minka til 2 800 tonn. I tida frå slutten av 1930-åra og fram til 1960 var Oppland det fylket som produserte mest geitemjølk.

Produksjonen av egg har vore større i etterkrigsperioden enn i førkrigsperioden. I 1969 blei det produsert nærare 1 600 tonn egg mot knapt 800 tonn i 1927-28. Produksjonen av egg har i heile tidsrommet lege under produksjonen i gjennomsnittsfylket, medan produksjonen av andre husdyrprodukt har lege langt over produksjonen i gjennomsnittsfylket.

Tabell 56. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Oppland *Production of various livestock products, total and per capita. Oppland*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn <i>Tons</i>									
Produksjon i alt <i>Total production</i>									
Kjøt i alt <i>Meat,</i> total	4 694	4 488	4 874	5 360	4 886	5 726	5 792	6 728	7 375
Kjøt av hest <i>Meat, horse</i>	223	..	..	218	119	102	82	49	33
Kjøt av storfe <i>Meat, cattle</i>	3 570	..	..	4 262	3 556	4 294	4 622	5 194	5 888
Kjøt av sau <i>Meat, sheep</i>	651	..	..	740	1 104	1 244	1 039	1 391	1 432
Kjøt av geit <i>Meat, goat</i>	250	..	..	140	107	86	49	94	22
Flesk <i>Pork</i>	3 809	3 242	4 766	3 539	4 963	6 872	5 773	6 917	6 722
Kumjølk <i>Cows milk.</i>	111 439	118 416	126 504	147 558	159 142	141 796	142 146	163 557	178 350
Geitemjølk <i>Goats milk</i>	5 389	4 230	5 268	5 884	4 753	5 638	4 115	4 372	2 836
Egg <i>Eggs</i>	789	792	1 071	1 008	1 332	1 266	1 311	1 281	1 568
Kg <i>Kilos</i>									
Produksjon pr. innbyggjar <i>Production per capita</i>									
Kjøt <i>Meat</i>	34,6	32,6	34,5	37,0	30,5	35,1	34,9	40,2	42,9
Flesk <i>Pork</i>	28,1	23,5	33,7	24,4	30,9	42,1	34,8	41,3	39,1
Kumjølk <i>Cows milk.</i>	822,0	859,9	894,8	1 017,3	992,0	868,5	855,7	976,7	1 037,8
Egg <i>Eggs</i>	5,8	5,8	7,6	6,9	8,3	7,8	7,9	7,6	9,1

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folketalet i forhold til jordbruksarealet er ca. halvparten så stort i Oppland som landsgjennomsnittet. Produksjonen pr. innbyggjar er derfor stor.

Rekna pr. innbyggjar har kornproduksjonen variert mellom 291 kg pr. år i perioden 1946-49 og 445 kg i perioden 1970-72. I 1970-72 er dette om lag det doble av landsgjennomsnittet. Tidlegare har skilnaden mellom Oppland og landsgjennomsnittet vore enda større.

Potetavling pr. innbyggjar har variert mellom 525 kg i 1970-72 og 826 kg i 1955-59. I heile etterkrigsperioden er dette langt over det doble av landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) har variert mellom 31 kg pr. innbyggjar i 1949-50 og 43 kg i 1969. Landsgjennomsnittet var i 1969 på 19 kg pr. innbyggjar, så Oppland er eit klårt overskotsfylke med omsyn til kjøtproduksjon.

Fleskeproduksjonen har svinga ein god del med knapt 24 kg i 1930 og 42 kg i 1954-55 som ytterpunkt.

Produksjonen av kumjølk pr. innbyggjar har variert mellom 822 kg i 1927-28 og 1 038 kg i 1969. Rekna pr. innbyggjar produserer Oppland mest mjølk av alle fylka i landet.

Eggproduksjonen pr. innbyggjar har variert ein del med 5,8 kg i 1927-28 og 1930 og 9,1 kg i 1969 som ytterpunkt.

5. BUSKERUD

a. Areal

Jordbruksarealet var på det største i 1930-åra. Etter krigen har arealet vore mindre og det har hatt minkande tendens i heile etterkrigsperioden. Buskerud har elles hatt forholdsvis liten nedgang i arealet dei aller siste åra.

Tabell 57. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Buskerud *The area of various crops. Average per year. Decares. Buskerud*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area .....</i>	..	588 631	590 261	536 673	535 561	521 876	501 547	497 472	485 148
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total .....</i>	131 862	118 108	122 643	110 400	121 607	154 480	167 311	174 275	215 858
Kveite	<i>Wheat .....</i>	15 355	15 751	31 000	32 419	25 960	14 422	4 730	2 052	2 417
Rug	<i>Rye .....</i>	6 446	5 357	4 149	1 085	550	324	563	495	693
Bygg	<i>Barley .....</i>	36 602	32 000	29 243	14 529	29 358	82 141	117 751	137 432	150 499
Havre	<i>Oats .....</i>	66 342	59 004	53 203	57 592	61 950	55 838	43 000	33 796	62 145
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas .....</i>	7 116	5 995	5 048	4 775	3 789	1 755	1 267	501	103
Potet	<i>Potato .....</i>	26 239	22 969	24 569	28 433	25 328	22 580	20 016	15 384	11 805
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes .....</i>	5 332	9 118	8 465	5 991	6 421	5 769	5 619	5 066	3 493
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops .....</i>	15 258	24 913	26 140	35 946	37 713	45 613	51 464	65 339	54 558
Eng til slått	<i>Meadows for mowing .....</i>	..	385 955	376 986	305 278	282 745	233 483	201 911	178 386	145 054
Fulldyrka	<i>Cultivated .....</i>	261 851	298 640	292 592	245 856	229 177	190 592	169 993	155 657	129 784
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland ..</i>	..	87 316	84 394	59 422	53 568	42 891	31 918	22 729	15 270
Kulturbete	<i>Pastures .....</i>	..	27 568	31 458	50 625	61 748	59 952	55 226	59 023	54 380
Fulldyrka	<i>Cultivated .....</i>	..	9 542	12 895	27 717	31 099	28 028	24 413	24 293	22 322
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland ..</i>	..	18 026	18 563	22 907	30 649	31 924	30 813	34 730	32 058

Buskerud er av dei fylka som dyrkar mykje korn jamvel om alle dei andre Austlandsfylka no dyrkar meir. Det er særleg bygg det blir dyrka mykje av. I 1973 blei 46 prosent av jordbruksarealet nytta til korn.

Det er alltid blitt nytta ein mindre del av jordbruksarealet til poteter enn gjennomsnittleg for heile landet, og dette har vore meir tydeleg dei siste 15 åra enn før. Potetarealet har såleis gått ekstra sterkt ned i Buskerud.

Tabell 58. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Buskerud The area of various crops as per cent of the average of all counties. Buskerud

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area</i>	..	103	101	95	94	92	90	92	95
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	130	119	118	128	129	135	130	133	144
Kveite	<i>Wheat</i>	270	217	172	178	205	185	100	103	113
Rug	<i>Rye</i>	136	147	140	127	137	79	85	104	82
Bygg	<i>Barley</i>	114	102	91	67	79	117	129	135	151
Havre	<i>Oats</i>	122	111	111	134	147	159	140	129	132
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	160	165	166	174	191	133	157	119	35
Potet	<i>Potato</i>	98	86	86	85	80	73	69	67	69
Førnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	67	89	83	73	91	86	87	104	125
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	132	132	131	146	148	156	154	158	136
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	101	98	91	87	79	74	70	65
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	110	109	103	93	87	77	72	67	63
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	81	86	82	86	86	93	96	93
Kulturbeite	<i>Pastures.</i>	..	82	82	69	72	67	64	68	67
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	71	82	93	92	81	75	76	76
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	89	81	53	59	58	58	64	62

Rotvekstar (førnepe, kålrot og forbete) blei det dyrka mest av i 1930-åra. Etter krigen har arealet nyttet til rotvekstar vore mindre og det har minna sterkt dei siste åra. Nedgangen har likevel vore mindre enn gjennomsnittet for landet.

Særleg på grunn av forholdsvis stor korndyrking er ein mindre del av jordbruksarealet enn gjennomsnittet forlandet nyttet til eng og beite. Dette har særleg vore tilfelle dei siste 20 åra. Arealet av natureng og overflatedyrka jord har gått kraftig nedover etter krigen, men held seg likevel om lag på gjennomsnittet for landet. Truleg er det overflatedyrka jord i fjellbygdene som no i første rekke kjem med under denne posten.

b. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar har jamt over vore lågare i Buskerud enn gjennomsnittet for landet. Av dei vekstane som er med i tabell 60 er det berre førnepe og kålrot som etter krigen viser avlingsnivå over landsgjennomsnittet.

Tabell 59. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Buskerud Yield per decare. Kilos. Average per year. Buskerud

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	164	161	197	195	208	214	250	270	306
Kveite Wheat	165	163	190	188	192	198	234	283	365
Rug Rye	162	160	183	173	197	232	248	..	366
Bygg Barley	167	172	194	202	218	225	257	271	302
Havre Oats	162	156	206	197	209	203	236	265	315
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	162	159	189	198	236	219	239	266	318
Halm Straw	239	249	298	293	328	266	320	264	242
Potet Potato	1 699	1 736	1 678	1 702	1 985	2 002	2 184	2 289	2 325
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3 757	3 600	3 759	3 280	4 574	4 341	5 182	5 383	6 056
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	347	388	376	473	444	577	567	620
Frå eng på fulldyrka jord From culti- vated meadows	374	383	437	412	519	486	618	596	643
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland	..	223	219	229	279	259	361	364	429

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.
1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 60. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Buskerud Yield per decare as per cent
of the country average. Buskerud

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	88	87	93	91	92	95	98	99	97
Kveite Wheat	97	98	94	92	96	92	92	97	110
Rug Rye	94	90	94	89	93	103	97	..	106
Bygg Barley	89	91	94	90	92	97	100	100	98
Havre Oats	87	84	94	93	93	94	95	98	96
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	84	85	86	87	100	99	93	100	103
Halm Straw	83	88	96	98	102	102	111	108	95
Potet Potato	96	96	97	89	100	99	106	100	99
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	96	93	99	93	105	102	111	106	109
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	95	97	84	92	86	98	95	92
Frå eng på fulldyrka jord From culti- vated meadows	89	92	95	83	92	88	100	97	93
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland .	..	95	95	83	89	76	94	91	90

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.
1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 61 viser at det for alle vekstar, bortsett frå halm, har vore sterkeare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39.

Tabell 61. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Buskerud Yield per decare. Kilos. Regression coefficients. Buskerud

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression				1. grads regresjon Linear regression		2. grads regresjon Quadratic regression			
	Kon- stant- ledd Con- stant term	Stig- nings- koeffi- cient Regres- sion coeffi- cient	Kon- stant- ledd Con- stant term	grads koeffi- cient of 1st term	grads koeffi- cient of 2nd term	Kon- stant- ledd Con- stant term	Stig- nings- koeffi- cient Regres- sion coeffi- cient	Kon- stant- ledd Con- stant term	grads koeffi- cient of 1st degree	grads koeffi- cient of 2nd degree		
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>												
total	147,4	3,4	159,5	-0,9	0,27	172,9	4,6	194,1	0,2	0,16		
Kveite Wheat	154,4	2,3	151,3	3,4	-0,07	142,0	6,7	199,1	-5,1	0,42		
Rug. Rye	154,0	1,8	157,0	0,7	0,07	..	..	..	..	..		
Bygg Barley	155,0	2,8	155,4	2,7	0,01	186,8	4,0	202,0	0,9	0,11		
Havre Oats	138,9	4,5	165,2	-4,8	0,58	169,4	4,6	207,5	-3,3	0,28		
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	145,7	3,1	162,9	-3,0	0,38	187,2	4,0	213,6	-1,5	0,19		
Halm Straw	218,4	5,4	225,8	2,8	0,16	319,1	-2,2	292,2	3,4	-0,20		
Potet Potato	1 711,0	-0,8	1 448,9	91,6	-5,78	1 735,7	24,4	1 616,6	49,0	-0,88		
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	3 621,2	10,6	3 635,9	5,4	0,32	3 375,0	99,4	3 147,9	146,3	-1,68		
Fôrbete Fodder beets	..	..	..	..	..	3 252,5	51,4	3 206,0	61,0	-0,34		
Fôrmergkål Fodder kale	..	..	..	..	..	3 654,0	102,0	3 108,6	214,8	-4,03		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadow ¹⁾ for moving, total	323,0	4,1	361,2	-9,4	0,84	369,2	9,8	350,5	13,7	-0,14		
Frå eng på fulldyrka jord From culti- vated meadows	361,8	4,5	416,2	-14,7	1,20	414,8	9,2	383,0	15,7	-0,23		
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland	214,4	0,3	215,1	0,1	0,02	206,6	7,8	219,6	5,1	0,10		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

I første periode er alle andregradskoeffisientar (unntatt for poteter) positive. Det har såleis vore tiltakande avlingsauke. I siste periode har kornslaga positive andregradskoeffisientar medan andre vekstar har negative koeffisientar. Kornslaga har såleis vist tiltakande avlingsauke mot slutten av perioden, medan det er motsett for andre vekstar. Storleiken på dei negative andregradskoeffisientane er likevel liten i forhold til førstegradskoeffisientane. Trendutviklinga har derfor vore bortimot lineær.

c. Avling i alt

Kornavlingane heldt seg i førkrigsperioden på nesten uendra nivå. Etter krigen har avlingane auka heile tida og var i åra 1970-72 om lag tre gonger så store som i åra 1946-49. Kornavlingane ligg no på 65 000 - 70 000 tonn årleg. Det er bygg som dominerer klårt med avlingar rundt 45 000 tonn. Dei siste åra er det likevel havredyrkinga som har auka mest, og det blir no dyrka over 20 000 tonn årleg.

Tabell 62. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Buskerud
Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Buskerud

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
<i>Avling i alt Total yield</i>									
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	21 576	19 024	24 210	21 592	25 348	33 003	41 928	47 111	65 457
Kveite <i>Wheat</i>	2 545	2 559	5 837	6 129	4 956	2 932	1 094	602	803
Rug <i>Rye</i>	1 049	857	766	188	108	77	141	139	114
Bygg <i>Barley</i>	6 052	5 488	5 669	2 945	6 524	18 334	30 238	37 147	45 724
Havre <i>Oats</i>	10 779	9 162	10 990	11 379	12 877	11 275	10 143	9 094	18 780
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas</i>	1 151	958	948	952	884	385	311	129	36
Halm <i>Straw</i>	31 488	29 322	36 490	32 540	39 847	41 144	53 627	46 175	51 837
Potet <i>Potato</i>	44 319	39 955	41 113	49 197	50 056	45 424	43 913	35 173	27 614
Førnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes</i>	20 530	32 893	31 784	19 606	29 554	24 861	29 138	27 173	21 090
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing,</i>									
total	122 782	133 946	146 195	114 759	133 382	103 573	116 625	101 096	91 810
Frå eng på full- dyrka jord <i>From cultivated meadows</i>	97 651	114 475	127 693	101 117	118 493	92 506	105 091	92 812	85 005
Frå natureng og overflededyrka jord <i>From permanent grassland</i> ...	25 131	19 471	18 502	13 643	14 890	11 067	11 534	8 284	6 805
<i>Kg Kilos</i>									
<i>Avling pr. innbyggjar Yield per capita</i>									
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	152,4	132,9	168,9	141,1	159,2	199,7	234,6	244,4	326,9
Potet <i>Potato</i>	312,9	279,1	287,0	321,6	314,4	274,8	245,7	182,5	137,9

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var på det største frå krigen og fram til midten av 1950-åra med avlingsnivå rundt 50 000 tonn årleg. Seinare har avlingane minka og avlingsnivået er no nede på det halve.

Rotvekstavlingane har svinga mykje. Størst var dei i 1930-åra, men nivået var ikkje mykje lågare i 1950-åra og først i 1960-åra. Seinare har det gått nedover, men ikkje så sterkt som i mange andre fylke. Nivået er no mellom 20 000 og 25 000 tonn årleg.

Engavlingane viste før krigen auke og var like før krigen oppe i eit nivå rundt 150 000 tonn (rekna som tørt høy) pr. år. Etter krigen har det vore noko ujamt, men dei siste 10 åra har nivået gått nedover og er no 90 000 - 100 000 tonn pr. år.

Diagram 19. Avling av ymse planteprodukter i prosent av gjennomsnittstytlet. Buskerud Crops of various plant products as per cent of the average county. Buskerud

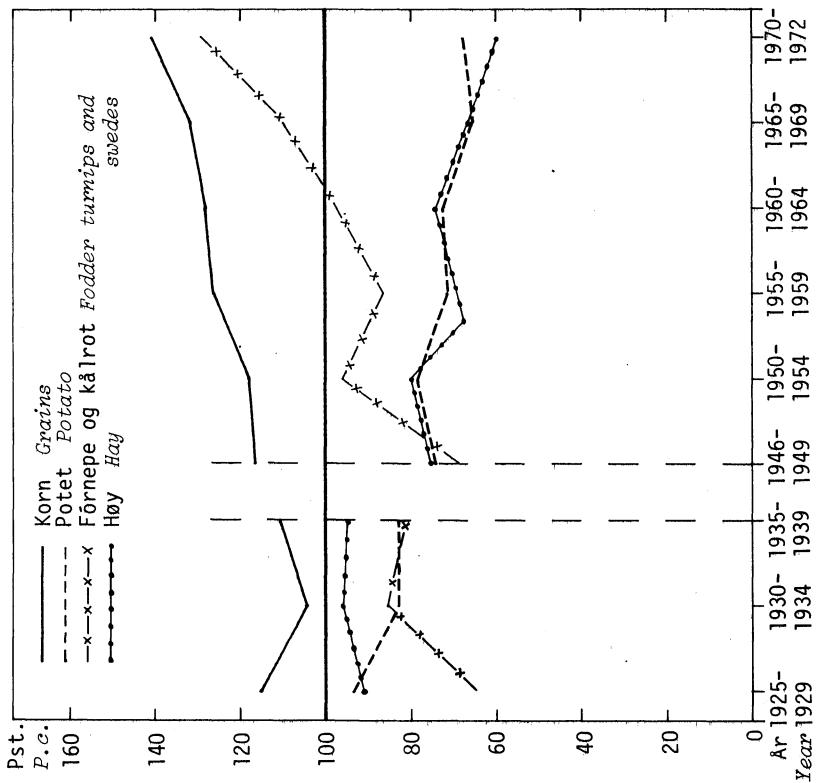
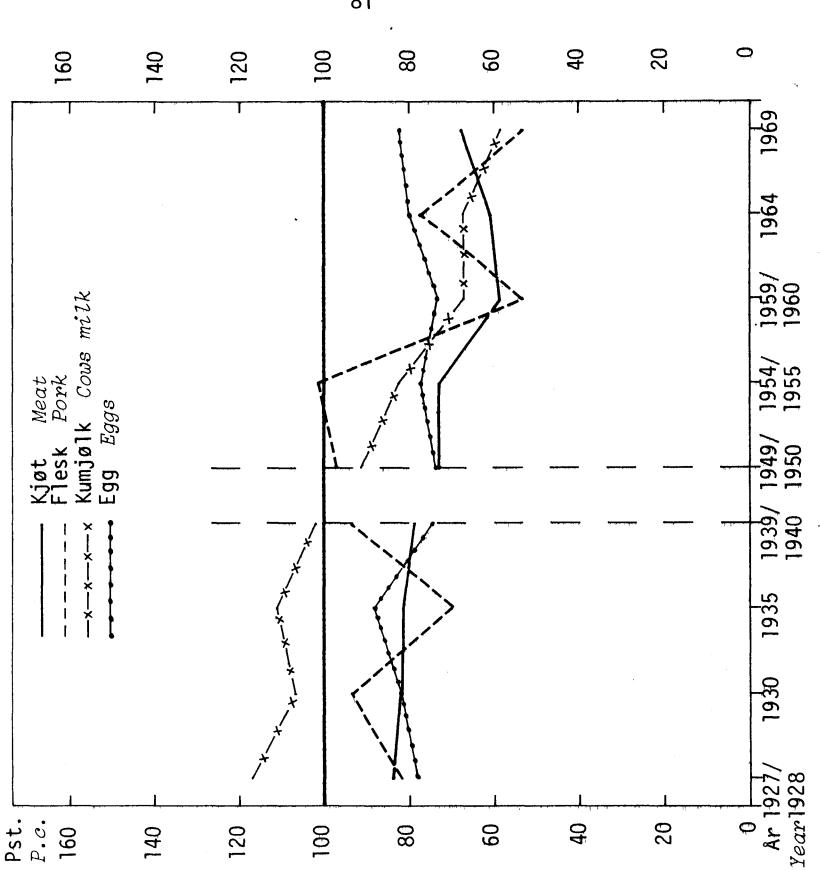

Diagram 20. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittstytlet. Buskerud Production of various livestock products as per cent of the average county. Buskerud

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste under og like etter krigen. I 1946 var det 12 000 hestar i Buskerud, i 1973 var det under 1 400 hestar.

Tabell 63. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Buskerud Livestock. Average number of animals per June 20. Buskerud

Dyrestag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	10 699	10 433	10 843	10 985	9 244	7 037	4 886	3 067	1 762
Storfe i alt Cattle, total	65 491	69 943	69 941	59 686	54 214	43 280	37 365	31 431	28 762
Kyr Cows	40 415	42 922	42 640	38 146	33 034	24 542	19 796	15 350	12 053
Kalv. i alt Calves, total	..	..	..	12 283	12 804	11 347	11 463	10 603	10 587
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	1 801	1 638	1 664	1 617	1 244	1 535
Kvige Heifers	..	..	..	7 457	6 737	5 728	4 491	4 235	4 587
Sau i alt Sheep, total	28 922	31 046	31 078	34 872	49 855	52 903	60 847	73 501	66 960
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	17 436	23 907	24 696	27 815	32 437	28 976
Geit i alt Goats, total	10 930	8 374	8 327	4 533	3 563	4 447	2 153	1 883	1 673
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	3 188	2 779	3 776	1 655	1 545	1 269
Svin i alt Pigs, total	14 379	..	..	16 347	20 700	22 384	19 745	20 981	18 472
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	1 407	..	..	2 021	1 476	1 674	1 884	2 386	2 065
Vaksne høns Full- grown poultry	130 814	161 339	156 992	111 071	146 411	172 783	126 400	171 503	185 265

Storfetalet var på det høgste i 1930-åra. Seinare har det minka jamt. Medan det i 1930-åra var rundt 70 000 storfe var talet i 1973 under 29 000. Like etter krigen var 66 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe og dei siste åra har berre 42 prosent av storfeet vore mjølkekyr.

Sauhaldet har hatt relativt lite omfang i Buskerud, men det har auka på etter kvart. I slutten av 1960-åra var det over 70 000 sauher (vaksne og lam) pr. 20. juni. Før krigen var det berre rundt 30 000 sauher i fylket.

Geitehaldet spelar forholdsvis lita rolle og har alltid gjort det. I slutten av 1920-åra var det noko over 10 000 geiter. I 1973 blei det registrert berre 1 300 geiter.

Tabell 64. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Buskerud *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Buskerud*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	106	105	102	91	95	95	94	102	107
Storfe i alt <i>Cattle</i> , total	98	96	92	88	82	70	59	56	55
Kyr <i>Cows</i>	93	98	94	88	82	70	61	57	52
Kalv i alt <i>Calves</i> , total	..	..	..	89	83	69	57	55	57
Okse over 1 år <i>Oxen</i> , 1 year and more	..	..	..	75	63	57	51	42	57
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	91	84	72	62	57	56
Sau i alt <i>Sheep</i> , total Over 1 år 1 year and more	33	33	32	37	46	52	58	66	72
Geit i alt <i>Goats</i> , total	67	44	49	52	53	74	38	33	38
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	52	57	82	39	35	37
Svin i alt <i>Pigs</i> , total Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	91	..	..	100	93	87	68	63	47
Vaksne høns <i>Full- grown poultry</i>	77	86	82	81	76	88	82	84	87

Talet på svin har endra seg lite i tidsrommet. Det var på det høgste i slutten av 1950-åra med 20 000 - 25 000 dyr. Ettersom det har vore sterkt stigning i talet på svin i mange fylke, har Buskerud kome til å bety mindre i fleskeproduksjonen etter kvart.

Talet på høner har stort sett vist ein svak auke i etterkrigsperioden, men har aldri vore så stort som i gjennomsnittsfylket. I åra 1970-73 var det gjennomsnittleg 185 000 høner i fylket.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 137 kg i 1927-28 til 219 kg i 1969. Det aller meste av auken har skjedd etter krigen.

Tabell 65. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Buskerud *Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Buskerud*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
			Kg <i>Kilos</i>			
Ku <i>Cow</i>	137	156	166	175	207	219
Sau over 1 år <i>Sheep 1 year and more</i>	22	27	29	27	28	30
Sau under 1 år <i>Sheep under 1 year</i> .	18	17	17	17	16	17
Slaktesvin <i>Pigs for slaughtering</i> ..	91	99	92	75	74	75
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>						
Ku <i>Cow</i>	102	100	102	100	110	107
Sau over 1 år <i>Sheep 1 year and more</i>	92	108	116	104	108	107
Sau under 1 år <i>Sheep under 1 year</i> .	120	106	113	113	107	106

Slaktevekta av vaksen sau har auka frå 22 kg i 1927-28 til 30 kg i 1969. Denne auken har ikkje gitt seg utslag i slaktevekta på lam.

Auken i mjølkeyting pr. ku var forholdsvis liten før krigen, men etter krigen har auken vore svært stor. På 20 år frå 1949 til 1969 auka ytinga med ca. 2 000 kg pr. ku. Ytinga pr. ku har heile tida vore i overkant (4-14 prosent) av landsgjennomsnittet.

Tabell 66. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Buskerud
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.
Buskerud

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Mjølk pr. ku <i>Milk per cow ....</i>	1 750 ¹⁾	1 795	1 944	1 971	2 212	2 451	2 790	3 461	4 185
Egg pr. høne <i>Eggs per hen ....</i>	6,2	..	..	..	7,2	7,8	8,2	9,2	9,9
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>									
Mjølk pr. ku <i>Milk per cow ....</i>	114	111	114	112	106	106	104	110	104
Egg pr. høne <i>Eggs per hen ...</i>	98	..	..	..	99	96	91	100	100

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,2 kg i 1927-28 til 9,9 kg i 1969. Dette er ein auke på 60 prosent. Ytinga har heile tida vore rundt landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Produksjonen av kjøt har svinga frå teljing til teljing, men viser ingen klår trendmessig utvikling. I 1969 blei det produsert knapt 2 800 tonn. Om lag to tredjepartar av dette var storfekkjøt og ein tredjepart sauekjøt. Produksjonen av hest- og geitekjøt var minimal.

Heller ikkje produksjonen av flesk viser klår trendmessig utviklingstendens. Den har stort sett vore noko mindre enn produksjonen av kjøt. I 1969 blei det produsert vel 1 900 tonn flesk.

Produksjonen av kumjølk var på det høgste i slutten av 1930-åra. Etter krigen har produksjonen stort sett vist nedgang. I 1939-40 var produksjonen oppe i 87 000 tonn, i 1969 hadde den minka til 57 000 tonn.

Geitemjølkproduksjonen var størst i førstninga av perioden med 1 400 tonn i 1927-28. I 1930-åra blei det produsert vel 1 000 tonn geitemjølk, men etter krigen har produksjonen stort sett vore mykje mindre.

Produksjonen av egg har stort sett vore aukande med ein produksjon på vel 700 tonn i 1927-28 og 1 700 tonn i 1969.

Produksjonen av egg låg før krigen over produksjonen i gjennomsnittsfylket. Elles har produksjonen av husdyrprodukt i Buskerud lege under produksjonen i gjennomsnittsfylket.

Tabell 67. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Buskerud *Production of various livestock products, total and per capita. Buskerud*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn <i>Tons</i>									
Produksjon i alt <i>Total production</i>									
Kjøt i alt <i>Meat,</i> total	2 624	2 466	2 692	2 785	2 185	2 541	2 260	2 421	2 776
Kjøt av hest <i>Meat,</i> horse	80	..	..	77	51	54	13	19	15
Kjøt av storfe, <i>Meat, cattle</i>	2 201	..	..	2 393	1 723	1 933	1 720	1 731	1 835
Kjøt av sau <i>Meat,</i> <i>sheep</i>	280	..	..	283	397	540	521	663	921
Kjøt av geit <i>Meat,</i> <i>goat</i>	63	..	..	32	14	14	6	8	5
Flesk <i>Pork</i>	1 399	1 688	1 714	1 955	2 305	2 798	1 542	2 364	1 944
Kumjølk <i>Cows milk</i> .	78 104	72 472	80 097	86 896	81 729	71 687	58 434	61 606	56 959
Geitemjølk <i>Goats</i> milk	1 397	1 013	1 028	1 041	604	670	377	322	722
Egg <i>Eggs</i>	729	740	1 056	887	1 107	1 205	1 313	1 421	1 702
Kg <i>Kilos</i>									
Produksjon pr. inn- <i>byggjar Production</i> <i>per capita</i>									
Kjøt <i>Meat</i>	18,5	17,2	19,4	18,4	14,0	15,7	13,4	12,8	14,1
Flesk <i>Pork</i>	9,9	11,8	12,0	13,6	14,8	17,2	9,2	12,5	9,9
Kumjølk <i>Cows milk</i> .	551,5	506,5	559,3	606,2	523,2	441,8	347,1	325,6	290,1
Egg <i>Eggs</i>	5,1	5,2	7,4	6,2	7,1	7,4	7,8	7,5	8,7

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folketalet i forhold til jordbruksarealet ligg i Buskerud om lag på landsgjennomsnittet.

Rekna pr. innbyggjar har kornproduksjonen variert mellom 133 kg pr. år i perioden 1930-34 og 327 kg i perioden 1970-72. Dette er særleg dei siste åra langt over landsgjennomsnittet.

Potetavling pr. innbyggjar har variert mellom 138 kg pr. år i perioden 1970-72 og 322 kg pr. år i perioden 1946-49.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) var på det høgste like før krigen med 19 kg pr. innbyggjar i 1939-40. Etter krigen har det vore forholdsvis små variasjonar med 13 kg pr. innbyggjar i 1964 og 16 kg i 1954-55 som minste og største kvantum.

Fleskeproduksjonen har svinga meir enn kjøtproduksjonen med 9 kg pr. innbyggjar i 1959-60 og 17 kg i 1954-55 som ytterpunkt.

Produksjonen av kumjølk har variert mellom 290 kg pr. innbyggjar i 1969 og 606 kg i 1939-40. Produksjonen pr. innbyggjar har minka stadig frå 1939-40 og fram til 1969.

Eggproduksjonen pr. innbyggjar har stort sett vist auke i perioden med 5,1 kg i 1927-28 og 8,7 kg i 1969 som minste og største kvantum.

6. VESTFOLD

a. Areal

Jordbruksarealet var på det største i 1930-åra. Etter krigen har det gått nedover, og dei siste 10-15 åra har nedgangen vore større enn tidlegare. Ein del jord er tatt til tomter, vegar etc., men ein større del av arealet som går ut av jordbruksdrift blir liggjande unytta eller blir tilplanta med skog. Vestfold har etter kvart fått ein svakt minkande del av landets samla jordbruksarealet.

Tabell 68. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Vestfold *The area of various crops. Average per year. Decares. Vestfold*

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	537 143	535 737	497 412	493 754	490 888	469 187	444 691	428 183
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	140 436	139 246	143 770	120 261	142 356	198 643	222 645	241 063	287 104
Kveite Wheat	29 784	31 140	52 958	47 487	36 505	19 661	5 937	1 521	2 733
Rug Rye	14 061	11 417	10 079	3 614	2 219	2 523	4 088	988	1 572
Bygg Barley	21 637	15 575	8 967	4 646	30 973	113 466	163 871	196 805	193 638
Havre Oats	71 286	78 899	70 132	63 525	71 263	61 530	47 453	40 230	88 961
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	3 668	2 215	1 635	990	1 395	1 463	1 297	1 519	201
Potet Potato	29 614	30 690	33 945	39 357	38 032	36 152	34 343	27 460	19 336
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	10 796	13 726	13 045	11 633	10 065	9 277	9 399	7 174	3 914
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	10 266	19 692	23 990	26 768	31 452	36 988	50 423	62 157	45 832
Eng til slått Meadows for mowing	..	309 336	290 844	232 605	200 084	143 892	98 838	67 927	47 422
Fulldyrka Cultivated	296 892	302 294	284 104	228 410	195 833	137 300	95 721	65 437	46 015
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	7 041	6 741	4 195	4 251	6 592	3 117	2 490	1 407
Kulturbeite Pastures	..	24 453	30 143	66 788	71 765	65 936	53 539	38 910	24 576
Fulldyrka Cultivated	..	18 765	23 357	53 520	58 199	54 257	38 907	27 392	17 090
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	5 688	6 786	13 268	13 566	11 680	14 632	11 518	7 486

Vestfold har alltid dyrka mykje korn og har i etterkrigsperioden auka kornarealet kraftig. Dei seinare åra har Vestfold brukt ein større del av jordbruksarealet til korn enn noko anna fylke. Den første delen av tidsrommet var det havre og kveite det blei dyrka mest av. Frå slutten av 1950-åra har bygg vore dominerande, men dei aller siste åra har havrearealet auka mykje.

Også potet har det vore dyrka forholdsvis mykje av i heile tidsrommet, men som i landet elles har arealet gått kraftig ned dei sista åra.

Tabell 69. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Vestfold The area of various crops as per cent of the average of all counties. Vestfold

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	94	92	88	87	87	85	82	83
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	139	141	138	139	151	173	173	184	192
Kveite Wheat	523	429	294	261	289	252	125	76	128
Rug Rye	297	314	341	421	551	615	614	208	187
Bygg Barley	68	50	28	21	83	162	179	193	195
Havre Oats	131	149	147	148	170	175	155	153	190
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	83	61	54	36	70	111	161	360	69
Potet Potato	110	114	119	117	120	117	118	120	114
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	135	135	127	142	142	138	146	147	140
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	89	104	120	109	123	126	151	150	114
Eng til slått Meadows for mowing	..	81	76	69	62	49	36	27	21
Fulldyrka Cultivated	125	110	100	86	75	56	40	28	22
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	7	7	6	7	13	9	11	9
Kulturbete Pastures Fulldyrka Cultivated	..	73	78	91	84	73	62	45	30
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	140	148	180	172	156	119	86	58
	..	28	30	31	26	21	28	21	14

Vestfold har dyrka langt meir rotvekstar (fôrnepe, kålrot og forbete) i forhold til jordbruksarealet enn gjennomsnittet for landet. Dyrkinga av forbete har lege lenger framme her enn i dei andre Austlandsfylka, men etter 1960 har dyrkinga av forbete vore minimal. Som elles i landet har rotvekstdyrkinga gått sterkt tilbake dei seinare åra.

Arealet til eng og kulturbete har gått attende i heile tidsrommet. Som gjennomsnitt for åra 1930-34 blei 62 prosent av jordbruksarealet nytta til eng og beite mot berre 17 prosent for åra 1970-73.

b. Avling pr. dekar

Før krigen var avlingane jamt over lågare i Vestfold enn gjennomsnittet for landet. Etter krigen har særleg rotvekstavlingane auka mykje i forhold til landsgjennomsnittet, men også avlingane av korn og potet hevdar seg godt.

Tabell 70. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Vestfold Yield per decare. Kilos. Average per year. Vestfold

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total		181	175	205	205	224	231	283	304	341
Kveite Wheat		169	163	192	200	187	194	241	294	330
Rug Rye		164	171	191	183	214	220	247	265	316
Bygg Barley		183	186	180	206	258	247	290	307	334
Havre Oats		190	179	220	210	229	217	268	291	357
Blandkorn og erter										
<i>Mixed grains and dry peas .....</i>		182	177	204	199	213	215	254	287	328
Halm Straw		267	268	312	292	309	230	271	243	275
Potet Potato		1 678	1 687	1 728	1 903	2 008	1 932	2 269	2 471	2 564
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>										
3 605		3 438	3 460	3 657	4 549	4 569	5 472	5 781	6 493	
Engvekstar¹⁾ til slått i alt										
<i>Meadows¹⁾ for mowing,</i>										
total		..	392	405	430	526	477	592	608	605
Frå eng på full-dyrka jord		From cultivated meadows.		394	395	410	433	531	488	600
Frå natureng og overflatedyrka jord										
From permanent grassland		..	235	214	253	290	254	347	344	333

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 71. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Vestfold Yield per decare as per cent of the country average. Vestfold

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total		97	95	97	95	99	102	111	112	109
Kveite Wheat		99	98	95	98	94	90	95	100	99
Rug Rye		95	97	99	94	101	97	97	91	92
Bygg Barley		98	98	87	92	109	106	113	113	109
Havre Oats		102	96	101	99	101	101	108	107	109
Blandkorn og erter										
<i>Mixed grains and dry peas .....</i>		94	95	93	88	90	97	99	108	106
Halm Straw		93	95	101	98	96	89	94	100	107
Potet Potato		94	94	100	99	101	95	110	108	109
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>										
93		89	91	104	104	107	118	114	117	
Engvekstar¹⁾ til slått i alt										
<i>Meadows¹⁾ for mowing,</i>										
total		..	107	101	96	102	92	101	102	89
Frå eng på full-dyrka jord		From cultivated meadows.		93	95	89	88	97	100	88
Frå natureng og overflatedyrka jord										
From permanent grassland		..	100	93	91	93	75	91	86	70

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 72 viser at det for alle vekstar, bortsett fra halm, har vore sterkare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39.

Tabell 72. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Vestfold Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. Vestfold

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939					Perioden 1946-1972 The period 1946-1972				
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		
	Stig- Kon- stant- ledd Con- stant term	Kon- nings- koeffi- cient term	Kon- stant- ledd Coef- fici- ent term	1.grads koeffi- cient of 1st degree	2.grads koeffi- cient of 2nd degree	Kon- stant- ledd Con- stant term	Kon- nings- koeffi- cient term	1.grads koeffi- cient of 1st degree	2.grads koeffi- cient of 2nd degree	
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>										
total	165,4	2,7	171,3	0,6	0,13	179,7	5,8	199,5	1,7	0,15
Kveite Wheat	154,4	2,5	154,6	2,4	0,01	149,7	6,2	203,1	-4,9	0,39
Rug Rye	154,1	2,7	153,8	2,7	-0,01	167,7	5,0	191,4	0,1	0,17
Bygg Barley	175,6	0,9	166,9	4,0	-0,19	202,4	4,9	206,8	4,0	0,03
Havre Oats	168,7	3,5	184,3	-2,0	0,34	180,2	5,5	222,8	-3,3	0,31
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>										
Mixed grains and dry peas	166,6	2,6	177,0	-1,0	0,23	172,9	5,2	204,5	-1,4	0,23
Halm Straw	245,4	4,6	254,2	1,5	0,20	292,5	-1,7	322,5	-7,9	0,22
Potet Potato	1595,9	12,7	1512,3	42,2	-1,84	1762,5	29,4	1826,9	16,1	0,48
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes</i>										
Fôrbete Fodder beets ...	3525,4	-3,1	3500,7	5,6	-0,54	3492,5	110,2	3374,8	134,6	-0,87
Fôrm ergkål Fodder kale .	..	..	..	..	..	3799,7	39,9	4225,6	-48,3	3,15
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing,	..	..	..	..	..	4584,2	42,8	4146,0	133,4	-3,24
total	386,7	0,8	427,4	-13,5	0,90	428,0	7,9	409,0	11,9	-0,14
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	397,2	0,3	444,2	-16,3	1,04	432,9	8,1	410,0	12,9	-0,17
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	243,3	-2,3	233,1	1,3	-0,23	238,2	4,6	231,7	6,0	-0,05

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Av kornslaga har kveite og havre høge 2.gradskoeffisientar i siste periode. Dette tyder på at desse kornslaga har hatt sterk avlingsauke mot slutten av perioden. For bygg har avlingsauken derimot vore om lag lineær.

Potet viser forholdsvis stor avlingsauke i begge periodane medan rotvekstar og engvekstar viser stor auke i siste periode. Potet har tiltakande avlingsauke (positiv 2.gradskoeffisient) medan fôrnepe og kålrot, fôrm ergkål og engvekstar har avtakande avlingsauke i siste periode.

c. Avling i alt

Kornavlingane låg i førkrigsperioden og dei første etterkrigsåra stort sett mellom 20 000 og 30 000 tonn. Seinare har dei auka og særleg har auken vore stor dei siste åra. Som gjennomsnitt for åra 1970-72 var kornavlinga 4 ganger så stor som for åra 1946-49.

Tabell 73. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Vestfold Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Vestfold

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	25 474	24 325	29 413	24 663	32 050	46 086	62 929	73 564	96 764
Kveite Wheat ...	5 075	4 966	10 129	9 523	6 779	3 895	1 448	479	685
Rug Rye	2 292	1 957	1 929	663	474	550	1 001	279	437
Bygg Barley	3 848	2 910	1 572	963	8 163	27 920	47 371	60 688	65 692
Havre Oats	13 600	14 101	15 451	13 317	16 340	13 404	12 767	11 666	29 878
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	660	391	331	198	293	317	343	452	72
Halm Straw	37 518	37 262	44 834	35 274	44 160	45 923	60 330	58 616	78 152
Potet Potato	49 576	52 052	58 807	75 440	76 362	70 170	78 228	67 735	50 493
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	39 210	47 246	45 275	42 530	46 073	42 217	51 664	41 496	26 917
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mow- ing, total	120 982	121 233	117 719	99 689	104 875	68 575	58 429	41 268	29 594
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	116 841	119 576	116 291	98 644	103 615	66 882	57 389	40 421	29 142
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grass- land	4 140	1 657	1 428	1 046	1 260	1 693	1 040	847	453
	Kg Kilos								
Avling pr. innbyggjar Yield per capita									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	193,6	181,2	218,5	164,8	200,9	272,0	371,3	435,3	547,4
Potet Potato	376,7	387,6	436,8	504,2	478,7	414,2	461,6	400,8	285,6

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var på det største først i 1960-åra med avlingsnivå 75 000-80 000 tonn pr. år. Seinare har avlingane minka mykje og er no under 50 000 tonn årleg.

Rotvekstavlingane (fôrnepe, kålrot og fôrbete) var på det høgste først i 1950-åra med avlingar på bortimot 60 000 tonn årleg. No er nivået rundt 25 000 tonn årleg.

Engavlingane var størst før krigen med avlingar rundt 120 000 tonn, rekna som tørt høy. Etter krigen har avlingane stort sett minka og er no på knapt 30 000 tonn årleg.

Diagram 21. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vestfold Crops of various plant products as per cent of the average county. Vestfold

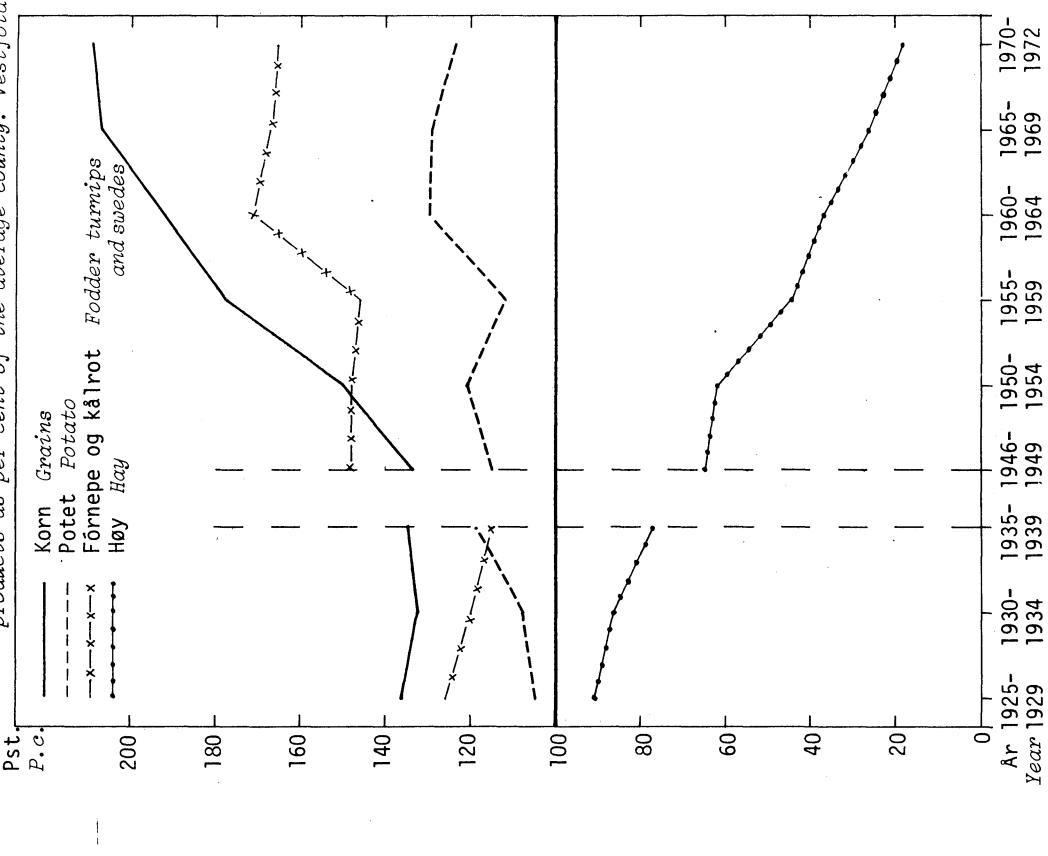
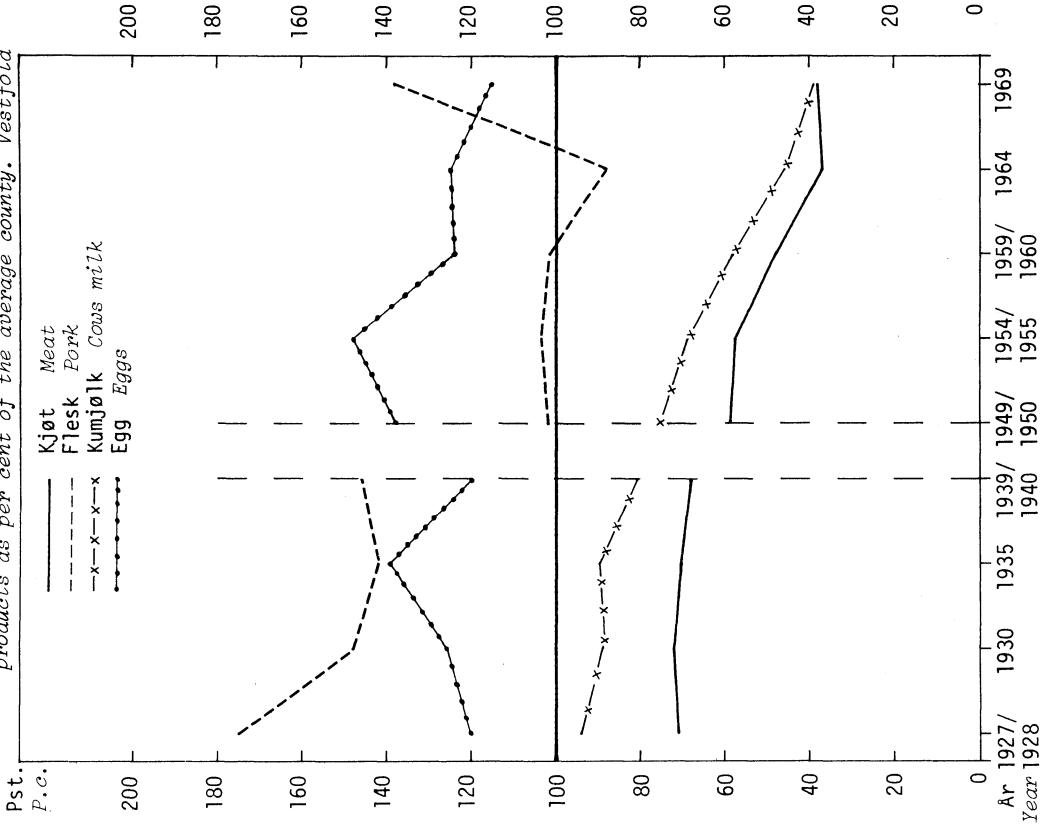

Diagram 22. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vestfold Production of various livestock products as per cent of the average county. Vestfold

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen. I 1946 var det 11 400 hestar i fylket medan det i 1973 var att mindre enn 700.

Tabell 74. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Vestfold Livestock. Average number of animals per June 20. Vestfold

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	10 104	9 768	10 284	10 263	7 731	5 030	3 139	1 592	811
Storfe i alt Cattle, total	51 334	55 928	58 160	46 356	44 217	36 460	31 162	23 539	19 247
Kyr Cows	30 663	31 725	32 476	28 332	25 024	18 439	13 947	9 468	7 292
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	8 905	10 234	9 491	9 437	7 749	6 822
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	2 697	2 878	3 069	2 821	2 212	1 695
Kvige Heifers	..	..	..	6 422	6 082	5 460	4 957	4 111	3 438
Sau i alt Sheep, total	5 140	4 209	3 798	7 311	4 096	2 641	2 637	3 817	3 744
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	4 073	2 154	1 301	1 314	1 814	1 720
Svin i alt Pigs, total	20 697	..	..	16 998	21 557	25 379	28 679	37 135	43 009
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	2 307	..	..	2 218	2 367	2 999	3 464	4 207	4 023
Vaksne høns Full- grown poultry	206 338	247 991	265 964	175 265	245 134	241 882	196 381	286 306	271 817

Storfetalet var på det høgste i slutten av 1930-åra med nærmere 60 000 dyr. Seinare har dyretallet minka jamt og har dei siste åra vore under 20 000. Like etter krigen var 61 prosent av storfeet mjølkekryr. Seinare har kutalet gått sterke nedover enn talet på anna storfe, og dei siste åra har berre 38 prosent av storfeet vore mjølkekryr.

Sau og geit har det alltid vore lite av i Vestfold.

Tabell 75. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Vestfold Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Vestfold

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	100	98	97	85	79	68	60	53	49
Storfe i alt Cattle, total	77	77	76	68	67	59	49	42	37
Kyr Cows	71	73	71	65	62	53	43	35	32
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	64	66	58	47	40	37
Okse over 1 år Coxen, 1 year and more	..	..	..	112	111	104	90	74	62
Kvige Heifers	..	..	..	79	76	69	68	55	42
Sau i alt Sheep, total	6	5	4	8	4	3	3	3	4
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	8	4	3	3	4	4
Svin i alt Pigs, total	131	..	..	104	96	98	98	112	110
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	108	..	..	89	88	87	90	103	84
Vaksne høns Full- grown poultry	122	131	138	127	127	123	128	139	128

Talet på svin var forholdsvis lågt dei første åra etter krigen, men har seinare auka raskt. Dei siste åra har det pr. 20. juni vore over 40 000 svin i fylket.

Talet på høner har svinga ein del, men utan klår trendmessig tendens. Flest høner var det i slutten av 1960-åra (1967 og 1968) med over 300 000 dyr.

e. Slaktevekt og avdråtsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 155 kg i 1927-28 til 233 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Kyrne har heile tida vore mellom 13 og 16 prosent over landsgjennomsnittet i vekt.

Tabell 76. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Vestfold Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Vestfold

Dyreslag Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	Kg Kilos					
Ku Cow	155	176	189	202	219	233
Sau over 1 år Sheep 1 year and more	24	26	26	31	29	29
Sau under 1 år Sheep under 1 year	16	18	17	22	17	17
Slaktesvin Pigs for slaughtering	81	88	76	70	71	70
	Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average					
Ku Cow	116	113	116	115	116	114
Sau over 1 år Sheep 1 year and more	100	104	104	119	112	104
Sau under 1 år Sheep under 1 year	107	113	113	147	113	106

Slaktevekta på svin har gått ned i perioden. Dette kjem av at marknaden vil ha slakt med mindre feitt.

Mjølkeytinga pr. ku auka lite i førkrigsperioden, men seinare har auken vore stor. På 20 år fra 1949 til 1969 auka ytinga med ca. 2 000 kg pr. ku. Ytinga pr. ku har i tidsrommet vore frå 14 prosent (i 1969) til 28 prosent (i 1927-28) over landsgjennomsnittet.

Tabell 77. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Vestfold
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.
Vestfold

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	Kg Kilos								
Mjølk pr. ku <i>Milk per cow ...</i>	1 962 ¹⁾	2 032	2 067	2 111	2 556	2 735	3 336	3 734	4 572
Egg pr. høne <i>Eggs per hen ..</i>	6,3	..	..	..	8,1	9,3	9,7	9,5	9,6
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>									
Mjølk pr. ku <i>Milk per cow ..</i>	128	125	122	120	122	118	124	119	114
Egg pr. høne <i>Eggs per hen ..</i>	100	..	..	..	111	115	108	103	97

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,3 kg i 1927-28 til 9,6 kg i 1969. Dette er ein auke på 52 prosent. Ytinga låg begge åra om lag på landsgjennomsnittet, men har vore noko høgre i forhold til landsgjennomsnittet i mellomliggende år.

f. Samla husdyrproduksjon

Produksjonen av kjøt var noko større før krigen enn den har vore etter krigen. Ved teljingane i 1964 og 1969 var den elles noko lågare enn før. I 1969 blei det produsert noko under 1 600 tonn. Det aller meste av dette var storfekkjøt.

Produksjonen av flesk har ved teljingane fram til og med 1964 svinga mellom 2 400 og 3 500 tonn. Ved teljinga i 1969 var produksjonen over 5 000 tonn.

Produksjonen av kumjølk var på det høgste i slutten av 1930-åra. Etter krigen har produksjonen vist nedgang. I 1939-40 var produksjonen 68 000 tonn, i 1969 hadde den minka til 38 000 tonn.

Produksjonen av egg har lege på eit høgre nivå etter krigen enn før krigen. I 1969 var produksjonen nær 2 400 tonn. Dette er det meste som er registrert i produksjonsteljingane.

Produksjonen av mjølk og kjøt har i heile tidsrommet lege under produksjonen i gjennomsnittsfylket og meir under etter kvart. Produksjonen av egg har heile tida lege over produksjonen i gjennomsnittsfylket og det same gjeld stort sett for flesk.

Tabell 78. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Vestfold Production of various livestock products, total and per capita. Vestfold

Husdyrprodukt Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn Tons									
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	2 186	2 183	2 315	2 439	1 773	2 040	1 862	1 571	1 565
Kjøt av hest Meat, horse	105	..	..	100	29	40	13	7	11
Kjøt av storfe Meat, cattle	2 032	..	..	2 306	1 701	1 977	1 812	1 535	1 483
Kjøt av sau Meat, sheep	48	..	..	33	43	23	37	29	71
Kjøt av geit Meat, goat	1	..	..	-	0	-	-	-	-
Flesk Pork	3 003	2 671	3 547	3 055	2 420	2 872	2 966	3 018	5 079
Kumjølk Cows milk	61 905	60 785	65 884	68 410	67 446	59 587	50 891	42 509	37 579
Geitemjølk Goats milk .	23	6	6	12	11	-	-	-	2
Egg Eggs	1 131	1 139	1 670	1 396	2 036	2 303	2 230	2 224	2 386
Kg Kilos									
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt Meat	16,6	16,3	17,2	18,1	11,5	12,4	10,7	9,5	9,0
Flesk Pork	22,8	19,9	26,4	22,7	15,7	17,5	17,0	18,3	29,3
Kumjølk Cows milk	470,4	453,3	490,0	507,5	436,3	362,3	291,9	258,3	216,7
Egg Eggs	8,6	8,5	12,4	10,4	13,2	14,0	12,8	13,5	13,8

g. Produksjon pr. innbyggjar

Bortsett frå Oslo er Vestfold det fylket i landet som har flest innbyggjarar pr. km^2 landareal. I forhold til jordbruksarealet er det likevel rundt rekna ikkje fleire busette i fylket enn gjennomsnittet for landet.

Rekna pr. innbyggjar har kornproduksjonen variert mellom 165 kg pr. år i perioden 1946-49 og 547 kg pr. år i perioden 1970-72. Dette er tal langt over landsgjennomsnittet.

Potetavling pr. innbyggjar har variert mellom 286 kg i perioden 1970-72 og 504 kg i perioden 1946-49. Også desse tala ligg langt over landsgjennomsnittet jamvel om skilnaden her er mindre enn for korn.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) var høgst før krigen med 18,1 kg pr. innbyggjar i 1939-40. Etter krigen har produksjonen vore mykje lågare med 9,0 kg i 1969 som det minste som er registrert.

Fleskeproduksjonen har svinga mykje og viser ikkje noko klår trendmessig utvikling. Det meste som er registrert var 29 kg i 1969.

Produksjonen av kumjølk var i 1939-40 oppe i over 500 kg pr. innbyggjar. Etter krigen har det gått nedover og i 1969 var ein nede i 217 kg.

Langtidsutviklinga i eggproduksjonen har vore forholdsvis stabil frå 1935 (unntatt under krigen) med tal frå 10,4 kg (i 1939-40) til 14,0 kg (i 1954-55) pr. innbyggjar.

7. TELEMARK

a. Areal

Jordbruksarealet var på det største i 1930-åra. Seinare har det minka og særleg dei siste 15 åra har nedgangen vore stor. Ein god del jordbruksareal er tatt til tomter, vegar m.v., men det meste av arealet som er tatt ut av bruk er blitt liggjande unytta. I 1930-åra utgjorde jordbruksarealet i Telemark 2/3 av gjennomsnittet for alle landfylka, medan fylket i dag har berre halvparten av det gjennomsnittsfylket har. Ein ser såleis at nedgangen har vore større her enn gjennomsnittleg for heile landet.

Tabell 79. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Telemark *The area of various crops. Average per year. Decares. Telemark*

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	390 666	393 442	355 403	354 361	345 321	313 915	288 418	256 598
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	61 722	60 019	63 733	43 212	41 995	54 983	59 910	57 185	73 854
Kveite Wheat	15 215	17 165	26 083	18 656	14 571	11 620	3 641	1 559	1 118
Rug Rye	2 636	2 732	2 145	475	586	283	405	278	222
Bygg Barley	17 679	13 144	11 112	4 063	7 217	26 594	38 459	42 293	45 022
Havre Oats	25 996	26 684	24 131	19 625	19 454	16 240	17 227	12 884	27 346
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	195	294	262	394	166	246	178	171	147
Potet Potato	18 770	18 216	20 122	22 009	21 197	18 996	17 345	13 120	8 745
Förnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	6 207	6 210	5 615	3 793	4 501	3 702	3 580	2 461	1 829
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	7 053	11 959	13 395	17 864	20 778	27 270	29 968	32 255	30 683
Eng til slått Meadows for mowing	..	271 282	264 166	219 489	209 584	182 240	154 741	141 617	108 470
Fulldyrka Cultivated	173 354	202 618	201 256	181 976	178 012	158 157	138 371	127 665	97 025
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	68 664	62 910	37 513	31 572	24 083	16 370	13 952	11 445
Kulturbete Pastures Fulldyrka Cultivated	..	22 980	26 412	49 036	56 306	58 129	48 371	41 780	33 017
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	7 897	9 724	17 241	23 323	26 579	21 247	13 939	13 510
	..	15 083	16 688	31 795	32 983	31 551	27 124	27 841	19 507

Telemark har i heile tidsrommet brukt ein mindre del av jordbruksarealet til korn enn gjennomsnittet for alle fylka. Før krigen var likevel Telemark av dei fylka som dyrka mest kveite. Også etter krigen fram til slutten av 1950-åra var kveitedyrkinga forholdsvis stor.

I forhold til jordbruksarealet har potetarealet i Telemark lege på om lag gjennomsnittet for landet. Som i andre fylke har potetarealet gått sterkt tilbake dei siste 10 åra.

Tabell 80. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Telemark The area of various crops as per cent of the average of all counties. Telemark

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area</i>	..	68	67	63	62	61	57	53	50
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	61	61	61	50	45	48	47	44	49
Kveite	<i>Wheat</i>	267	236	145	103	115	149	77	78	52
Rug	<i>Rye</i>	56	75	73	55	145	69	61	59	26
Bygg	<i>Barley</i>	55	42	35	19	19	38	42	42	45
Havre	<i>Oats</i>	48	50	51	46	46	46	56	49	58
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	4	8	9	14	8	19	22	41	50
Potet	<i>Potato</i>	70	68	70	65	67	62	60	57	51
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	78	61	55	46	64	55	56	51	65
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	61	63	67	73	81	93	90	78	77
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	71	69	65	65	62	57	56	49
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	73	74	71	69	68	64	58	55	47
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	64	64	52	51	49	48	59	70
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	68	68	67	66	65	56	48	41
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	59	62	58	69	77	65	44	46
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	74	73	73	64	57	51	51	37

Heller ikkje rotvekstdyrkinga skil seg særleg ut frå landsgjennomsnittet om ein ser den i forhold til jordbruksarealet. Den var større før krigen enn etter krigen og har elles minka sterkt dei siste åra.

Eng- og kulturbetearealet var på det største først i 1930-åra og har sidan minka heile tida, men mest dei siste åra. Heller ikkje den delen av jordbruksarealet som blir brukt til eng avvik særleg frå gjennomsnittet for heile landet.

b. Avling pr. dekar

Telemark har jamt over hatt låge avlinger pr. dekar i heile tidsrommet. I forhold til lands-gjennomsnittet er det engavlingane som har vore lågast med stort sett mellom 80 og 90 prosent av gjennomsnittet for landet.

Tabell 81. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Telemark Yield per decare. Kilos. Average per year. Telemark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	182	182	192	188	201	208	242	290	299
Kveite Wheat	165	162	182	179	185	188	209	251	249
Rug Rye	174	178	191	167	201	..	..	..	311
Bygg Barley	191	197	197	202	224	219	245	294	288
Havre Oats	186	188	203	194	205	203	242	281	321
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	164	178	189	179	186	200	245	..	..
Halm Straw	290	298	328	294	326	244	256	231	272
Potet Potato	1 828	1 730	1 774	1 801	1 985	1 955	1 985	2 263	2 152
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3 730	3 486	3 180	3 130	4 291	4 262	4 620	5 122	5 206
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	330	363	393	466	428	531	536	540
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	373	374	417	428	499	454	555	558	561
Frå natureng og overflededyrka jord From permanent grassland	..	200	193	228	279	260	335	331	362

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 82. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Telemark Yield per decare as per cent
of the country average. Telemark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	98	98	91	87	89	92	95	107	95
Kveite Wheat	97	97	90	88	93	87	82	86	75
Rug Rye	101	101	99	86	95	..	..	..	90
Bygg Barley	102	104	96	90	95	94	95	108	94
Havre Oats	100	101	93	91	91	94	97	104	98
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	85	95	86	79	79	90	96	..	..
Halm Straw	101	105	106	99	101	94	89	95	106
Potet Potato	103	96	102	94	100	96	96	99	92
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	96	90	84	89	99	100	99	101	94
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Mea- dows ¹⁾ for mowing, total	..	90	91	88	91	83	90	90	80
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	88	90	91	87	89	82	90	91	81
Frå natureng og overflededyrka jord From permanent grassland	..	86	84	82	89	76	88	82	76

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 83 syner for alle vekstar, bortsett frå halm, sterkare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39.

Tabell 83. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Telemark Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. Telemark

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression				1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			
	Stig- nings- kon- stant- ledd Kon- stant- term	Koef- fient sient ledd Coef- ficient stant	Kon- stant- ledd Kon- stant- term	Koef- fient sient ledd Coef- ficient stant	1.grads regresjon Linear regression	2.grads regresjon Quadratic regression	Stig- nings- kon- stant- ledd Kon- stant- term	Koef- fient sient ledd Coef- ficient stant	1.grads regresjon Linear regression	2.grads regresjon Quadratic regression	1.grads koeffi- cient sient coef- ficient stant	2.grads koeffi- cient sient coef- ficient stant
Korn og erter i alt Grains and dry peas,												
total	176,3	1,1	164,6	5,2	-0,26	162,3	5,2	183,3	0,9	0,16		
Kveite Wheat	155,2	1,8	143,3	6,0	-0,26	158,2	3,6	179,0	-0,7	0,15		
Rug Rye	164,4	2,1	160,7	3,4	-0,08	..	..	..	..	..		
Bygg Barley	188,0	0,9	176,7	4,9	-0,25	186,2	4,1	202,6	0,7	0,12		
Havre Oats	178,5	1,7	170,8	4,5	-0,17	164,0	5,2	197,6	-1,7	0,25		
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas												
peas	157,0	2,5	150,1	4,9	-0,15	..	..	..	..	..		
Halm Straw	272,9	4,0	280,3	1,4	0,16	310,8	-2,9	336,8	-8,3	0,19		
Potet Potato	1765,5	1,5	1679,1	31,9	-1,91	1798,5	16,0	1733,8	29,4	-0,48		
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3818,3	-44,1	3684,0	3,3	-2,96	3326,9	78,8	2929,3	161,1	-2,94		
Fôrbete Fodder beets ...	..	..	..	..	..	3237,9	64,5	4089,3	-111,6	6,29		
Fôrm ergkål Fodder kale .	..	..	..	..	..	4075,9	77,3	3040,3	291,6	-7,65		
Engvekstar¹⁾ til slått i alt Meadows¹⁾ for mowing,												
total	300,8	4,2	346,3	-11,8	1,00	389,0	6,6	378,6	8,8	-0,08		
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	362,7	3,2	434,5	-22,2	1,58	424,1	6,0	416,7	7,5	-0,05		
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	205,9	-1,1	220,6	-6,3	0,32	222,2	5,4	219,1	6,0	-0,02		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

I første periode var andregradskoeffisientane for korn, poteter og rotvekstar negative medan dei var positive for halm og engvekstar. For korn og poteter var det såleis avtakande avlingsauke mot slutten av perioden medan rotvekstar hadde nedgang i avlingane det meste av perioden. For eng (eng i alt) viser likninga nedgang den første del av perioden og auke mot slutten. I siste periode viser korn og halm (og fôrbete) positive andregradskoeffisientar medan dei andre vekstane og grupper av vekstar som er med i tabellen har negative koeffisientar.

c. Avling i alt

Kornavlingane heldt seg før krigen på 11 000-12 000 tonn. Dei første etterkrigsåra var avlingane mindre, men har seinare auka. Dei siste åra har avlingane vore over 20 000 tonn.

Tabell 84. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Telemark Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Telemark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72						
							Tonn	Tons							
Avling i alt Total yield															
Korn og erter i alt Grains and dry peas,															
<i>total .....</i>	11 225	10 914	12 279	8 110	8 472	11 444	14 528	16 732	21 685						
Kveite Wheat	2 519	2 772	4 728	3 336	2 701	2 265	779	421	220						
Rug Rye	458	486	408	80	120	59	97	98	93						
Bygg Barley	3 364	2 593	2 182	817	1 633	5 743	9 395	12 524	13 023						
Havre Oats	4 852	5 011	4 911	3 807	3 987	3 328	4 215	3 643	8 314						
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	33	52	50	70	31	50	42	47	35						
Halm Straw	17 891	17 857	20 893	12 818	13 688	13 532	15 323	13 137	19 858						
Potet Potato	34 115	31 572	35 689	40 063	42 005	37 192	34 656	29 675	18 891						
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	23 112	21 717	17 926	11 993	19 362	15 702	16 638	12 473	9 875						
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	86 379	89 527	96 022	86 267	97 453	78 100	82 296	75 754	59 937						
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	64 387	75 768	83 919	77 752	88 596	71 866	76 805	71 184	55 643						
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grass-land	21 992	13 759	12 103	8 514	8 856	6 235	5 491	4 570	4 294						
Kg Kilos															
Avling pr. innbyggjar Yield per capita															
Korn og erter i alt Grains and dry peas,															
<i>total .....</i>	88,3	86,1	98,3	60,8	60,6	78,1	95,7	107,7	137,8						
Potet Potato	268,4	248,9	285,6	300,6	300,6	253,9	228,2	191,0	120,1						

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var før krigen mellom 30 000 og 40 000 tonn. Under krigen og fram til midten av 1950-åra var avlingane større. Seinare har dei minka mykje og er no under 20 000 tonn.

Rotvekstavlingane har svinga ein del. Dei siste åra har dei minka mykje og er no under 10 000 tonn årleg. Dette er mindre enn halvparten av avlingane først i 1950-åra då dei var på det største.

Engavlingane har stort sett lege mellom 80 000 og 100 000 tonn, rekna som tørt høy, men har dei siste åra minka til under 60 000 tonn. I 1920-åra var fjerdeparten av engavlingane frå natureng. No er det berre 6-7 prosent som skriv seg frå natureng og overflatedyrka jord.

Diagram 23. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Telemark Crops of various plant products as per cent of the average county. Telemark

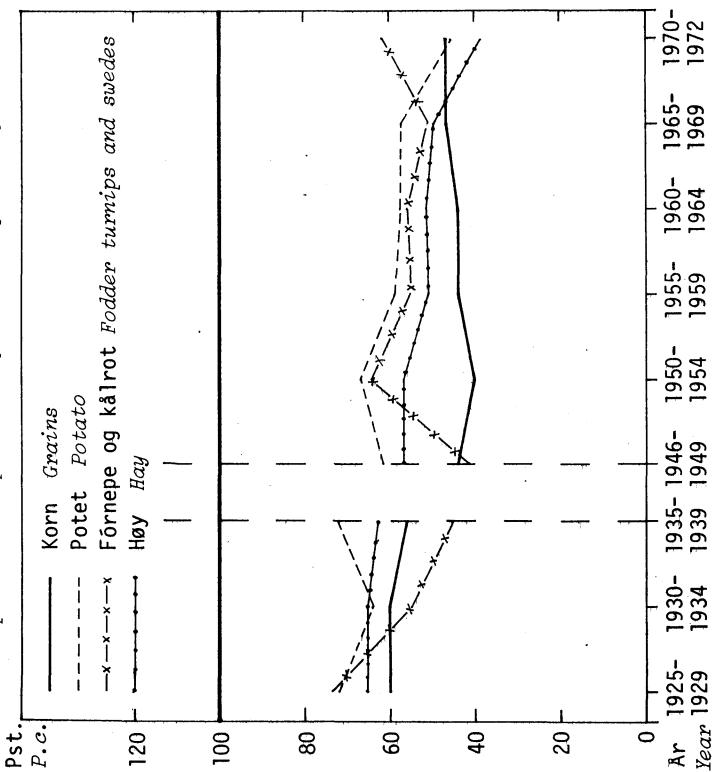
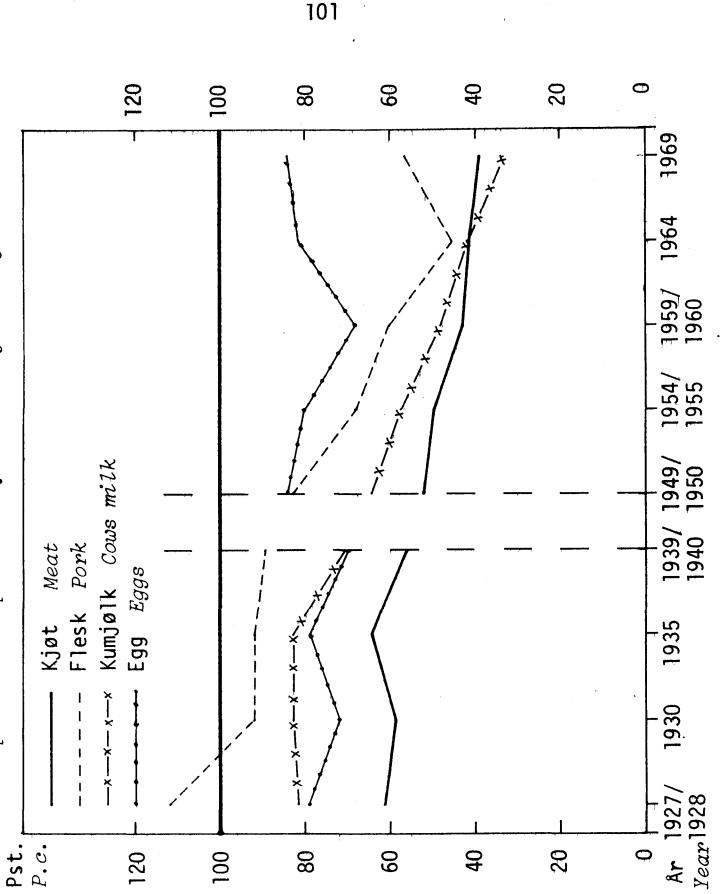

Diagram 24. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Telemark Production of various livestock products as per cent of the average county. Telemark

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste under og like etter krigen. I 1946 var det 9 600 hestar i fylket. Seinare har det minka og i 1973 var det berre 1 300 hestar. Hestetalet har likevel minka mindre i Telemark enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 85. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Telemark Livestock. Average number of animals per June 20. Telemark

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	7 521	7 239	7 805	8 801	6 938	5 273	3 976	2 699	1 513
Storfe i alt Cattle, total	42 657	48 193	50 297	39 868	36 628	31 279	25 281	20 251	15 784
Kyr Cows	29 013	30 371	30 967	27 592	23 639	18 961	14 594	10 212	7 250
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	6 868	7 132	6 897	7 178	6 899	5 630
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	587	917	1 063	846	822	657
Kvige Heifers	..	..	..	4 822	4 941	4 358	2 662	2 319	2 248
Sau i alt Sheep, total	30 363	30 767	28 570	34 853	38 721	35 169	38 679	45 257	41 131
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	17 055	18 573	16 674	17 740	20 318	17 888
Geit i alt Goats, total	9 494	7 879	6 939	2 711	2 416	2 440	3 264	2 163	1 127
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	2 106	1 799	1 922	2 688	1 815	792
Svin i alt Pigs, total	18 115	..	..	14 821	18 844	18 603	15 448	16 251	16 116
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	2 333	..	..	1 885	1 669	1 514	1 422	1 734	2 174
Vaksne høns Full- grown poultry	131 448	141 037	144 681	103 607	154 402	166 141	119 240	177 511	181 297

Storfetalet var på det høgste i slutten av 1930-åra. I 1938 var det 52 000 storfe i fylket. Seinare har det minka og i 1973 var det under 16 000 storfe. Like etter krigen var 69 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe og dei siste åra har berre 46 prosent av storfeet vore mjølkekyr.

Sauhaldet har hatt relativt lite omfang i Telemark. Det har stort sett variert mellom 30 000 og 45 000 dyr (vaksne og lam) pr. 20. juni.

Geitehaldet er heller ikkje stort. I slutten av 1920-åra var det 9 000-10 000 geiter (vaksne og kje) i fylket. Dei siste åra har det vore vel 1 000 dyr.

Tabell 86. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Telemark *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Telemark*

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	74	73	74	73	71	71	77	90	92
Storfe i alt Cattle, total	64	66	66	59	55	50	40	36	30
Kyr Cows	67	69	68	63	59	54	45	38	31
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	50	46	42	35	36	31
Okse over 1 år Oxen 1 year and more	..	..	..	25	35	36	27	28	24
Kvige Heifers	..	..	..	59	62	55	37	31	28
Sau i alt Sheep, total	35	33	29	37	36	35	37	41	44
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	35	35	34	36	40	43
Geit i alt Goats, total	58	42	41	31	36	41	57	38	26
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	35	37	42	63	41	23
Svin i alt Pigs, total	114	..	..	90	84	72	53	49	41
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	110	..	..	76	62	44	37	42	45
Vaksne høns Full- grown poultry	78	75	75	75	80	84	78	87	85

Svinehaldet var relativt stort i slutten av 1920-åra med 15 000-20 000 dyr pr. 20. juni. Seinare har det svinga litt, men har dei siste 10-15 åra heller vore noko lågare. Ettersom svinehaldet på landsbasis har auka kraftig, har såleis svinehaldet i Telemark fått mindre betydning etter kvart.

Talet på høner har hatt ein trendmessig auke frå rundt 130 000 dyr i slutten av 1920-åra til rundt 180 000 dyr dei siste åra. Talet på høner er mindre enn i gjennomsnittsfylket, men i forhold til jordbruksarealet er det relativt høgt.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 139 kg i 1927-28 til 213 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Kyrne i Telemark har i heile tidsrommet vore litt større enn gjennomsnittet for landet.

Slaktevekta av vaksen sau har auka frå 23 kg i 1927-28 til 31 kg i 1969. Også sauen er noko større i Telemark enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 87. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Telemark
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Telemark

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos						
Ku	Cow	139	166	169	179	198	213	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	23	28	29	27	29	31	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	16	18	16	16	16	16	
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	87	86	80	74	73	74	
		Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>						
Ku	Cow	104	106	104	102	105	104	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	96	112	116	104	112	111	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	107	113	107	107	107	100	

Som i andre fylke har det i etterkrigsåra vore stor auke i mjølkeproduksjonen pr. ku. Auken har likevel vore noko mindre enn gjennomsnittet for landet. Ytinga låg fram til 1950-åra over landsgjennomsnittet, men har seinare lege under landsgjennomsnittet.

Tabell 88. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Telemark
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.
Telemark

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 810 ¹⁾	1 983	1 881	1 946	2 204	2 344	2 653	2 980	3 783	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	6,3	..	..	..	7,7	7,3	8,4	9,1	9,9	
		Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	118	122	111	111	105	101	99	95	94	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	100	..	..	..	105	90	93	99	100	

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,3 kg i 1927-28 til 9,9 kg i 1969. Ytinga har heile tida halde seg rundt landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Produksjonen av kjøt var på det største i slutten av 1930-åra med vel 2 000 tonn årleg. Det aller meste av dette var storfekkjøt. Etter ein nedgang under krigen tok kjøtproduksjonen seg opp att dei første etterkrigsåra. Frå midten av 1950-åra har kjøtproduksjonen minka og var i 1969 ca. 1 600 tonn.

Fleskeproduksjonen har svinga ein del, men viser ikkje noko klår trendmessig utvikling. Den har stort sett vore på same nivå som produksjonen av kjøt.

Produksjonen av kumjølk var på det største i slutten av 1930-åra med rundt 60 000 tonn. Etter krigen har det gått jamt nedover og produksjonen er no vel 30 000 tonn.

8. AUST-AGDER

a. Areal

Aust-Agder er eit av våre små fylke i jordbruksmessig samanheng. Av landfylka er det berre Finnmark som har mindre jordbruksareal. Jordbruksarealet var på det største i slutten av 1930-åra med nærmere 180 000 dekar. Nedgangen i arealet var liten fram til 1960, men seinare har jordbruksarealet minka sterkt. I 1973 blei det registrert berre 113 000 dekar jordbruksareal i drift i fylket.

Tabell 90. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Aust-Agder *The area of various crops. Average per year. Decares. Aust-Agder*

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	173 556	177 876	166 640	169 771	166 221	149 208	135 029	116 101
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	26 582	25 472	27 090	18 107	14 185	14 258	12 679	9 704	12 220
Kveite Wheat	5 931	4 945	7 770	5 707	2 797	1 125	303	54	45
Rug Rye	1 724	1 225	1 108	187	172	78	18	6	-
Bygg Barley	6 474	3 961	3 762	948	2 783	7 788	9 749	8 728	8 162
Havre Oats	12 034	14 898	13 998	11 060	8 259	5 046	2 564	850	3 976
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	418	443	452	206	174	221	46	66	38
Potet Potato	13 776	13 016	14 023	14 676	13 328	12 123	11 319	9 311	8 131
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	1 951	2 669	2 034	1 262	1 306	1 558	2 199	1 308	974
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	2 499	5 673	6 900	12 033	13 232	15 219	16 136	15 917	16 098
Eng til slått Meadows for mowing	..	123 257	123 409	108 301	108 604	100 970	88 307	80 191	61 675
Fulldyrka Cultivated	89 981	107 060	108 563	96 314	98 810	93 169	83 967	77 543	60 498
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	16 198	14 846	11 987	9 794	7 801	4 340	2 648	1 177
Kulturbete Pastures	..	3 469	4 421	12 261	19 115	22 093	18 567	18 598	17 003
Fulldyrka Cultivated	..	1 321	1 873	6 309	10 725	12 771	10 274	10 299	10 291
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	2 148	2 547	5 952	8 390	9 321	8 294	8 299	6 712

Korndyrkinga har alltid vore liten, men har etter krigen også vore vesentlig mindre enn før krigen. Berre 12 000 dekar har dei siste åra blitt nytt til korn.

Tabell 91. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Aust-Agder *The area of various crops as per cent of the average of all counties. Aust-Agder*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	30	30	30	30	29	27	25	23
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	26	26	26	21	15	12	10	7	8
Kveite	<i>Wheat</i>	104	68	43	31	22	14	6	3	2
Rug	<i>Rye</i>	36	34	37	22	43	19	3	1	-
Bygg	<i>Barley</i>	20	13	12	4	8	11	11	9	8
Havre	<i>Oats</i>	22	28	29	26	20	14	8	3	9
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	9	12	15	8	9	17	6	16	13
Potet	<i>Potato</i>	51	49	49	44	42	39	39	41	48
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	24	26	20	15	19	23	34	27	35
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	22	30	35	49	52	52	48	38	40
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	32	32	32	33	34	33	32	28
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	38	39	38	36	38	38	35	34	29
Natureng og overflededyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	15	15	17	16	16	13	11	7
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	10	11	17	22	25	22	22	21
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	10	12	21	32	37	31	32	35
Natureng og overflededyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	11	11	14	16	17	16	15	13

I forhold til jordbruksarealet blir det dyrka forholdsvis mykje potet. Like etter krigen blei det dyrka potet på 16 000 dekar. Dei siste åra er arealet redusert til det halve.

Litt større del av jordbruksarealet enn gjennomsnittleg for landet er brukt til eng og beite.

b. Avling pr. dekar

Aust-Agder har stort sett hatt avlingar pr. dekar som har lege under landsgjennomsnittet. Særleg har dette vore tilfelle dei aller siste åra. Potet- og rotvekstavlingane er dei som jamnast har halde seg rundt landsgjennomsnittet.

Tabell 92. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Aust-Agder Yield per decare. Kilos.
Average per year. Aust-Agder

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	206	206	199	189	191	212	256	293	267
Kveite Wheat	201	190	193	179	178	190	237	253	..
Rug Rye	199	194	190	189	187	231	..	..	..
Bygg Barley	194	204	191	181	212	221	258	294	274
Havre Oats	217	213	207	195	190	204	252	280	243
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	152	180	188	162	160	206	..	337	..
Halm Straw	342	345	354	325	321	289	305	276	241
Potet Potato	1 806	1 768	1 686	1 803	1 821	1 885	2 031	2 344	2 242
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3 597	3 728	3 540	3 349	4 101	4 257	4 565	4 963	4 930
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total.	..	409	398	444	491	458	533	589	552
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows ..	430	439	429	472	514	475	546	596	554
Frå natureng og overflate- dyrka jord From permanent grassland	..	214	173	218	256	259	293	374	382

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 93. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Aust-Agder Yield per decare as per
cent of the country average. Aust-Agder

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	111	111	94	88	84	94	100	108	85
Kveite Wheat	118	114	96	88	89	88	93	86	..
Rug Rye	115	110	98	97	89	102	..	..	..
Bygg Barley	104	108	93	80	90	95	100	108	89
Havre Oats	116	115	95	92	84	95	101	103	74
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	79	96	86	71	68	93	..	126	..
Halm Straw	119	122	114	109	99	111	106	113	94
Potet Potato	102	98	97	94	91	93	98	103	95
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	92	97	93	95	94	100	98	98	89
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total ..	..	112	99	99	95	88	91	99	82
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	102	105	94	95	91	86	88	97	80
Frå natureng og overflate- dyrka jord From permanent grassland	..	92	75	79	82	76	77	93	80

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For førkriegsperioden er nesten alle regresjonskoeffisientar (tabell 94) for førstegradslikninga negative. For andregradslikninga er det stort sett andregradskoeffisientane som er negative. For fôrnepe og kålrot er både første- og andregradskoeffisientane negative. Dette betyr at avlingsnivået blei meir og meir ugunstig utover i perioden.

Tabell 94. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Aust-Agder Yield per decare. Kilos.
 Regression coefficients. Aust-Agder

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939					Perioden 1946-1972 The period 1946-1972				
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		
	Kon- stant- ledd Con- stant term	Stig- nings- koeffi- cient	Kon- stant- ledd Con- stant term	koeffi- cient	1.grads 2.grads Coeffi- cient of 1st degree	koeffi- cient	1.grads 2.grads Coeffi- cient of 1st degree	koeffi- cient	1.grads 2.grads Coeffi- cient of 1st degree	koeffi- cient
Korn og erter i alt Grains and dry peas,										
total	207,5	-0,5	195,7	3,7	-0,26	165,4	4,9	163,2	5,3	-0,02
Kveite Wheat	201,3	-0,9	194,2	1,7	-0,16	..	..	..	..	..
Rug Rye	201,4	-0,9	192,7	2,2	-0,19	..	..	..	..	..
Bygg Barley	195,3	0,1	181,5	5,0	-0,30	174,2	4,7	167,9	6,0	-0,05
Havre Oats	219,1	-0,8	213,0	1,3	-0,14	171,8	4,0	170,8	4,2	-0,01
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	147,9	3,2	122,0	12,3	-0,57	..	..	..	..	..
Halm Straw	336,1	1,3	322,6	6,1	-0,30	336,1	-2,9	325,7	-0,7	-0,08
Potet Potato	1 797,4	-5,5	1 666,7	40,6	-2,88	1 681,5	23,7	1 684,9	23,0	0,03
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3 670,0	-6,0	3 658,0	-1,8	-0,26	3 414,6	67,2	3 038,4	145,1	-2,78
Fôrbete Fodder beets .	..	..	..	..	..	3 533,8	42,8	3 570,7	35,2	0,27
Fôrmergkål Fodder kale	..	..	..	..	..	3 935,8	84,6	3 139,8	249,3	-5,88
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	380,6	1,4	387,8	-1,1	0,16	426,1	6,0	434,1	4,4	0,06
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	447,2	-1,8	483,3	-14,5	0,80	456,3	5,0	464,5	3,3	0,06
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland .	204,5	-1,7	186,4	4,6	-0,40	188,1	7,5	229,2	-1,0	0,30

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For etterkrigsperioden er alle koeffisientane for førstegradslikninga (bortsett frå halm) positive. Andregradskoeffisientane (frå andregradslikninga) er delvis positive og delvis negative, men dei negative koeffisientane har liten talverdi i forhold til førstegradskoeffisientane. Avlingsnivået har såleis vore aukande i siste periode og auken har vore svakt tiltakande for enkelte vekstar og svakt avtakende for andre.

c. Avling i alt

Kornavlingane låg før krigen på 5 000 - 6 000 tonn årleg. Etter krigen er det dyrka rundt 3 000 tonn årleg. Fram til midten av 1950-åra blei det dyrka mest havre. Seinare er det bygg som har dominert, men havredyrkinga har tatt seg noko opp att dei aller siste åra.

Tabell 95. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Aust-Agder Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Aust-Agder

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72	
Avling i alt Total yield		Tonn Tons								
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total		5 459	5 241	5 408	3 399	2 695	3 053	3 227	2 823	3 255
Kveite Wheat	1 189	937	1 488	1 012	491	220	71	13	3	
Rug Rye	342	237	213	36	32	18	5	2	-	
Bygg Barley	1 255	807	718	171	590	1 738	2 499	2 550	2 412	
Havre Oats	2 609	3 180	2 903	2 149	1 553	1 032	640	237	824	
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	63	80	86	33	28	46	10	21	16	
Halm Straw	9 079	8 787	9 602	5 938	4 554	4 213	3 850	2 667	2 953	
Potet Potato	24 779	23 071	23 637	26 775	24 307	22 923	23 073	21 893	18 340	
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	7 052	9 961	7 207	4 053	5 373	6 606	10 036	6 423	4 711	
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	44 443	50 456	49 204	48 181	53 263	46 255	47 155	47 255	33 907	
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	38 507	46 989	46 649	45 571	50 768	44 227	45 862	46 266	33 507	
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grass-land	5 936	3 468	2 555	2 610	2 495	2 028	1 293	989	400	
Avling pr. innbyggjar Yield per capita		Kg Kilos								
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	73,7	71,8	75,9	45,7	35,4	39,8	41,7	35,8	39,9	
Potet Potato	334,7	316,2	331,8	359,7	319,4	298,7	298,3	277,4	224,9	

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane har svinga mellom 20 000 og 30 000 tonn heilt fram til dei aller siste åra då dei har vore under 20 000 tonn.

Rotvekstavlingane (fôrnepe, kålrot, forbete) låg fram til midten av 1960-åra på rundt 12 000 tonn. Seinare har dei minka og er no rundt 5 000 tonn årleg.

Engavlingane har stort sett lege mellom 45 000 og 55 000 tonn (rekna som tørt høy) fram til dei siste åra, men er no nede i 30 000-35 000 tonn.

Diagram 25. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfyllket. Aust-Agder Crops of various plants products as per cent of the average county. Aust-Agder

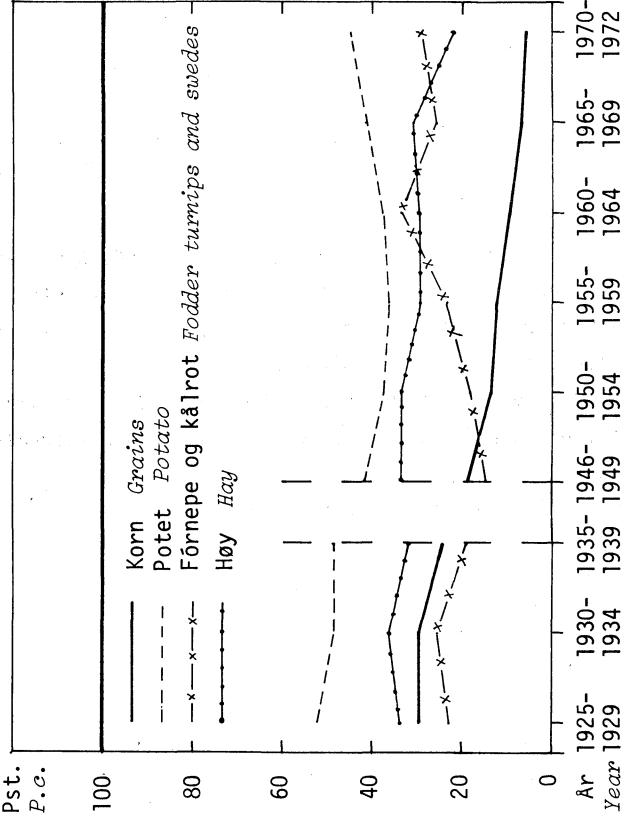
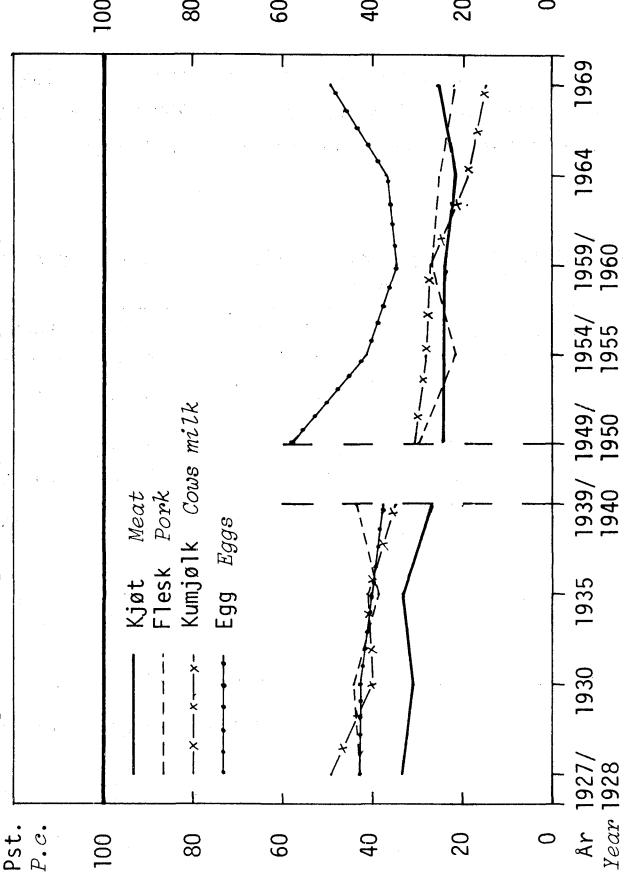

Diagram 26. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfyllket. Aust-Agder Production of various livestock products as per cent of the average county. Aust-Agder

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste under og like etter krigen. I 1946 var det såleis 4 800 hestar i fylket. Seinare har det minka og i 1973 var det berre 900 hestar. I forhold til jordbruksarealet er dette likevel langt fleire hestar enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 96. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Aust-Agder *Livestock. Average number of animals per June 20. Aust-Agder*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	3 574	3 398	3 519	4 361	3 527	2 842	2 323	1 559	1 014
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	25 553	26 811	26 985	19 773	18 118	15 914	13 587	9 896	8 602
Kyr <i>Cows</i>	17 201	16 807	17 266	14 002	12 103	10 081	7 523	4 688	3 382
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	3 024	3 137	3 159	3 723	2 967	2 812
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	451	475	616	902	1 140	1 145
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	2 297	2 403	2 057	1 439	1 101	1 265
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	22 634	25 117	23 545	24 018	25 459	26 678	32 054	38 567	30 174
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	12 343	12 625	12 734	14 879	17 346	13 338
Geit i alt <i>Goats, total</i>	1 117	1 202	1 171	506	134	21	29	25	27
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	453	120	17	22	15	15
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	6 279	..	..	6 685	6 785	8 453	8 996	7 700	7 667
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	722	..	..	700	645	771	835	658	960
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	73 676	74 011	72 731	71 876	86 468	81 285	58 838	84 556	104 586

Storfetalet var på det høgste i 1930-åra med rundt 27 000 dyr. Etter krigen har storfetalet stadig gått nedover og det er no rundt 9 000 storfe i fylket. Like etter krigen var 71 prosent av storfeet mjølkekryr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe, og dei siste åra har berre 39 prosent av storfeet vore mjølkekryr.

Sauetalet var på det høgste i slutten av 1960-åra då det var nærare 40 000 dyr (vaksne og lam). I 1973 var det berre 28 000 sauvar i fylket. I forhold til jordbruksarealet er dette likevel meir enn gjennomsnittet for landet.

Geitehaldet har i heile perioden vore svært lite.

Tabell 97. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Aust-Agder Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Aust-Agder

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	35	34	33	36	36	38	45	52	62
Storfe i alt Cattle, total	38	37	35	29	27	26	22	18	16
Kyr Cows	40	38	38	32	30	29	23	18	15
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	22	20	19	18	15	15
Okse over 1 år Oxen 1 year and more	..	..	..	19	18	21	29	38	42
Kvige Heifers	..	..	..	28	30	26	20	15	16
Sau i alt Sheep, total	26	27	24	26	24	26	31	35	32
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	25	24	26	30	34	32
Geit i alt Goats, total	7	6	7	6	2	0	1	0	1
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	7	2	0	1	0	0
Svin i alt Pigs, total	40	..	..	41	30	33	31	23	20
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	34	..	..	28	24	22	22	16	20
Vaksne høns Full- grown poultry	44	39	38	52	45	41	38	41	49

Også svinetalet har i heile perioden vore lågt og ein har ikkje hatt den auken i svinetalet som i mange andre fylke.

I forhold til jordbruksarealet har det alltid vore mange høner i Aust-Agder. Som gjennomsnitt for åra 1970-73 var hønetalet over 100 000. I forhold til jordbruksarealet er dette over dobbelt så mange som gjennomsnittet for landet.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 134 kg i 1927-28 til 194 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Bortsett frå første året (1927-28) har kyrne i Aust-Agder i heile tidsrommet vore litt mindre enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 98. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Aust-Agder
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Aust-Agder

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos						
Ku	Cow	134	148	159	168	174	194	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	23	26	25	25	25	27	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	15	17	15	15	15	15	
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	90	92	83	75	72	71	
		Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average						
Ku	Cow	100	95	98	96	92	95	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	96	104	100	96	96	96	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	100	106	100	100	100	94	

Slaktevekta av sau har auka fra 23 kg i 1927-28 til 27 kg i 1969. Også vekta av sauen har stort sett vore i underkant av landsgjennomsnittet.

Mjølkemengda pr. ku viste ingen auke før krigen. I etterkrigsperioden har auken vore stor. På 20 år fra 1949 til 1969 auka ytinga med 1 650 kg eller 80 prosent. Dette er likevel litt mindre enn den gjennomsnittlege auken for heile landet.

Tabell 99. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Aust-Agder
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.
Aust-Agder

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 819 ¹⁾	1 679	1 663	1 729	2 075	2 242	2 661	3 022	3 726	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	6,4	..	..	..	8,3	7,5	8,7	9,2	10,0	
		Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	119	104	98	98	99	97	99	96	93	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	102	..	..	..	114	93	97	100	101	

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka fra 6,4 kg i 1927-28 til 10,0 kg i 1969. Ytinga har stort sett halde seg rundt landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Av åra som er med i tabell 100 var produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) på det lågaste i 1949-50 med vel 700 tonn. I 1927-28, 1935 og 1969 var produksjonen over 1 000 tonn. Det er såleis ingen klår trendmessig utvikling i kjøtproduksjonen.

Produksjonen av flesk har i alle åra vore noko lågare enn produksjonen av kjøt. Den lågaste fleskeproduksjonen som blei registrert var i 1954-55 med 600 tonn, medan 1935 hadde den høgste produksjonen med 960 tonn.

Produksjonen av kumjølk var størst i 1927-28 med 33 000 tonn. Produksjonen heldt seg elles nær oppunder 30 000 tonn fram til 1950. Seinare har den minka og særleg sterkt i 1960-åra. I 1969 blei det produsert vel 14 000 tonn kumjølk i fylket.

Produksjonen av egg har stort sett vore aukande i tidsrommet med 400 tonn i 1927-28 og 1 000 tonn i 1969.

I forhold til gjennomsnittsfylket er produksjonen av husdyrprodukt liten i Aust-Agder. For egg ligg den på rundt halvparten medan den for mjølk, kjøt og flesk ligg på 15-25 prosent av produksjonen i gjennomsnittsfylket.

Tabell 100. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Aust-Agder *Production of various livestock products, total and per capita. Aust-Agder*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	Tonn Tons								
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	1 031	947	1 074	972	748	831	958	848	1 028
Kjøt av hest Meat, horse	21	..	..	20	7	1	-1	9	9
Kjøt av storfe Meat, cattle	811	..	..	785	533	594	699	503	576
Kjøt av sau Meat, sheep	191	..	..	158	207	236	260	336	443
Kjøt av geit Meat, goat	8	..	..	9	1	-	-	-	0
Flesk Pork	737	816	960	909	722	599	776	813	817
Kumjølk Cows milk	32 784	27 433	29 519	29 107	27 865	24 507	23 191	17 302	14 437
Geitemjølk Goats milk .	137	134	147	172	70	3	14	3	8
Egg Eggs	402	390	468	439	862	637	637	666	1 030
	Kg Kilos								
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt Meat	13,9	12,8	14,9	13,8	9,9	10,9	12,4	10,9	12,8
Flesk Pork	10,0	11,1	13,3	12,9	9,5	7,8	10,1	10,5	10,2
Kumjølk Cows milk	442,8	371,6	409,4	413,6	367,7	320,7	300,9	222,8	180,1
Egg Eggs	5,4	5,3	6,5	6,2	11,4	8,3	8,3	8,6	12,8

g. Produksjon pr. innbyggjar

I forhold til landarealet er folketalet i Aust-Agder lite, men i forhold til jordbruksarealet er det høgt. I 1969 var det rundt 65 prosent høgre enn landsgjennomsnittet.

Rekna pr. innbyggjar låg kornproduksjonen før krigen på 70-75 kg pr. år. Etter krigen har den vore 35-45 kg pr. år. Dette er langt mindre enn landsgjennomsnittet.

Potetavlinga pr. innbyggjar var før krigen 300-350 kg pr. år. Dette var noko meir enn landsgjennomsnittet. Etter krigen har avlinga minka frå rundt 360 kg til rundt 225 kg pr. innbyggjar. Avlinga var noko lågare enn landsgjennomsnittet i 1940- og 1950-åra, men har seinare lege over landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) var noko større pr. innbyggjar føre krigen enn etter. Det høgste talet som er utrekna er for 1935 med 14,9 kg medan 1949-50 har det lågaste talet med 9,9 kg. Produksjonen av kjøt pr. innbyggjar har heile tida vore mykje mindre enn landsgjennomsnittet.

Produksjonen av flesk pr. innbyggjar har vore noko lågare enn produksjonen av kjøt. Det høgste talet som er registrert var 13,3 kg i 1935 og det lågaste er 7,8 kg i 1954-55. Bortsett frå i 1939-40 har også fleskeproduksjonen pr. innbyggjar lege under landsgjennomsnittet i heile tidsrommet.

Produksjonen av kumjølk pr. innbyggjar var i 1927-28 vel 440 kg. Dette var i overkant av landsgjennomsnittet. Seinare har produksjonen minka og har heile tida vore under landsgjennomsnittet. I 1969 var produksjonen pr. innbyggjar berre 180 kg.

Eggproduksjonen har stort sett vist auke i tidsrommet frå 5,4 kg pr. innbyggjar i 1927-28 til 12,8 kg i 1969. Eggproduksjonen pr. innbyggjar har i etterkrigsperioden delvis lege over landsgjennomsnittet.

9. VEST-AGDER.

a. Areal

Vest-Agder er av dei mindre fylka i jordbruksmessig samanheng. Bortsett frå Oslo er det berre Aust-Agder og Finnmark som har mindre jordbruksareal. Jordbruksarealet var på det største i slutten av 1930-åra med rundt 240 000 dekar. Arealet minka lite fram til 1960, men seinare har nedgangen vore forholdsvis stor. I 1973 var det mindre enn 170 000 dekar jordbruksareal i fylket.

Tabell 101. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Vest-Agder *The area of various crops. Average per year. Decares. Vest-Agder*

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	226 213	237 523	222 775	230 411	227 733	209 425	191 636	177 897
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	32 083	28 050	28 547	19 153	12 247	9 930	9 437	6 700	9 385
Kveite Wheat	2 841	2 055	3 694	4 339	1 402	543	345	183	34
Rug Rye	1 313	824	775	163	52	42	182	48	114
Bygg Barley	2 457	1 596	1 503	684	2 797	5 403	7 085	5 186	5 894
Havre Oats	25 348	23 499	22 504	13 903	7 975	3 934	1 821	1 280	3 340
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	125	76	70	64	21	8	4	4	4
Potet Potato	14 145	12 668	13 870	14 371	13 695	12 140	10 471	8 063	7 044
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	2 007	2 657	1 888	887	1 008	1 121	1 261	887	499
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	2 114	5 673	7 651	10 453	12 381	13 489	16 007	14 828	15 771
Eng til slått Meadows for mowing	..	170 293	175 798	158 668	159 392	152 057	132 380	118 582	100 489
Fulldyrka Cultivated	134 128	147 309	154 393	140 658	144 240	137 919	123 760	113 508	98 455
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	22 984	21 405	18 010	15 152	14 138	8 620	5 075	2 034
Kulturbeite Pastures	..	6 873	9 769	19 243	31 688	38 995	39 868	42 575	44 709
Fulldyrka Cultivated	..	2 870	3 984	8 957	14 975	19 036	18 584	16 434	17 496
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	4 003	5 786	10 287	16 713	19 959	21 284	26 142	27 213

Korndyrkinga har alltid vore liten, men har etter krigen også vore vesentleg mindre enn før krigen. Berre 9 000-10 000 dekar har dei siste åra vore nyttta til korn.

I forhold til jordbruksarealet har potetarealet halde seg rundt gjennomsnittet for landet.

Tabell 102. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Vest-Agder The area of various crops as per cent of the average of all counties. Vest-Agder

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	40	41	40	41	40	38	35	35
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	32	28	28	22	13	9	7	5	6
Kveite Wheat	50	28	21	24	11	7	7	9	2
Rug Rye	28	23	26	19	13	10	27	10	14
Bygg Barley	8	5	5	3	8	8	8	5	6
Havre Oats	47	44	47	32	19	11	6	5	7
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	3	2	2	2	1	1	1	1	1
Potet Potato	53	47	49	43	43	39	36	35	41
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	25	26	18	11	14	17	20	18	18
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	18	30	38	43	49	46	48	36	39
Eng til slått Meadows for mowing	..	45	46	47	49	51	49	47	45
Fulldyrka Cultivated	56	54	54	53	55	56	52	49	48
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	21	22	25	24	29	25	21	12
Kulturbete Pastures Fulldyrka Cultivated	..	20	25	26	37	43	46	49	55
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	22	25	30	44	55	57	52	60
	..	20	25	24	32	36	40	48	52

Rotvekstdyrkinga (fôrnepe, kålrot og fôrbete) har i forhold til jordbruksarealet lege under landsgjennomsnittet og særleg mykje dei seinare åra. Fra 1930-åra og fram til først i 1960-åra blei det ved sida av fôrnepe og kålrot dyrka forholdsvis mykje fôrbete.

Ein større del av jordbruksarealet enn gjennomsnittet for heile landet er brukt til eng og beite. Det er særleg dei siste 20 åra at forholdsvis mykje av jordbruksarealet er brukt til beite.

b. Avling pr. dekar

Avlingane pr. dekar var jamt over høge i forhold til landsgjennomsnittet i 1920-åra og først i 1930-åra. Seinare har dekaravlingane stort sett lege under landsgjennomsnittet. Potetavlingane har i heile tidsrommet lege under landsgjennomsnittet.

Tabell 103. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Vest-Agder Yield per decare. Kilos.
Average per year. Vest-Agder

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total	207	213	198	184	200	214	226	262	267	267
Kveite Wheat	188	188	191	174	189	191	214	239	..	..
Rug Rye	180	185	185	181	198	..	215	..	..	..
Bygg Barley	207	205	196	181	213	224	227	258	243	243
Havre Oats	210	217	200	188	197	205	228	281	321	321
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	164	169	189	154	192	..	..	..	..	..
Halm Straw	353	354	347	307	320	286	293	289	317	317
Potet Potato	1 735	1 652	1 632	1 725	1 744	1 993	1 799	2 211	2 125	2 125
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>										
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing,</i>	3 954	3 822	3 122	3 187	3 899	4 210	4 067	4 525	4 715	4 715
total	..	410	395	450	495	473	544	581	597	597
Frå eng på full- dyrka jord <i>From cultivated meadows.</i>	427	442	423	476	516	491	557	590	600	600
Frå natureng og overflatedyrka jord <i>From perma- nent grassland ....</i>	..	204	194	246	292	298	369	388	397	397

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 104. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Vest-Agder Yield per decare as per
cent of the country average. Vest-Agder

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total	111	115	94	86	88	95	89	96	85	85
Kveite Wheat	110	113	95	85	95	88	84	82	..	..
Rug Rye	104	105	95	93	94	..	84	..	..	..
Bygg Barley	111	109	95	80	90	96	88	95	79	79
Havre Oats	112	117	91	88	87	95	92	104	98	98
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	85	90	86	68	81	..	..	..	..	..
Halm Straw	123	125	112	103	99	110	101	118	124	124
Potet Potato	98	92	94	90	87	98	87	97	91	91
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>										
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing, total .....</i>	..	112	99	100	96	91	93	98	88	88
Frå eng på fulldyrka jord <i>From culti- vated meadows .....</i>	101	106	92	96	92	89	90	96	87	87
Frå natureng og overflatedyrka jord <i>From permanent grassland .....</i>	..	87	84	89	93	87	96	97	83	83

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For førkrigsperioden er nesten alle regresjonskoeffisientar frå førstegradslikninga negative. Frå andregradslikninga er det (bortsett frå engvekstar) andregradskoeffisientane som er negative. For potet og fôrnepe og kålrot er både første- og andregradskoeffisientane negative. Dette betyr at avlingsnivået utvikla seg ugunstig utover i perioden. For engvekstar blei det ei viss betring mot slutten av perioden.

Tabell 105. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Vest-Agder Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. Vest-Agder

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1.grads regresjon Linear regression			2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression			2.grads regresjon Quadratic regression		
	Stig- nings- kon- stant- ledd Kon- stant- term	Kon- stant- koeffi- cient ledd Coef- ficient term	Kon- stant- koeffi- cient ledd Coef- ficient term	1.grads koeffi- cient sient Coef- ficient of 1st degree	2.grads koeffi- cient sient Coef- ficient of 2nd degree	Kon- stant- koeffi- cient ledd Coef- ficient term	Stig- nings- kon- stant- ledd Kon- stant- Regres- sion term	Kon- stant- koeffi- cient ledd Coef- ficient term	1.grads koeffi- cient sient Coef- ficient of 1st degree	2.grads koeffi- cient sient Coef- ficient of 2nd degree		
Korn og erter i alt Grains and dry peas,												
total	209,7	-0,5	196,2	4,3	-0,30	171,8	3,7	177,6	2,5	0,04		
Kveite Wheat	184,8	0,5	176,5	3,4	-0,18	..	..	..	..	..		
Rug Rye	176,5	0,8	173,2	2,0	-0,07	..	..	..	..	..		
Bygg Barley	208,8	-0,8	201,4	1,8	-0,16	184,6	2,8	171,7	5,5	-0,10		
Havre Oats	213,7	-0,6	200,9	4,0	-0,28	156,2	5,4	192,3	-2,0	0,27		
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	158,2	2,0	161,6	0,8	0,08	..	..	..	..	..		
Halm Straw	350,7	0,1	339,5	4,0	-0,25	308,7	-0,6	323,3	-3,6	0,11		
Potet Potato	1721,7	-6,1	1713,5	-3,2	-0,18	1657,1	19,2	1586,4	33,8	-0,52		
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	4254,9	-77,8	4070,7	-12,8	-4,06	3336,3	53,7	2953,9	132,9	-2,83		
Fôrbete Fodder beets ..	..	..	..	..	..	3515,2	25,9	3382,3	53,4	-0,98		
Fôrm ergkål Fodder kale ..	..	..	..	..	..	3826,3	85,3	3111,9	233,1	-5,28		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mcwing, total	375,3	2,0	386,9	-2,1	0,26	429,5	6,5	438,8	4,6	0,07		
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	437,6	-0,9	470,3	-12,4	0,72	458,1	5,6	466,7	3,8	0,06		
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ..	207,9	-0,9	223,4	-6,4	0,34	233,7	6,9	218,9	9,9	-0,11		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For etterkrigsperioden er alle koeffisientane for førstegradslikninga (bortsett frå halm) positive. Frå andregradslikninga er det berré for engvekstar på fulldyrka jord at både første- og andregradskoeffisientane er positive. For dei andre vekstane er ein av koeffisientane negativ, men ikkje i noko tilfelle begge to. Havre, halm og eng frå fulldyrka jord viser tiltakande avlingsauke mot slutten av perioden (positiv andregradskoeffisient) medan dei andre vekstane viser avtakande avlingsauke (negativ andregradskoeffisient).

c. Avling i alt

Kornavlingane låg før krigen på 5 000-7 000 tonn pr. år. Etter krigen har dei jamt overvore på under det halve av dette kvantum.

Tabell 106. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Vest-Agder Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Vest-Agder

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	6 627	5 982	5 657	3 508	2 444	2 140	2 155	1 748	2 444
Kveite Wheat	531	386	705	750	257	106	73	40	9
Rug Rye	236	152	145	29	10	9	38	12	20
Bygg Barley	507	326	294	123	610	1 206	1 618	1 334	1 548
Havre Oats	5 332	5 105	4 501	2 597	1 562	818	424	360	866
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	21	13	13	9	4	2	1	1	-
Halm Straw	11 332	9 922	9 905	5 971	3 903	2 847	2 760	1 937	2 903
Potet Potato	24 376	20 999	22 639	25 028	23 832	24 137	18 972	17 876	15 304
Fornepe og kålrot Fodder turnips and swedes	7 941	10 147	5 916	2 817	3 936	4 733	5 164	4 018	2 243
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadow ¹⁾ for mowing, total	66 863	69 752	69 567	71 372	78 868	71 923	72 076	68 968	61 169
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated meadows	57 095	65 050	65 383	66 961	74 461	67 740	68 892	67 013	60 428
Frå natureng og overfledyrrka jord From permanent grassland ...	9 768	4 703	4 184	4 411	4 407	4 183	3 184	1 955	741
Kg Kilos									
Avling pr. innbyggjar Yield per capita									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	81,2	72,2	65,7	37,1	24,5	20,2	19,3	14,7	19,5
Potet Potato	298,6	253,5	263,1	264,5	238,5	227,9	170,2	150,8	121,8

1) Høy + gras til silo og direkte foring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane låg fram til 1960 på 20 000-25 000 tonn årleg. Seinare har dei vore lågare med berre rundt 15 000 tonn dei siste åra.

Rotvekstavlingane låg fram til førstninga av 1960-åra på 8 000-10 000 tonn. Seinare har dei minka kraftig og er no nede i 2 000 tonn.

Avlinga av engvekstar var på det høgste i førstninga av 1950-åra med eit nivå på nærmere 80 000 tonn rekna som tørt høy. Etter den tid har avlingane minka, og er no nede på eit nivå rundt 60 000 tonn.

Diagram 27. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vest-Agder Crops of various plant products as per cent of the average county. Vest-Agder

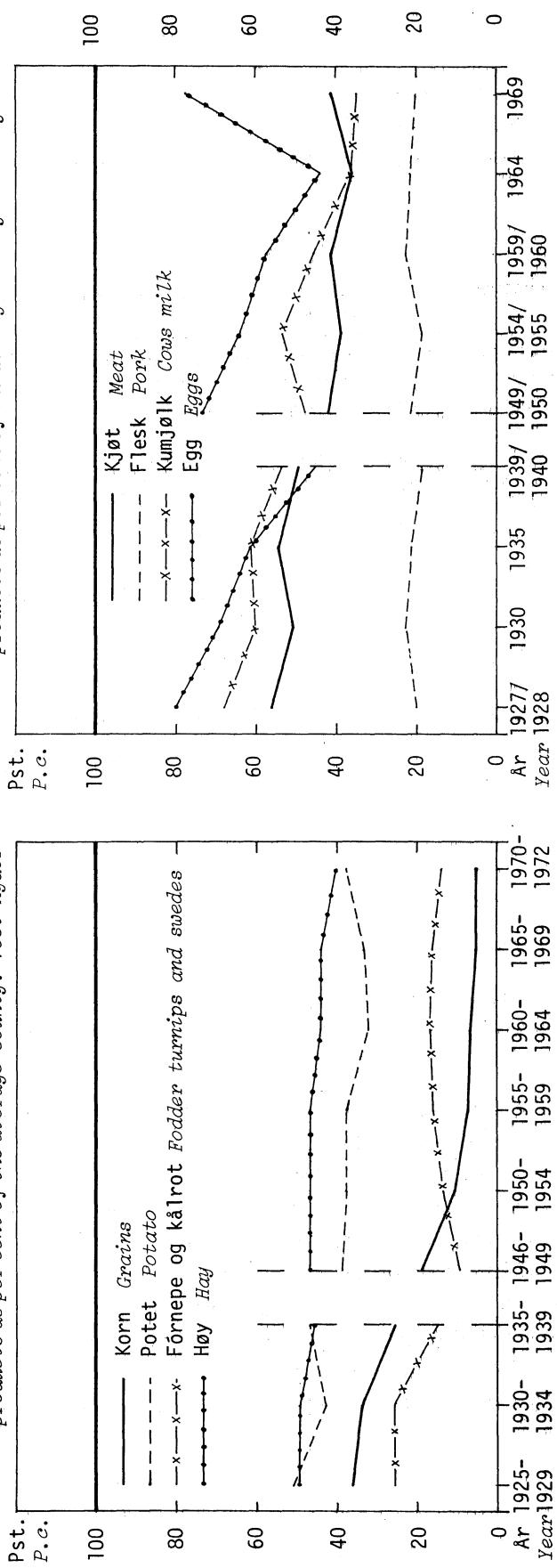
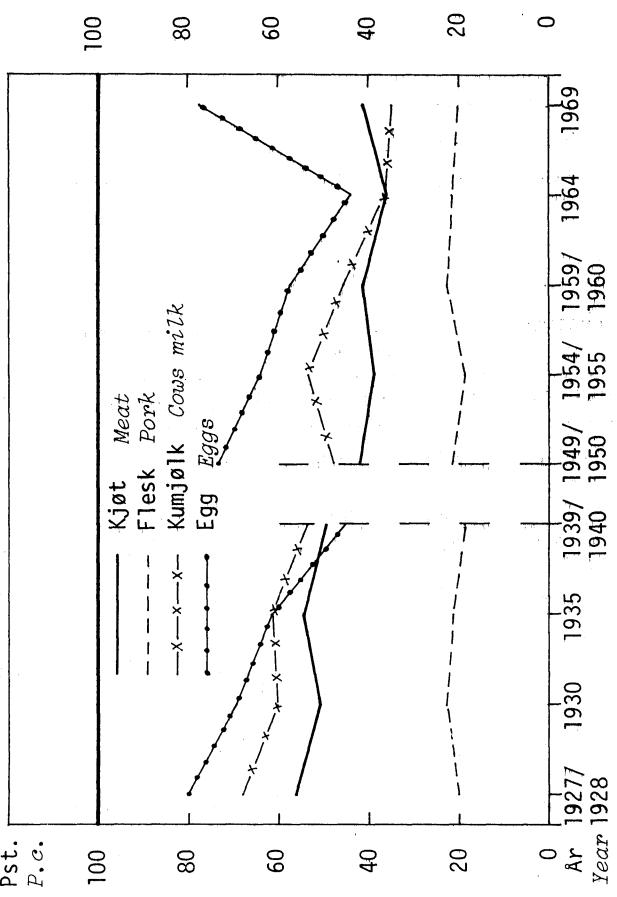

Diagram 28. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Vest-Agder Production of various livestock products as per cent of the average county. Vest-Agder

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste under og like etter krigen. I 1946 var det såleis 5 400 hestar i fylket. Seinare har det minka stadig og i 1973 var det berre 1 000 hestar. I forhold til jordbruksarealet har det likevel dei seinare åra vore langt fleire hestar i dette fylket enn gjennomsnittet for heile landet.

Tabell 107. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Vest-Agder Livestock. Average number of animals per June 20. Vest-Agder

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	4 336	3 883	4 075	4 966	4 198	3 463	2 515	1 827	1 095
Storfe i alt Cattle, total	40 974	42 045	43 124	34 435	32 974	29 992	29 129	23 048	19 640
Kyr Cows	28 006	26 920	27 424	23 261	21 014	18 162	15 552	11 039	8 011
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	6 289	7 028	6 838	8 260	7 089	6 548
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	638	683	870	1 554	1 646	1 750
Kvige Heifers	..	..	..	4 248	4 249	4 122	3 763	3 273	3 332
Sau i alt Sheep, total	38 935	43 093	44 028	41 369	44 516	40 405	41 306	45 142	41 151
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	19 961	20 493	18 321	19 392	20 544	18 362
Geit i alt Goats, total	1 908	1 881	1 597	362	175	50	94	72	42
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	249	142	29	44	34	23
Svin i alt Pigs, total	3 367	..	..	3 810	4 556	6 818	8 937	7 384	8 271
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	274	..	..	173	406	705	991	932	926
Vaksne høns Full- grown poultry	115 558	115 822	104 930	93 499	135 171	122 329	81 715	118 192	138 374

Storfetalet var på det høgste like før krigen med 43 000 dyr. Etter krigen har storfetalet gått nedover, men i særleg grad dei siste 10 åra. Det er no rundt 20 000 storfe i fylket. Like etter krigen var 68 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe, og dei siste åra har berre 41 prosent av storfeet vore mjølkekyr. Samanlikna med gjennomsnittet for landet var det tidlegare mykje storfe i fylket i forhold til jordbruksarealet. Gradvis har dette nærma seg landsgjennomsnittet.

Talet på sauene (vaksne og lam) har halde seg forholdsvis jamt mellom 40 000 og 50 000. Enkelte år har det vore under 40 000 dyr. I forhold til jordbruksarealet låg sauetalet tidlegare på om lag gjennomsnittet for landet. Dei siste åra har det lege noko høgre.

Geiter har det alltid vore lite av i Vest-Agder. Etter krigen har geittetalet vore heilt ubetydeleg.

Tabell 108. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Vest-Agder Livestock
of various kinds as per cent of the average of all counties. Vest-Agder

Dyrestag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	43	39	38	41	43	47	48	61	67
Storfe i alt Cattle, total	61	58	57	51	50	48	46	41	37
Kyr Cows	65	62	60	53	52	52	48	41	35
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	45	46	42	41	37	35
Okse over 1 år Oxen 1 year and more	..	..	..	27	26	30	49	55	64
Kvige Heifers	..	..	..	52	53	52	52	44	41
Sau i alt Sheep, total	44	46	45	44	42	40	40	41	44
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	41	39	37	39	40	44
Geit i alt Goats, total	12	10	9	4	3	1	2	1	1
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	4	3	1	1	1	1
Svin i alt Pigs, total	21	..	..	23	20	26	31	22	21
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	13	..	..	7	15	20	26	23	19
Vaksne høns Full- grown poultry	68	61	55	68	70	62	53	58	65

Også svin har det i heile tidsrommet vore lite av. Dei seinare åra har svinetalet stort sett variert mellom 7 000 og 9 000.

Høner har det i heile tidsrommet vore mykje av i forhold til jordbruksarealet. Dei siste åra har det vore rundt 140 000 dyr. I forhold til jordbruksarealet er dette nesten det dobbelte av landsgjennomsnittet.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 136 kg i 1927-28 til 177 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Auken er stor, men likevel betydeleg mindre enn den gjennomsnittlege auke for heile landet.

Tabell 109. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Vest-Agder
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average.
Vest-Agder

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos						
Ku	Cow	136	144	142	154	169	177	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	24	26	26	25	25	28	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	17	16	15	15	16	16	
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	89	91	81	71	69	71	
		Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>						
Ku	Cow	101	92	87	88	89	87	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	100	104	104	96	96	100	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	113	100	100	100	107	100	

Slaktevekta for sau viser ein auke frå 24 kg i 1927-28 til 28 kg i 1969.

For slaktesvin viser slaktevektene nedgang etter krigen. Dette heng saman med krava marknaden stiller til slakta.

Mjølkemengda pr. ku viste i førkrigsperioden ein moderat auke, men har i etterkrigsperioden auka sterkt. På 20 år frå 1949 til 1969 auka ytinga med 1 600 kg eller 80 prosent. Dette er likevel noko mindre enn den gjennomsnittlege auken for heile landet.

Tabell 110. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Vest-Agder
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Vest-Agder

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 571 ¹⁾	1 612	1 626	1 679	1 959	2 332	2 458	2 753	3 560	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	7,1	..	..	..	7,2	8,4	8,5	8,6	9,9	
		Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	102	100	96	95	94	101	92	88	88	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	113	..	..	..	99	104	94	93	100	

1) 1925.

Eggmengda pr. årshøne auka frå 7,1 kg i 1927-28 til 9,9 kg i 1969. Ytinga var forholdsvis høg i 1927-28, men har seinare halde seg rundt landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) var mindre enn vanleg dei første åra etter krigen. Elles har det ikkje vore noko klar trendmessig utvikling i kjøtproduksjonen med vel 1 700 tonn både i 1927-28 og i 1969.

Fleskeproduksjonen har vore stigande frå 350 tonn i 1927-28 til 750 tonn i 1969. I forhold til jordbruksarealet er fleskeproduksjonen svært liten i Vest-Agder.

Produksjonen av kumjølk heldt seg på 40 000-45 000 tonn ved alle registreringane, frå 1925 til 1954-55. Seinare har mjølkeproduksjonen minka og i 1969 var den berre 34 000 tonn.

Produksjonen av egg har vore større i etterkrigsperioden enn i førkrigsperioden. Særleg stor produksjon av egg blei registrert i 1969 med 1 600 tonn.

I forhold til gjennomsnittsfylket har produksjonen av husdyrprodukt vore liten i Vest-Agder. I 1969 låg produksjonen av egg på knapt 80 prosent, mjølk og kjøt hadde 35-40 prosent og flesk 20 prosent av produksjonen i gjennomsnittsfylket.

Tabell 111. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Vest-Agder Production of various livestock products, total and per capita. Vest-Agder

Husdyrprodukt Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn Tons									
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	1 725	1 537	1 787	1 764	1 275	1 323	1 592	1 452	1 730
Kjøt av hest Meat, horse	10	..	..	10	12	3	4	18	10
Kjøt av storfe Meat, cattle	1 323	..	..	1 339	889	944	1 220	1 017	1 270
Kjøt av sau Meat, sheep	383	..	..	409	373	375	367	415	449
Kjøt av geit Meat, goat	9	..	..	6	1	1	1	2	1
Flesk Pork	348	411	526	392	508	525	681	678	750
Kumjølk Cows milk	45 184	40 398	45 066	45 735	42 961	45 500	39 861	35 707	33 704
Geitemjølk Goats milk	123	130	124	143	47	17	16	25	13
Egg Eggs	753	638	737	530	1 080	998	1 028	802	1 597
Kg Kilos									
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt Meat	21,1	18,9	21,2	20,1	13,2	12,9	14,6	12,7	14,1
Flesk Pork	4,3	5,1	6,2	4,5	5,2	5,1	6,3	5,9	6,1
Kumjølk Cows milk	553,5	497,3	533,7	521,8	443,2	442,2	366,1	313,2	273,9
Egg Eggs	9,2	7,9	8,7	6,0	11,1	9,7	9,4	7,0	13,0

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folketalet i Vest-Agder er forholdsvis høgt både i forhold til landarealet og jordbruksarealet. I 1969 var det i forhold til jordbruksarealet 60 prosent fleire innbyggjarar enn landsgjennomsnittet.

Kornproduksjonen pr. innbyggjar var i slutten av 1920-åra rundt 80 kg. Seinare har den gått stadig nedover, bortsett frå ein liten oppgang dei aller siste åra. Produksjonen svarar no til knapt 20 kg pr. innbyggjar og dette er lite i landssamanheng.

Også potetavling pr. innbyggjar var på det høgste i slutten av 1920-åra med rundt 300 kg pr. år. Seinare har også den gått nedover og er no rundt 120 kg pr. år. Også potetavling pr. innbyggjar ligg langt under landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) pr. innbyggjar var før krigen rundt 20 kg pr. år. Etter krigen har nivået vore 13-14 kg pr. år. Før krigen låg kjøtproduksjonen pr. innbyggjar om lag på landsgjennomsnittet medan den seinare har lege noko under landsgjennomsnittet.

Produksjonen av flesk har i heile tidsrommet lege på 4-6 kg pr. innbyggjar. Dette er langt mindre enn halvparten av landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kumjølk var i 1927-28 vel 550 kg pr. innbyggjar. Seinare har produksjonen stort sett gått nedover og var i 1969 på 274 kg pr. innbyggjar. Før krigen låg produksjonen over landsgjennomsnittet, men etter krigen har den lege under landsgjennomsnittet.

Eggproduksjonen har vore svært ujamn. I 1927-28 var den så høg som 9,2 kg pr. innbyggjar og det var den gongen svært mykke. I 1939-40 var den nede i 6,0 kg og i 1969 oppe i 13,0 kg. Ved dei fleste registreringane har eggproduksjonen pr. innbyggjar vore over landsgjennomsnittet.

10. ROGALAND

a. Areal

Som det einaste fylket i landet viser Rogaland auka i jordbruksarealet i heile tidsrommet frå 1925 til 1973. Det er særleg arealet av overflatedyrka beite som har auka. Frå 1929 til 1973 auka arealet av slike beite med 200 000 dekar. Samstundes gjekk natureng og overflatedyrka jord til slått ned med 40 000 dekar. Arealet av fulldyrka jord var på det største først i 1960-åra med vel 450 000 dekar. Seinare har det vore svak nedgang.

Tabell 112. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Rogaland *The area of various crops. Average per year. Decares. Rogaland*

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal <i>Agricultural area</i>	485 162	508 292	546 883	561 894	606 093	635 430	657 867	675 624	
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i> total	92 753	81 699	82 995	61 544	60 784	72 907	71 539	47 107	37 819
Kveite <i>Wheat</i>	1 730	1 163	11 956	4 496	1 204	1 170	3 447	769	118
Rug <i>Rye</i>	959	857	876	387	200	121	139	47	67
Bygg <i>Barley</i>	13 087	13 657	15 396	16 483	32 948	43 899	40 412	25 230	8 784
Havre <i>Oats</i>	76 898	65 660	54 401	40 088	26 285	27 706	27 487	21 057	28 790
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas</i>	78	361	366	90	147	11	53	4	60
Potet <i>Potato</i>	34 386	35 363	37 240	49 006	48 013	47 317	43 110	30 945	25 277
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes</i>	16 776	20 073	17 378	11 963	9 803	15 568	11 003	11 438	8 274
Andre vekstar på åker og i hage <i>Other crops</i>	6 280	15 933	22 050	36 853	43 207	41 375	48 010	51 588	61 158
Eng til slått <i>Meadows for mowing</i>	..	279 391	280 743	239 106	229 169	227 816	235 068	255 450	262 015
Fulldyrka <i>Cultivated</i>	212 424	238 035	244 721	218 785	213 712	214 400	222 097	247 977	256 083
Natureng og over- flatedyrka <i>Permanent grassland</i>	..	41 355	36 022	20 320	15 457	13 416	12 971	7 473	5 932
Kulturbete <i>Pastures</i> Fulldyrka <i>Cultivated</i>	..	52 703	67 886	148 411	170 918	201 110	226 699	261 340	281 082
Natureng og over- flatedyrka <i>Permanent grassland</i>	..	27 573	34 865	51 857	57 453	56 260	54 983	58 818	53 075
	..	25 130	33 021	96 555	113 464	144 850	171 716	202 522	228 007

Før krigen blei det dyrka korn på 80 000-90 000 dekar. Med dette brukte Rogaland om lag like stor del av jordbruksarealet til korn som gjennomsnittet for landet. Etter krigen blei det fram til midten av 1960-åra dyrka korn på 60 000-70 000 dekar. Seinare har kornarealet gått sterkt nedover og er no under 40 000 dekar. Havredyrkinga har alltid stått forholdsvis sterkt i Rogaland og bygget fekk heller ikkje i 1960-åra den dominante plassen her som i dei fleste andre fylke.

Potetdyrkingsa var på topp under og like etter krigen med rundt 50 000 dekar. Seinare har potetarealet minka, og er no nede i 25 000 dekar. Rogaland brukar likevel ein større del av jordbruksarealet til potet enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 113. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Rogaland *The area of various crops as per cent of the average of all counties. Rogaland*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	85	87	97	99	107	115	122	132
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	92	83	80	71	65	64	56	36	25
Kveite	<i>Wheat</i>	30	16	66	25	10	15	73	39	6
Rug	<i>Rye</i>	20	24	30	45	50	30	21	10	8
Bygg	<i>Barley</i>	41	44	48	76	89	63	44	25	9
Havre	<i>Oats</i>	142	124	114	93	63	79	90	80	61
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	2	10	12	3	7	1	7	1	21
Potet	<i>Potato</i>	128	132	130	146	151	153	149	135	149
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodier turnips and swedes</i>	210	197	170	146	139	232	171	235	296
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	54	84	110	150	169	141	144	124	153
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	73	73	71	71	77	87	100	118
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	89	87	86	83	81	87	94	107	124
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	38	37	28	25	27	38	32	36
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	157	176	203	199	224	264	302	345
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	206	221	174	170	162	168	185	181
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	124	145	222	218	263	322	371	438

Rotvekstarealet (fôrnepe, kålrot, fôrbete) låg lenge over 20 000 dekar, men er no nede i 9 000 dekar. I forhold til jordbruksarealet er dette likevel over dobbelt så mykje som gjennomsnittet for landet. I ein periode frå 1930-åra og fram til midten av 1960-åra var ein stor del av rotvekstarealet brukt til fôrbetar.

Rogaland har brukt ein mindre del av jordbruksarealet enn gjennomsnittet for landet til slåteng, men langt meir enn landsgjennomsnittet til kulturbete.

b. Avling pr. dekar

Rogaland tek store avlingar pr. dekar. Dette heng saman med god jord og mildt klima saman med god jordkultur og sterkt gjødsling. Ikkje noko anna fylke har gjennom heile tidsrommet hatt så store avlingar pr. dekar. Høgst over landsgjennomsnittet har avlingane av engvekstar og halm lege, men kornavlingane har ikkje vore langt etter. Av dei vekstane som er med i tabell 115 er det fôrnepe og kålrot som har stått forholdsvis svakast.

Tabell 114. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Rogaland Yield per decare. Kilos.
Average per year. Rogaland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	227	233	252	258	286	308	301	341	367
Kveite Wheat	213	229	253	229	256	299	299	329	346
Rug Rye	229	232	231	214	225	262	326	328	333
Bygg Barley	221	223	257	274	300	312	304	338	333
Havre Oats	228	232	251	254	271	301	296	345	378
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	188	196	207	197	..	..	..	..	..
Halm Straw	392	385	373	359	366	359	335	333	349
Potet Potato	1 814	1 836	1 886	2 279	2 108	2 416	2 170	2 592	2 614
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	4 008	4 122	3 789	3 680	4 398	4 922	4 550	5 513	5 760
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	507	527	643	706	745	763	779	901
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	552	557	573	676	731	768	782	786	907
Frå natureng og overflatedyrka jord From perma- nent grassland	..	220	209	291	360	388	455	537	639

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 115. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Rogaland Yield per decare as per
cent of the country average. Rogaland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	122	126	119	120	126	136	118	125	117
Kveite Wheat	125	137	125	112	128	138	117	112	104
Rug Rye	132	131	119	110	107	116	128	113	97
Bygg Barley	118	118	125	122	127	134	118	124	108
Havre Oats	122	125	115	119	120	140	119	127	115
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	97	105	95	87	..	..	..	..	..
Halm Straw	137	136	120	121	113	138	116	137	136
Potet Potato	102	102	109	119	106	119	105	114	111
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	103	107	100	104	101	115	98	109	104
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Mea- dows ¹⁾ for mowing, total	..	139	131	144	137	144	130	131	133
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	131	134	125	137	130	138	127	128	131
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	94	91	105	115	114	119	134	134

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 116 syner sterkare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. For første periode er alle andregradskoeffisientar, bortsett frå koeffisientane for rug og potet, positive, men mange av førstegradskoeffisientane (frå andregradslikninga) er negative.

Tabell 116. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Rogaland Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. Rogaland

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939					Perioden 1946-1972 The period 1946-1972				
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		
	Stig- nings- stant- ledd Kon- stant term	koeffi- cient sient ledd Regres- sion term	Kon- stant- ledd Coef- fici- ent term	koeffi- cient sient Coef- fici- ent of 1st degree	2.grads regresjon Quadratic regression	Stig- nings- stant- ledd Kon- stant term	koeffi- cient sient ledd Regres- sion term	2.grads regresjon Quadratic regression	1.grads regresjon Linear regression	2.grads regresjon Quadratic regression
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>										
total	219,0	2,3	234,8	-3,3	0,35	250,7	4,1	255,8	3,0	0,04
Kveite Wheat	207,7	3,0	210,2	2,1	0,06	224,4	4,8	209,5	7,9	-0,11
Rug Rye	230,4	0,0	226,8	1,3	-0,08	196,1	6,0	183,7	8,6	-0,09
Bygg Barley	208,1	3,2	230,9	-4,9	0,50	276,0	2,4	268,2	4,0	-0,06
Havre Oats	220,6	2,1	240,0	-4,7	0,43	236,1	4,9	251,9	1,6	0,12
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>										
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	187,9	1,1	202,2	-3,9	0,31	..	..	..	..	..
Halm Straw	396,4	-1,6	398,6	-2,4	0,05	368,1	-1,3	371,3	-2,0	0,02
Potet Potato	1809,5	4,5	1766,9	19,5	-0,94	2119,1	16,3	2136,4	12,7	0,13
Førnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	4162,6	-23,7	4201,9	-37,6	0,87	3693,0	77,3	3463,8	124,7	-1,69
Förbete Fodder beets ...	..	..	..	..	..	4693,7	6,5	4586,7	28,7	-0,79
Förm ergkål Fodder kale .	..	..	..	..	..	4831,6	80,1	4418,9	165,5	-3,05
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadow ¹⁾ for mowing, total	430,6	7,8	447,1	1,9	0,37	631,4	8,5	633,9	7,9	0,02
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	547,2	1,7	606,5	-19,2	1,31	666,4	7,3	668,2	6,9	0,01
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	213,0	-0,1	231,8	-6,7	0,41	247,4	13,5	285,5	5,6	0,28

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Dette betyr at utviklinga var ugunstig for dei fleste vekstar først i perioden, men blei gunstigare utover i perioden. For potet var det motsett. For siste periode er alle førstegrads-koeffisientar (bortsett frå halm) positive, men mange av andregradskoeffisientane er negative. I denne perioden har det såleis vore avtakande avlingsauke for mange vekstar. Best utvikling i perioden hadde havre, potet og engvekstar frå natureng og overflatedyrka jord.

c. Avling i alt

Kornavlingane var før krigen rundt 20 000 tonn. Dei første etterkrigsåra var dei noko mindre, men i slutten av 1950-åra og først i 1960-åra var nivået over 20 000 tonn. Seinare har avlingane minka og nivået er no under 15 000 tonn.

Tabell 117. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Rogaland Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Rogaland

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
								Tonn	Tons	
Avling i alt Total yield										
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total		21 078	18 992	20 911	15 753	17 360	22 400	21 596	15 798	13 737
Kveite	Wheat	371	428	3 021	986	308	349	1 024	256	54
Rug	Rye	219	199	203	83	45	33	46	16	31
Bygg	Barley	2 896	3 038	3 948	4 574	9 881	13 615	12 322	8 225	3 251
Havre	Oats	17 579	15 256	13 664	10 091	7 096	8 399	8 189	7 300	10 379
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas										
		13	71	76	19	29	4	15	1	22
Halm	Straw	36 404	31 450	30 963	22 078	22 242	26 180	24 050	15 663	13 048
Potet	Potato	62 118	65 131	70 178	111 638	101 263	114 335	93 855	81 414	66 908
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes										
		67 101	82 760	64 862	41 703	43 971	76 526	50 122	63 097	51 523
Engvekstar¹⁾ til slått i alt Meadow¹⁾ for mowing, total										
		137 657	141 592	147 855	153 837	161 956	169 877	179 439	199 022	234 347
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows										
		117 057	132 497	140 340	147 950	156 420	164 657	173 553	195 013	230 545
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland ...										
		20 600	9 095	7 515	5 886	5 537	5 221	5 886	4 009	3 802
Avling pr. innbyggjar Yield per capita										
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total										
		122,9	108,0	115,6	77,1	79,6	96,6	88,5	61,3	50,6
Potet	Potato	362,1	370,4	387,8	546,1	464,0	493,1	384,6	315,7	246,4

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var på det største i slutten av 1950-åra, men nivået var nokså nær det same fram til 1960. Seinare har avlingane gått noko nedover.

Også rotvekstavlingane (fôrnepe, kålrot og forbete) var på det største i slutten av 1950-åra med avlingsnivå på nærmere 120 000 tonn. Seinare har avlingane minka mykje.

Engavlingane har auka i heile tidsrommet frå eit nivå på under 140 000 tonn i 1925-29 til over 230 000 tonn i 1970-72.

Diagram 29. Avling av ymse planteprodukter i prosent av gjennomsnittsfjøket. Rogaland. Crosses of various plant products as per cent of the average county. Rogaland

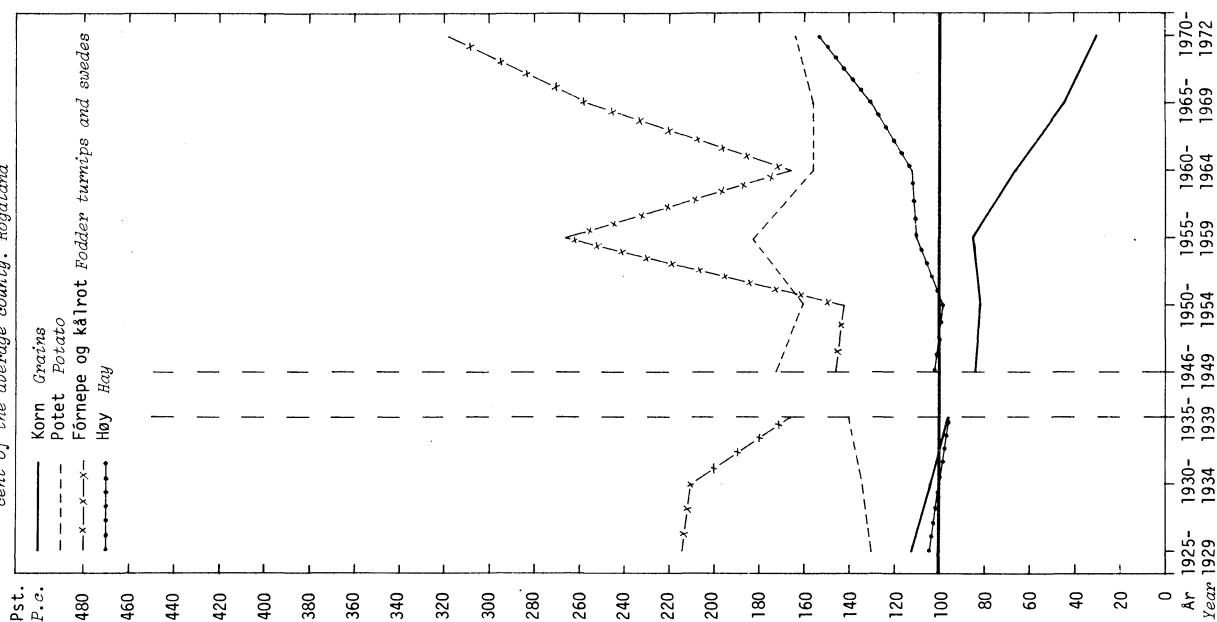
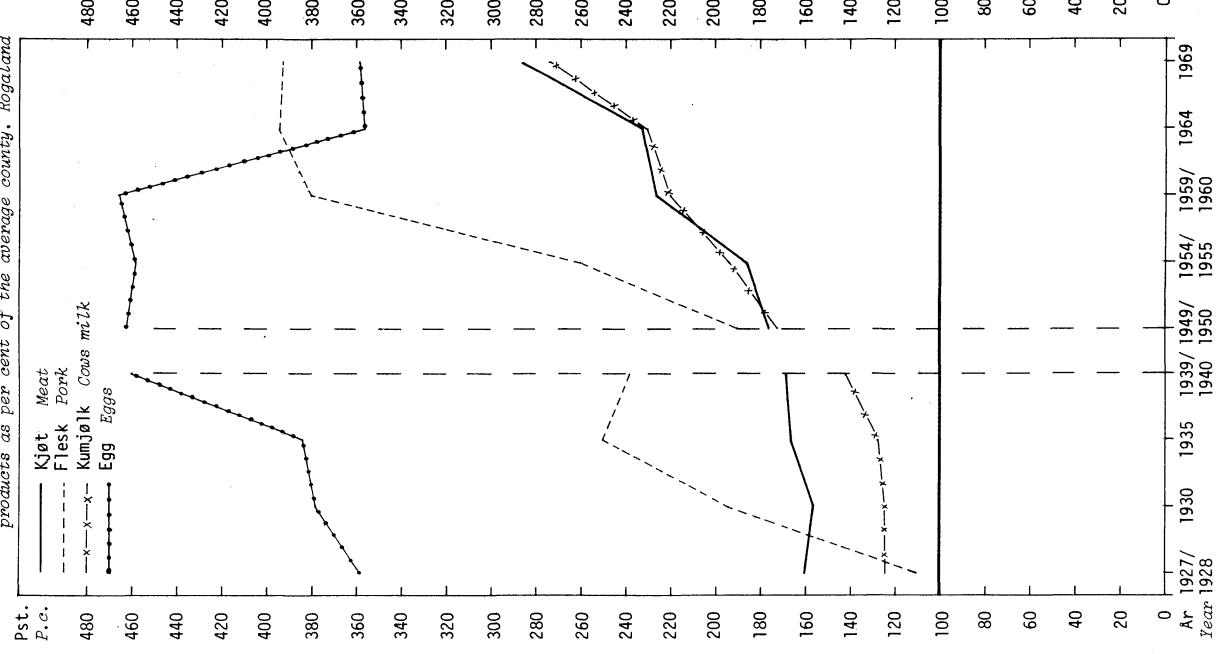

Diagram 30. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfjøket. Rogaland. Production of various livestock products as per cent of the average county. Rogaland

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen. I 1946 var det nær 20 000 hestar i fylket, medan det i 1973 berre var 2 500. I forhold til jordbruksarealet har fylket i heile tidsrommet hatt fleire hestar enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 118. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Rogaland Livestock. Average number of animals per June 20. Rogaland

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	13 036	13 307	15 387	17 487	13 689	10 874	8 235	5 376	3 008
Storfe i alt Cattle, total	77 211	85 730	95 144	90 852	102 210	114 970	137 261	137 856	144 555
Kyr Cows	50 671	52 085	58 193	62 220	64 967	65 056	69 656	67 285	66 587
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	14 022	19 732	27 453	39 268	40 275	44 685
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	3 021	4 468	7 653	12 337	11 812	11 193
Kvige Heifers	..	..	..	11 589	13 044	14 807	15 999	18 485	22 085
Sau i alt Sheep, total	275 470	311 748	336 273	267 333	310 976	316 055	333 487	331 559	287 831
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	141 045	155 870	153 089	159 002	153 373	128 810
Geit i alt Goats, total	13 692	18 422	16 691	4 431	3 183	2 903	2 613	1 561	1 872
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	3 141	2 469	2 273	1 931	1 093	1 241
Svin i alt Pigs, total	17 633	..	..	26 440	50 938	83 680	106 164	129 180	173 417
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	2 388	..	..	4 639	6 623	11 748	13 343	14 184	16 692
Vaksne høns Full- grown poultry	577 274	742 269	791 862	519 905	778 664	717 560	511 769	749 618	741 931

Talet på storfe har auka i heile tidsrommet. I 1973 var det 152 000 storfe mot 73 000 i 1925. Like etter krigen var 68 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått sterkare nedover enn talet på anna storfe og dei siste åra har berre 46 prosent av storfeet vore mjølkekyr.

Sau har det alltid vore mykje av i Rogaland. Dei fleste åra i dette tidsrommet har sauetalet (vaksne og lam) vore mellom 300 000 og 350 000. Dette er mellom 1/5 og 1/6 av alle sauer i landet og ikkje noko anna fylke har så mange sauer.

Geitehaldet var vesentleg større før krigen enn etter krigen. Det er no utan nemnande betydning, med mindre enn 2 000 dyr.

Tabell 119. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Rogaland *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Rogaland*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	129	134	145	145	141	147	158	179	183
Storfe i alt <i>Cattle</i> , total	116	118	125	134	155	185	217	244	275
Kyr <i>Cows</i>	117	119	128	143	162	186	214	252	288
Kalv i alt <i>Calves</i> , total	..	..	..	101	128	167	194	209	242
Okse over 1 år <i>Oxen 1 year and more</i>	..	..	..	126	172	260	392	395	412
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	142	163	187	219	249	271
Sau i alt <i>Sheep</i> , total	313	331	346	284	290	310	320	299	309
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	288	295	312	323	300	307
Geit i alt <i>Goats</i> , total	84	98	97	51	47	48	46	27	43
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	52	50	49	45	24	37
Svin i alt <i>Pigs</i> , total	111	..	..	161	228	324	364	388	442
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	112	..	..	186	246	339	345	347	348
Vaksne høns <i>Full- grown poultry</i>	341	393	411	378	403	364	333	365	348

I slutten av 1920-åra var det mindre enn 20 000 svin i fylket. Like etter krigen var det heller ikkje meir enn 20 000 svin, men seinare har svinehaldet auka uvanleg sterkt. I 1973 var det 190 000 svin i fylket. Dette er 1/4 av alle svin i landet.

Talet på høner har svinga ein del, men har dei fleste åra vore mellom 700 000 og 800 000. Hønsehaldet viser likevel ikkje noko klar trendmessig utvikling. Rogaland har rundt 1/5 av alle høner i landet.

e. Slaktevekt og avdrættsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 134 kg i 1927-28 til 201 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Vekta til kyrne har heile tida vore om lag på landsgjennomsnittet.

Tabell 120. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Rogaland *Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Rogaland*

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku	Cow	134	157	163	173	182	201
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	24	24	24	25	24	27
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	14	15	14	15	15	15
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	75	79	75	69	71	70
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average							
Ku	Cow	100	101	100	99	96	99
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	100	96	96	96	92	96
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	93	94	93	100	100	94

Slaktevekta på sau viser ingen klår endring i tidsrommet.

Mjølkeytinga pr. ku auka forholdsvis lite i førkrigsperioden, men etter krigen har auken vore stor. På 20 år frå 1949 til 1969 auka ytinga med 1 840 kg eller 76 prosent. Ytinga pr. ku har i heile tidsrommet vore noko høgre enn landsgjennomsnittet. Skilnaden var størst i 1950-åra.

Tabell 121. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Rogaland *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Rogaland*

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 629 ¹⁾	1 701	1 832	1 910	2 410	2 597	3 002	3 232	4 247
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	6,8	..	..	..	8,1	9,1	10,2	9,8	10,1
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	106	105	108	108	115	112	112	103	105
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	108	..	..	111	112	113	107	102	

1) 1925

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,8 kg i 1927-28 til 10,1 kg i 1969. Perioden frå 1959 til 1969 viser ingen auke i ytinga. Også eggtingahar i heile tidsrommet lege noko over landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen viser stort sett auke i tidsrommet med 4 900 tonn i 1927-28 og 11 800 tonn i 1969. I 1927-28 blei det produsert nesten like mykje sauekjøt som storfekkjøt, men auken i produksjonen skriv seg for det meste frå storfekkjøt.

Produksjonen av flesk var 1 900 tonn i 1927-28 og 14 500 tonn i 1969. Frå midten av 1950-åra har fleskeproduksjonen vore større enn kjøtproduksjonen.

Produksjonen av kumjølk har vist auke i heile tidsrommet. I 1927-28 blei det produsert 82 000 tonn og i 1969 var produksjonen 265 000 tonn.

Geitemjølkproduksjonen blei i 1935 utrekna til 1 400 tonn som er det meste som er registrert i Rogaland. Etter krigen har produksjonen vore låg, men gjekk i 1969 opp til 900 tonn.

Produksjonen av egg har auka i heile tidsrommet. I 1927-28 blei det produsert mindre enn 3 400 tonn egg, i 1969 var produksjonen over 7 400 tonn.

Produksjonen av egg har i heile tidsrommet vore svært stor i Rogaland sett i forhold til gjennomsnittsfylket. For dei andre husdyrprodukta var ikkje produksjonen så langt over gjennomsnittsfylket i 1920-åra, men både mjølk, kjøt og flesk viser ein kraftig, relativ auke. Særleg gjeld dette flesk der produksjonen i 1969 var nær 4 gonger så stor som i gjennomsnittsfylket.

Tabell 122. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Rogaland *Production of various livestock products, total and per capita. Rogaland*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn <i>Tons</i>									
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	4 903	4 738	5 472	6 033	5 274	6 537	8 795	9 459	11 763
Kjøt av hest Meat, horse	166	..	..	202	125	67	77	48	53
Kjøt av storfe Meat, cattle	2 399	..	..	3 135	2 814	3 998	5 840	6 618	8 772
Kjøt av sau Meat, sheep	2 267	..	..	2 625	2 318	2 458	2 858	2 784	2 928
Kjøt av geit Meat, goat	71	..	..	71	17	14	20	9	10
Flesk Pork	1 881	3 507	6 286	4 971	4 516	7 228	11 109	12 781	14 483
Kumjølk Cows milk	81 919	85 013	92 211	120 867	153 721	166 985	192 311	212 856	264 893
Geitemjølk Goats milk .	980	1 283	1 358	1 133	629	370	498	276	870
Egg Eggs	3 359	3 431	4 611	5 367	6 839	7 131	8 424	6 394	7 425
Kg <i>Kilos</i>									
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt Meat	28,6	27,3	30,7	32,9	24,9	29,0	36,9	37,9	44,2
Flesk Pork	11,0	20,2	35,2	27,1	21,4	32,1	46,5	51,2	54,4
Kumjølk Cows milk	477,5	490,7	516,9	658,6	727,1	742,0	805,8	853,3	994,8
Egg Eggs	19,6	19,8	25,8	29,2	32,3	31,7	35,3	25,6	27,9

g. Produksjon pr. innbyggjar

I Rogaland er folketalet høgt i forhold til landarealet, men ettersom relativt mykje av jorda er dyrka er folketalet i forhold til jordbruksarealet litt lågare enn landsgjennomsnittet.

Rekna pr. innbyggjar har kornproduksjonen variert mellom 51 kg i 1970-72 og 123 kg i 1927-28. I 1927-28 var dette om lag det same som landsgjennomsnittet. Seinare har Rogaland lege under landsgjennomsnittet og meir under gjennomsnittet etter kvart.

Potetavling pr. innbyggjar har variert mellom 246 kg pr. år i perioden 1970-72 og 546 kg i perioden 1946-49. Dette er langt over landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) var før krigen rundt 30 kg pr. år. Dette var ca. 50 prosent over landsgjennomsnittet. Etter krigen har produksjonen auka frå 25 kg pr. innbyggjar i 1949-50 til 44 kg i 1969. I det siste har kjøtproduksjonen pr. innbyggjar vore over dobbelt så stor i Rogaland som gjennomsnittet for landet.

Fleskeproduksjonen var i 1930-åra over dobbelt så stor pr. innbyggjar som gjennomsnittet for landet. Dei første åra etter krigen var produksjonen i Rogaland mindre enn det dobbelte av landsgjennomsnittet, men skilnaden har etter kvart auka og produksjonen er no over 3 gonger så stor. I 1969 blei det produsert 54 kg flesk pr. innbyggjar.

Produksjonen av kumjølk har auka i heile tidsrommet og var i 1969 på 995 kg pr. innbyggjar mot 478 kg i 1927-28. I 1927-28 var produksjonen litt over landsgjennomsnittet medan den i 1969 var over dobbelt så stor som landsgjennomsnittet.

Produksjonen av egg var 19,6 kg pr. innbyggjar i 1927-28 og auka til 35,3 kg i 1959-60. Seinare var den vore noko mindre. Produksjonen har vore frå 3 til 4 gonger så stor som landsgjennomsnittet.

11. HORDALAND

a. Areal

Jordbruksarealet heldt seg forholdsvis konstant til slutten av 1950-åra. Seinare har det minka og særleg sterkt dei siste 3-4 åra. Nedgangen i jordbruksarealet frå slutten av 1950-åra og fram til i dag har vore større i Hordaland enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 123. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Hordaland *The area of various crops. Average per year. Decares. Hordaland*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	546 600	563 945	544 051	553 926	551 602	534 055	514 718	472 750	
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	27 760	21 512	21 063	11 609	4 524	2 859	2 261	1 071	1 710
Kveite	<i>Wheat</i>	89	91	433	1 190	263	113	3	3	-
Rug	<i>Rye</i>	102	73	93	32	11	3	3	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	3 570	2 638	2 707	3 265	2 172	2 234	2 003	873	1 094
Havre	<i>Oats</i>	22 513	18 216	17 427	7 070	2 027	506	252	194	549
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	1 487	493	403	53	51	2	1	-	67
Potet	<i>Potato</i>	29 306	29 583	30 756	28 355	26 381	23 562	20 571	13 363	8 969
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	2 666	2 974	2 897	1 965	1 993	2 448	2 466	1 787	1 160
Andre vekstar på	<i>Other crops</i>	4 777	14 512	18 583	30 344	33 168	35 880	35 293	35 568	38 337
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	460 965	466 374	405 221	394 153	371 011	355 749	336 721	295 518
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	158 218	234 809	261 176	251 839	266 668	258 442	261 996	263 899	239 342
Natureng og over-	<i>Permanent grassland</i>	..	226 156	205 199	153 382	127 485	112 569	93 752	72 821	56 176
Kulturbeite	<i>Pastures</i>	..	17 054	24 271	66 557	93 707	115 841	117 715	126 208	127 056
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	1 625	2 874	14 658	19 678	24 930	20 211	23 249	19 064
Natureng og over-	<i>Permanent grassland</i>	..	15 429	21 397	51 899	74 029	90 911	97 504	102 960	107 992

Før krigen blei det dyrka korn på mellom 20 000 og 30 000 dekar. Dette var lite i eit fylke med så mykje jordbruksareal. Etter krigen har korndyrkinga vore heilt ubetydeleg med areal på 1 000-2 000 dekar dei seinare åra.

Potetarealet var rundt 30 000 dekar fram til slutten av 1940-åra. Seinare har det minka og er no nede i 8 000-10 000 dekar. I forhold til jordbruksarealet blei det før krigen dyrka meir potet enn landsgjennomsnittet. Etter krigen har det vore motsett, og det blir no ikkje dyrka potet på stort meir enn halvparten så stor del av jordbruksarealet som landsgjennomsnittet.

Tabell 124. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Hordaland *The area of various crops as per cent of the average of all counties. Hordaland*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	96	96	97	97	97	96	95	92
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	27	22	20	13	5	3	2	1	1
Kveite	<i>Wheat</i>	2	1	2	7	2	1	-	-	-
Rug	<i>Rye</i>	2	2	3	4	3	1	1	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	11	8	8	15	6	3	2	1	1
Havre	<i>Oats</i>	42	34	37	17	5	1	1	1	1
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	34	14	13	2	3	-	-	-	23
Potet	<i>Potato</i>	109	110	108	84	83	76	71	59	53
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	33	29	28	24	28	37	38	37	42
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	41	77	93	124	130	122	106	86	96
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	120	122	120	121	125	131	132	133
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	66	85	92	95	102	105	110	114	116
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	210	208	211	205	227	273	307	343
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	51	63	91	109	129	137	146	156
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	12	18	49	58	72	62	73	65
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	76	94	119	143	165	183	188	207

Rotvekstdyrkinga (fôrnepe, kålrot og fôrbete) har alltid vore svært liten med areal rundt 3 000 dekar på det meste. No blir det brukt berre ca. 1 000 dekar til rotvekstar.

I Hordaland er det meste av jordbruksarealet brukt til eng og beite. Arealet av eng til slått har minna mykje i tidsrommet. Særleg gjeld det natureng. Arealet til kulturbete har derimot auka kraftig. I 1930 var det berre rundt 15 000 dekar kulturbete, no er det meir enn 120 000 dekar.

b. Avling pr. dekar

Engavlingane har i heile tidsrommet stort sett vore over landsgjennomsnittet. Kornavlingane var relativt høge dei første åra av perioden og har seinare svinga rundt gjennomsnittet. Avlingane pr. dekar av potet og rotvekstar har stort sett halde seg under landsgjennomsnittet.

Tabell 125. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Hordaland Yield per decare. Kilos.
Average per year. Hordaland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	206	210	204	198	228	250	242	274	309
Kveite Wheat	188	172	191	181	208	248	..	..	-
Rug Rye	175	182	198	..	..	..	..	-	-
Bygg Barley	206	210	202	198	236	252	244	274	302
Havre Oats	207	210	206	200	223	244	235	274	326
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	196	197	199	198	213	..	-	..	..
Halm Straw	363	348	339	331	347	340	301	324	319
Potet Potato	1 647	1 601	1 375	1 866	1 773	2 011	1 685	2 228	2 342
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3 305	3 718	2 890	3 086	3 695	4 032	3 609	4 812	5 904
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	388	384	481	516	541	573	612	726
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows ..	513	493	485	583	595	609	632	661	778
Frå natureng og overflate-dyrka jord From permanent grassland	..	279	256	312	351	384	407	435	511

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 126. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Hordaland Yield per decare as per cent of the country average. Hordaland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	111	114	97	92	100	111	95	101	98
Kveite Wheat	110	103	95	89	104	115	..	..	-
Rug Rye	101	103	102	76	39	..	..	-	-
Bygg Barley	110	111	98	88	100	108	95	101	98
Havre Oats	111	113	94	94	99	114	94	101	99
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	102	105	91	87	90	..	-	..	..
Halm Straw	127	123	109	111	107	131	104	133	125
Potet Potato	93	89	79	97	89	99	82	98	100
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	85	96	76	87	85	94	78	95	107
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	..	106	96	107	100	104	97	103	107
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows ..	122	118	106	118	106	110	102	107	112
Frå natureng og overflate-dyrka jord From permanent grassland	..	119	111	113	112	113	106	108	107

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 127 syner for alle vekstar sterkare auke i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. For første periode er andregradskoeffisientane positive, bortsett frå koeffisientane for halm, potet og rotvekstar. For halm er både første-grads- og andregradskoeffisienten negativ. Elles er anten første- eller andregradskoeffisienten negativ. For korn- og engvekstar har det såleis vore nedgang i avlingsnivået i førstninga av perioden medan nedgangen er blitt mindre eller har slått om i auke i slutten av perioden. For potet og rotvekstar har utviklinga gradvis blitt meir og meir ugunstig.

Tabell 127. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Hordaland Yield per decare. Kilos.
 Regression coefficients. Hordaland

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939					Perioden 1946-1972 The period 1946-1972				
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		
	Stig- nings- stant- ledd Co-effi- cient term	Kon- stant- sient Regres- sion term	Kon- stant- ledd Co-effi- cient term	koeffi- cient of 1st degree	koeffi- cient of 2nd degree	Stig- nings- stant- ledd Co-effi- cient term	Kon- stant- sient Regres- sion term	koeffi- cient of 1st degree	koeffi- cient of 2nd degree	
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>										
total	212,0	-0,7	221,5	-4,0	0,21	195,4	3,7	197,7	3,3	0,02
Kveite Wheat	187,2	-0,4	210,8	-8,8	0,52	..	..	..	..	..
Rug Rye	169,8	1,9	179,4	-1,5	0,21	..	..	..	..	..
Bygg Barley	214,6	-1,1	216,8	-1,8	0,05	201,5	3,4	198,7	4,0	-0,02
Havre Oats	212,3	-0,6	223,6	-4,6	0,25	189,3	4,1	205,1	0,8	0,12
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>										
Mixed grains and dry peas	198,2	-0,1	209,9	-4,3	0,26	..	..	..	..	..
Halm Straw	371,3	-2,7	370,3	-2,3	-0,02	345,8	-1,3	339,3	0,0	-0,05
Potet Potato	1796,9	-32,0	1697,5	3,1	-2,19	1698,6	18,8	1829,7	-8,3	0,97
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3725,2	-52,6	3388,5	66,2	-7,43	2850,7	89,5	3239,8	9,0	2,88
Fôrbete Fodder beets ...	..	..	..	..	..	3278,1	60,9	2906,0	137,9	-2,75
Fôrmærgkål Fodder kale .	..	..	..	..	..	4529,6	43,3	4500,0	49,4	-0,22
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	353,1	2,8	359,9	0,4	0,15	447,6	8,5	486,1	0,6	0,28
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	520,0	-2,8	564,3	-18,5	0,98	546,3	6,3	596,7	-4,1	0,37
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	280,5	-1,6	287,0	-3,8	0,14	294,2	7,2	306,8	4,6	0,09

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

I siste periode er det havre, fôrnepe og kålrot og engvekstar frå natureng som har den gunstigaste utviklinga i avlingsnivået med positive både første- og andregradskoeffisientar. Potet viser sterkt vekst mot slutten av perioden.

c. Avling i alt

Kornavlingane låg føre krigen på 4 000-6 000 tonn. Det meste av dette var havre. Etter krigen har avlingane vore ubetydelege.

Tabell 128. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Hordaland Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Hordaland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Avling i alt Total yield									
Tonn Tons									
Korn og erter i alt									
<i>Grains and dry peas,</i>									
total	5 756	4 506	4 296	2 247	1 023	715	569	290	485
Kveite Wheat	17	16	82	202	55	26	1	1	-
Rug Rye	18	13	18	6	2	1	1	-	-
Bygg Barley	741	554	547	633	513	564	507	235	337
Havre Oats	4 689	3 826	3 570	1 395	443	123	61	54	122
Blandkorn og erter									
<i>Mixed grains and dry peas .....</i>	<i>292</i>	<i>97</i>	<i>80</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>1</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>26</i>
Halm Straw	10 084	7 494	7 169	3 846	1 571	973	702	343	499
Potet Potato	48 240	47 371	42 112	52 801	46 546	47 297	35 216	29 785	21 594
Fôrnepe og kålrot									
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>	<i>8 729</i>	<i>11 053</i>	<i>8 382</i>	<i>5 891</i>	<i>7 404</i>	<i>9 835</i>	<i>8 930</i>	<i>8 610</i>	<i>7 055</i>
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt									
<i>Meadows¹⁾ for mowing,</i>									
total	160 932	178 927	179 354	194 822	203 403	200 445	203 807	206 067	219 203
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	81 259	115 665	126 942	147 020	158 672	157 260	165 449	174 409	188 990
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland ...	79 674	63 262	52 412	47 803	44 731	43 186	38 358	31 658	30 212
Kg Kilos									
Avling pr. innbyggjar									
<i>Yield per capita</i>									
Korn og erter i alt									
<i>Grains and dry peas,</i>									
total	22,2	16,6	15,7	7,4	3,2	2,1	1,6	0,8	1,3
Potet Potato	186,3	178,0	154,3	174,7	146,2	141,8	101,4	82,2	57,4

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane var i perioden 1925-29 i gjennomsnitt nærare 50 000 tonn, men minka noko utover i 1930-åra. I slutten av 1940-åra var avlingane gjennomsnittleg over 50 000 tonn og i 1950-åra mellom 45 000 og 50 000 tonn. Seinare har avlingane minka sterkt og er no rundt 20 000 tonn. Dei årlege variasjonane i potetavlingane har vore store.

Trass i ein prosentvis sterkt nedgang i rotvekstarealet har avlingane på grunn av større avling pr. dekar halde seg på eit forholdsvis jamt nivå. Dei var lågast i 1940-åra og har på ny minka noko dei aller siste åra. Nivået har stort sett vore mellom 5 000 og 10 000 tonn.

Engavlingane har stort sett auka i heile tidsrommet med eit nivå rundt 160 000 tonn (rekna som tørt høy) i slutten av 1920-åra og rundt 220 000 tonn dei siste åra. Dette har skjedd trass i stor nedgang i engarealet. I 1920-åra var halvparten av engavlingane frå natureng. Naturenga utgjer no 1/7 av heile engavlinga.

Diagram 31. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hordaland Crops of various plant products as per cent of the average county. Hordaland

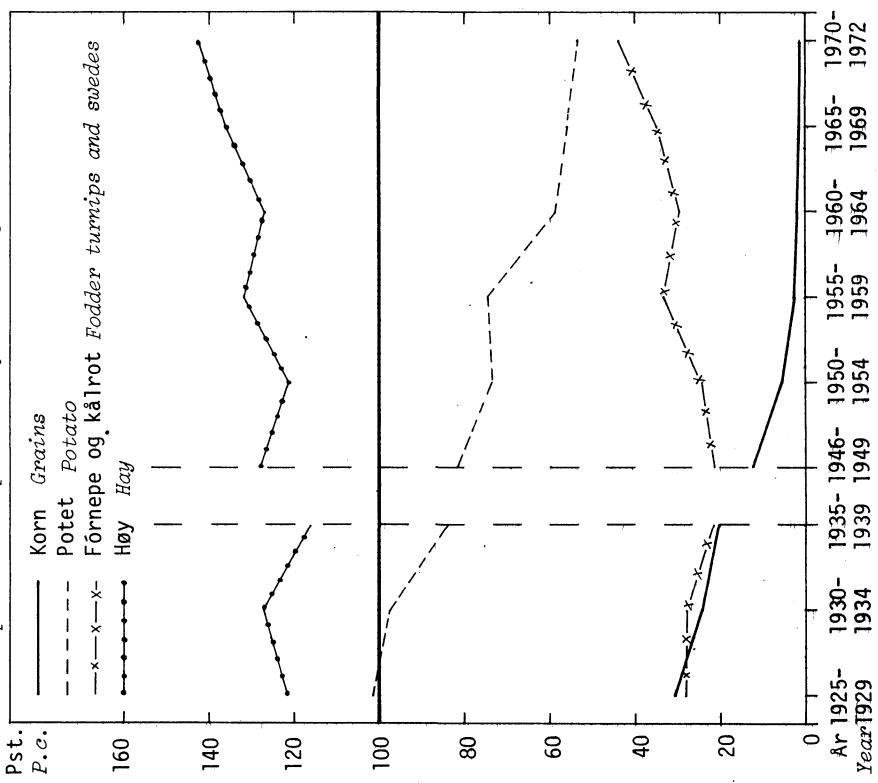
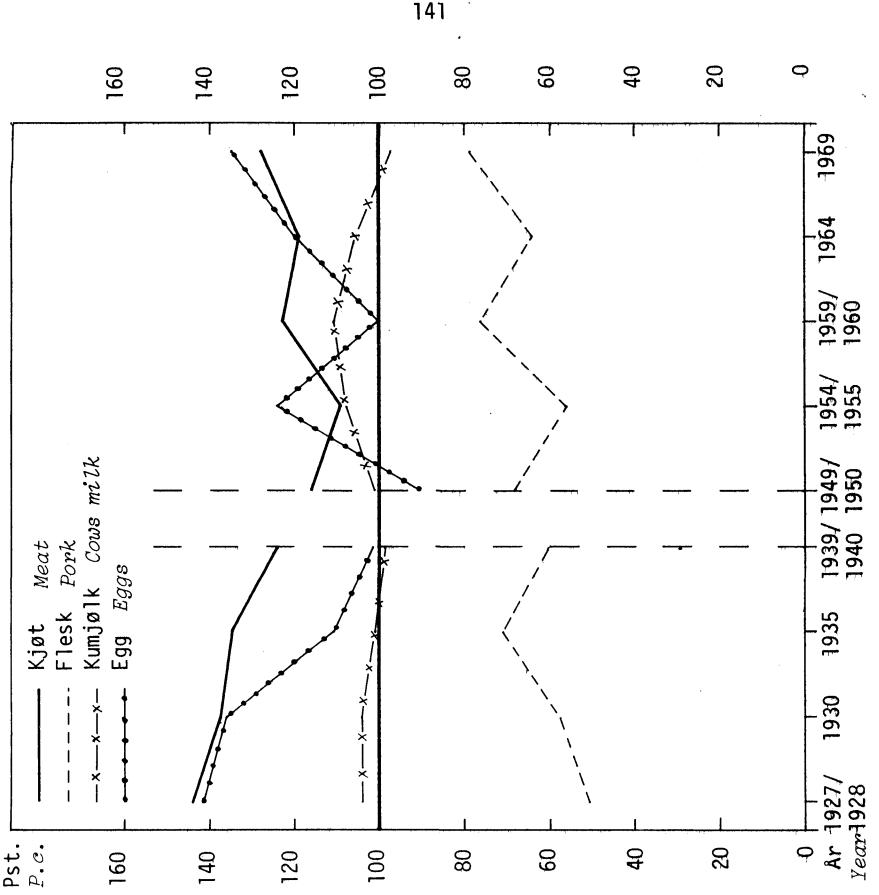

Diagram 32. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Hordaland Production of various livestock products as per cent of the average county. Hordaland

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen. I 1946 var det over 13 000 hestar i fylket, medan det i 1973 berre var vel 2 000. Likevel er det no langt fleire hestar i forhold til jordbruksarealet i Hordaland enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 129. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Hordaland Livestock. Average number of animals per June 20. Hordaland

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	9 473	9 694	10 457	12 233	10 224	8 375	6 307	4 025	2 435
Storfe i alt Cattle, total	81 681	86 785	87 831	76 039	72 183	69 245	73 242	62 489	56 441
Kyr Cows	56 913	55 054	56 131	53 491	47 750	42 819	40 679	31 254	25 055
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	11 914	13 835	16 034	21 830	20 523	19 579
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	1 806	1 998	2 472	3 401	3 561	3 543
Kvige Heifers	..	..	..	8 828	8 601	7 919	7 332	7 151	8 264
Sau i alt Sheep, total	251 257	260 337	261 703	218 390	223 095	222 802	221 821	222 216	197 930
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	117 445	114 101	110 823	108 178	108 144	92 943
Geit i alt Goats, total	25 866	33 127	28 916	15 783	12 333	7 865	5 163	5 040	3 870
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	10 449	7 805	4 849	3 326	3 366	2 383
Svin i alt Pigs, total	10 178	..	..	14 651	15 279	18 257	18 983	20 603	29 905
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	1 822	..	..	1 955	1 848	2 610	2 644	2 394	2 917
Vaksne høns Full- grown poultry	231 506	216 880	196 780	124 646	204 190	231 635	156 150	233 991	336 137

Talet på storfe var på det høgste i 1930-åra med mellom 85 000 og 90 000 dyr. Seinare har det minka, og dei siste åra har det vore mellom 55 000 og 60 000 dyr. Like etter krigen var 70 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått sterkeare attende enn talet på anna storfe, og dei siste åra har berre 44 prosent av storfeet vore mjølkekyr. Ved sida av lågare levealder på kyrne kjem dette av at det i forhold til kutalet er blitt større kjøtproduksjon på kalvar og ungfe.

Sau har det alltid vore mykje av i Hordaland. Mest var det i 1930-åra med rundt 260 000 dyr (vaksne + lam). Seinare har det vore noko mindre og dei siste åra har sauetalet vore rundt 200 000. Fram til 1960 var Hordaland det nest største sauefylket i landet.

Geitehaldet var større tidlegare enn no. Mest geitervardet først i 1930-åra med mellom 30 000 og 35 000 dyr (vaksne + kje). I forhold til jordbruksarealet var dette om lag dobbelt så mange geiter som gjennomsnittet for landet. Seinare har geitetalet stadig minka og er no rundt 4 000 dyr. I forhold til jordbruksarealet er dette om lag det same som landsgjennomsnittet.

Tabell 130. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Hordaland *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Hordaland*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	94	98	99	102	105	113	121	134	148
Storfe i alt Cattle, total	122	120	115	112	109	111	116	111	108
Kyr Cows	131	126	123	123	119	122	125	117	108
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	86	90	97	108	106	106
Okse over 1 år Oven, 1 year and more	..	..	..	75	77	84	108	119	130
Kvige Heifers	..	..	..	108	107	100	100	96	101
Sau i alt Sheep, total	286	276	269	232	208	218	213	201	212
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	240	216	226	219	211	222
Geit i alt Goats, total	158	175	169	182	183	130	90	88	89
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	171	159	105	77	75	70
Svin i alt Pigs, total	64	..	..	89	68	71	65	62	76
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	86	..	..	78	69	75	68	59	61
Vaksne høns Full- grown poultry	137	115	102	91	106	117	102	114	158

Svinehaldet har i heile tidsrommet vore relativt lite. Talet på svin pr. 20. juni har likevel auka frå rundt 10 000 i slutten av 1920-åra til over 30 000 dei siste åra.

Talet på vaksne høns var før krigen rundt 200 000. I 1946 var det nede i 74 000, men har seinare stort sett auka. Særleg mykje har talet på høner auka dei aller siste åra og er no rundt 350 000. I forhold til jordbruksarealet har fylket no langt fleire høner enn landsgjennomsnittet.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 114 kg i 1927-28 til 179 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Kyrne i Hordaland er forholdsvis små. I heile tidsrommet har dei vore rundt 15 prosent mindre enn landsgjennomsnittet.

Tabell 131. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Hordaland *Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Hordaland*

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku	Cow	114	131	137	151	161	179
Sau over 1 år	Sheep 1 year and more	23	23	23	24	24	27
Sau under 1 år	Sheep under 1 year	14	14	14	15	15	15
Slaktesvin	Pigs for slaughtering	74	82	76	71	71	71
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average							
Ku	Cow	85	84	84	86	85	88
Sau over 1 år	Sheep 1 year and more	96	92	92	92	92	96
Sau under 1 år	Sheep under 1 year	93	88	93	100	100	94

Slaktevekta til sauen har auka fra 23 kg i 1927-28 til 27 kg i 1969, og lammevekta har auka fra 14 kg til 15 kg. Slaktevekta til sauen har heile tida vore i undertakt av landsgjennomsnittet.

Mjølkeytinga pr. ku auka forholdsvis lite før krigen, men etter krigen har auken vore stor. På 20 år fra 1949 til 1969 blei ytinga nær dobla. Ytinga pr. ku har vore 80-90 prosent av landsgjennomsnittet.

Tabell 132. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Hordaland *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Hordaland*

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku	Milk per cow	1 215 ¹⁾	1 309	1 387	1 428	1 753	2 042	2 383	2 651	3 432
Egg pr. høne	Eggs per hen	6,6	..	..	..	6,7	8,3	8,8	9,3	10,2
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average										
Mjølk pr. ku	Milk per cow	79	81	82	81	84	88	89	84	85
Egg pr. høne	Eggs per hen	105	..	..	..	92	102	98	101	103

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka fra 6,6 kg i 1927-28 til 10,2 kg i 1969. Eggytinga har heile tida lege rundt landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen låg før krigen på 4 000-4 500 tonn årleg. Dei første åra etter krigen var produksjonen vesentleg lågare, men har sedan auka jamt. I 1969 var produksjonen over 5 000 tonn. I 1927-28 blei det produsert nesten like mykje saupekjøt som storfekjøt, men seinare har ein forholdsvis større del vore storfekjøt.

Fleskeproduksjonen har svinga ein del, men har vist stor trendmessig auke. I forhold til kjøtproduksjonen har den vore forholdsvis liten.

Produksjonen av kumjølk viste auke fra 69 000 tonn i 1927-28 til 97 000 tonn i 1964. I 1969 hadde produksjonen gått litt ned i forhold til 1964.

Geitemjølkproduksjonen var i 1930-åra rundt 2 500 tonn årleg. Etter krigen har den minka sterkt og har dei seinare åra vore mellom 500 og 1 000 tonn.

Produksjonen av egg heldt seg på nivået 1 200-1 300 tonn fram til 1950. Seinare har produksjonen auka og var i 1969 på 2 800 tonn.

Produksjonen av kjøt har i heile tidsrommet vore større i Hordaland enn i gjennomsnittsfylket. Også eggproduksjonen har stort sett lege over produksjonen i gjennomsnittsfylket medan mjølkeproduksjonen har lege om lag på gjennomsnittet. Fleskeproduksjonen har heile tida lege langt under gjennomsnittet.

Tabell 133. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Hordaland *Production of various livestock products, total and per capita. Hordaland*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	Tonn Tons								
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	4 415	4 137	4 413	4 434	3 479	3 824	4 779	4 810	5 231
Kjøt av hest Meat, horse	98	..	..	107	50	61	41	24	36
Kjøt av storfe Meat, cattle	2 173	..	..	2 347	1 848	2 086	2 844	2 834	3 134
Kjøt av sau Meat, sheep	2 031	..	..	1 854	1 517	1 617	1 861	1 930	2 032
Kjøt av geit Meat, goat	113	..	..	126	64	60	33	22	29
Flesk Pork	878	1 049	1 761	1 280	1 641	1 563	2 200	2 066	2 915
Kumjølk Cows milk	68 626	70 232	71 972	82 909	90 422	92 562	97 176	97 390	93 687
Geitemjølk Goats milk	1 924	2 640	2 461	2 682	1 595	1 350	756	556	895
Egg Eggs	1 327	1 234	1 329	1 195	1 326	1 936	1 796	2 156	2 800
Kg Kilos									
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt Meat	17,1	15,7	16,4	16,1	11,2	11,7	14,0	13,6	14,1
Flesk Pork	3,4	4,0	6,5	4,6	5,3	4,8	6,5	5,8	7,9
Kumjølk Cows milk	265,0	267,4	267,1	300,1	290,8	284,0	285,0	275,6	252,6
Egg Eggs	5,1	4,7	4,9	4,3	4,3	5,9	5,3	6,1	7,5

g. Produksjon pr. innbyggjar

I Hordaland er folketalet høgt både i forhold til landarealet og i forhold til jordbruksarealet. I 1969 var det i forhold til jordbruksarealet 76 prosent fleire innbyggjarar i Hordaland enn gjennomsnittet for heile landet

Rekna pr. innbyggjar var produksjonen av korn før krigen 15-20 kg pr. år. Etter krigen har den vore mykke mindre og er no 1-2 kg pr. år.

Potetavling pr. innbyggjar var 186 kg pr. år i perioden 1925-29. Etter å ha minka i 1930-åra var det forbigåande auke under og like etter krigen. Seinare har den minka, og særleg sterkt dei siste 10-15 åra. Som gjennomsnitt for åra 1970-72 var avlinga nede i 57 kg pr. person pr. år. Dette er mindre enn tredjeparten av landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) var før krigen 16-17 kg pr. person pr. år. I 1949-50 var den nede i 11 kg og har seinare auka til 14 kg i 1969. Dette er knapt 3/4 av landsgjennomsnittet.

Fleskeproduksjonen var 3,4 kg pr. innbyggjar i 1927-28. Seinare har den variert mellom 4,0 og 6,5 kg fram til 1969 då den var 7,9 kg. Den har heile tida vore mindre enn halvparten av landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kumjølk var på det høgste i 1939-40 med 300 kg pr. innbyggjar og på det lågaste i 1969 med 253 kg. Dette er langt under landsgjennomsnittet.

Produksjonen av egg har variert mellom 4,3 kg pr. innbyggjar i 1939-40 og 1949-50 og 7,5 kg i 1969. Også egg blir det produsert lite av i forhold til folketalet samanlikna med landsgjennomsnittet.

Når produksjonen pr. innbyggjar er så låg i Hordaland har det samanheng med det store folketallet i Bergen.

12. SGN OG FJORDANE

a. Areal

Jordbruksarealet var på det største i slutten av 1930-åra med nærmere 500 000 dekar. Arealet har elles halde seg svært konstant i heile tidsrommet. Berre dei aller siste åra har det vore ein markert minkande tendens.

Tabell 134. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Sogn og Fjordane *The area of various crops. Average per year. Decares. Sogn og Fjordane*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area</i>	..	485 548	496 579	475 353	479 458	481 777	474 927	474 031	458 057
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	29 910	25 788	25 658	13 064	4 887	2 137	2 236	1 623	858
Kveite	<i>Wheat</i>	134	143	385	1 295	99	4	13	12	-
Rug	<i>Rye</i>	127	87	83	18	1	1	-	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	9 880	8 375	9 419	5 925	2 979	1 521	1 996	1 425	765
Havre	<i>Oats</i>	19 586	16 878	15 517	5 682	1 793	598	219	186	94
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	183	304	255	145	15	14	7	-	-
Potet	<i>Potato</i>	21 877	19 367	20 025	20 553	20 038	19 919	19 042	14 582	10 873
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	2 117	2 824	2 736	1 997	2 513	3 026	2 412	1 645	1 012
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	4 121	9 455	11 352	19 522	20 612	21 998	22 818	22 209	19 640
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	415 417	420 374	376 568	361 489	347 719	330 234	327 065	315 877
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	123 829	177 852	202 357	204 533	220 276	227 260	231 683	248 581	250 645
Natureng og over- fatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	237 566	218 017	172 035	141 213	120 458	98 551	78 484	65 232
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	12 697	16 434	43 649	69 919	86 978	98 185	106 907	109 798
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	639	880	5 069	6 612	9 164	6 084	7 224	8 548
Natureng og over- fatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	12 058	15 553	38 581	63 308	77 814	92 102	99 683	101 250

I slutten av 1920-åra blei det dyrka korn på 30 000 dekar. Seinare har korndyrkinga stadig minka og det blir no dyrka korn på rundt 1 000 dekar årleg.

Potetarealet heldt seg rundt 20 000 dekar fram til førstninga av 1960-åra. Seinare har det minka og er no rundt 10 000 dekar. Det har alltid vore brukta ein forholdsvis liten del av jordbruksarealet til potet i Sogn og Fjordane.

Tabell 135. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Sogn og Fjordane
The area of various crops as per cent of the average of all counties. Sogn og Fjordane

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	85	85	84	84	85	86	88	89
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas,</i>									
total	total	30	26	25	15	5	2	2	1	1
Kveite	<i>Wheat</i>	2	2	2	7	1	-	-	1	-
Rug	<i>Rye</i>	3	2	3	2	0	-	-	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	31	27	29	27	8	2	2	1	1
Havre	<i>Oats</i>	36	32	33	13	4	2	1	1	0
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	.....	4	8	8	5	1	1	-	-
Potet	<i>Potato</i>	.....	81	72	70	61	63	65	66	64
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	.....	27	28	27	24	36	45	38	34
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	.....	36	50	57	80	81	75	68	54
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	109	110	112	111	118	122	129	142
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	.....	52	65	71	77	84	92	98	108
Natureng og over- flatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	....	..	220	221	237	227	243	287	331
Kulturbeite	<i>Pastures</i>	..	38	43	60	82	97	114	124	135
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	5	6	17	20	26	19	23	29
Natureng og over- flatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	....	..	59	68	89	122	141	173	182
										194

Rotvekstarealet holdt seg mellom 2 000 og 3 000 dekar fram til førstninga av 1960-åra. No har det minka til 1 000 dekar. Rekna i prosent av jordbruksarealet er dette svært lite i forhold til landsgjennomsnittet.

Det meste av jordbruksarealet har alltid vore brukt til eng og beite. Før krigen var over halvparten av engarealet natureng. I 1930 blei rundt 250 000 dekar natureng hausta ved slått. I dag blir mindre enn 60 000 dekar slikt areal brukt til slåtteng. Denne nedgangen gjer at engarealet totalt sett har minka mykje trass i at arealet fulldyrka eng har auka. Arealet av natureng til kulturbeite har i tidsrommet auka frå rundt 10 000 dekar til 100 000 dekar. Mykje av den tidlegare naturenga til slått har såleis enten blitt oppdyrka eller blitt brukt til beite.

b. Avling pr. dekar

Avlingsnivået har i heile tidsrommet vore bra i Sogn og Fjordane i forhold til landsgjennomsnittet. Særleg avlinga av engvekstar (og halm) har vore stor. Svakaste avlingsnivået har det vore for rotvekstar.

Tabell 136. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Sogn og Fjordane Yield per decare. Kilos.
Average per year. Sogn og Fjordane

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	201	196	201	225	225	251	239	259	315
Kveite Wheat	203	190	208	206	202	..	232	238	-
Rug Rye	188	190	219	183	..	..	-	-	-
Bygg Barley	220	214	218	227	226	251	240	259	313
Havre Oats	192	187	191	227	225	248	231	259	342
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	214	196	206	199	..	..	..	..	-
Halm Straw	368	342	332	321	333	342	329	275	286
Potet Potato	1 781	1 726	1 541	1 930	1 830	2 101	1 968	2 314	2 504
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	3 822	3 913	3 616	3 456	3 939	4 175	4 098	4 890	5 352
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadow ¹⁾ for mowing, total	..	365	367	464	531	565	621	660	780
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	519	495	496	573	629	647	695	717	843
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	270	247	333	378	412	448	479	544

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 137. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Sogn og Fjordane Yield per decare as
per cent of the country average. Sogn og Fjordane

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	108	106	95	105	99	111	94	95	100
Kveite Wheat	119	114	103	101	101	..	91	81	..
Rug Rye	109	107	113	94	..	..	-	-	-
Bygg Barley	118	113	106	101	95	108	93	95	102
Havre Oats	103	101	87	107	100	115	93	96	104
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	111	105	94	88	..	..	..	..	-
Halm Straw	128	121	107	108	103	132	114	113	112
Potet Potato	100	96	89	101	92	103	95	101	107
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	98	102	95	98	90	98	88	97	97
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadow ¹⁾ for mowing, total	..	100	92	104	103	109	106	111	115
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	123	119	108	116	112	117	113	116	122
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	115	107	120	121	121	117	119	114

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 138 syner for alle vekstar gunstigare utvikling i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. I første perioden var koeffisientane frå førstegradslikninga negative for dei aller fleste vekstar. Frå andregradslikninga var alle førstegradskoeffisientane negative medan andregradskoeffisientane var positive, bortsett frå koeffisientane for potet og fôrnepe og kålrot. For desse vekstane forverra avlingssituasjonen seg etter kvart, medan det for andre vekstar blei gunstigare mot slutten av perioden.

Tabell 138. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Sogn og Fjordane Yield per decare.
Kilos. Regression coefficients. Sogn og Fjordane

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression					
	Kon- stant- ledd	Stig- nings- sient	Kon- stant- ledd	Koeffi- cient	Kon- stant- ledd	Stig- nings- sient	Kon- stant- ledd	Koeffi- cient	1.grads koeffi- cient	2.grads koeffi- cient	1.grads koeffi- cient	2.grads koeffi- cient
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	203,4	-0,5	224,2	-7,8	0,46	207,3	3,0	231,9	-2,1	0,18		
Kveite Wheat	198,8	0,2	223,6	-8,6	0,55	..	..	..	..	..		
Rug Rye	177,5	2,7	210,7	-9,0	0,73	..	..	..	..	..		
Bygg Barley	223,1	-0,7	230,0	-3,1	0,15	209,8	2,8	235,2	-2,5	0,19		
Havre Oats	194,4	-0,5	221,5	-10,1	0,60	203,0	3,4	242,8	-4,9	0,29		
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	213,2	-1,0	241,8	-11,1	0,63	..	..	..	..	..		
Halm Straw	377,1	-3,7	386,2	-6,9	0,20	348,9	-2,3	312,3	5,2	-0,27		
Potet Potato	1900,6	-27,3	1866,7	-15,3	-0,75	1742,6	24,5	1812,4	10,0	0,52		
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	4044,0	-32,5	4038,5	-30,6	-0,12	3297,0	69,8	3364,1	55,9	0,50		
Fôrbete Fodder beets ...	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
Fôrmegkål Fodder kale .	..	..	..	..	..	4720,9	39,6	4471,4	91,2	-1,84		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	349,9	1,4	379,0	-8,8	0,64	435,5	11,4	451,4	8,2	0,12		
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	522,8	-2,4	580,7	-22,9	1,28	547,4	9,2	568,7	4,8	0,16		
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	285,4	-2,7	306,8	-10,3	0,47	315,0	8,1	316,2	7,8	0,01		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For siste perioden er alle koeffisientane frå førstegradslikninga (bortsett frå halm) positive og for andregradslikninga er det berre kornslaga som har negative førstegradskoeffisientar og berre halm og fôrmegkål som har negative andregradskoeffisientar. Både engvekstar, potet og fôrnepe og kålrot viser god auke i ytinga i denne perioden.

c. Avling i alt

Kornavlingane låg føre krigen på 5 000-6 000 tonn. Det meste av dette var havre. Etter krigen har avlingane vore ubetydelege.

Tabell 139. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Sogn og Fjordane
Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Sogn og Fjordane

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	6 042	5 048	5 136	2 909	1 082	534	525	407	253
Kvite Wheat ...	27	27	83	262	20	1	3	3	-
Rug Rye	24	17	18	4	-	-	-	-	-
Bygg Barley	2 179	1 792	2 054	1 344	661	382	472	358	227
Havre Oats	3 774	3 153	2 929	1 273	397	147	48	46	31
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	39	59	52	27	3	4	2	-	-
Halm Straw	11 006	8 808	8 511	4 180	1 621	730	733	454	233
Potet Potato	38 903	33 449	30 685	39 588	36 608	41 830	37 764	33 977	27 983
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	8 042	11 049	9 883	6 869	10 018	12 589	9 829	8 023	5 735
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows for mowing,</i>									
total	138 472	151 796	154 320	174 683	191 999	196 332	204 985	215 814	248 338
Frå eng på full- dyrka jord <i>From cultivated meadows</i>	64 219	87 686	100 563	117 556	138 493	146 945	160 767	178 205	211 353
Frå natureng og overflatedyrka jord <i>From permanent grassland</i> ..	74 253	64 110	53 757	57 128	53 506	49 387	44 218	37 609	36 985
Kg Kilos									
Avling pr. innbyggjar <i>Yield per capita</i>									
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	66,1	54,9	55,8	30,2	11,0	5,4	5,2	4,0	2,5
Potet Potato	425,7	364,1	333,5	411,2	372,7	421,2	376,3	336,5	275,3

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Nivået i potetavlingane har det meste av tidsrommet vore mellom 30 000 og 40 000 tonn. Avlingane var størst i slutten av 1950-åra med nivå over 40 000 tonn. Seinare har avlingane minka og dei aller siste åra har dei vore under 30 000 tonn.

Rotvekstavlingane har hatt eit høko ujamt nivå, men har det meste av tidsrommet lege mellom 8 000 og 12 000 tonn. Dei aller siste åra har det vore lågare.

Engavlingane har auka i heile tidsrommet frå under 140 000 tonn (rekna som tørt høy) i slutten av 1920-åra til 250 000 tonn no. Dette har skjedd trass i stor nedgang i engarealet. I 1920-åra var over halvparten av engavlinga frå natureng. No utgjer naturenga berre 1/7 av heile engavlinga.

Diagram 33. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsflket. Sogn og Fjordane Crops of various plant products as per cent of the average county. Sogn og Fjordane

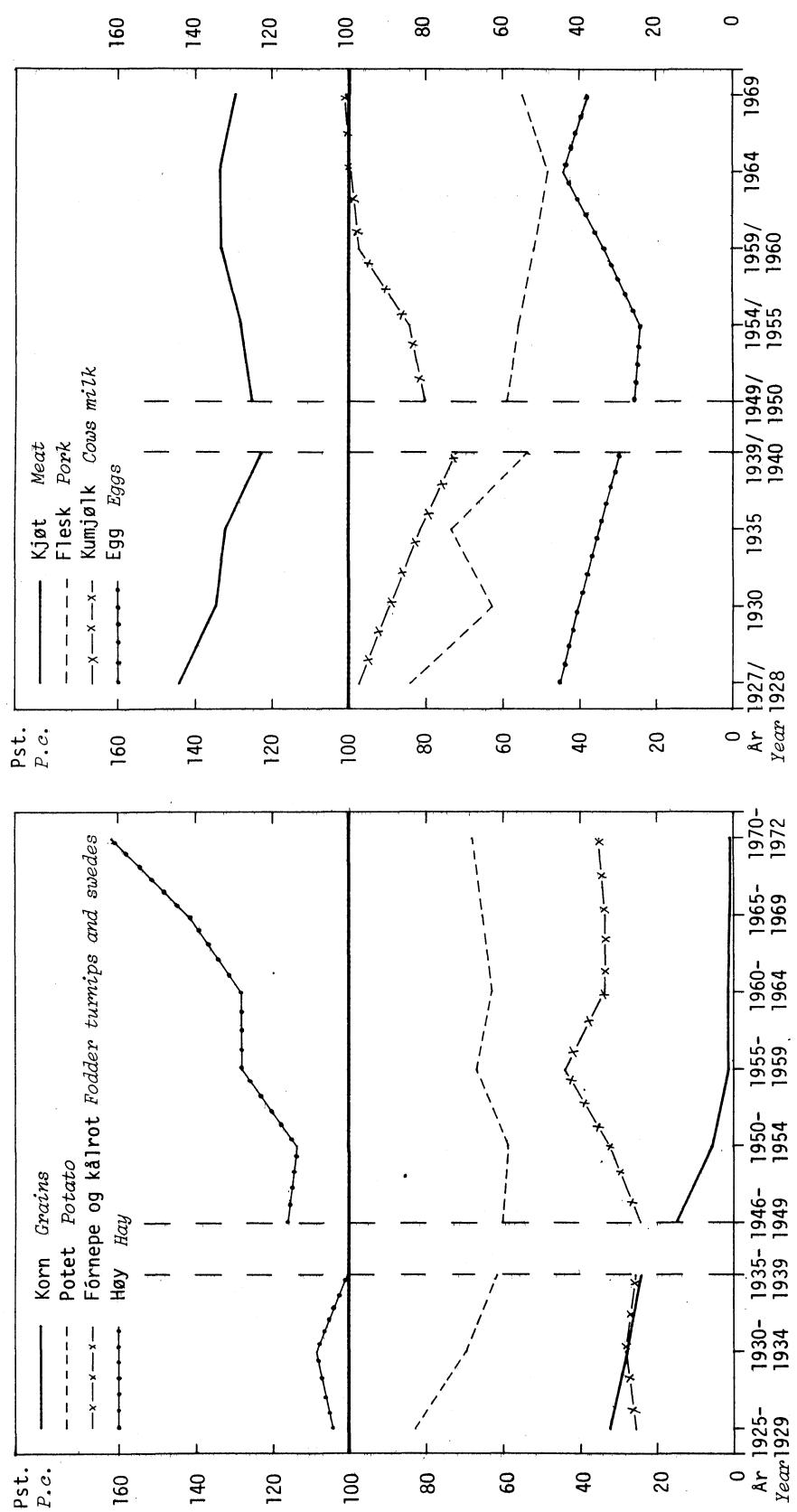
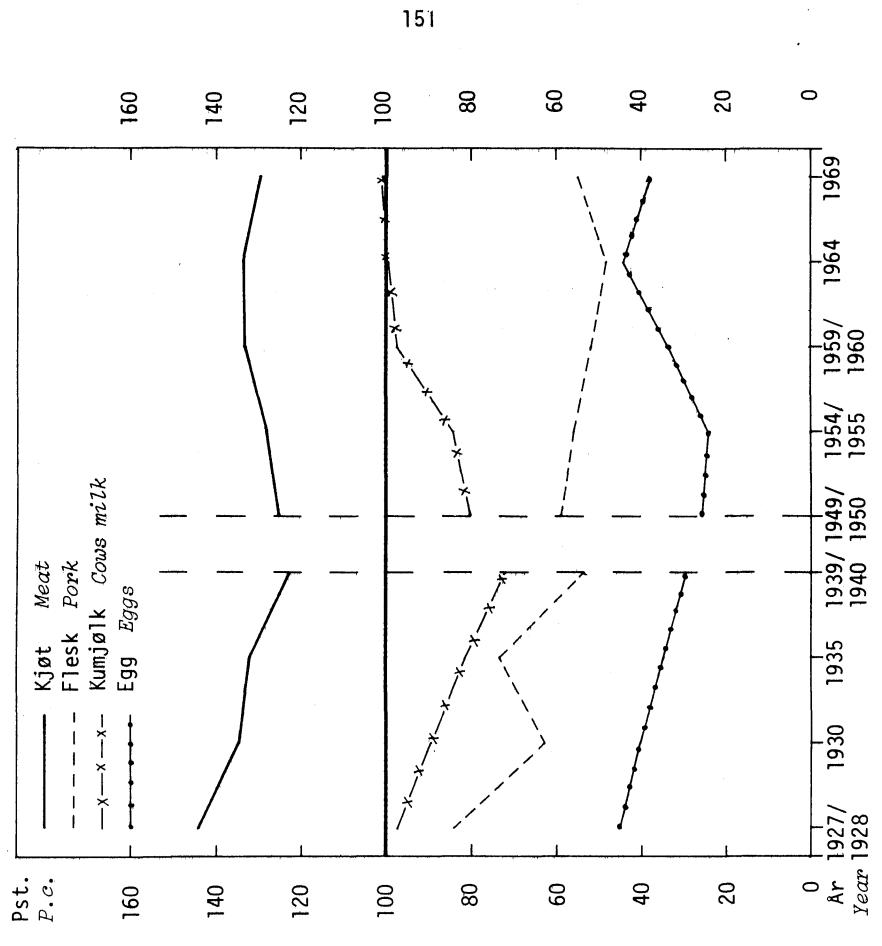

Diagram 34. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsflyktet. Sogn og Fjordane Production of various livestock products as per cent of the average county. Sogn og Fjordane

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen. I 1946 var det 13 500 hestar i fylket, medan det i 1973 berre var 2 200. Likevel er det no langt fleire hestar i forhold til jordbruksarealet i Sogn og Fjordane enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 140. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Sogn og Fjordane *Livestock. Average number of animals per June 20. Sogn og Fjordane*

Dyrestag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	9 611	9 898	11 195	11 677	9 578	7 724	6 136	4 066	2 592
Storfe i alt Cattle, total	84 493	83 402	82 358	75 148	71 860	71 851	75 950	67 517	61 883
Kyr Cows	53 843	50 472	49 131	47 277	42 258	40 149	39 643	33 170	28 521
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	16 635	18 937	21 119	26 459	24 334	22 801
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	3 169	3 055	2 940	3 028	2 854	2 432
Kvige Heifers	..	..	..	8 067	7 611	7 643	6 820	7 159	8 130
Sau i alt Sheep, total	211 013	205 102	216 164	189 511	213 327	214 359	224 858	233 505	217 394
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	105 124	112 211	109 660	113 176	115 316	103 803
Geit i alt Goats, total	73 994	98 056	88 983	36 015	25 850	24 062	19 285	17 086	13 199
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	23 298	17 405	16 951	13 358	12 281	9 279
Svin i alt Pigs, total	14 822	..	..	11 685	13 057	15 952	13 934	15 839	16 394
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	1 761	..	..	1 397	1 617	1 870	1 560	1 867	2 372
Vaksne høns Full- grown poultry	77 529	67 876	61 014	45 842	56 176	60 265	56 270	74 660	91 225

Talet på storfe låg før krigen mellom 80 000 og 85 000 dyr. I etterkrigstida fram til midten av 1960-åra var storfetalet stort sett mellom 70 000 og 75 000. I slutten av 1960-åra minka storfetalet og i 1970 var ein nede i knapt 60 000 dyr. Dei aller siste åra har det på ny vore litt auke. Like etter krigen var 63 prosent av storfeet mjølkekryr. Dei seinare åra har mjølkekryrne utgjort 46 prosent av storfeet. Samanlikna med landsgjennomsnittet er kutalet høgt i forhold til jordbruksarealet.

Sauetalet var på det høgste i midten av 1960-åra med rundt 240 000 dyr (vaksne + lam). Bortsett frå like etter krigen har sauetalet elles halde seg over 200 000 i heile tidsrommet. Fram til 1960 var Sogn og Fjordane det tredje største sauefylket i landet. Berre Rogaland og Hordaland hadde fleire sauvarer. Etter 1960 har Sogn og Fjordane også hatt fleire sauvarer enn Hordaland.

Geitetalet var på det største først i 1930-åra. I 1933 blei det registrert 100 000 geiter i fylket. Dette var nær 30 prosent av alle geitene i landet det året. Sogn og Fjordane var vårt største geitefylke fram til 1963. Seinare har Troms hatt fleire geiter.

Tabell 141. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Sogn og Fjordane
Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Sogn og Fjordane

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	95	100	106	97	98	104	118	135	158
Storfe i alt <i>Cattle</i> , total	127	115	108	111	109	115	120	120	118
Kyr <i>Cows</i>	124	115	108	109	105	115	122	124	123
Kalv i alt <i>Calves</i> , total	..	..	..	120	123	128	130	126	123
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	132	118	100	96	95	90
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	99	95	97	93	97	100
Sau i alt <i>Sheep</i> , total	240	218	222	202	199	210	216	211	233
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	215	212	223	230	225	248
Geit i alt <i>Goats</i> , total	452	519	519	416	384	399	338	299	302
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	382	355	368	311	274	274
Svin i alt <i>Pigs</i> , total	93	..	..	71	58	62	48	48	42
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	83	..	..	56	60	54	40	46	50
Vaksne høns <i>Full- grown poultry</i>	46	36	32	33	29	31	37	36	43

Svinetalet har halde seg på om lag same nivå i heile tidsrommet med 10 000-20 000 dyr pr. 20. juni. I forhold til landet i det heile har svinehaldet i fylket fått mindre og mindre betydning.

Talet på høns har svinga ein del, men har alltid vore lågt i forhold til jordbruksarealet. Dei siste åra har det auka ein del og i 1973 var det 96 000 høner i fylket.

e. Slaktevekt og avdrættsnivå

Slaktevekta på kyrne auka frå 95 kg i 1927-28 til 167 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. I heile tidsrommet har Sogn og Fjordane hatt dei minste kyrne i heile landet, men avstanden til landsgjennomsnittet har minka etter kvart. I 1927-28 var kuvekta 29 prosent under lands- gjennomsnittet, mot 18 prosent i 1969.

Tabell 142. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Sogn og Fjordane
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Sogn og Fjordane

Dyreslag	<i>Kind of livestock</i>	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku	<i>Cow</i>	95	117	128	137	149	167
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	23	23	24	23	25	26
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	15	14	14	15	14	15
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	73	84	77	72	77	71
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>							
Ku	<i>Cow</i>	71	75	79	78	79	82
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	96	92	96	88	96	93
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	100	88	93	100	93	94

Slaktevekta på vaksen sau har auka frå 23 kg i 1927-28 til 26 kg i 1969, men slaktevekta på lam viser ingen auke. Slaktevekta til sauen har heile tida vore i underkant av landsgjennomsnittet.

Mjølkeytinga pr. ku har auka frå 1 192 kg i 1925 til 3 280 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. På 20 år frå 1949 til 1969 blei mjølkeytinga meir enn fordobla. Fram til midten av 1930-åra hadde Møre og Romsdal lågare yting pr. ku. Seinare har Sogn og Fjordane hatt lågaste ytinga pr. ku i heile landet.

Tabell 143. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Sogn og Fjordane *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Sogn og Fjordane*

Husdyrprodukt	<i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 192 ¹⁾	1 221	1 183	1 222	1 589	1 779	2 172	2 477	3 280
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	6,0	..	..	..	5,9	7,0	8,5	8,6	9,3
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	78	75	70	69	76	77	81	79	81
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	95	..	..	..	81	86	94	93	94

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,0 kg i 1927-28 til 9,3 kg i 1969. Eggtinga har heile tida lege rundt landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen (hest, storfe, sau, geit) låg før krigen på 4 000-4 500 tonn årleg. Dei første åra etter krigen var produksjonen noko lågare, men sidan slutten av 1950-åra har produksjonen vore 5 000-5 500 tonn. I 1920- og 1930-åra utgjorde kjøt av sau, geit og hest om lag halvparten av kjøt i alt, men etter kvart har storfekjøt utgjort ein større del.

Fleskeproduksjonen var større i 1969 enn ved tidlegare registreringar, men viser elles ingen klar trendmessig utviklingstendens. Derimot har det vore forholdsvis store svingningar frå registreringsår til registreringsår.

Produksjonen av kumjølk var før krigen rundt 60 000 tonn årleg. I 1949-50 var den over 70 000 tonn og har seinare auka stadig. I 1969 blei det produsert 97 000 tonn kumjølk.

Geitemjølkproduksjonen låg i 1930-åra på 5 000-7 000 tonn årleg. Etter krigen har produksjonen vore mykje lågare. I 1969 blei det produsert 3 200 tonn geitemjølk.

Eggproduksjonen heldt seg fram til midten av 1950-åra på 350-450 tonn. Seinare har den vore noko høgre og ved teljingane i 1960-åra var den mellom 700 og 800 tonn. I forhold til gjennomsnittet for landet har eggproduksjonen vore låg i Sogn og Fjordane.

Produksjonen av kjøt har i heile tidsrommet vore større i Sogn og Fjordane enn i gjennomsnittsfylket. Produksjonen av egg og flesk har heile tida lege langt under gjennomsnittet. Mjølkeproduksjonen har stort sett vore noko under gjennomsnittet, men har dei seinare åra lege på om lag same nivå som i gjennomsnittsfylket.

Tabell 144. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Sogn og Fjordane *Production of various livestock products, total and per capita. Sogn og Fjordane*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
	Tonn <i>Tons</i>									
Produksjon i alt <i>Total production</i>										
Kjøt i alt <i>Meat, total</i>	4 451	4 077	4 332	4 375	3 764	4 496	5 187	5 439	5 288	
Kjøt av hest <i>Meat, horse</i>	191	..	..	219	157	120	70	40	42	
Kjøt av storfe <i>Meat, cattle</i>	2 187	..	..	2 219	2 128	2 608	3 257	3 265	3 349	
Kjøt av sau <i>Meat, sheep</i>	1 697	..	..	1 604	1 379	1 659	1 777	2 031	1 827	
Kjøt av geit <i>Meat, goat</i>	376	..	..	333	100	109	83	103	70	
Flesk <i>Pork</i>	1 448	1 135	1 841	1 119	1 391	1 563	1 497	1 565	2 032	
Kumjølk <i>Cows milk</i>	64 252	61 258	58 391	61 971	71 544	72 690	84 575	92 217	97 224	
Geitemjølk <i>Goats milk</i>	4 811	5 700	6 611	5 267	2 599	2 816	3 681	3 636	3 193	
Egg <i>Eggs</i>	427	370	413	352	385	348	595	782	762	
		Kg <i>Kilos</i>								
Produksjon pr. innbyggjar										
<i>Production per capita</i>										
Kjøt <i>Meat</i>	48,7	44,4	47,1	47,5	38,5	45,5	52,0	53,9	52,3	
Flesk <i>Pork</i>	15,8	12,4	20,0	12,2	14,2	15,8	15,0	15,5	20,1	
Kumjølk <i>Cows milk</i>	703,1	667,2	635,1	673,0	732,4	736,0	847,1	914,0	962,0	
Egg <i>Eggs</i>	4,7	4,0	4,5	3,8	3,9	3,5	6,0	7,8	7,5	

g. Produksjon pr. innbyggjar

I Sogn og Fjordane er folketalet lite både i forhold til landarealet og i forhold til jordbruksarealet. I 1969 var det 88 prosent meir jordbruksareal pr. innbyggjar i Sogn og Fjordane enn gjennomsnittet for landet.

Rekna pr. innbyggjar var produksjonen av korn før krigen mellom 50 og 70 kg pr. år. Etter krigen har den vore mykje lågare og er no 2-3 kg pr. år.

Potetavlinga pr. innbyggjar har svinga ein heil del, men heldt seg fram til slutten av 1960-åra stort sett på nivået 350-400 kg. Seinare har den vore lågare, med 275 kg pr. år i gjennomsnitt for åra 1970-72. I forhold til innbyggjartalet har potetavlinga heile tida lege klårt over lands-gjennomsnittet.

Produksjonen av kjøt var før krigen 45-50 kg pr. person pr. år. Dei første etterkrigsåra var den lågare, men sidan slutten av 1950-åra har den vore mellom 50 og 55 kg pr. år.

Fleskeproduksjonen har svinga mykje, men har i registreringsåra variert mellom 12 og 20 kg pr. person pr. år.

Produksjonen av kumjølk varierte i førkrigsperioden mellom 630 kg og 700 kg pr. år. I 1949-50 var den 730 kg og har seinare auka. I 1969 var den 960 kg pr. person pr. år.

Produksjonen av egg har variert mellom 3,5 kg pr. person pr. år i 1954-55 og 7,5 kg i 1969. Frå og med teljinga i 1959-60 har nivået vore klårt høgre enn tidlegare.

Produksjonen av egg pr. innbyggjar har heile tida vore klårt mindre i Sogn og Fjordane enn lands-gjennomsnittet. For flesk har produksjonen svinga rundt landsgjennomsnittet. For kjøt har produksjonen heile tida vore godt over dobbelt så stor som landsgjennomsnittet og også mjølkeproduksjonen pr. innbyggjar har heile tida lege langt over landsgjennomsnittet.

13. MØRE OG ROMSDAL

a. Areal

Jordbruksarealet var i 1930-åra 660 000-680 000 dekar. Like etter krigen var det under 600 000 dekar, men nådde ein topp i 1953 med 613 000 dekar. Seinare har det minka og var i 1973 på 543 000 dekar. Denne nedgangen har skjedd trass i at det i fylket har vore forholdsvis mykje nydyrkning av jord. Ein del av jorda som har gått ut av drift har gått til tomter, vegar m.v. Det meste har likevel blitt liggjande unytta.

Tabell 145. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Møre og Romsdal The area of various crops. Average per year. Decares. Møre og Romsdal

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	662 244	674 482	595 751	609 292	595 980	585 365	578 085	557 320
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	61 058	56 108	59 550	35 658	27 786	26 345	27 658	20 051	15 522
Kveite Wheat	107	226	963	3 828	938	359	761	92	5
Rug Rye	152	135	131	83	2	3	6	38	-
Bygg Barley	17 262	17 888	21 730	18 500	19 796	22 940	23 981	18 981	14 920
Havre Oats	43 311	37 595	36 477	13 170	6 994	3 000	2 854	919	592
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	227	265	248	78	56	42	57	21	5
Potet Potato	23 574	24 149	25 470	29 444	30 991	30 098	28 108	20 509	14 596
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	2 394	4 165	4 933	5 024	6 741	7 439	6 748	3 944	2 18
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	3 395	9 881	10 991	18 273	22 163	24 008	30 340	34 887	32 620
Eng til slått Meadows for mowing	..	532 662	535 185	433 256	417 661	388 141	371 585	374 052	376 493
Fulldyrka Cultivated	220 064	284 724	309 113	295 705	311 686	314 654	324 537	342 747	348 871
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	247 938	226 072	137 551	105 976	73 488	47 047	31 303	27 622
Kulturbete Pastures	..	35 280	38 354	74 096	103 949	119 948	120 927	124 642	115 909
Fulldyrka Cultivated	..	2 050	2 783	10 770	17 141	24 070	28 156	31 508	34 977
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	33 229	35 570	63 326	86 808	95 879	92 770	93 134	80 932

Før krigen blei det dyrka korn på 55 000-60 000 dekar årleg. Like etter krigen hadde korn-dyrkinga minkaiomfang og har seinare stort sett minka. I 1973 blei det dyrka korn på knapt 16 000 dekar. I forhold til jordbruksarealet har korndyrkinga hatt lite omfang i Møre og Romsdal og relativt mindre etter kvart. Den har likevel vore noko større enn i nabofylka i sør.

Potetarealet viste auke fram til 1951 då det var 32 000 dekar. Seinare har det minka og særleg mykje frå midten av 1960-åra. I 1973 blei det dyrka potet på 13 000 dekar. I forhold til jordbruksarealet er det i heile tidsrommet dyrka potet på mindre areal i Møre og Romsdal enn gjennomsnittet for heile landet.

Tabell 146. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Møre og Romsdal The area of various crops as per cent of the average of all counties. Møre og Romsdal

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	Agricultural area	..	116	115	106	107	105	105	107	109
Korn og erter i alt	Grains and dry peas, total	60	57	57	41	30	23	22	15	10
Kveite	Wheat	2	3	5	21	7	5	16	5	0
Rug	Rye	3	4	4	10	1	1	1	8	-
Bygg	Barley	54	57	68	85	53	33	26	19	15
Havre	Oats	80	71	76	31	17	9	9	4	1
Blandkorn og erter	Mixed grains and dry peas	5	7	8	3	3	3	7	5	2
Potet	Potato	88	90	89	88	98	97	97	90	86
Fôrnepe og kålrot	Fodder turnips and swedes	30	41	48	61	95	111	105	81	78
Andre vekstar på åker og i hage	Other crops	29	52	55	74	87	82	91	84	81
Eng til slått	Meadows for mowing	..	139	140	129	129	131	137	147	169
Fulldyrka	Cultivated	92	104	109	112	119	128	137	148	169
Natureng og overflatedyrka	Permanent grassland	..	230	229	189	171	148	137	132	169
Kulturbete	Pastures	..	105	99	101	121	134	141	144	142
Fulldyrka	Cultivated	..	15	18	36	51	69	86	99	119
Natureng og overflatedyrka	Permanent grassland	..	164	156	146	167	174	174	170	155

Rotvekstarealet auka frå 2 000 dekar i slutten av 1920-åra til nærmere 8 000 dekar i 1955. Seinare har det stort sett minka og var i 1973 på 2 000 dekar. Bortsett frå nokre år i slutten av 1950-åra og først i 1960-åra har rotvekstdyrkinga hatt mindre omfang i forhold til jordbruksarealet i Møre og Romsdal enn gjennomsnittleg for landet.

Det meste av jordbruksarealet har alltid vore brukt til eng og beite. Før krigen var nær halvparten av engarealet natureng. I 1930 blei meir enn 250 000 dekar natureng hausta ved slått. I 1973 blei 23 000 dekar slikt areal brukt til slåtteng. Denne nedgangen gjer at engarealet totalt sett har minka mykje trass i at arealet av fulldyrka eng har auka. Arealet av natureng til kulturbete auka frå vel 30 000 dekar i 1930 til vel 100 000 dekar i 1957. Seinare har det minka og var i 1973 på 75 000 dekar.

b. Avling pr. dekar

Avlingsnivået for eng, særleg frå fulldyrka jord, har vore godt i Møre og Romsdal i heile tidsrommet samanlikna med landsgjennomsnittet. Kornavlingane var jamt bra fram til slutten av 1950-åra, men har seinare blitt liggjande lenger og lenger under landsgjennomsnittet. Potetavlingane har lege rundt landsgjennomsnittet, medan rotvekstavlingane har lege klårt under.

Tabell 147. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Møre og Romsdal Yield per decare. Kilos.
Average per year. Møre og Romsdal

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>										
total		184	192	207	223	231	227	228	212	247
Kveite Wheat		174	177	199	206	217	240	274	..	..
Rug Rye		177	173	203	..	..	..	..	..	-
Bygg Barley		193	190	206	224	229	227	227	212	247
Havre Oats		181	194	208	227	239	228	228	226	248
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and</i>										
dry peas		180	187	206	216	218	..	..	..	..
Halm Straw		357	343	348	332	349	323	321	264	234
Potet Potato		1 862	1 730	1 702	2 022	2 017	2 051	1 872	2 322	2 292
Førnepe og kålrot <i>Fodder turnips and</i>										
swedes		3 395	3 716	3 742	3 950	3 915	4 031	3 785	4 761	4 480
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Mead-</i>										
<i>dows¹⁾ for mowing,</i>										
total		..	373	376	511	599	619	675	714	810
Frå eng på full- dyrka jord <i>From</i>										
<i>cultivated mea-</i>										
dows		497	508	505	632	702	682	718	740	831
Frå natureng og overfatedyrka jord <i>From perma-</i>										
<i>manent grassland ...</i>		..	218	199	251	297	350	381	435	562

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 148. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Møre og Romsdal Yield per decare as
per cent of the country average. Møre og Romsdal

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>										
total		99	104	98	104	102	100	89	78	79
Kveite Wheat		102	106	99	101	109	111	108	..	..
Rug Rye		102	98	105	..	..	..	..	..	-
Bygg Barley		103	101	100	100	97	97	88	78	80
Havre Oats		97	104	95	107	106	106	92	83	76
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and</i>										
dry peas		93	100	94	95	92	..	..	..	..
Halm Straw		124	121	112	111	108	124	111	108	91
Potet Potato		105	96	98	105	101	101	91	102	98
Førnepe og kålrot <i>Fodder turnips and</i>										
<i>swedes .....</i>		87	96	99	112	90	94	81	94	81
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Mead-</i>										
<i>dows¹⁾ for mowing,</i>										
total		..	102	94	114	116	119	115	120	120
Frå eng på full- dyrka jord <i>From</i>										
<i>cultivated mea-</i>										
dows		118	122	110	128	125	123	116	120	120
Frå natureng og overfatedyrka jord <i>From perma-</i>										
<i>manent grassland ...</i>		..	93	86	91	95	103	100	108	118

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 149 syner for potet, fôrnepe og kålrot og engvekstar gunstigare utvikling i avlingsnivået i perioden 1946-72 enn i perioden 1925-39. For korn var utviklinga gunstigare i perioden 1925-39 enn i perioden 1946-72. I første perioden var koeffisientane for førstegradslikninga positive, bortsett frå koeffisientane for halm, potet og natureng. For andregradslikninga var førstegradskoeffisientane negative bortsett frå koeffisienten for fôrnepe og kålrot. Andregradskoeffisientane var positive, bortsett frå koeffisientane for fôrnepe og kålrot og for natureng.

Tabell 149. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Møre og Romsdal Yield per decare.
Kilos. Regression coefficients. Møre og Romsdal

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939					Perioden 1946-1972 The period 1946-1972				
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		
	Kon- stant- ledd Con- stant term	Stig- nings- sient Regres- sion coeffi- cient	Kon- stant- ledd Con- stant term	koeffi- cient Coef- fici- ent	1.grads regresjon Linear regression	2.grads regresjon Quadratic regression	Kon- stant- ledd Con- stant term	Stig- nings- sient Regres- sion coeffi- cient	Kon- stant- ledd Con- stant term	1.grads regresjon Linear regression
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>										
Korn total	180,6	1,7	206,5	-7,4	0,57	223,6	0,2	227,9	-0,7	0,03
Kveite Wheat	163,7	2,5	189,5	-6,6	0,57	..	..	..	..	..
Rug Rye	165,6	2,3	191,1	-6,7	0,56	..	..	..	..	..
Bygg Barley	188,6	0,9	214,6	-8,2	0,57	223,5	0,2	229,4	-1,0	0,04
Havre Oats	177,4	2,1	204,4	-7,4	0,60	226,6	0,4	234,6	-1,3	0,06
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>										
Blandkorn dry peas	177,8	1,6	201,4	-6,7	0,52	..	..	..	..	..
Halm Straw	356,8	-1,0	369,7	-5,5	0,28	369,7	-4,4	323,3	5,2	-0,34
Potet Potato	1944,6	-22,5	1979,5	-34,8	0,77	1898,5	13,3	2009,5	-9,7	0,82
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>										
Fôrbete Fodder beets ..	3386,1	28,9	3337,1	46,2	-1,08	3719,0	29,9	3938,1	-15,5	1,62
Fôrmergkål Fodder kale ..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Engvekstar¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for moving, total .....</i>										
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	321,2	4,9	312,8	7,9	-0,19	497,2	10,8	492,9	11,7	-0,03
Frå natureng og overflatedyrrka jord From permanent grassland ..	490,9	1,6	499,3	-1,4	0,19	625,1	6,2	634,9	4,2	0,07
Frå natureng ..	217,7	-1,0	215,3	-0,2	-0,05	213,1	11,2	246,2	4,4	0,24

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Bortsett frå natureng var såleis produksjonsutviklinga gunstigare mot slutten av perioden enn i førstninga. I siste perioden var det berre halm som hadde negativ koeffisient for førstegradslikninga. For andregradslikninga var det negative førstegradskoeffisientar for korn (ikkje halm), potet og fôrnepe og kålrot. Berre halm og fôrmergkål hadde negative andregradskoeffisientar. For engvekstane er såleis både første- og andregradskoeffisientane positive, og desse vekstane har hatt gunstig utvikling i avlingsnivået i perioden.

c. Avling i alt

Kornavlingane låg før krigen på 11 000-12 000 tonn. Det meste av dette var havre. Etter krigen har avlingane vore mykje mindre og dei siste åra så små som under 4 000 tonn.

Tabell 150. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Møre og Romsdal
Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Møre og Romsdal

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	11 277	10 798	12 271	7 917	6 387	5 988	6 284	4 225	3 806
Kveite Wheat	18	40	198	780	201	81	199	21	2
Rug Rye	27	23	26	15	-	1	1	9	-
Bygg Barley	3 317	3 393	4 469	4 127	4 526	5 207	5 425	3 973	3 647
Havre Oats	7 874	7 293	7 527	2 979	1 647	690	645	217	154
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	40	50	51	17	12	10	14	5	2
Halm Straw	21 784	19 226	20 746	11 847	9 706	8 528	8 880	5 354	3 612
Potet Potato	43 839	41 827	43 277	59 570	62 291	61 589	52 982	47 960	34 332
Førnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	8 195	15 461	18 485	19 792	26 508	29 974	25 369	18 828	10 011
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾ for mowing,</i>	175 395	198 714	201 159	221 372	250 212	240 048	250 621	266 736	306 857
Frå eng på full-dyrka jord <i>From cultivated meadows .....</i>	109 488	144 555	156 199	186 991	218 896	214 441	232 826	253 150	290 674
Frå natureng og overfledyrrka jord <i>From permanent grassland ..</i>	65 907	54 158	44 960	34 381	31 316	25 607	17 795	13 586	16 182
		Kg Kilos							
Avling pr. innbyggjar Yield per capita									
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	68,9	65,0	73,0	42,6	32,4	28,8	29,3	19,2	16,9
Potet Potato	267,9	251,8	257,3	320,5	316,5	296,6	246,7	218,0	152,1

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Nivået i potetavlingane var før krigen 40 000-45 000 tonn. Etter krigen heldt nivået seg rundt 60 000 tonn fram til slutten av 1950-åra. Seinare har det gått nedover og potetavlingane har no eit nivå rundt 30 000 tonn.

Rotvekstavlingane auka frå nivået 8 000 tonn i slutten av 1920-åra til 30 000 tonn i slutten av 1950-åra. Seinare har dei minka og ligg no rundt 10 000 tonn.

Engavlingane har stort sett vist auke i heile tidsrommet frå 175 000 tonn i slutten av 1920-åra til over 300 000 tonn dei siste åra. Dette har skjedd trass i den store nedgangen i engarealet. I 1920-åra var nærare 40 prosent av engavlinga frå natureng. Dei siste åra har berre 5 prosent vore frå natureng.

Diagram 35. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Møre og Romsdal. Crops of various plant products as per cent of the average county. Møre og Romsdal

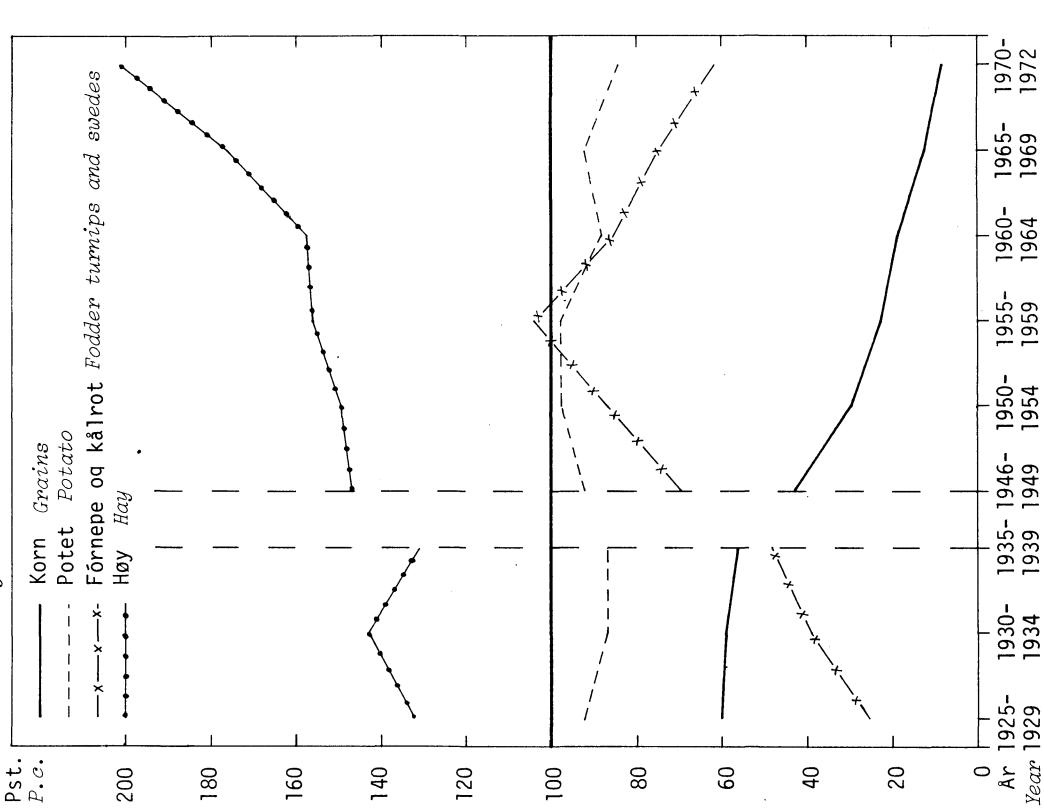
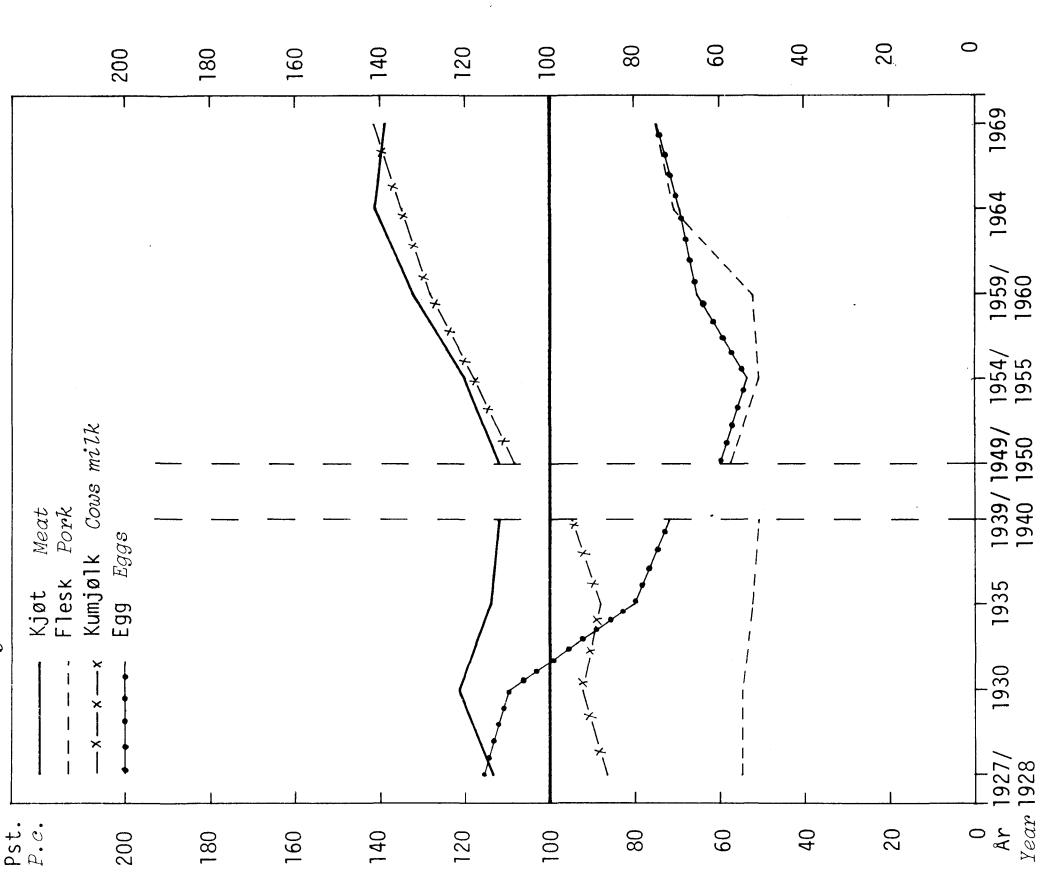

Diagram 36. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Møre og Romsdal. Production of various livestock products as per cent of the average county. Møre og Romsdal

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen. I 1946 var det nær 16 000 hestar i fylket medan det i 1973 berre var 1 300. Hestetalet har gått sterkare ned i Møre og Romsdal enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 151. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Møre og Romsdal Livestock. Average number of animals per June 20. Møre og Romsdal

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	11 140	11 222	12 330	13 867	11 077	8 485	5 318	2 777	1 504
Storfe i alt Cattle, total	81 755	88 609	90 560	82 777	83 434	83 779	94 509	87 246	84 633
Kyr Cows	56 256	56 751	56 972	55 958	52 829	48 682	48 134	40 042	36 677
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	15 092	18 384	22 041	32 181	31 567	30 770
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	2 042	2 474	3 108	4 291	5 031	4 473
Kvige Heifers	..	..	..	9 685	9 746	9 947	9 902	10 606	12 713
Sau i alt Sheep, total	159 630	165 969	160 678	152 511	169 464	153 783	143 787	156 503	127 249
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	78 286	84 022	75 407	69 181	73 185	57 652
Geit i alt Goats, total	22 288	28 026	25 866	12 428	9 721	9 996	11 563	10 172	8 458
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	7 611	6 398	7 185	7 893	7 677	6 347
Svin i alt Pigs, total	9 125	..	..	8 568	11 456	13 289	17 321	20 502	24 065
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	949	..	..	969	1 195	1 408	2 012	2 237	2 983
Vaksne høns Full- grown poultry	187 834	166 347	140 514	97 451	125 949	132 409	111 133	134 095	130 523

Talet på storfe var på det høgste i 1961 med 98 000 dyr. Elles har storfetalet halde seg jammere enn i dei fleste andre fylke med tal mellom 80 000 og 95 000 dei fleste åra. Like etter krigen var 68 prosent av storfeet mjølkekyr. Dei siste åra har mjølkekyrne utgjort 43 prosent av storfeet. Samanlikna med landsgjennomsnittet har kutalet alltid vore høgt i forhold til jordbruksarealet og skilnaden til landsgjennomsnittet har auka etter kvart.

Sauetalet heldt seg før krigen rundt 160 000 dyr (vaksne + lam). Etter krigen har sauetalet svinga ein god del. Høgst var det først i 1950-åra med rundt 170 000 dyr. I 1973 var det berre 122 000 dyr. Samanlikna med landsgjennomsnittet har sauetalet alltid vore høgt i forhold til jordbruksarealet, men det har minka etter kvart.

Geitetalet var på det høgste først i 1930-åra med 28 000 dyr (vaksne + kje). Det heldt seg elles mellom 20 000 og 30 000 dyr i heile forkrigsperioden. Etter krigen har geitetalet vore mykje lågare, men har halde seg forholdsvis jamt. Samanlikna med landsgjennomsnittet har geitetalet alltid vore høgt i forhold til jordbruksarealet og det har auka etter kvart.

Tabell 152. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Møre og Romsdal
Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Møre og Romsdal

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	110	113	116	115	114	114	102	93	92
Storfe i alt Cattle, total	123	122	119	122	126	135	149	155	161
Kyr Cows	130	130	125	129	132	139	148	150	159
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	109	119	134	159	164	166
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	85	95	106	136	168	165
Kvige Heifers	..	..	..	119	122	126	136	143	156
Sau i alt Sheep, total	181	176	165	162	158	151	138	141	136
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	160	159	154	140	143	138
Geit i alt Goats, total	136	148	151	143	144	166	202	178	193
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	125	131	156	184	171	187
Svin i alt Pigs, total	58	..	..	52	51	51	59	62	61
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	45	..	..	39	44	41	52	55	62
Vaksne høns Full- grown poultry	111	88	73	71	65	67	72	65	61

Svin har det alltid vore lite av i Møre og Romsdal. I gjennomsnitt for perioden 1925-29 var det 9 000 svin. Like etter krigen var det enda færre, men talet har seinare auka etter kvart. Dei siste åra har det vore rundt 24 000 svin pr. 20. juni.

Talet på vaksne høns har svinga mykje. Det var på det høgste i 1925 med vel 200 000 dyr. Det minka så fram til etter krigen. I 1946 blei det registrert 67 000 dyr. Frå 1949 har nivået halde seg forholdsvis jamt på 120 000-140 000 dyr. Bortsett frå 1920-åra har det vore lite høner i Møre og Romsdal i forhold til jordbruksarealet.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne auka frå 112 kg i 1927-28 til 184 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. Kyrne har i heile tidsrommet vore små i forhold til landsgjennomsnittet (84-90 prosent), men avstanden har minka etter kvart.

Tabell 153. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Møre og Romsdal
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Møre og Romsdal

Dyreslag	<i>Kind of livestock</i>	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku	<i>Cow</i>	112	131	141	154	166	184
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	24	25	24	25	26	26
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	15	15	15	15	15	15
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	85	91	87	72	73	73
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>							
Ku	<i>Cow</i>	84	84	87	88	88	90
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	100	100	96	96	100	93
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	100	94	100	100	100	94

Slaktevekta på vaksen sau har endra seg lite i tidsrommet og slaktevekta på lam har ved alle teljingane vore 15 kg. Slaktevekta til sauens har heile tida svinga rundt landsgjennomsnittet.

Mjølkeytinga pr. ku har auka frå 1 071 kg i 1927-28 til 3 724 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. På 20 år frå 1949 til 1969 blei mjølkeytinga meir enn dobla. Fram til midten av 1930-åra hadde Møre og Romsdal lågaste ytinga pr. ku av alle fylka i landet. Seinare har likevel ytinga auka meir her enn gjennomsnittet, og det var i 1969 fleire andre fylke som hadde lågare yting. Fram til 1935 låg ytinga rundt 70 prosent av landsgjennomsnittet. I 1969 var den 92 prosent av landsgjennomsnittet.

Tabell 154. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Møre og Romsdal
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Møre og Romsdal

Husdyrprodukt	<i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 071 ¹⁾	1 124	1 167	1 344	1 744	2 000	2 322	2 794	3 724
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	6,5	..	..	..	6,2	6,8	8,2	9,3	9,7
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	70	69	69	76	83	86	87	89	92
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	103	..	..	..	85	84	91	101	98

1) 1925

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 6,5 kg i 1927-28 til 9,7 kg i 1969. Ytinga pr. høne har stort sett halde seg rundt landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen (hest, storfe, sau, geit) låg før krigen på 3 500-4 000 tonn årleg. I 1949-50 var produksjonen lågare (3 300 tonn), men har seinare vore større. Ved dei to siste teljingane (1964 og 1969) har kjøtproduksjonen utgjort 5 700 tonn.

Produksjonen av flesk har stort sett vist auke frå 950 tonn i 1927-28 til 2 800 tonn i 1969. Fleskeproduksjonen i 1969 var altså knapt halvparten så stor som kjøtproduksjonen same året. På landsbasis var fleskeproduksjonen berre 10 prosent lågare enn kjøtproduksjonen.

Produksjonen av kumjølk har auka i heile tidsrommet. I 1927-28 blei det produsert 57 000 tonn kumjølk og produksjonen hadde i 1969 auka til 136 000 tonn. Denne store auken har skjedd trass i stor nedgang i kutalet.

Geitemjølkproduksjonen viste auke i førkrigsperioden fra 1 000 tonn i 1927-28 til 2 200 tonn i 1939-40. Under krigen gjekk produksjonen sterkt ned, men har også i etterkrigsperioden auka slik at det i 1969 blei produsert meir enn 2 300 tonn.

Eggproduksjonen var i 1927-28 nær 1 100 tonn. Den var så noko lågare fram til 1954-55, men har seinare auka ein del. I 1969 var produksjonen 1 550 tonn.

Produksjonen av kjøt har alltid vore større i Møre og Romsdal enn i gjennomsnittsfylket. Produksjonen av mjølk var før krigen mindre enn i gjennomsnittsfylket, men har etter krigen vore aukande og heile tida større enn i gjennomsnittsfylket. Produksjonen av flesk og egg har stort sett lege langt under produksjonen i gjennomsnittsfylket.

Tabell 155. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Møre og Romsdal Production of various livestock products, total and per capita. Møre og Romsdal

Husdyrprodukt Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn Tons									
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	3 511	3 655	3 736	3 993	3 348	4 225	5 140	5 745	5 681
Kjøt av hest Meat, horse	90	..	..	100	85	60	45	19	15
Kjøt av storfe Meat, cattle	2 048	..	..	2 493	2 035	2 741	3 727	4 242	4 144
Kjøt av sau Meat, sheep	1 269	..	..	1 291	1 194	1 375	1 317	1 420	1 491
Kjøt av geit Meat, goat	104	..	..	109	34	49	51	64	31
Flesk Pork	950	980	1 303	1 051	1 370	1 423	1 521	2 288	2 767
Kumjølk Cows milk	56 880	62 865	63 522	80 484	97 011	101 252	112 371	125 089	136 043
Geitemjølk Goats milk	1 000	1 290	1 359	2 210	1 098	1 131	1 776	2 213	2 344
Egg Eggs	1 091	989	947	837	895	821	1 170	1 236	1 555
Kg Kilos									
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt Meat	21,5	22,1	22,4	23,6	17,5	20,9	24,1	26,5	25,4
Flesk Pork	5,8	5,9	7,8	6,2	7,2	7,0	7,1	10,6	12,4
Kumjølk Cows milk	347,6	380,9	380,1	475,6	506,7	500,7	527,5	577,7	609,0
Egg Eggs	6,7	6,0	5,7	4,9	4,7	4,1	5,5	5,7	7,0

g. Produksjon pr. innbyggjar

I Møre og Romsdal er folketalet noko større enn landsgjennomsnittet i forhold til landarealet, men noko mindre enn landsgjennomsnittet i forhold til jordbruksarealet.

Rekna pr. innbyggjar var produksjonen av korn før krigen 65-75 kg pr. år. Etter krigen har den vore mykje lågare og er no 15-20 kg pr. år.

Potetavlingane var før krigen 250-270 kg pr. innbyggjar. For åra 1946-49 var dei gjennomsnittleg 320 kg pr. person. Seinare har potetavlingane minka og særleg mykje dei siste 10 åra. For åra 1970-72 var avlingane 150 kg pr. person pr. år. Potetavlingane har heile tida lege under landsgjennomsnittet, rekna pr. innbyggjar.

Produksjonen av kjøt var før krigen 20-25 kg pr. person pr. år. Like etter krigen var produksjonen lågare, men har seinare auka til eit nivå rundt 25 kg.

Fleskeproduksjonen var 6-8 kg pr. innbyggjar fram til rundt 1960. Seinare har den auka og var i 1969 12 kg pr. person pr. år.

Produksjonen av kumjølk har stort sett vist auke fra 348 kg pr. innbyggjar i 1927-28 til 609 kg i 1969. Produksjonen låg før krigen under landsgjennomsnittet, men har seinare lege klårt over.

Eggproduksjonen var 6,7 kg pr. innbyggjar i 1927-28 og 7,0 kg i 1969. I alle mellomliggende år har den vore lågare.

14. SØR-TRØNDDELAG

a. Areal

Jordbruksarealet var i 1930-åra 750 000-770 000 dekar. Etter krigen var arealet lenge i overkant av 700 000 dekar, men minka i førstninga av 1960-åra til under 700 000 dekar. I 1973 var jordbruksarealet 656 000 dekar. Det er særleg etter 1969 jordbruksarealet har minka sterkt.

Tabell 156. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Sør-Trøndelag The area of various crops. Average per year. Decares. Sør-Trøndelag

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	751 083	766 065	714 506	719 403	714 385	700 544	694 268	665 011
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	95 060	103 901	116 984	104 022	109 882	113 717	123 412	132 365	140 630
Kveite Wheat	162	250	3 122	7 100	3 884	2 328	3 288	1 047	88
Rug Rye	62	133	135	95	9	4	305	406	231
Bygg Barley	55 597	69 064	80 206	65 765	76 884	95 987	106 449	120 089	116 139
Havre Oats	38 728	33 700	32 847	30 899	28 747	15 120	13 091	10 735	24 142
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	511	754	673	162	358	278	279	88	30
Potet Potato	20 078	21 717	22 624	27 406	29 289	30 140	30 399	25 379	17 111
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	6 775	9 616	11 474	10 972	9 769	8 761	8 014	5 787	3 406
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	4 095	9 145	8 568	15 538	14 552	19 456	22 113	29 806	38 402
Eng til slått Meadows for mowing	..	563 903	562 636	481 615	451 871	433 190	409 541	389 504	357 913
Fulldyrka Cultivated	401 885	454 547	463 705	414 794	406 587	402 587	392 441	381 797	350 589
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	109 356	98 930	66 821	45 284	30 603	17 100	7 708	7 324
Kulturbete Pastures	..	42 800	43 779	74 954	104 039	109 121	107 065	111 427	107 549
Fulldyrka Cultivated	..	11 509	13 598	35 458	42 698	48 757	59 724	65 571	67 561
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	31 291	30 181	39 497	61 341	60 364	47 340	45 856	39 988

Kornarealet heldt seg på om lag same nivå fram til først i 1960-åra og har seinare auka svakt. Det blei i 1973 dyrka korn på 150 000 dekar. I dei fleste fylke var det havre som fram til 1950-åra blei dyrka mest, men i Sør-Trøndelag er det byggdyrkninga som har dominert i heile tidsrommet. I forhold til jordbruksarealet har korndyrkinga heile tida hatt mindre omfang i Sør-Trøndelag enn gjennomsnittet for heile landet.

Potetarealet låg før krigen på vel 20 000 dekar. Etter krigen var potetarealet noko større, og det auka fram til først i 1960-åra. Seinare har det minka og særleg mykje dei aller siste åra. I 1973 blei det dyrka potet på mindre enn 15 000 dekar mot over 30 000 dekar då det var på det meste. I prosent av jordbruksarealet har potetarealet alltid vore mindre enn landsgjennomsnittet i Sør-Trøndelag.

Tabell 157. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Sør-Trøndelag *The area of various crops as per cent of the average of all counties. Sør-Trøndelag*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area</i>	..	131	131	127	126	126	126	128	130
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	94	105	113	120	117	99	96	101	94
Kveite	<i>Wheat</i>	3	3	17	39	31	30	69	53	4
Rug	<i>Rye</i>	1	4	5	11	2	1	46	86	28
Brygg	<i>Barley</i>	174	220	250	303	207	137	116	118	117
Havre	<i>Oats</i>	71	64	69	72	68	43	43	41	51
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	12	21	22	6	18	21	35	21	10
Potet	<i>Potato</i>	75	81	79	81	92	98	105	111	101
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	85	94	112	134	138	131	124	119	122
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	35	48	43	63	57	66	66	72	96
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	147	147	143	139	146	151	153	161
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	169	165	163	157	155	163	165	165	170
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	101	100	92	73	62	50	33	45
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	127	113	102	121	122	125	129	132
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	86	86	119	126	141	183	206	230
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	154	132	91	118	110	89	84	77

Rotvekstarealet var på det største i slutten av 1930-åra med 13 000 dekar i 1939 som det meste. Arealet minka så sakte fram til midten av 1960-åra, men seinare har nedgangen vore sterkare. I 1973 var rotvekstarealet vel 3 000 dekar. Rotvekstarealet har stort sett lege rundt landsgjennomsnittet sett i relasjon til jordbruksarealet.

Det meste av jordbruksarealet har alltid vore brukt til eng og beite, men engarealet er blitt stadig mindre. Det gjeld i første rekke natureng, men siden slutten av 1930-åra har også engarealet på fulldyrka jord gått nedover. Arealet av fulldyrka eng til kulturbete har auka mykje i tidsrommet, medan arealet av natureng og overflatedyrka jord til kulturbete var på det største i 1950-åra.

b. Avling pr. dekar

Avlingsnivået for eng fra fulldyrka jord og for poteter har stort sett lege noko over landsgjennomsnittet i Sør-Trøndelag, medan rotvekstavlingane stort sett har svinga rundt landsgjennomsnittet. Også kornavlingane låg tidlegare rundt landsgjennomsnittet, men har dei siste 10-15 åra blitt liggjande meir og meir etter landsgjennomsnittet.

Tabell 158. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Sør-Trøndelag Yield per decare. Kilos.
Average per year. Sør-Trøndelag

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
<i>total .....</i>	177	183	209	221	228	221	240	243	253
Kveite <i>Wheat .....</i>	149	149	202	214	219	230	250	234	250
Rug <i>Rye .....</i>	135	165	185	192	..	..	231	216	..
Bygg <i>Barley .....</i>	180	185	207	219	229	222	238	242	251
Havre <i>Oats .....</i>	175	178	212	228	228	215	254	267	264
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and</i>									
<i>dry peas .....</i>	164	179	196	209	215	231	241	253	..
Halm <i>Straw .....</i>	301	282	306	317	324	297	293	236	200
Potet <i>Potato .....</i>	1 832	1 881	1 785	2 112	2 187	2 171	2 075	2 417	2 240
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and</i>									
<i>swedes .....</i>	4 051	3 883	3 753	4 036	4 328	4 243	4 278	4 735	5 462
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾</i>									
<i>for mowing, total ...</i>	..	373	446	482	561	578	621	630	710
Frå eng på full- dyrka jord <i>From</i>									
<i>cultivated mea-</i>									
<i>dows .....</i>	433	417	500	522	593	598	633	635	714
Frå natureng og overflededyrka jord <i>From permanent</i>									
<i>grassland .....</i>	..	191	193	234	280	318	344	382	524

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 159. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Sør-Trøndelag Yield per decare as
per cent of the country average. Sør-Trøndelag

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
<i>total .....</i>	95	99	99	103	100	98	94	89	81
Kveite <i>Wheat .....</i>	87	89	100	105	110	107	98	80	75
Rug <i>Rye .....</i>	78	93	95	99	..	..	91	75	..
Bygg <i>Barley .....</i>	96	98	101	97	97	95	93	89	82
Havre <i>Oats .....</i>	94	96	97	107	101	100	102	99	80
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and</i>									
<i>dry peas .....</i>	85	96	90	92	91	104	94	95	..
Halm <i>Straw .....</i>	105	100	99	106	100	114	101	97	78
Potet <i>Potato .....</i>	103	105	103	110	110	107	101	106	95
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and</i>									
<i>swedes .....</i>	104	101	99	114	99	99	92	93	99
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾</i>									
<i>for mowing, total ...</i>	..	102	111	108	109	111	106	106	105
Frå eng på full- dyrka jord <i>From</i>									
<i>cultivated mea-</i>									
<i>dows .....</i>	103	100	109	106	105	108	102	103	103
Frå natureng og overflededyrka jord <i>From permanent</i>									
<i>grassland .....</i>	..	82	84	85	90	93	90	95	110

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 160 syner at det for korn var gunstigare utvikling i avlingsnivået i perioden 1925-39 enn i perioden 1946-72.

Tabell 160. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Sør-Trøndelag Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. Sør-Trøndelag

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939					Perioden 1946-1972 The period 1946-1972				
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		
	Stig- nings- kon- stant- ledd Kon- stant- ledd Coef- fici- ent term	Kon- stant- sint ledd Regres- sion sint	1.grads koeffi- cient of 1st degree	2.grads koeffi- cient of 2nd degree	1.grads koeffi- cient of 1st degree	2.grads koeffi- cient of 2nd degree	Stig- nings- kon- stant- ledd Kon- stant- ledd Coef- fici- ent term	1.grads koeffi- cient of 1st degree	2.grads koeffi- cient of 2nd degree	
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>										
total	167,1	2,8	205,4	-10,7	0,84	213,8	1,4	221,2	-0,1	0,05
Kveite Wheat	128,8	4,8	180,6	-13,5	1,14	211,5	1,5	204,6	2,9	-0,05
Rug Rye	125,8	4,5	141,6	-1,1	0,35	..	..	..	..	..
Bygg Barley	170,4	2,5	204,6	-9,5	0,75	213,8	1,3	219,1	0,3	0,04
Havre Oats	161,8	3,3	210,4	-13,8	1,07	209,8	2,3	224,8	-0,8	0,11
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	161,8	2,3	202,0	-11,9	0,89	..	..	..	..	..
Halm Straw	291,2	0,7	316,8	-8,4	0,57	349,8	-4,8	307,6	3,9	-0,31
Potet Potato	1897,7	-8,2	1800,8	26,0	-2,14	2070,7	9,3	2057,2	12,3	-0,11
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	4134,2	-29,8	4376,4	-115,3	5,34	3835,7	44,7	4142,2	-18,8	2,27
Fôrbete Fodder beets ...	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Fôrmergkål Fodder kale .	..	..	..	..	..	3912,1	57,5	3877,4	64,6	-0,26
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing,	322,8	8,8	366,2	-6,6	0,96	482,8	7,9	466,8	11,2	-0,12
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	395,2	6,9	467,7	-18,7	1,60	524,5	6,2	513,8	8,5	-0,08
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	171,4	1,9	166,8	3,5	-0,10	201,0	9,8	248,0	0,1	0,35

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For potet og fôrnepe og kålrot har den siste perioden vore avgjort gunstigast, medan det for engvekstar ikkje er så lett å seie i kva periode utviklinga har vore gunstigast. I første periode er det berre potet og natureng som ikkje har negative førstegradskoeffisientar (frå 2.gradslikninga), og det er også berre potet og natureng som har negative andregradskoeffisientar. Bortsett frå desse to vekstane har det såleis blitt gradvis gunstigare mot slutten av perioden, medan det for potet og natureng blei gradvis meir ugunstig. I siste periode er det negative førstegradskoeffisientar (og positive andregradskoeffisientar) for havre og fôrnepe og kålrot. Desse vekstane har såleis hatt gunstigare utvikling mot slutten enn i førstninga av perioden. Kveite, fôrmergkål, potet og eng frå fulldyrka jord hadde negative andregradskoeffisientar. For desse vekstane blei utviklinga meir ugunstig utover i perioden.

c. Avling i alt

Kornavlingane har stort sett vore aukande i perioden. I gjennomsnitt for åra 1925-29 var dei knapt 17 000 tonn mot knapt 35 000 tonn for åra 1970-72. Det meste av avlinga har heile tida vore bygg. Sør-Trøndelags del av landets kornavling var før krigen stigande, men har etter krigen vore forholdsvis sterkt fallande.

Tabell 161. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Sør-Trøndelag
Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Sør-Trøndelag

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
	Tonn Tons								
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	16 799	19 039	24 460	23 030	25 078	25 209	29 583	32 175	34 766
Kveite Wheat ...	24	88	689	1 553	825	535	818	257	31
Rug Rye	9	22	25	19	2	1	68	100	12
Bygg Barley	9 882	12 789	16 641	14 382	17 716	21 384	25 302	28 935	28 796
Havre Oats	6 805	6 005	6 973	7 043	6 460	3 224	3 329	2 860	5 919
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	80	135	131	34	75	66	66	23	8
Halm Straw	28 567	29 347	35 854	32 914	35 605	33 755	36 175	31 315	27 529
Potet Potato	36 760	40 814	40 333	58 005	63 976	65 461	63 358	61 414	39 907
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	27 314	37 344	43 096	44 171	42 012	37 037	34 095	27 574	19 316
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadow ¹⁾ for mowing, total	205 804	210 548	250 579	232 182	253 545	250 136	254 408	245 344	255 970
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dow	174 059	189 604	231 504	216 635	240 939	240 459	248 411	242 352	252 185
Frå natureng og overflatedyrka jord From perma- nent grassland ..	31 745	20 944	19 074	15 547	12 606	9 677	5 997	2 992	3 785
Avling pr. innbyggjar Yield per capita									
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	97,2	107,8	135,8	118,9	124,6	121,1	137,3	142,6	147,8
Potet Potato	212,6	231,0	224,0	299,4	317,9	314,5	294,1	272,1	169,6

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Nivået i potetavlingane var aukande fram til først i 1960-åra, men har seinare vore fallande og særleg mykje dei aller sista åra. Dei årlege variasjonane er svært store, men som gjennomsnitt for åra 1955-59 blei det dyrka 65 000 tonn, og for åra 1970-72 blei det dyrka 40 000 tonn. Fylket sin del av potetavlinga har stort sett vore aukande, men har falle sterkt dei aller siste åra.

Avlingane av rotvekstar auka fram til dei første etterkrigsåra, men har seinare minka. Fylket sin del av fôrnepe- og kålrotavlingane var aukande før krigen, men har etter krigen vore fallande.

Nivået i engavlingane auka før krigen til rundt 250 000 tonn (rekna som tørt høy) i slutten av 1930-åra. Seinare har nivået vore forholdsvis stabilt. Fylket sin del av engavlingane har heile tida vore høg.

Diagram 37. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Sør-Trøndelag Crops of various plant products as per cent of the average county. Sør-Trøndelag

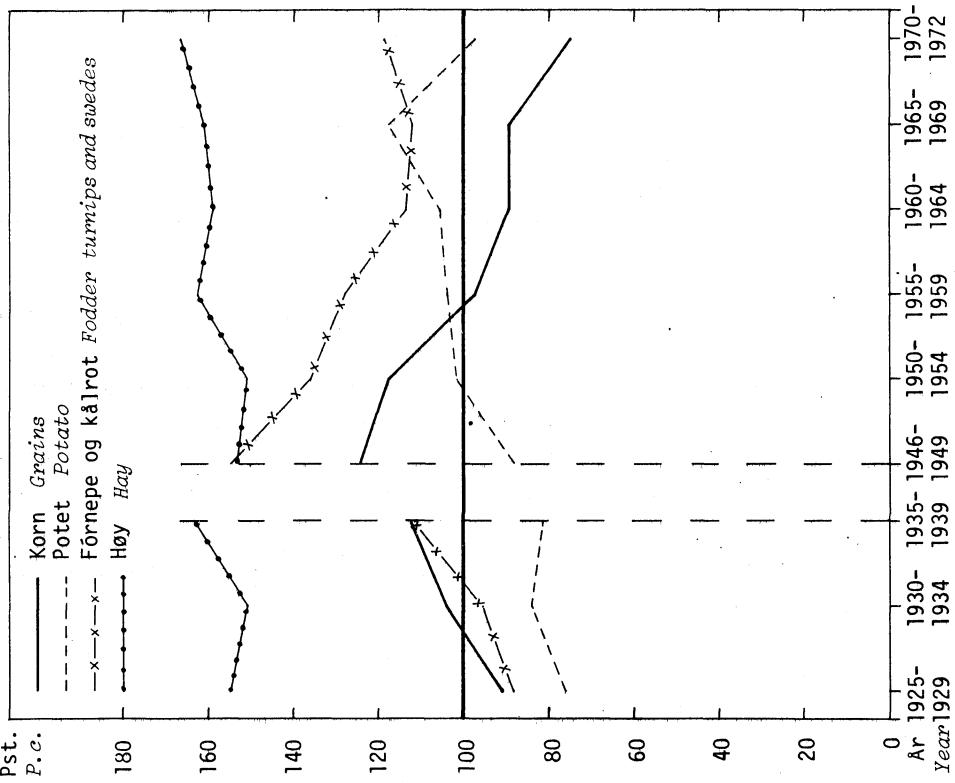
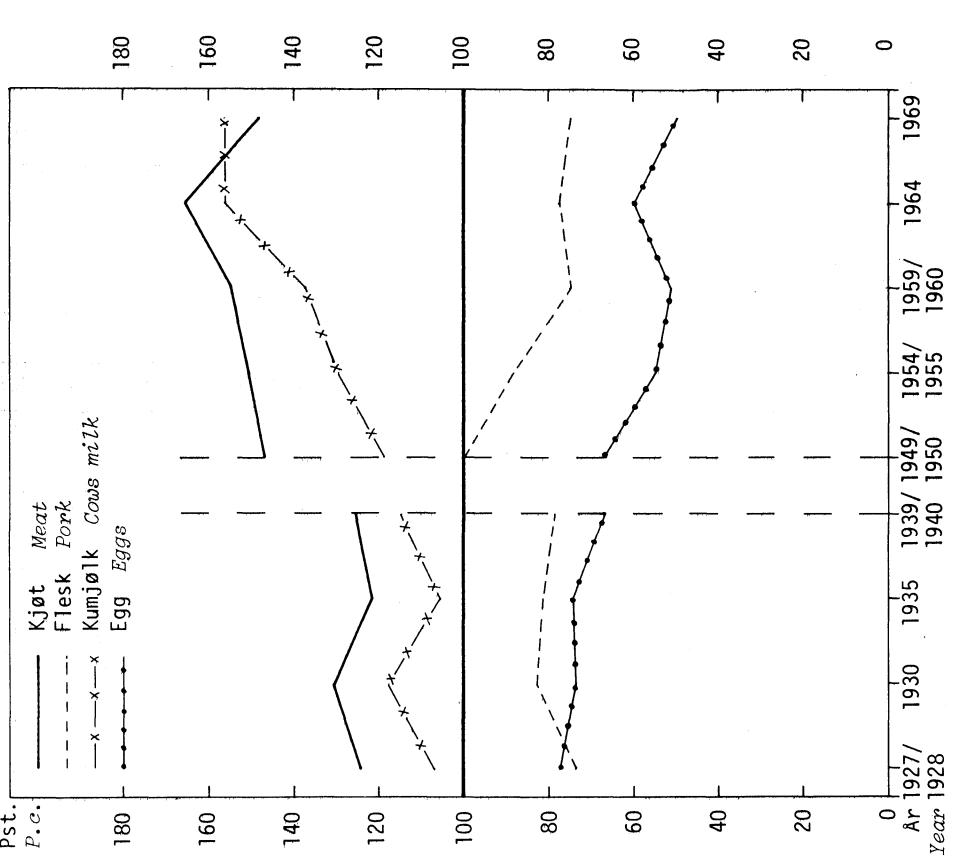

Diagram 38. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Sør-Trøndelag Production of various livestock products as per cent of the average county. Sør-Trøndelag

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen. I 1946 var det nær 18 000 hestar i fylket, medan det i 1973 var 2 200. Hestetalet har minka forholdsvis mindre i Sør-Trøndelag enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 162. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Sør-Trøndelag Livestock. Average number of animals per June 20. Sør-Trøndelag

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	12 078	12 268	13 229	16 083	13 524	10 730	8 100	4 852	2 661
Storfe i alt Cattle, total	77 994	86 085	89 289	83 636	87 337	89 275	97 046	93 488	91 777
Kyr Cows	49 429	50 293	51 461	50 320	49 222	46 544	45 717	40 890	38 142
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	20 239	24 134	27 466	35 136	35 089	34 865
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	3 854	4 501	5 108	5 216	5 612	4 943
Kvige Heifers	..	..	..	9 224	9 480	10 157	10 977	11 896	13 827
Sau i alt Sheep, total	107 742	107 983	104 542	114 929	131 811	120 761	123 197	126 496	95 710
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	58 687	64 025	57 907	56 817	57 105	42 201
Geit i alt Goats, total	17 178	20 327	19 146	11 206	4 565	2 285	2 117	1 928	960
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	7 303	3 010	1 685	1 421	1 387	659
Svin i alt Pigs, total	10 552	..	..	15 567	19 435	18 767	21 467	25 586	26 730
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	1 031	..	..	1 696	1 910	1 939	2 740	3 238	3 511
Vaksne høns Full- grown poultry	140 025	139 983	135 959	106 798	141 133	124 385	104 316	125 047	99 817

Talet på storfe viste auke i førkrigsperioden, og i 1939 hadde ein nærmere 97 000 dyr. Etter ein nedgang i krigsåra auka storfetalet på nytt framover til først i 1960-åra då det var oppe på same nivå som i 1939. Seinare har det vore ein liten nedgang. I forhold til jordbruksarealet hadde Sør-Trøndelag før krigen knapt så mange storfe som gjennomsnittet for landet. Etter krigen har fylket lege over landsgjennomsnittet og avstanden til landsgjennomsnittet har auka etter kvart. Like etter krigen var 60 prosent av storfeet mjølkekryr. Dei siste åra har mjølkekryrne utgjort 42 prosent av storfeet.

Sauetalet var på det største først i 1950-åra med vel 130 000 dyr. Elles har sauetalet stort sett halde seg mellom 100 000 og 130 000 i heile tidsrommet. I forhold til jordbruksarealet har sauetalet heile tida vore i underkant av landsgjennomsnittet.

Geitetalet var før krigen rundt 20 000 dyr. I 1946 var det rundt 14 000 geiter, men dei nærmeste åra gjekk talet svært snøgt nedover.

I 1973 var det mindre enn 800 geiter i fylket.

Tabell 163. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Sør-Trøndelag *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Sør-Trøndelag*

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	119	124	125	134	139	145	156	162	162
Storfe i alt Cattle, total	117	119	117	123	132	143	154	166	175
Kyr Cows	114	115	113	116	123	133	141	153	165
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	146	157	167	173	182	189
Okse over 1 år Oxen 1 year and more	..	..	..	161	173	173	166	188	182
Kvige Heifers	..	..	..	113	118	128	150	160	169
Sau i alt Sheep, total	122	115	108	122	123	118	118	114	103
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	120	121	118	115	112	101
Geit i alt Goats, total	105	108	112	129	68	38	37	34	22
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	120	61	37	33	31	19
Svin i alt Pigs, total	67	..	..	95	87	73	74	77	68
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more ..	48	..	..	68	71	56	71	79	73
Vaksne høns Full- grown poultry	83	74	71	78	73	63	68	61	47

Svinetalet har trendmessig auka fra 11 000 (pr. 20. juni) i slutten av 1920-åra til 27 000 i 1970-åra. I forhold til jordbruksarealet er dette små tal.

Talet på vaksne høns har svinga mykje. Gjennomgåande var hønsetalet større før krigen enn det har vore etter krigen, men det var likevel rundt 1950 det blei registrert flest høns. Flest var det i 1949 då det blei registrert 168 000 dyr. I 1973 blei det registrert 100 000 høner. I forhold til jordbruksarealet har hønsetalet heile tida vore lågt.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne auka fra 142 kg i 1927-28 til 204 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. I 1969 låg-kuvekta på landsgjennomsnittet. Tidlegare har kyrne i Sør-Trøndelag vore noko tyngre enn landsgjennomsnittet.

Tabell 164. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Sør-Trøndelag
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average.
Sør-Trøndelag

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku	Cow	142	162	172	180	203	204
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	22	26	26	26	27	29
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	15	16	16	16	16	16
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	101	100	90	78	77	79
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>							
Ku	Cow	106	104	106	103	107	100
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	92	104	104	100	104	104
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	100	100	107	107	107	100

Slaktevekta på vaksen sau har auka fra 22 kg i 1927-28 til 29 kg i 1969. Lammevekta var 15 kg i 1927-28 og har seinare vore 16 kg. Slaktevekta av sau var i 1927-28 under landsgjennomsnittet, men har etter krigen vore i overkant av landsgjennomsnittet.

Mjølkeytinga pr. ku auka fra 1 480 kg i 1925 til 4 015 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. På 20 år fra 1949 til 1969 auka mjølkeytinga med over 1 900 kg eller 92 prosent. Mjølkeytinga låg før krigen litt under landsgjennomsnittet og har etter krigen lege litt over landsgjennomsnittet.

Tabell 165. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Sør-Trøndelag *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.* Sør-Trøndelag

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 480 ¹⁾	1 575	1 635	1 745	2 088	2 355	2 714	3 295	4 015
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	5,8	..	..	..	6,2	7,0	7,5	8,1	9,5
Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>										
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	96	97	96	99	100	102	101	105	100
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	92	..	..	..	85	86	83	88	96

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka fra 5,8 kg i 1927-28 til 9,5 kg i 1969. Eggtinga har i heile tidsrommet vore under landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen (hest, storfe, sau, geit) auka fra vel 3 700 tonn i 1927-28 til 4 500 tonn i 1939-40. Etter noko nedgang under krigen auka den på ny og har i 1960-åra vore mellom 6 000 og 7 000 tonn årleg. I 1927-28 utgjorde storfekjøtet 70 prosent av total kjøtproduksjon. I 1969 hadde storfekjøtet auka til 83 prosent av det heile.

Produksjonen av flesk har vist trendmessig auke fra 1 260 tonn i 1927-28 til 2 750 tonn i 1969. Medan produksjonen av kjøt har vore stor samanlikna med gjennomsnittsfylket har produksjonen av flesk vore liten.

Produksjonen av kumjølk har stort sett vist auke fra vel 70 000 tonn i 1927-28 til 150 000 tonn i 1969. Denne store auken har skjedd trass i stor nedgang i kutalet. Sør-Trøndelags rolle som kumjølkprodusent har auka særleg i etterkrigstida.

Geitemjølkproduksjonen var før krigen 1 400-1 800 tonn, men har seinare minka mykje. I 1969 blei det produsert 400 tonn geitemjølk.

Produksjonen av egg har svinga ein del, men har vist trendmessig auke. I 1969 produserte fylket vel 1 000 tonn egg. Eggproduksjonen har alltid vore forholdsvis liten i Sør-Trøndelag og samanlikna med gjennomsnittsfylket er den blitt relativt mindre etter kvart.

Tabell 166. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Sør-Trøndelag *Production of various livestock products, total and per capita. Sør-Trøndelag*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
	<i>Tonn Tons</i>									
<i>Produksjon i alt Total production</i>										
Kjøt i alt Meat, total	3 747	3 927	3 979	4 508	4 371	5 233	6 036	6 737	6 074	
Kjøt av hest Meat, horse	139	..	..	158	124	74	43	25	20	
Kjøt av storfe Meat, cattle	2 635	..	..	3 349	3 126	3 951	4 881	5 369	5 047	
Kjøt av sau Meat, sheep	894	..	..	921	1 088	1 193	1 103	1 328	1 002	
Kjøt av geit Meat, goat	79	..	..	80	33	15	9	15	5	
Flesk Pork	1 261	1 506	2 058	1 642	2 376	2 453	2 199	2 494	2 754	
Kumjølk Cows milk ..	70 503	79 209	76 457	97 270	105 138	112 913	120 111	145 318	150 323	
Geitemjølk Goats milk	1 421	1 720	1 812	1 549	1 053	473	409	554	407	
Egg Eggs	738	665	882	778	985	860	919	1 063	1 007	
		<i>Kg Kilos</i>								
<i>Produksjon pr. innbyggjar Production per capita .....</i>										
Kjøt Meat	21,7	22,4	22,3	24,8	22,1	25,6	28,5	30,7	26,2	
Flesk Pork	7,3	8,6	11,5	9,0	12,0	12,0	10,4	11,4	11,9	
Kumjølk Cows milk ..	407,7	452,8	428,6	535,1	531,6	551,6	567,5	662,8	647,5	
Egg Eggs	4,3	3,8	4,9	4,3	5,0	4,2	4,3	4,8	4,3	

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folkemengda i Sør-Trøndelag ligg om lag på landsgjennomsnittet i forhold til landarealet, men er noko lågare enn landsgjennomsnittet i forhold til jordbruksarealet.

Rekna pr. innbyggjar auka kornproduksjonen frå 97 kg i gjennomsnitt for åra 1925-29 til 136 kg i gjennomsnitt for åra 1935-39. I etterkrigstida fram til slutten av 1950-åra var kornproduksjonen rundt 120 kg pr. år og har seinare auka til rundt 150 kg pr. person pr. år.

Potetavlinga pr. innbyggjar auka framover til midten av 1950-åra då den var rundt 320 kg.

Seinare har den minka og særleg mykje dei siste åra. For åra 1970-72 var potetavlinga 170 kg pr. person pr. år.

Kjøtproduksjonen viste stort sett auke frå 22 kg pr. innbyggjar i 1927-28 til 31 kg i 1964. I 1969 var produksjonen 26 kg.

Fleskeproduksjonen var vel 7 kg pr. innbyggjar i 1927-28. Seinare har den variert ein del, men har heile tida vore større. I 1969 var fleskeproduksjonen 12 kg pr. person.

Produksjonen av kumjølk var 408 kg pr. person i 1927-28 og har vist trendmessig auke. I 1969 blei det produsert 648 kg pr. person.

Eggproduksjonen pr. person har variert mellom 3,8 kg i 1930 og 5,0 kg i 1949-50.

Produksjonen av korn og potet rekna pr. innbyggjar har vore delvis over og delvis under landsgjennomsnittet. Produksjonen av flesk og egg har heile tida vore under landsgjennomsnittet. Kumjølkproduksjonen svinga før krigen rundt landsgjennomsnittet, men har etter krigen heile tida vore over landsgjennomsnittet og meir over landsgjennomsnittet etter kvart. Produksjonen av kjøt har heile tida vore over landsgjennomsnittet.

15. NORD-TRØNDELAG

a. Areal

Jordbruksarealet i Nord-Trøndelag passerte 700 000 dekar i 1935, men var like etter krigen nede i 680 000 dekar. I motsetnad til dei fleste andre fylke har jordbruksarealet auka i Nord-Trøndelag i heile etterkrigsperioden.

Tabell 167. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Nord-Trøndelag *The area of various crops. Average per year. Decares. Nord-Trøndelag*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agri-cultural area</i>	..	689 869	712 501	683 659	693 575	702 551	724 126	732 696	738 274
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	141 428	152 646	165 617	149 589	165 290	194 948	230 435	245 340	276 310
Kveite	<i>Wheat</i>	354	442	7 128	11 821	8 313	6 939	14 045	5 773	1 718
Rug	<i>Rye</i>	87	129	134	155	35	93	139	163	-
Bygg	<i>Barley</i>	69 187	80 274	98 718	84 489	116 937	167 335	197 859	222 488	228 514
Havre	<i>Oats</i>	71 627	71 223	59 129	52 497	39 825	20 492	18 326	16 882	45 827
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	173	578	509	627	181	90	66	33	251
Potet	<i>Potato</i>	32 354	34 615	36 470	45 188	46 193	52 285	51 786	40 675	29 768
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	15 519	18 266	21 346	20 665	18 996	16 350	14 572	12 949	7 149
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	5 355	9 139	10 066	12 885	14 104	16 841	20 069	36 711	46 563
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	423 968	421 824	363 799	349 397	321 915	306 391	296 118	289 810
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	360 237	384 447	387 277	345 188	332 706	310 324	298 903	291 713	286 173
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	39 521	34 547	18 611	16 691	11 591	7 489	4 405	3 633
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	51 234	57 177	91 534	99 595	100 212	100 872	100 903	88 674
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	28 024	32 873	57 950	64 137	66 948	67 264	71 695	67 275
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	23 210	24 305	33 584	35 458	33 264	33 608	29 208	21 393

Kornarealet auka, frå 135 000 dekar i 1925 til nærare 170 000 dekar i 1939. Dei første etterkrigsåra var kornarealet rundt 150 000 dekar, men har seinare auka heile tida. I 1973 var kornarealet over 290 000 dekar. Bortsett frå 1920-åra har bygg i heile tidsrommet vore det leiande kornslaget. I forhold til jordbruksarealet har korndyrkinga heile tida hatt noko større omfang i Nord-Trøndelag enn gjennomsnittet for landet.

Potetarealet var før krigen mellom 30 000 og 40 000 dekar. Like etter krigen var det meir enn 40 000 dekar og auka seinare. Frå midten av 1950-åra til midten av 1960-åra var potetarealet over 50 000 dekar årleg. Etter den tid har arealet minka, og særleg mykje dei siste åra. I forhold til jordbruksarealet har potetarealet heile tida vore større enn landsgjennomsnittet og særleg mykje større dei siste 15-20 åra.

Tabell 168. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Nord-Trøndelag *The area of various crops as per cent of the average of all counties. Nord-Trøndelag*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	121	122	121	122	124	130	135	144
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	140	154	159	173	175	170	179	187	185
Kveite	<i>Wheat</i>	6	6	40	65	66	89	296	290	80
Rug	<i>Rye</i>	2	4	5	18	9	23	21	34	-
Bygg	<i>Barley</i>	216	256	307	389	314	239	216	219	230
Havre	<i>Oats</i>	132	134	124	122	95	58	60	64	98
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	4	16	17	23	9	7	8	8	86
Potet	<i>Potato</i>	120	129	128	134	145	169	179	178	175
Førnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	194	179	209	253	268	244	226	266	256
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	46	48	50	52	55	57	60	88	116
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	111	110	108	108	109	113	116	130
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	151	140	136	131	127	126	126	126	139
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	37	35	26	27	23	22	19	22
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	152	148	125	116	112	117	117	109
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	210	208	195	190	193	206	225	229
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	114	107	77	68	60	63	53	41

Rotvekstarealet var i førkrigsperioden aukande, men har i etterkrigsperioden vore minkande. Dei siste førkrigsåra og første etterkrigsåra var arealet over 20 000 dekar. I 1973 var arealet 5 400 dekar. I forhold til landsgjennomsnittet har det alltid vore brukt ein forholdsvis stor del av jordbruksarealet til rotvekstar i fylket.

Arealet til slåtteng og kulturbete var på det høgste i 1930-åra med rundt 480 000 dekar. Like etter krigen var det rundt 450 000 dekar og har seinare minka. I 1973 var arealet til eng og kulturbete 360 000 dekar. I heile tidsrommet har ein noko mindre del enn gjennomsnittet for landet blitt brukt til slåtteng og beite.

b. Avling pr. dekar

Avlingsnivået for poteter har i heile tidsrommet lege over landsgjennomsnittet, medan avlingsnivået for korn stort sett har lege under landsgjennomsnittet. For engvekstar har avlingsnivået svinga rundt landsgjennomsnittet, medan førnepe og kålrot, som låg over landsgjennomsnittet fram til rundt 1950, seinare har lege klart under.

Tabell 169. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Nord-Trøndelag Yield per decare. Kilos.
Average per year. Nord-Trøndelag

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	177	174	197	209	218	228	241	243	270
Kveite Wheat	180	171	204	206	214	240	274	263	278
Rug Rye	187	187	213	195	..	..	234	..	-
Bygg Barley	178	175	195	207	219	228	240	242	273
Havre Oats	176	172	200	212	217	224	234	253	258
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	173	171	187	198	185	218	242	..	..
Halm Straw	277	254	282	280	300	284	259	225	214
Potet Potato	2 023	2 068	1 848	2 103	2 208	2 259	2 172	2 431	2 526
Førnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3 916	3 941	3 787	4 013	4 105	4 014	4 170	4 494	4 974
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Mea- dows ¹⁾ for mowing, total	..	349	422	459	527	587	604	598	703
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	376	366	443	473	541	599	611	602	704
Frå natureng og overflatedyrka jord From perma- nent grassland ...	..	184	190	193	238	275	312	326	518

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 170. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Nord-Trøndelag Yield per decare as
per cent of the country average. Nord-Trøndelag

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
total	95	94	93	97	96	101	95	89	86
Kveite Wheat	105	102	101	101	107	111	108	90	84
Rug Rye	108	106	110	101	..	..	92	..	-
Bygg Barley	95	93	95	92	92	98	93	89	89
Havre Oats	94	93	91	100	96	104	94	93	79
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	90	91	85	87	78	98	95	..	..
Halm Straw	97	90	91	94	93	109	90	92	84
Potet Potato	114	115	107	110	111	111	105	107	103
Førnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	101	102	100	114	94	94	90	89	90
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Mea- dows ¹⁾ for mowing, total	..	96	105	103	102	113	103	100	104
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows	89	88	97	96	96	108	99	98	102
Frå natureng og overflatedyrka jord From perma- nent grassland ...	..	79	82	70	76	81	82	81	109

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane som er vist i tabell 171 syner at avlingsutviklinga har vore ulik i dei to periodane. I begge periodane er dei fleste koeffisientane for førstegradslikninga positive (potet og fôrnepe og kålrot har negative koeffisientar i første periode og halm i siste periode). For 2.gradslikninga er likevel i første periode alle førstegradskoeffisientar (unntatt for potet) negative. Alle andregradskoeffisientar (unntatt for potet) er positive. Det var såleis ugunstig utvikling i førstninga av perioden, men utviklinga har gradvis betra seg utover i perioden. For potet var utviklinga gunstigast først i perioden, men er blitt gradvis meir ugunstig.

Tabell 171. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Nord-Trøndelag Yield per decare.
Kilos. Regression coefficients. Nord-Trøndelag

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939						Perioden 1946-1972 The period 1946-1972					
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		1.grads koeffi- cient		2.grads koeffi- cient	
	Kon- stant- ledd	Stig- nings- sient	Kon- stant- ledd	1.grads koeffi- cient	2.grads koeffi- cient	Kon- stant- ledd	Stig- nings- sient	Kon- stant- ledd	1.grads koeffi- cient	2.grads koeffi- cient	Kon- stant- ledd	1.grads koeffi- cient
Korn og erter i alt Grains and dry peas,												
total	168,0	1,8	200,6	-9,6	0,72	200,8	2,3	207,0	1,0	0,05		
Kveite Wheat	168,2	2,1	217,6	-15,3	1,09	199,5	3,2	185,0	6,2	-0,11		
Rug Rye	175,7	2,5	198,7	-5,6	0,51	..	..	..	..	..		
Bygg Barley	170,8	1,5	199,8	-8,7	0,64	199,6	2,4	206,5	1,0	0,05		
Havre Oats	164,7	2,2	200,9	-10,5	0,80	202,0	2,1	209,7	0,5	0,06		
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	168,2	1,1	192,9	-7,6	0,54	..	..	..	..	..		
Halm Straw	267,6	0,4	281,2	-4,4	0,30	312,4	-3,5	281,4	2,9	-0,23		
Potet Potato	2140,2	-20,0	1991,5	32,5	-3,28	2054,7	15,5	2046,2	17,3	-0,06		
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	3991,3	-13,7	4041,2	-31,4	1,10	3793,8	33,0	4005,8	-10,9	1,57		
Fôrbete Fodder beets	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
Fôrmergkål Fodder kale ..	..	..	..	..	..	4018,2	64,4	3861,2	96,9	-1,16		
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing,												
total	300,6	8,7	361,7	-12,8	1,35	458,5	8,3	429,5	14,3	-0,21		
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	336,9	7,3	415,0	-20,3	1,72	475,7	7,7	444,6	14,2	-0,23		
Frå natureng og over- flatedyrrka jord From permanent grassland	176,5	1,1	182,8	-1,1	0,14	156,4	10,2	209,3	-0,7	0,39		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For siste periode er det berre natureng og fôrnepe og kålrot som har negative førstegrads-koeffisientar for 2.gradslikninga. Kveite, halm, potet, fôrmergkål og engvekstar på fulldyrka jord har negative andregradskoeffisientar. I siste periode har det såleis vore gunstig utvikling i førstninga av perioden for dei fleste vekstar, men for ein del vekstar har avlingsauken avtatt utover i perioden. For fôrnepe og kålrot (og natureng) har utviklinga gått i gunstig retning utover i perioden.

c. Avling i alt

Kornavlingane har stort sett vore aukande i tidsrommet. I gjennomsnitt for åra 1925-29 var dei på 25 000 tonn, mot vel 73 000 tonn for åra 1970-72. I 1920-åra var avlingane av bygg og havre om lag like store. Seinare har byggavlingane vore størst. Nord-Trøndelag sin del av kornavlinga i landet har vore større etter krigen enn før krigen.

Tabell 172. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Nord-Trøndelag
Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Nord-Trøndelag

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Tonn Tons									
Avling i alt Total yield									
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
<i>total</i>	24 944	26 560	32 688	31 210	36 133	44 588	55 592	59 567	73 478
Kveite Wheat	63	118	1 543	2 451	1 779	1 720	3 866	1 597	492
Rug Rye	16	24	28	31	7	18	31	40	-
Bygg Barley	12 258	14 065	19 231	17 407	25 793	38 268	47 410	53 584	61 068
Havre Oats	12 579	12 253	11 791	11 192	8 521	4 561	4 269	4 338	11 846
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	28	99	95	130	33	20	17	9	72
Halm Straw	39 205	38 718	46 706	41 853	49 727	55 379	59 502	55 163	58 164
Potet Potato	65 325	71 642	67 486	95 659	101 892	118 364	113 015	99 508	77 052
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes									
<i>total</i>	60 812	72 066	80 893	82 621	77 796	65 108	60 290	58 169	38 823
Engvekstar¹⁾ til slått i alt Meadows¹⁾ for mowing,									
<i>total</i>	150 641	147 939	177 700	167 048	183 965	188 754	184 918	176 899	205 457
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	135 318	140 690	171 141	163 469	179 996	185 592	182 612	175 466	203 816
Potet Potato ...	15 323	7 248	6 560	3 579	3 968	3 162	2 306	1 433	1 641
Kg Kilos									
Avling pr. innbyggjar Yield per capita									
Korn og erter i alt Grains and dry peas,									
<i>total</i>	264,5	275,0	334,5	291,8	323,9	387,9	476,3	507,1	617,0
Potet Potato	671,4	741,8	690,6	894,3	913,4	1 029,8	968,4	847,2	647,0

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Nivået i potetavlingane var aukande fram til først i 1960-åra, men har seinare vore fallande. Nivået var rundt 65 000 tonn i siste halvdel av 1920-åra og 120 000 tonn rundt 1960. No er nivået rundt 70 000 tonn årleg. Fram til midten av 1950-åra blei ein aukande del av landets potetavling dyrka i Nord-Trøndelag. Seinare har den halde seg konstant. Den er nær 90 prosent høgre enn i gjennomsnittsfylket.

Avlingane av rotvekstar auka fram til dei første etterkrigsåra, men har seinare vore fallande. Avlingsnivået var like før og like etter krigen vel 80 000 tonn årleg. No er nivået nede på 30 000 tonn.

Nivået i engavlingane har svinga noko, men viser trendmessig auke frå 150 000 tonn i slutten av 1920-åra til over 200 000 tonn dei siste åra.

Diagram 40. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittstallet. Nord-Trøndelag
Livestock products as per cent of the average county.
Nord-Trøndelag

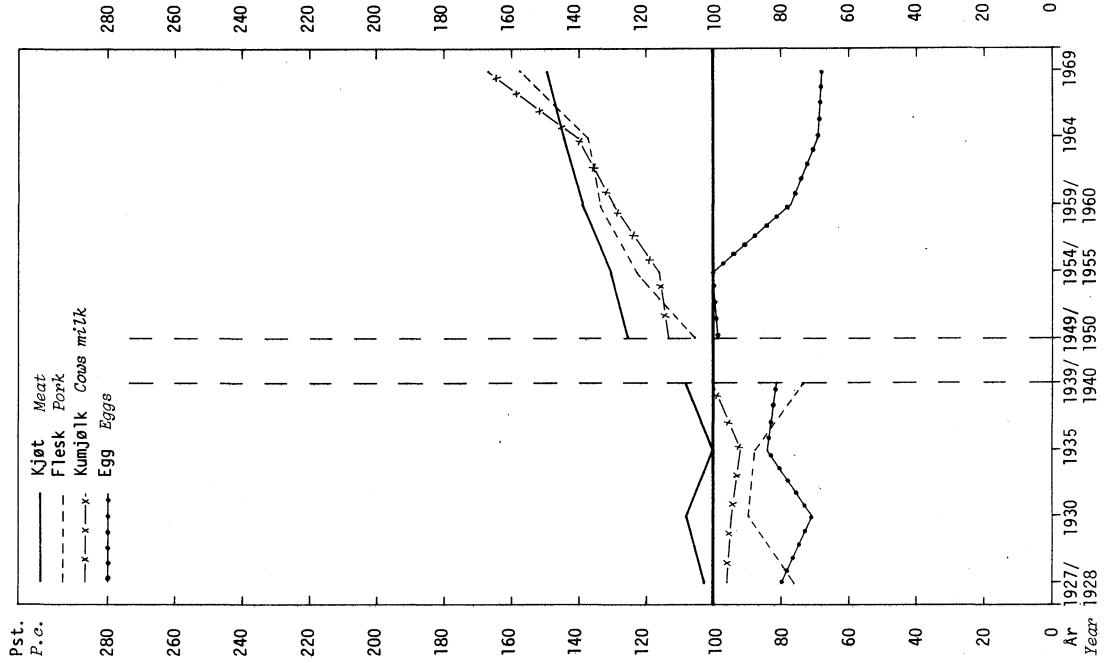
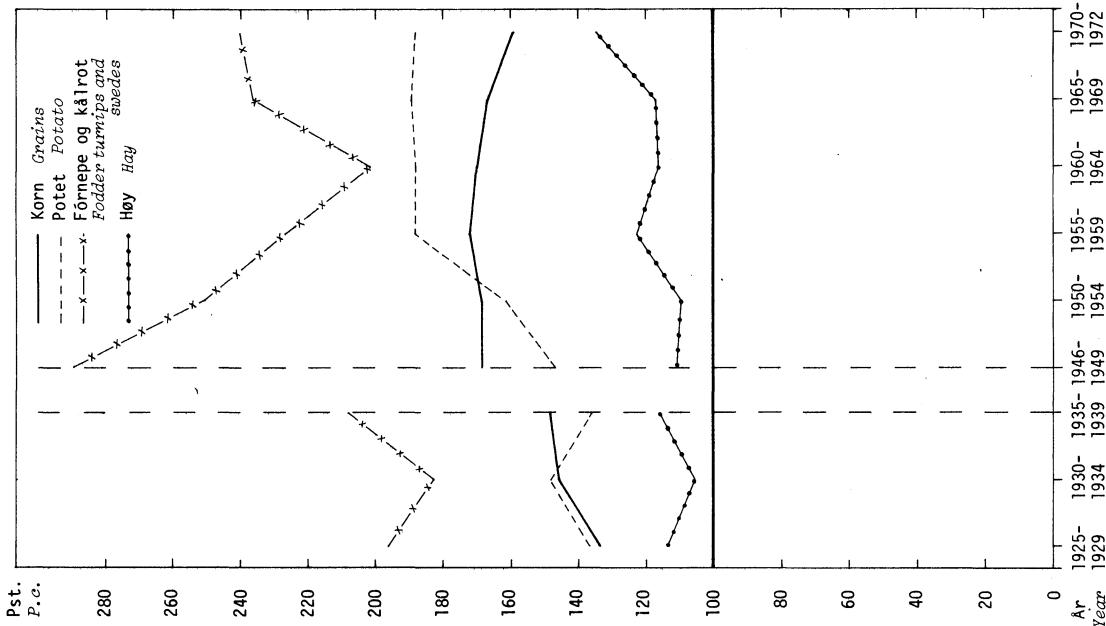

Diagram 39. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Nord-Trøndelag
Crops of various plant products as per cent of the average county.
Nord-Trøndelag

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter krigen. I 1946 var det nær 15 000 hestar i fylket, medan det i 1973 var 700. Hestetalet har minsket forholdsvis langt sterkt i Nord-Trøndelag enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 173. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Nord-Trøndelag *Livestock. Average number of animals per June 20. Nord-Trøndelag*

Dyrestag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	11 412	10 918	11 665	13 724	11 152	8 220	5 285	2 383	975
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	65 627	70 986	77 170	72 512	74 655	77 494	86 921	86 380	87 081
Kyr <i>Cows</i>	39 186	39 259	42 170	42 857	41 557	39 050	39 227	36 145	35 948
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	16 489	19 390	23 032	30 764	31 788	32 231
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	3 780	3 983	5 215	5 437	4 874	3 908
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	9 387	9 724	10 197	11 493	13 573	14 994
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	66 557	66 690	67 200	84 130	99 879	80 808	66 193	66 620	50 642
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	44 183	49 178	39 109	31 740	31 157	22 231
Geit i alt <i>Goats, total</i>	15 240	18 594	16 158	8 953	4 887	4 530	4 476	3 580	1 400
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	6 992	3 888	3 750	3 676	2 944	1 066
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	12 579	..	..	16 412	21 583	27 868	37 614	44 462	65 746
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	1 832	..	..	2 251	2 454	3 663	5 351	5 932	9 245
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	151 883	151 019	162 345	144 998	205 888	196 871	137 623	154 884	155 702

Talet på storfe viste øke i førkrigsperioden. Etter ein nedgang under krigen har det også vore øke i etterkrigsperioden. I 1973 var det 87 000 storfe i fylket mot 63 000 i 1925. I forhold til jordbruksarealet hadde fylket fram til slutten av 1950-åra mindre storfe enn landsgjennomsnittet. Dei seinare åra har storfetalet vore klart over landsgjennomsnittet. Like etter krigen var 59 prosent av storfeet mjølkekyr. Dei siste åra har mjølkekyrne utgjort 41 prosent av storfeet.

Sauetalet auka framover til førstninga av 1950-åra. I 1951 og 1952 blei det registrert over 100 000 dyr. I 1973 var det berre 47 000 sauvar i fylket. Sauetalet har alltid vore forholdsvis lite i fylket.

Før krigen var det mellom 15 000 og 20 000 geiter i fylket. Like etter krigen var det 10 000-11 000 dyr, men seinare minsket geitetalet sterkt. I 1973 var det mindre enn 1 000 geiter i fylket. Også geiter har det heile tida vore forholdsvis lite av i fylket og særleg lite dei seinare åra.

Tabell 174. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Nord-Trøndelag
Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Nord-Trøndelag

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	113	110	110	114	115	111	102	79	59
Storfe i alt Cattle, total	98	98	101	107	113	124	137	153	166
Kyr Cows	90	90	93	99	104	112	121	135	155
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	119	126	140	152	165	174
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	158	153	177	173	163	144
Kvige Heifers	..	..	..	115	121	129	157	183	184
Sau i alt Sheep, total	76	71	69	90	93	79	64	60	54
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	90	93	80	64	61	53
Geit i alt Goats, total	93	98	94	103	73	75	78	63	32
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	115	79	81	86	66	31
Svin i alt Pigs, total	79	..	..	100	97	108	129	134	168
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	86	..	..	90	91	106	138	145	193
Vaksne høns Full- grown poultry	90	80	84	105	107	100	90	75	73

Svinetalet har trendmessig auka frå 13 000 (pr. 20. juni) i slutten av 1920-åra til 66 000 i førstninga av 1970-åra. Fylket hadde tidlegare lite svin i forhold til jordbruksarealet, men dette har gradvis endra seg. Dei siste åra har fylket hatt fleire svin i forhold til jordbruksarealet enn landsgjennomsnittet.

Talet på vaksne høns var størst i 1950-åra med til dels over 200 000 dyr. Elles har hønsetalet stort sett halde seg mellom 140 000 og 160 000 dyr. I forhold til jordbruksarealet har hønsetalet alltid lege under landsgjennomsnittet.

e. Slaktevekt og avdrættsnivå

Slaktevekta på kyrne auka frå 144 kg i 1927-28 til 220 kg i 1969. Kuvekta har heile tida vore over landsgjennomsnittet og mest (19 prosent) ved teljingane i 1949-50 og 1954-55.

Tabell 175. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Nord-Trøndelag
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average.
Nord-Trøndelag

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Ku	Cow	144	185	194	198	211	220
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	22	26	27	26	30	29
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	15	16	17	17	17	17
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	86	98	86	73	74	72
		Kg Kilos					
		Prosent av landsgjennomsnittet					
		<i>Per cent of the country average</i>					
Ku	Cow	107	119	119	113	112	108
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	92	104	108	100	115	104
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	100	100	113	113	113	106

Slaktevekta på vaksen sau var 22 kg i 1927-28 og 29 kg i 1969. Slaktevekta på lam har auka frå 15 kg til 17 kg.

Mjølkeytinga pr. ku auka frå 1 689 kg i 1925 til 4 570 kg i 1969. Det meste av auken har skjedd etter krigen. På 20 år frå 1949 til 1969 auka mjølkeytinga med 2 218 kg eller 94 prosent. Mjølkeytinga pr. ku har heile tida lege noko over landsgjennomsnittet.

Tabell 176. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Nord-Trøndelag *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Nord-Trøndelag*

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 689 ¹⁾	1 682	1 839	1 907	2 352	2 526	2 909	3 578	4 570
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	5,3	..	..	..	7,1	7,8	7,9	8,5	9,3
		Kg Kilos								
		Prosent av landsgjennomsnittet						<i>Per cent of the country average</i>		
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	110	104	108	108	112	109	109	114	113
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	84	..	..	..	97	96	88	92	94

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 5,3 kg i 1927-28 til 9,3 kg i 1969. Eggtinga har i heile tidsrommet vore under landsgjennomsnittet.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen (hest, storfe, sau, geit) auka frå 3 200 tonn i 1927-28 til 6 200 tonn i 1969. I 1927-28 utgjorde storfekjøt 75 prosent av kjøt i alt. I 1969 var 90 prosent av kjøtet storfekjøt.

Produksjonen av flesk auka frå 1 300 tonn i 1927-28 til 5 800 tonn i 1969. Auken har i det vesentlege skjedd i etterkrigsperioden.

Produksjonen av kumjølk auka frå 63 000 tonn i 1927-28 til 160 000 tonn i 1969. Det meste av denne store auken har skjedd etter 1955 og den har skjedd trass i nedgang i kutalet.

Geitemjølkproduksjonen auka frå 1 300 tonn i 1927-28 til 2 500 tonn i 1939-40. Etter krigen har geitemjølkproduksjonen halde seg i nærleiken av 1 000 tonn årleg.

Eggproduksjonen varierte før krigen mellom 600 tonn og 1 000 tonn årleg. Etter krigen har den variert mellom 1 200 tonn og 1 600 tonn årleg.

Produksjonen av kjøt og kumjølk låg før krigen nokså nær gjennomsnittsfylket, medan produksjonen av flesk og egg låg noko lågare. Etter krigen har produksjonen av kjøt, flesk og kumjølk auka kraftig i forhold til gjennomsnittsfylket, medan produksjonen av egg har minka i forhold til gjennomsnittsfylket.

Tabell 177. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Nord-Trøndelag *Production of various livestock products, total and per capita. Nord-Trøndelag*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Tonn <i>Tons</i>									
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt <i>Meat,</i> total	3 152	3 279	3 274	3 870	3 784	4 546	5 399	5 849	6 150
Kjøt av hest <i>Meat,</i> horse	140	..	..	142	80	38	26	18	4
Kjøt av storfe <i>Meat, cattle</i>	2 352	..	..	2 990	2 841	3 590	4 632	5 093	5 525
Kjøt av sau <i>Meat,</i> <i>sheep</i>	583	..	..	665	844	899	721	708	612
Kjøt av geit <i>Meat,</i> <i>goat</i>	77	..	..	73	19	19	20	30	9
Flesk <i>Pork</i>	1 309	1 600	2 172	1 558	2 495	3 403	3 883	4 478	5 836
Kumjølk <i>Cows milk</i>	63 490	64 777	66 463	85 173	101 908	99 375	112 578	130 535	160 373
Geitemjølk <i>Goats milk</i>	1 307	1 663	1 635	2 548	1 086	938	1 177	1 140	868
Egg <i>Eggs</i>	751	646	1 000	945	1 446	1 568	1 385	1 258	1 405
Kg <i>Kilos</i>									
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt <i>Meat</i>	33,4	34,2	33,7	39,4	34,4	40,1	46,3	50,1	52,1
Flesk <i>Pork</i>	13,9	16,7	22,4	15,9	22,7	30,0	33,3	38,3	49,4
Kumjølk <i>Cows milk</i>	673,1	674,6	684,1	866,5	927,6	877,5	965,2	1 117,8	1 357,4
Egg <i>Eggs</i>	8,0	6,7	10,3	9,6	13,2	13,8	11,9	10,8	11,9

g. Produksjon pr. innbyggjar

Nord-Trøndelag er det fylket i landet som har minst folketal i forhold til jordbruksarealet. I 1969 var det berre 40 prosent av landsgjennomsnittet. Produksjonen pr. innbyggjar er derfor stor i Nord-Trøndelag.

Kornproduksjonen pr. person auka frå 265 kg i gjennomsnitt for perioden 1925-29 til 617 kg i gjennomsnitt for perioden 1970-72.

Potetproduksjonen var før krigen rundt 700 kg pr. person. Etter krigen auka den frå nær 900 kg til over 1 000 kg i slutten av 1950-åra. Seinare har den minka og var i gjennomsnitt for åra 1970-72 rundt 650 kg.

Kjøtproduksjonen har stort sett vist auke i tidsrommet og var 33 kg pr. person i 1927-28 og 52 kg i 1969.

Fleskeproduksjonen har stort sett auka og var 14 kg pr. person i 1927-28 og 49 kg i 1969.

Produksjonen av kumjølk pr. innbyggjar auka frå 673 kg i 1927-28 til 1 357 kg i 1969.

For egg er det svingningar frå registrering til registrering. I 1930 var produksjonen så låg som 6,7 kg pr. person, medan den i 1954-55 var så høg som 13,8 kg.

Jamvel ligg eggproduksjonen heile tida over landsgjennomsnittet, rekna pr. person. For kjøt, flesk og mjølk ligg produksjonen langt over landsgjennomsnittet.

16. Nordland

a. Areal

Jordbruksarealet var på det største i 1939 med 747 000 dekar. Etter periodar med vekselsvis auke og nedgang har det dei siste 10 åra vore sterk nedgang. I 1973 var det 500 000 dekar jordbruksareal i fylket. Størstedelen av arealet som er tatt ut av jordbruksdrift, er blitt liggjande unytta, men litt har også gått til tomter, vegar o.l. Medan jordbruksarealet i Nordland lenge låg ca. 25 prosent over gjennomsnittet for alle fylka, var det i 1973 om lag likt med gjennomsnittsfylket.

Tabell 178. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Nordland *The area of various crops. Average per year. Decares. Nordland*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	671 436	712 225	699 702	716 153	708 172	693 676	643 716	533 781
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	33 023	27 844	31 754	13 396	7 563	6 674	8 371	4 979	2 370
Kveite	<i>Wheat</i>	31	123	329	213	40	37	31	-	-
Rug	<i>Rye</i>	859	874	869	145	29	4	-	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	25 799	20 086	23 148	9 576	5 443	5 524	7 439	4 433	1 976
Havre	<i>Oats</i>	6 265	6 595	7 254	3 382	2 015	1 069	899	546	379
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	69	165	154	80	36	40	2	-	15
Potet	<i>Potato</i>	27 180	30 158	32 122	31 180	30 936	29 977	28 647	23 010	15 078
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	1 310	1 845	2 767	2 169	1 434	1 049	1 347	1 259	1 644
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	8 272	20 037	20 861	23 709	19 179	19 604	22 116	23 112	21 367
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	575 312	608 330	595 206	606 618	582 109	548 701	498 135	402 114
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	214 845	301 837	362 371	396 254	427 412	445 681	450 194	441 579	373 240
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	273 475	245 959	198 953	179 206	136 428	98 507	56 557	28 874
Kulturbeite	<i>Pastures</i>	..	16 240	16 391	34 042	50 423	68 760	84 494	93 221	91 209
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	1 017	1 369	4 466	10 134	16 026	22 248	27 296	36 896
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	15 224	15 022	29 576	40 289	52 734	62 246	65 924	54 313

Korndyrkinga har aldri hatt stort omfang i Nordland. Før krigen blei rundt 30 000 dekar eller 4 prosent av jordbruksarealet nytta til korn. Etter krigen har kornarealet blitt redusert, og i 1973 utgjorde det berre 0,5 prosent.

Potetarealet var på det største like før krigen, men var om lag av same storleik også dei første åra etter krigen. Seinare har potetarealet gått tilbake og då særleg i åra etter 1965. I Nordland er ein litt mindre del av jordbruksarealet blitt nytta til potet enn gjennomsnittleg for alle fylka, og det var størst skilnad dei første åra etter krigen.

Tabell 179. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Nordland *The area of various crops as per cent of the average of all counties. Nordland*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	118	122	124	126	125	125	119	104
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	33	28	31	16	8	6	7	4	2
Kveite	<i>Wheat</i>	1	2	2	1	0	1	1	-	-
Rug	<i>Rye</i>	18	24	29	17	7	1	-	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	81	64	72	44	15	8	8	4	2
Havre	<i>Oats</i>	12	12	15	8	5	3	3	2	1
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	2	5	5	3	2	3	-	-	5
Potet	<i>Potato</i>	101	113	112	93	97	97	99	101	89
Fôrnepe og kålrot	<i>Foåder turnips and swedes</i>	16	18	27	27	20	16	21	26	59
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	72	106	104	97	75	67	66	56	53
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	150	159	177	187	197	202	196	181
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	90	110	127	150	163	181	190	191	181
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	254	249	274	288	275	286	239	176
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	48	42	47	59	77	98	108	112
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	8	9	15	30	46	68	86	126
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	75	66	68	78	96	117	121	104

Rotvekstarealet har vore lite i heile perioden og var lågast omkring 1960. Da utgjorde det ca. 15 prosent av rotvekstarealet i gjennomsnittsfylket. Dei siste åra har det vore auke i rotvekstdyrkinga i Nordland, samtidig som det har vore nedgang for landet sett under eitt.

Nordland har gjennom heile perioden hatt større areal av slåtteng enn noko anna fylke. Areallet til kulturbete var derimot forholdsvis lite heilt fram til 1950-åra. Seinare har kulturbetearealet auka, og etter midten av 1960-åra har Nordland bruk om lag like mykje av jordbruksarealet til kulturbete som gjennomsnittet. I 1973 blei 93 prosent av jordbruksarealet nytta til slåtteng og kulturbete. Med den sterke nedgangen i jordbruksarealet dei siste 10 åra er det også blitt nedgang i engarealet.

b. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar er lågare i Nordland enn landsgjennomsnittet og då særleg for korn og rotvekstar. For heile perioden, sett under eitt, har det stort sett vore mindre avlingsauke i Nordland enn gjennomsnittleg for heile landet.

Tabell 180. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Nordland Yield per decare. Kilos.
Average per year. Nordland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	163	162	182	180	190	173	200	193	222
Kveite Wheat	..	141	160	165	150	..	..	..	-
Rug Rye	150	142	165	179	141	..	-	..	-
Bygg Barley	168	167	186	183	193	172	200	191	225
Havre Oats	149	149	174	171	184	178	196	203	209
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	140	140	176	178	196	..	..	-	..
Halm Straw	286	270	314	298	288	270	261	235	227
Potet Potato	1 566	1 564	1 550	1 749	1 786	1 589	1 810	1 681	1 978
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	2 780	3 012	3 072	3 125	3 319	3 108	3 714	3 666	4 347
Engvekstar ¹⁾ til slått ¹⁾ i alt Meadows for mowing, total	..	323	364	414	420	477	530	567	571
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	386	391	438	478	482	522	564	588	583
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	248	254	287	274	330	372	404	417

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 181. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Nordland Yield per decare as per cent of the country average. Nordland

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
total	88	88	86	84	84	77	78	71	71
Kveite Wheat	..	84	79	81	75	..	..	..	-
Rug Rye	87	80	85	92	67	..	-	..	-
Bygg Barley	90	88	90	81	81	74	78	70	73
Havre Oats	80	80	80	80	81	83	79	75	64
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and dry peas .....</i>	73	75	80	78	83	..	..	-	..
Halm Straw	100	95	101	100	89	104	90	96	89
Potet Potato	88	87	89	91	90	78	88	74	84
Fôrnepe og kålrot <i>Fodder turnips and swedes .....</i>	71	78	81	89	76	73	80	72	78
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows for mowing, total	..	89	91	92	82	92	90	95	84
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	92	94	95	97	86	94	91	96	84
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland	..	106	110	104	88	97	97	101	87

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Regresjonskoeffisientane viser at bortsett fra korn og halm har det vore sterkare auke i avlingsnivået i perioden etter krigen enn i perioden før krigen. For potet var det til og med nedgang i avlingsnivået i perioden 1925-39. I siste perioden er andregradskoeffisienten negativ for eng frå fulldyrka jord. Talverdien er liten, men indikerer ein tendens til avtakande avlingsauke. For naturenga og dei fleste andre vekstane, bortsett frå halm, har det derimot vore tiltakande avlingsauke. Eng i alt viser større gjennomsnittleg avlingsauke pr. år enn både eng frå fulldyrka jord og eng frå natureng. Dette kjem av at det har vore stor nedgang i arealet av natureng, slik at ein større del av høyavlinga kjem frå fulldyrka jord.

Tabell 182. Avling i kg pr. dekar. Regresjonskoeffisientar. Nordland Yield per decare. Kilos.
Regression coefficients. Nordland

Vekst Crop	Perioden 1925-1939 The period 1925-1939					Perioden 1946-1972 The period 1946-1972				
	1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression			1.grads regresjon Linear regression		2.grads regresjon Quadratic regression		
	Kon- stant- ledd Con- stant term	Stig- nings- koeffi- cient	Kon- stant- ledd Coef- fici- ent	1.grads koeffi- cient	2.grads koeffi- cient	Kon- stant- ledd Con- stant term	Stig- nings- koeffi- cient	Kon- stant- ledd Coef- fici- ent	1.grads koeffi- cient	2.grads koeffi- cient
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	157,4	1,5	188,5	-9,5	0,69	172,5	1,3	187,5	-1,8	0,11
Kveite Wheat	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Rug Rye	147,2	0,7	182,2	-11,7	0,77	..	..	..	..	..
Bygg Barley	162,9	1,3	193,0	-9,3	0,66	175,3	1,2	192,6	-2,4	0,13
Havre Oats	143,7	1,7	181,5	-11,7	0,83	166,7	1,6	174,1	0,1	0,06
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	128,2	3,0	171,8	-12,4	0,96	..	..	..	..	..
Halm Straw	271,0	2,4	295,1	-6,1	0,53	306,7	-3,0	296,4	-0,9	-0,08
Potet Potato	1602,1	-5,3	1707,1	-42,3	2,31	1688,8	4,4	1807,5	-20,2	0,88
Førnepe og kålrot Fodder turnips and swedes	2763,5	23,9	2984,5	-54,1	4,87	2917,6	41,8	3185,0	-13,5	1,98
Forbete Fodder beets ...	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Förmergkål Fodder kale .	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing, total	282,0	5,7	292,9	1,8	0,24	379,3	8,2	376,7	8,7	-0,02
Frå eng på fulldyrka jord From cultivated meadows	374,9	3,8	411,7	-9,2	0,81	452,9	5,9	447,2	7,0	-0,04
Frå natureng og over- flatedyrka jord From permanent grassland ...	237,8	1,0	234,5	2,2	-0,07	247,6	6,9	260,3	4,3	0,09

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

c. Avling i alt

Før krigen var kornavlingane år om anna over 6 000 tonn. Etter krigen har kornavlingane minka og var i gjennomsnitt for perioden 1970-72 berre ca. 500 tonn pr. år.

Tabell 183. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Nordland Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Nordland

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72	
		Tonn Tons									
Avling i alt Total yield											
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total		5 460	4 509	5 787	2 439	1 435	1 147	1 636	967	519	
Kveite Wheat ...		3	17	54	36	7	5	6	-	-	
Rug Rye		128	124	146	26	4	-	-	-	-	
Bygg Barley		4 382	3 362	4 300	1 775	1 058	947	1 449	859	417	
Havre Oats		937	982	1 260	588	359	187	180	108	100	
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas		9	23	27	15	7	7	-	-	2	
Halm Straw		9 421	7 536	9 995	3 907	2 176	1 793	2 158	1 186	530	
Potet Potato		42 433	47 232	49 753	54 640	55 194	47 634	52 192	38 551	31 395	
Fôrnepe og kålrot Fodder turnips and swedes		3 580	5 556	8 579	6 822	4 665	3 244	4 856	4 624	5 979	
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Mea- dows ¹⁾ for mowing, total		159 544	185 745	221 251	246 596	254 898	277 284	290 319	282 046	234 004	
Frå eng på full- dyrka jord From cultivated mea- dows		82 931	117 818	158 905	189 633	205 920	232 524	253 759	259 346	221 900	
Frå natureng og overflatedyrka jord From perma- nent grassland ..		76 613	67 928	62 346	56 963	48 978	44 760	36 559	22 701	12 104	
Kg Kilos											
Avling pr. innbyggjar Yield per capita											
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total		29,7	23,8	29,6	11,3	6,4	4,9	6,8	4,0	2,1	
Potet Potato		231,1	248,9	254,5	253,1	244,7	204,2	217,1	158,4	129,7	

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane varierte omkring 50 000 tonn gjennom heile perioden fram til midten av 1960-åra. Det var likevel store årlege variasjonar, frå ca. 35 000 tonn i dei dårlegaste åra til 73 000 tonn i 1953, då den største potetavlinga blei hausta. Etter 1965 har potetavlingane i gjennomsnitt lege på vel 30 000 tonn.

Rotvekstavlingane var på det største like før og like etter krigen, men det har dessutan vore aukande avlingar dei siste åra. I gode år er avlingane av rotvekstar mellom 5 000 og 10 000 tonn.

Utrekna som 5-års gjennomsnitt viste høyavlingane jamn stigning til først i 1960-åra, og var då på ca. 290 000 tonn i gjennomsnitt pr. år. Seinare har høyavlingane gått nedover og var i gjennomsnitt for åra 1970-72 vel 230 000 tonn pr. år.

Diagram 41. Avling av ymse planteprodukter i prosent av gjennomsnittsfylket. Nordland Crops of various plant products as per cent of the average county. Nordland

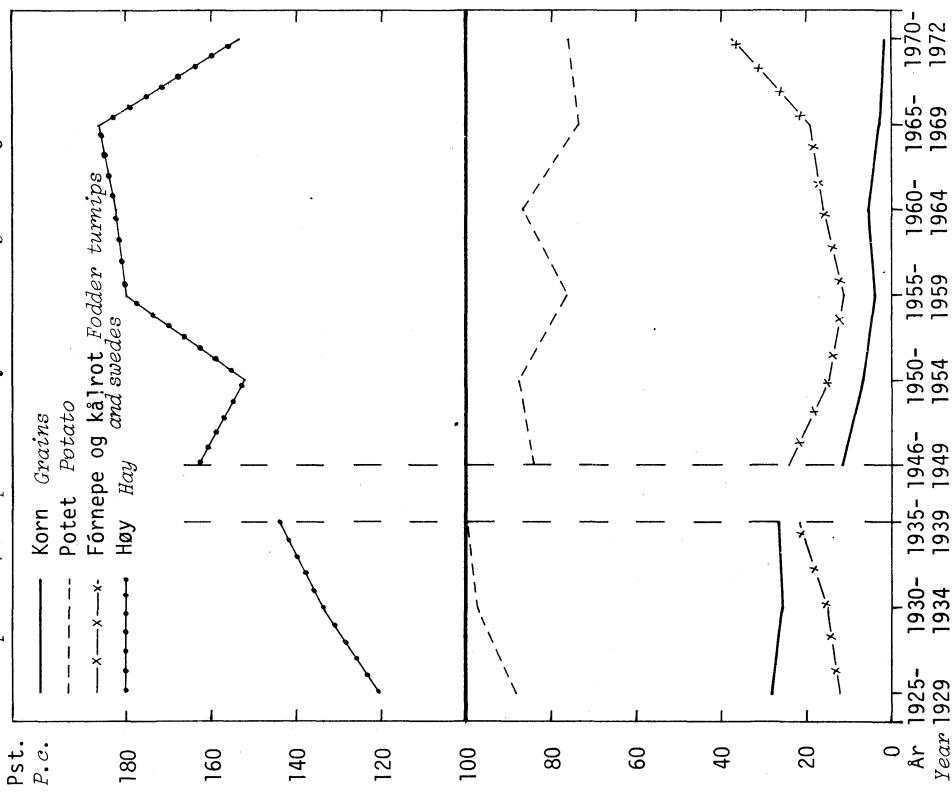
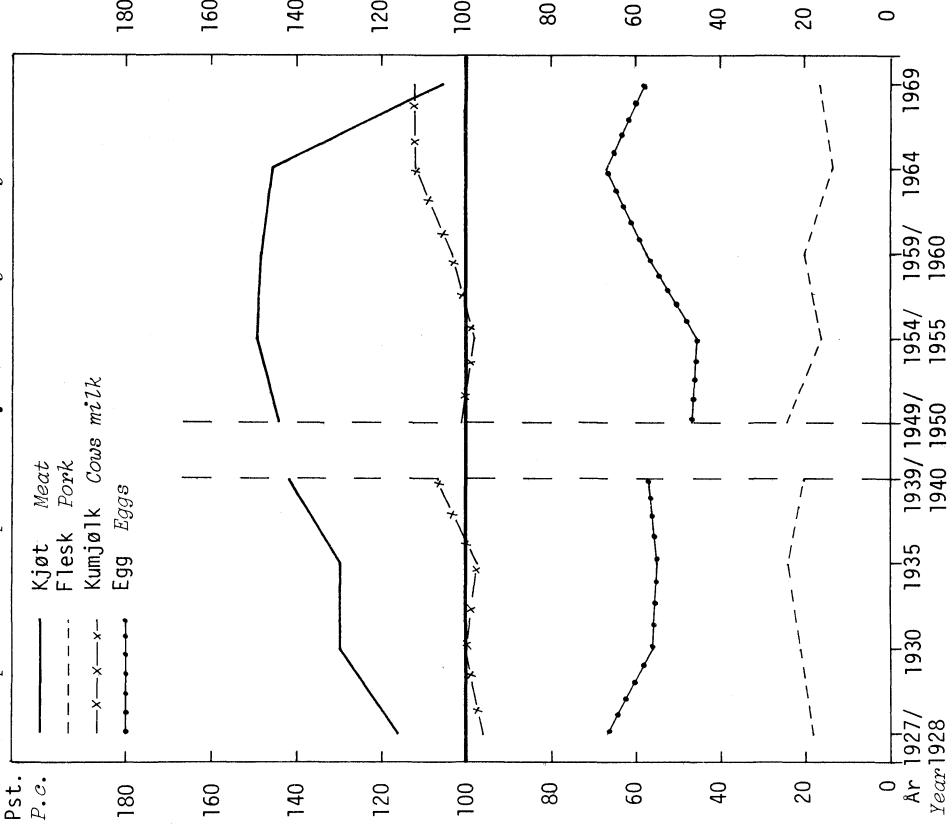

Diagram 42. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Nordland Production of various livestock products as per cent of the average county. Nordland

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter siste verdskrig. I 1946 var det 12 700 hestar i fylket. Seinare har hestetalet gått nedover, og i 1973 var det berre vel 900 hestar att i Nordland. Dei siste 10-15 åra har hestetalet minka langt sterkare i Nordland enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 184. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Nordland *Livestock. Average number of animals per June 20. Nordland*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	8 915	9 109	9 490	12 265	10 694	8 352	5 345	2 553	1 092
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	83 015	93 946	103 522	96 608	92 273	86 506	89 844	74 414	61 171
Kyr <i>Cows</i>	55 553	53 890	58 140	56 295	51 406	45 580	44 814	34 525	26 975
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	28 399	29 307	28 443	34 248	28 973	23 491
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	3 247	3 442	3 564	3 183	2 512	1 940
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	8 668	8 119	8 919	7 600	8 404	8 766
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	133 281	166 172	182 826	173 595	195 721	191 076	191 138	200 637	154 233
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	85 608	91 292	87 902	86 690	89 569	67 435
Geit i alt <i>Goats, total</i>	21 668	24 540	22 185	10 670	7 346	7 384	8 177	11 756	10 365
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	7 176	4 732	5 363	6 218	9 429	8 294
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	3 022	..	..	3 506	3 565	4 220	4 044	3 567	6 088
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	317	..	..	588	518	681	463	464	946
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	118 853	104 288	112 352	91 247	113 704	114 833	111 344	155 455	126 102

Storfetalet var på det høgste i åra før krigen, og i 1939 var det vel 114 000 storfe i Nordland. Bortsett frå korte periodar med uendra storfetal har det vore nedgang i heile etterkrigstida, og i 1973 var storfetalet under 60 000. Kutalet har gått sterkare nedover enn talet på anna storfe. I 1973 utgjorde kyrne berre 43 prosent av storfe i alt mot knapt 60 prosent like etter krigen.

Nordland er eit relativt stort sauefylke, og i 1973 var det berre Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane som hadde meir sau. Sauetalet i Nordland auka relativt sterkt i åra før krigen, og bortsett frå dei første etterkrigsåra var det relativt høgt til langt ut i 1960-åra. I 1966 var sauetalet så høgt som 224 000. Seinare har det vore ein god del nedgang i talet på sau.

Det var mest geit omkring 1930, men geitetalet var over 20 000 heile perioden før krigen. Dei første åra etter krigen var det nedgang, og i 1950-åra var talet på geit vel 7 000. I slutten av 1960-åra var det ein ny topp i geitetalet med over 13 000 geiter i 1966 og 1967. Med sterk nedgang i geiteatalet i dei fleste andre fylka, har Nordland dei siste åra vore det tredje største geitefylket etter Troms og Sogn og Fjordane.

Tabell 185. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Nordland Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Nordland

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	88	92	89	102	110	113	103	85	67
Storfe i alt Cattle, total	124	129	136	142	140	139	142	132	117
Kyr Cows	128	123	128	129	128	130	138	129	117
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	205	190	173	169	150	127
Okse over 1 år Oxen 1 year and more	..	..	..	135	132	121	101	84	71
Kvige Heifers	..	..	..	106	101	113	104	113	107
Sau i alt Sheep, total	152	176	188	185	182	187	183	181	165
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	175	173	179	176	175	161
Geit i alt Goats, total	132	130	129	123	109	122	143	206	237
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	118	97	116	145	210	244
Svin i alt Pigs, total	19	..	..	21	16	16	14	11	16
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	15	..	..	24	19	20	12	11	20
Vaksne høns Full- grown poultry	70	55	58	66	59	58	72	76	59

Svinetalet har vore lite i Nordland gjennom heile perioden og har stort sett lege på 10-20 prosent av svinetalet i gjennomsnittsfylket.

Talet på høns var på det største i slutten av 1960-åra. Som elles i landet var det lite høns dei første åra etter krigen. Bortsett frå dette har hønsetalet vore relativt stabilt i Nordland, og har stort sett lege mellom 110 000 og 120 000. Dette tilsvarar ca. 60-70 prosent av hønsetalet i gjennomsnittsfylket.

e. Slaktevekt og avdråtsnivå

Slaktevekta for kyrne auka frå 118 kg i 1927-28 til 194 kg i 1969. Slaktevekta har såleis auka med 64 prosent i dette tidsrommet. Kyrne i Nordland har vore 5-15 prosent lettare enn lands-gjennomsnittet.

Tabell 186. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Nordland
Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Nordland

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos						
Ku	Cow	118	134	152	148	171	194	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	23	28	28	28	29	29	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	15	16	17	16	16	17	
Slaktesvin	<i>Pigs for slaughtering</i>	86	97	84	74	76	75	
		Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>						
Ku	Cow	88	86	93	85	90	95	
Sau over 1 år	<i>Sheep 1 year and more</i>	96	112	112	108	112	104	
Sau under 1 år	<i>Sheep under 1 year</i>	00	100	113	107	107	106	

I Nordland har slaktevekta for sau og lam stort sett lege noko over landsgjennomsnittet. Utviklinga i slaktevekta for sau og lam er ikkje så eintydig som for ku, men det er tendens til ein viss auke.

Mjølkemengda pr. ku har auka gjennom heile perioden, men dei tre siste produksjonsteljingane har vist den sterkeste auken. I 1969 var mjølkemengda pr. ku 3 695 kg. Dette er mest 3 gonger så mykje som i 1927-28 og godt over dobbelt så mykje som i 1949-50. Før krigen var mjølkemengda pr. ku i Nordland 82-83 prosent av landsgjennomsnittet. Dei tre første teljingane etter krigen viste 76-78 prosent av landsgjennomsnittet. Teljingane for 1964 og 1969 viste sterke auke i Nordland enn for landet elles, og i 1969 blei mjølkemengda pr. ku i Nordland utrekna til 92 prosent av landsgjennomsnittet.

Tabell 187. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Nordland
Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average.
Nordland

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969	
		Kg Kilos									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	1 258 ¹⁾	1 326	1 393	1 462	1 615	1 795	2 042	2 664	3 695	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	5,6	..	..	..	5,7	7,1	7,9	8,6	9,4	
		Prosent av landsgjennomsnittet <i>Per cent of the country average</i>									
Mjølk pr. ku	<i>Milk per cow</i>	82	82	82	83	77	78	76	85	92	
Egg pr. høne	<i>Eggs per hen</i>	89	..	..	..	78	88	88	93	95	

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 5,6 kg i 1927-28 til 9,4 kg i 1969. Desse tala ligg noko under gjennomsnittet for heile landet, men også når det gjeld eggproduksjonen har Nordland vist større auke enn landsgjennomsnittet ved dei siste produksjonsteljingane.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen har stort sett auka i tida frå 1927-28 og fram til 1964. Teljinga i 1969 viste derimot ein viss nedgang. I 1964 var kjøtproduksjonen på 5 900 tonn mot 3 600 tonn i 1927-28. Fleskeproduksjonen har stort sett berre vore omkring 10 prosent av kjøtproduksjonen. Teljinga for 1969 viste det største kvantumet med vel 600 tonn.

Produksjonen av kumjølk har stort sett auka gjennom heile perioden og var i 1969 komen opp i 107 100 tonn. Dette var vel 40 000 tonn meir enn i 1927-28. Etter krigen var auken liten fram til 1959-60, og teljinga i 1954-55 viste til og med nedgang.

Produksjonen av geitemjølk var på det lågaste i 1954-55 med 1 300 tonn, mot 3 900 tonn i 1930-åra då produksjonen var på det høgste. Produksjonen har ved dei siste teljingane igjen vist sterk auke.

Eggproduksjonen var på det lågaste i 1930 med 500 tonn. Seinare var det auke fram til 1964 då produksjonen var 1 200 tonn.

Produksjonen av kjøt har i heile tidsrommet vore større enn i gjennomsnittsfylket, men har minka mykje dei siste åra. Mjølkeproduksjonen har halde seg på same nivå som gjennomsnittsfylket, medan produksjonen av flesk og egg heile tida har vore liten i Nordland i forhold til gjennomsnittsfylket.

Tabell 188. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Nordland *Production of various livestock products, total and per capita. Nordland*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	Tonn Tons								
Produksjon i alt Total <i>prroduction</i>									
Kjøt i alt Meat, total	3 595	3 926	4 241	5 076	4 338	5 218	5 733	5 921	4 299
Kjøt av hest Meat, horse	59	..	..	61	47	27	16	10	4
Kjøt av storfe Meat, cattle	2 174	..	..	3 088	2 597	3 226	3 919	3 634	2 838
Kjøt av sau Meat, sheep	1 262	..	..	1 837	1 652	1 928	1 774	2 218	1 428
Kjøt av geit Meat, goat	100	..	..	90	42	37	24	59	29
Flesk Pork	318	383	595	430	570	435	573	453	621
Kumjølk Cows milk	63 227	68 156	70 156	90 709	90 522	83 681	90 548	103 570	107 099
Geitemjølk Goats milk.	3 266	3 900	3 854	3 239	1 638	1 324	1 711	2 365	3 046
Egg Eggs	623	506	657	677	680	703	1 047	1 206	1 182
	Kg Kilos								
Produksjon pr. innbyggjar <i>Production per capita</i>									
Kjøt Meat	19,6	21,0	22,0	25,6	19,6	22,7	24,2	24,3	17,7
Flesk Pork	1,7	2,0	3,1	2,2	2,6	1,9	2,4	1,9	2,6
Kumjølk Cows milk	344,3	364,6	364,2	457,3	408,3	364,7	381,7	425,3	440,4
Egg Eggs	3,4	2,7	3,4	3,4	3,1	3,1	4,4	5,0	4,9

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folketalet i Nordland er lite i høve til landarealet. Derimot er folketalet i høve til jordbruksarealet om lag like stort som gjennomsnittet for heile landet og større enn t.d. i Østfold.

Produksjonen av korn og poteter pr. innbyggjar har gjennom heile perioden vore mindre i Nordland enn landsgjennomsnittet. Kornproduksjonen var for perioden 1925-29 på 29,7 kg pr. innbyggjar og minka til 2,1 kg i 1970-72. Potetproduksjonen var på det høgste i 1935-39 med 255 kg pr. innbyggjar og på det lågaste i 1970-72 med 130 kg. Potetproduksjonen pr. innbyggjar har variert frå vel 80 prosent til vel 60 prosent av landsgjennomsnittet.

Kjøtproduksjonen (hest, storfe, sau og geit) pr. innbyggjar har variert mellom 17,7 kg i 1969 og 25,6 kg i 1939-40, og har såleis lege omkring landsgjennomsnittet. Fleskeproduksjonen har vore svært liten og har svara til omkring 2 kg pr. innbyggjar.

Mjølkeproduksjonen (kumjølk) pr. innbyggjar var på det høgste i 1939-40 med 457 kg. I 1969 var produksjonen på nytt komne opp på eit liknande nivå. Lågast var mjølkeproduksjonen pr. innbyggjar i 1927-28 med 344 kg. Mjølkeproduksjonen pr. innbyggjar i Nordland har gjennom heile perioden lege under landsgjennomsnittet, men i 1969 var skilnaden svært liten.

Produksjonen av egg låg lenge på vel 3 kg pr. innbyggjar i Nordland. Ved dei siste produksjonsteljingane (1964 og 1969) hadde produksjonen auka til ca. 5 kg pr. innbyggjar. Tala for Nordland er om lag berre halvparten av landsgjennomsnittet.

17. TROMS

a. Areal

Jordbruksarealet auka stort sett fram til 1960 då det var på det største. Seinare har det vore sterk nedgang. I 1973 var jordbruksarealet 264 000 dekar, og dette utgjer ein nedgang på 134 000 dekar frå 1960. Størstedelen av arealet som er tatt ut av jordbruksdrift er blitt liggjande unytta, men litt har og gått til tomter, vegar o.l. Jordbruksarealet i Troms har variert mellom 50 og 70 prosent av arealet i gjennomsnittsfylket. Berre Telemark, Agderfylka og Finnmark har mindre jordbruksareal i drift enn Troms.

Tabell 189. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Troms *The area of various crops. Average per year. Decares. Troms*

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal Agricultural area	..	303 116	334 872	371 312	372 924	383 527	391 192	352 725	289 237
Korn og erter i alt Grains and dry peas, total	6 797	6 086	8 204	1 925	632	139	92	14	8
Kveite Wheat	-	-	31	3	-	-	-	-	-
Rug Rye	5	7	7	-	-	-	-	-	-
Bygg Barley	6 761	5 982	8 075	1 897	620	137	92	14	4
Havre Oats	29	92	87	15	13	2	-	-	4
Blandkorn og erter Mixed grains and dry peas	2	5	5	10	-	-	-	-	-
Potet Potato	12 139	15 475	16 468	15 963	16 320	15 441	13 980	10 876	8 030
Førnepo og kålrot Fodder turnips and swedes	339	315	440	300	178	164	290	296	165
Andre vekstar på åker og i hage Other crops	8 421	14 512	15 752	14 149	11 617	10 908	7 090	4 424	4 264
Eng til slått Meadows for mowing	..	264 025	290 590	322 088	328 975	331 446	336 532	301 972	242 360
Fulldyrka Cultivated	83 017	146 539	182 592	221 373	233 289	250 557	278 391	264 280	221 482
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	117 486	107 998	100 715	95 686	80 889	58 141	37 692	20 878
Kulturbete Pastures	..	2 703	3 418	16 887	15 202	25 430	33 208	35 143	34 360
Fulldyrka Cultivated	..	386	431	1 213	1 468	3 130	8 297	9 628	11 147
Natureng og overflatedyrka Permanent grassland	..	2 318	2 987	15 674	13 734	22 300	24 912	25 515	23 213

Korndyrkinga har gjennom heile perioden hatt lite omfang, og i 1973 blei det ikkje registrert korndyrking i Troms.

Potetarealet var på det største like før krigen, men var om lag på same nivå også i 1950-åra. Dei siste 10 åra har det vore nedgang. I heile etterkrigstida har potetarealet i Troms lege på ca. halvparten av arealet i gjennomsnittsfylket. Også i høve til jordbruksarealet har potetarealet i Troms lege under gjennomsnittet for alle fylka, og i 1973 blei 2,6 prosent av jordbruksarealet nyttta til potet mot 3,2 prosent for heile landet.

Tabell 190. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Troms The area of various crops as per cent of the average of all counties. Troms

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	53	57	66	66	68	71	65	56
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	7	6	8	2	1	-	-	-	-
Kveite	<i>Wheat</i>	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Rug	<i>Rye</i>	0	0	0	-	-	-	-	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	21	19	25	9	2	-	-	-	-
Havre	<i>Oats</i>	-	0	0	-	-	-	-	-	-
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	0	0	0	0	-	-	-	-	-
Potet	<i>Potato</i>	45	58	58	47	51	50	48	48	48
Førnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	4	3	4	4	3	2	5	6	6
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	73	77	79	58	46	37	21	11	11
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	69	76	96	101	112	124	119	109
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	35	53	64	84	89	102	117	115	107
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	109	109	139	154	163	169	159	128
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	8	9	23	18	28	39	41	42
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	3	3	4	4	9	25	30	38
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	11	13	36	26	41	47	47	45

Rotvekstarealet har vore lite gjennom heile perioden og har lege omkring eller under 5 prosent av rotvekstarealet i gjennomsnittsfylket.

Størstedelen av jordbruksarealet i Troms blir nytta til slåtteng og kulturbete, og desse vekstane utgjorde 96 prosent av arealet i 1973. Arealet til slåtteng har stort sett lege på 85 prosent av jordbruksarealet og var på det største omkring 1960 med vel 340 000 dekar. I 1973 var engarealet kome ned i 224 000 dekar. Omkring 1930 utgjorde engarealet i Troms berre 70 prosent av engarealet i gjennomsnittsfylket, medan det omkring 1960 var heilt oppe i ca. 125 prosent. Ved jordbruksteljinga i 1929 var halvparten av enga i Troms natureng. Seinare har arealet av natureng gått tilbake, og i 1973 utgjorde naturenga berre 7 prosent av engareal i alt. Gjennom heile perioden har det vore relativt lite kulturbete i Troms. Det har likevel vore ein relativt sterk auke, frå knapt 3 000 dekar i 1929 til vel 35 000 dekar i gjennomsnitt for åra 1965-69.

b. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar ligg lågare i Troms enn landsgjennomsnittet. For heile perioden sett under eitt har det dessutan vore mindre avlingsauke enn gjennomsnittleg for heile landet.

Tabell 191. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Troms Yield per decare. Kilos. Average per year. Troms

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
Grains and dry peas,										
total	167	162	177	197	197	166	183	..	..	..
Kveite Wheat	-	-	174	..	-	-	-	-	-	-
Rug Rye	129	130	160	..	-	-	-	-	-	-
Bygg Barley	167	162	177	196	198	165	181	..	..	..
Havre Oats	164	163	173	..	..	..	-	..	..	..
Blandkorn og erter										
Mixed grains and										
dry peas	..	140	173	..	-	-	-	-	-	-
Halm Straw	246	241	292	260	274	302	309	..	..	..
Potet Potato	1 478	1 442	1 396	1 763	1 754	1 699	1 777	1 476	2 015	
Førnepe og kålrot										
Fodder turnips and										
swedes	2 342	2 237	2 727	2 460	3 586	3 125	3 835	3 345	4 312	
Engvekstar ¹⁾ til										
slått i alt Mea-										
dows ¹⁾ for mowing,										
total	..	330	359	465	451	503	527	464	518	
Frå eng på full-										
dyrka jord From										
cultivated mea-										
dows	365	394	421	522	495	537	554	477	527	
Frå natureng og										
overflatedyrka										
jord From perma-										
nent grassland ...	..	252	253	342	342	396	397	375	428	

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

For åkervekstane har avlingane i Troms stort sett lege på 70-90 prosent av landsgjennomsnittet.

Avlingane av høy frå natureng låg over landsgjennomsnittet for alle femårsperiodar før 1965, men har seinare lege under. Høyavlingane frå fulldyrka eng låg over landsgjennomsnittet for perioden 1946-49, men har elles lege under.

Tabell 192. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Troms Yield per decare as per cent of the country average. Troms

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt										
Grains and dry peas,										
total	90	88	84	92	87	74	72	..	..	..
Kveite Wheat	-	-	86	..	-	-	-	-	-	-
Rug Rye	75	73	83	-	-	..	-	-	-	-
Bygg Barley	89	86	86	87	84	71	70	..	..	..
Havre Oats	88	88	79	..	..	..	-	..	..	..
Blandkorn og erter										
Mixed grains and										
dry peas	..	75	79	..	-	-	-	-	-	-
Halm Straw	86	85	94	87	85	116	107	..	..	..
Potet Potato	83	80	80	92	88	84	86	65	86	
Førnepe og kålrot										
Fodder turnips and										
swedes	60	58	72	70	82	73	82	66	78	
Engvekstar ¹⁾ til										
slått i alt Mea-										
dows ¹⁾ for mowing,										
total	..	90	90	104	88	97	90	78	77	
Frå eng på full-										
dyrka jord From										
cultivated mea-										
dows	87	95	92	106	88	97	90	77	76	
Frå natureng og										
overflatedyrka										
jord From perma-										
nent grassland ...	..	108	110	124	109	116	104	93	90	

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

På grunn av ujamt avlingsnivå og delvis lite omfang av dyrkinga er det ikkje laga tabell med regresjonskoeffisientar for Troms.

c. Avling i alt

Kornavlingane var oppe i vel 1 800 tonn då dei var på det største like før krigen. Seinare har det så godt som blitt slutt på korndyrkinga i Troms.

Tabell 193. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Troms Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Troms

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Tonn Tons										
<i>Avling i alt Total yield</i>										
<i>Korn og erter i alt</i>										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total	1 164	991	1 466	393	124	23	16	2	2	2
Kveite Wheat	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-
Rug Rye	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Bygg Barley	1 160	974	1 444	388	122	22	16	2	1	1
Havre Oats	4	15	15	3	2	-	-	-	-	1
Blandkorn og erter										
<i>Mixed grains and dry peas .....</i>	<i>-</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Halm Straw	1 671	1 466	2 419	532	173	43	29	3	2	
Potet Potato	17 686	22 330	23 175	28 257	28 621	26 297	24 955	16 118	17 058	
Fôrnepe og kålrot										
<i>Fodder turnips and swedes .....</i>	<i>799</i>	<i>707</i>	<i>1 191</i>	<i>761</i>	<i>629</i>	<i>524</i>	<i>1 120</i>	<i>1 013</i>	<i>605</i>	
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt Meadows ¹⁾ for mowing,										
total	62 223	87 167	104 183	150 035	148 282	166 679	177 265	139 879	128 826	
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	29 436	57 485	76 938	115 634	115 698	134 904	154 215	125 783	119 337	
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland ...	32 787	29 682	27 245	34 401	32 584	31 774	23 050	14 096	9 489	
Kg Kilos										
<i>Avling pr. innbyggjar</i>										
<i>yield per capita</i>										
<i>Korn og erter i alt</i>										
<i>Grains and dry peas,</i>										
total	12,2	10,0	14,4	3,5	1,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Potet Potato	184,6	225,8	227,9	248,1	238,5	210,3	193,1	120,5	123,3	

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Potetavlingane har variert mykje frå år til år. Frå midten av 1930-åra og fram til midten av 1960-åra var det liten trendmessig endring. Om ein ser bort frå krigsåra var dei gjennomsnittleg potetavlingane vel 25 000 tonn pr. år i denne perioden. Både før 1930 og etter 1965 har potetavlingane vore noko lågare.

Også avlingane av rotvekstar har variert mykje frå år til år. 1 780 tonn i 1966 og 230 tonn i 1955 var største og minste rotvekstavling i perioden som analysen omfattar.

Høyavlingane var på det største omkring 1960 med gjennomsnittleg 177 000 tonn pr. år i perioden 1960-64. Seinare har avlingane av engvekstar stort sett gått nedover og var i gjennomsnitt for åra 1970-72 på 129 000 tonn, rekna som tørt høy.

Diagram 43. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Troms Crops of various plant products as per cent of the average county. Troms

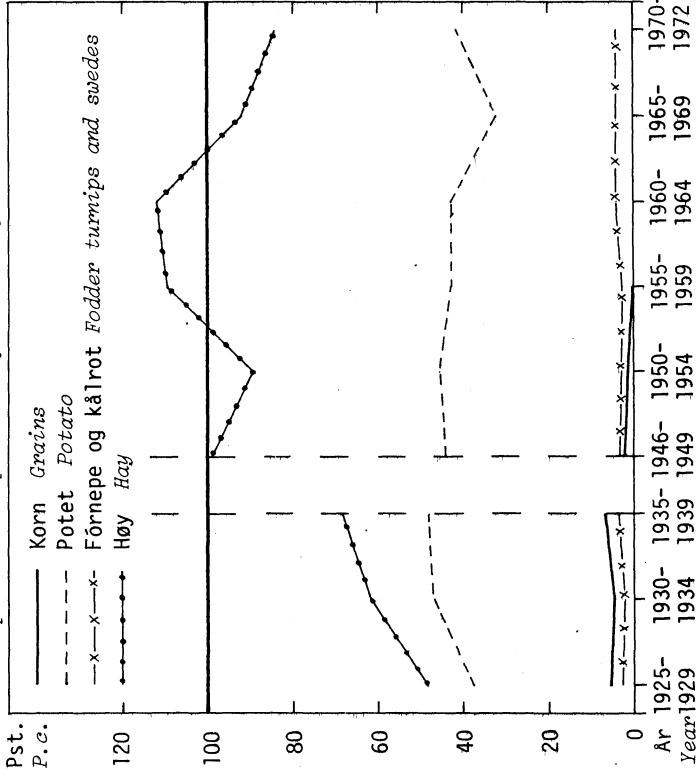
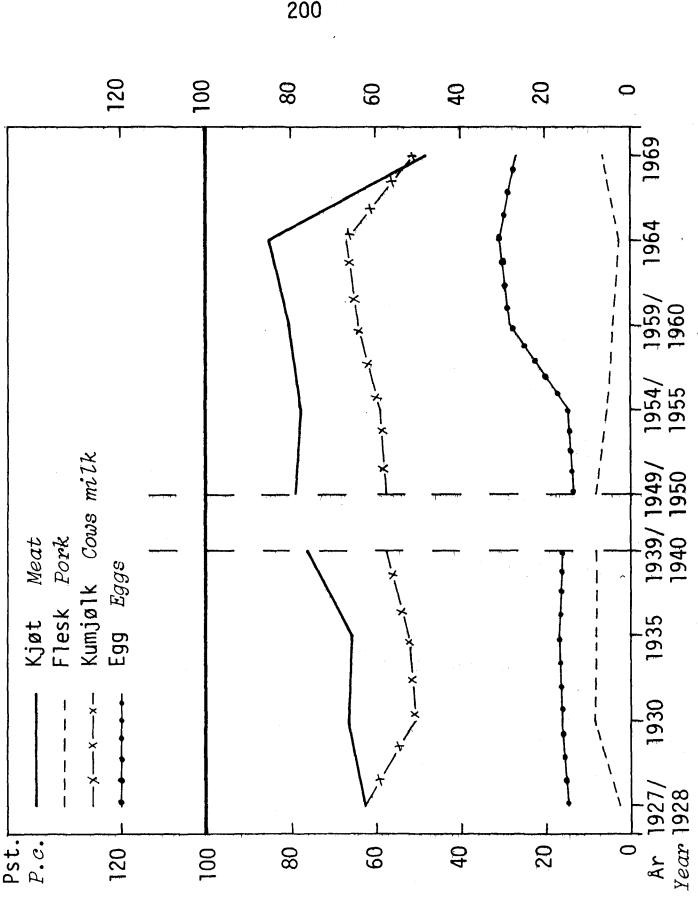

Diagram 44. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Troms Production of various livestock products as per cent of the average county. Troms

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter siste verdskrig. I 1946 var det 7 300 hestar i fylket. Seinare har hestetalet minka sterkt, og i 1973 var det berre 350 hestar att i Troms. Nedgangen har dei seinare åra vore mykje sterkare enn gjennomsnittet for landet.

Tabell 194. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Troms Livestock. Average number of animals per June 20. Troms

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	5 153	5 592	5 693	7 253	6 632	5 271	3 241	1 241	473
Storfe i alt Cattle, total	44 105	46 633	51 938	51 171	49 502	45 346	46 268	33 887	24 680
Kyr Cows	31 353	27 886	30 685	31 552	30 834	27 518	27 144	19 028	12 319
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	13 295	13 796	12 891	14 566	11 371	8 941
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	1 075	898	913	990	728	512
Kvige Heifers	..	..	..	5 249	3 974	4 024	3 568	2 759	2 908
Sau i alt Sheep, total	64 762	81 344	90 042	94 750	119 360	125 929	137 998	139 592	119 060
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	48 328	55 884	57 186	60 743	61 036	51 948
Geit i alt Goats, total	16 216	17 768	16 364	10 312	9 911	11 356	17 374	26 917	24 806
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	7 084	7 203	8 825	13 842	22 191	20 714
Svin i alt Pigs, total	585	..	..	1 063	1 035	1 443	937	1 395	1 739
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	55	..	..	244	331	309	90	156	124
Vaksne høns Full- grown poultry	30 520	33 427	32 350	23 026	31 173	50 225	38 427	49 495	53 488

Talet på storfe auka fram til 1939 då det var oppe i 59 000. Også dei første åra etter krigen var det meir enn 50 000 storfe i Troms. Utover i 1950-åra var det nedgang i storfetalet, men omkring 1960 var det på nytt nokre år med litt auke. Seinare har storfetalet gått nedover og var i 1973 kome ned i 22 500. Kutalet har etter midten av 1950-åra gått noko sterkare nedover enn talet på anna storfe. Like etter krigen var ca. 62 prosent av storfeet mjølkekryr. I 1973 var denne prosenten kome ned i 48. Ved sida av lågare levealder på kyrne kjem dette av at det i høve til kutalet er blitt større kjøtproduksjon på kalvar og unge.

Sauetalet auka heilt fram til midten av 1960-åra, men har deretter gått litt tilbake. I høve til jordbruksarealet er Troms eit av dei fylka som har mest sau. Også totalt har det etter krigen vore meir sau i Troms enn gjennomsnittleg for alle fylka. For perioden 1960-64 var sauetalet i Troms heile 32 prosent over sauetalet i gjennomsnittsfylket.

Tabell 195. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Troms Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Troms

Dyreslag Kind of livestock	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	51	56	54	60	68	71	62	41	29
Storfe i alt Cattle, total	66	64	68	75	75	73	73	60	47
Kyr Cows	72	64	67	73	77	79	84	71	53
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	96	90	78	72	59	48
Okse over 1 år Oxen 1 year and more	..	..	..	45	35	31	31	24	19
Kvige Heifers	..	..	..	64	50	51	49	37	36
Sau i alt Sheep, total	74	86	93	101	111	123	132	126	128
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	99	106	116	123	119	124
Geit i alt Goats, total	99	94	95	119	147	188	304	471	567
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	116	147	191	322	495	611
Svin i alt Pigs, total	4	..	..	7	5	6	3	4	4
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	3	..	..	10	12	9	2	4	3
Vaksne høns Full- grown poultry	18	18	17	17	16	26	25	24	25

Før krigen var geitetalet i Troms relativt stabilt på rundt 16 000-17 000 dyr. Dei første 10 åra etter krigen låg geitetalet på ca. 10 000, men deretter var det auke i talet på geit fram til slutten av 1960-åra, og i 1968 var geitetalet oppe i 28 000. Også seinare har det vore relativt mykje geit i Troms. Dei siste åra har Troms vore det viktigaste geitefylket med heile 30 prosent av geitene her i landet.

Svin og høner har det heile tida vore relativt lite av i Troms.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 121 kg i 1927-28 til 182 kg i 1969. I heile tidsrommet har kyrne i Troms vore 10-15 prosent lettare enn landsgjennomsnittet.

Tabell 196. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Troms Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Troms

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku Cow	121	154	138	148	168	182	
Sau over 1 år Sheep 1 year and more	23	27	29	29	29	29	
Sau under 1 år Sheep under 1 year	15	17	16	16	16	17	
Slaktesvin Pigs for slaughtering	84	98	90	81	80	74	
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average							
Ku Cow	90	99	85	85	89	89	
Sau over 1 år Sheep 1 year and more	96	108	116	112	112	104	
Sau under 1 år Sheep under 1 year	100	106	107	107	107	106	

I Troms har slaktevektene for sau og lam lege over landsgjennomsnittet ved alle produksjons-teljingane bortsett frå teljinga i 1927-28. Slaktevektene for sau og lam har halde seg relativt stabile, med ein viss tendens til auke.

Mjølkemengda pr. ku auka lite frå 1925 til 1940 og låg på ca. 1 400 kg. Etter krigen har det vore auke i ytinga som i 1969 var komen opp i 3 461 kg pr. ku. Dette var likevel 14 prosent under landsgjennomsnittet.

Tabell 197. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Troms Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Troms

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku Milk per cow	1 377 ¹⁾	1 274	1 320	1 406	1 585	1 843	2 101	2 705	3 461	
Egg pr. høne Eggs per hen	5,5	..	..	..	6,2	7,0	9,2	9,8	10,2	
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average										
Mjølk pr. ku Milk per cow	90	79	78	80	76	80	78	86	86	
Egg pr. høne Eggs per hen	87	..	..	..	85	86	102	107	103	

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne har auka frå 5,5 kg i 1927-28 til 10,2 kg i 1969. Dette er ein auke på 85 prosent. Ytinga låg under landsgjennomsnittet i første del av perioden, men litt over lands-gjennomsnittet ved dei siste produksjonsteljingane.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen auka frå 1 900 tonn i 1927-28 til 3 500 tonn i 1964. Teljinga i 1969 viste derimot nedgang i kjøtproduksjonen. Fleskeproduksjonen var på det største i 1935, men avtok deretter fram til 1964. I 1969 var fleskeproduksjonen igjen komen opp på om lag same nivå som i 1935.

Produksjonen av kumjølk var på det lågaste omkring 1930. Seinare har produksjonen stort sett auka fram til 1964 då den var oppe i 62 500 tonn. I 1969 hadde produksjonen gått ned til 48 000 tonn. Geitemjølkproduksjonen var relativt stabil før krigen, på ca. 3 000 tonn. Dei første åra etter krigen var produksjonen noko lågare, men auka deretter sterkt og var i 1969 komen opp i vel 10 000 tonn.

Eggproduksjonen viste auke frå 140 tonn i 1927-28 til 560 tonn i 1969.

I forhold til gjennomsnittsfylket har produksjonen vore mykje større av kjøt og mjølk enn av egg og flesk. Produksjonen av kjøt og mjølk har likevel heile tida lege godt under produksjonen i gjennomsnittsfylket.

Tabell 198. Produksjonen av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Troms *Production of various livestock products, total and per capita. Troms*

Husdyrprodukt <i>Livestock product</i>	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	<i>Tonn Tons</i>								
Produksjon i alt <i>Total production</i>									
Kjøt i alt <i>Meat, total</i>	1 908	1 979	2 135	2 695	2 379	2 712	3 133	3 479	1 960
Kjøt av hest <i>Meat, horse</i>	24	..	..	25	24	13	2	-3	1
Kjøt av storfe <i>Meat, cattle</i>	1 186	..	..	1 564	1 326	1 444	1 859	1 592	791
Kjøt av sau <i>Meat, sheep</i>	593	..	..	1 011	975	1 210	1 227	1 714	1 103
Kjøt av geit <i>Meat, goat</i>	105	..	..	95	54	45	45	176	65
Flesk <i>Pork</i>	54	160	206	191	190	139	103	88	203
Kumjølk <i>Cows milk</i> ..	40 796	34 459	37 250	48 614	51 417	50 815	56 349	62 500	47 759
Geitemjølk <i>Goats milk</i>	2 936	3 004	3 050	2 463	1 944	2 023	4 013	7 777	10 275
Egg <i>Eggs</i>	143	150	207	185	191	219	507	554	558
	<i>Kg Kilos</i>								
Produksjon pr. innbyggjar <i>Production per capita</i>									
Kjøt <i>Meat</i>	19,9	20,3	21,3	26,1	20,2	22,1	24,6	26,6	14,4
Flesk <i>Pork</i>	0,6	1,6	2,1	1,9	1,6	1,1	0,8	0,7	1,5
Kumjølk <i>Cows milk</i> ..	425,9	353,5	371,4	471,5	437,6	414,7	441,8	477,6	349,7
Egg <i>Eggs</i>	1,5	1,5	2,1	1,8	1,6	1,8	4,0	4,2	4,1

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folketalet i Troms er lite i høve til landarealet. Derimot er folketalet i høve til jordbruksarealet om lag like stort som gjennomsnittet for heile landet.

Potetavlinga pr. innbyggjar har stort sett minka i heile etterkrigsperioden, frå gjennomsnittleg ca. 250 kg pr. år til ca. 120 kg. Potetproduksjonen pr. innbyggjar har i gjennomsnitt variert omkring 60-70 prosent av landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kjøt (hest, storfe, sau og geit) pr. innbyggjar har variert mellom 26,6 kg i 1964 og 14,4 kg i 1969 som største og minste kvantum. Produksjonen har dermed både vore over og under landskjennomsnittet. Fleskeproduksjonen har stort sett vore under 2 kg pr. innbyggjar, og har lege langt under landsgjennomsnittet.

Produksjonen av kumjølk pr. innbyggjar var på det største i 1964 med 478 kg og på det minste i 1969 med 350 kg. Produksjonen i 1964 var i overkant av landsgjennomsnittet, medan produksjonen i 1969 låg under. Geitemjølkproduksjonen utgjorde i 1969 heile 75 kg pr. innbyggjar.

Produksjonen av egg låg lenge i undertak av 2 kg pr. innbyggjar i Troms. Ved dei siste produksjonstellingane var produksjonen komne opp i ca. 4 kg. Eggproduksjonen pr. innbyggjar har dermed auka frå vel 20 prosent av landsgjennomsnittet til vel 40 prosent.

18. FINNMARK

a. Areal

Jordbruksarealet auka til først i 1960-åra og var på det største i 1963 med 134 000 dekar. Seinare har det vore relativt sterkt nedgang, og arealet var i 1973 vel 80 000 dekar. Størstedelen av arealet som er tatt ut av drift er blitt liggende unytta. Jordbruksarealet i Finnmark har lege på ca. 20 prosent av arealet i gjennomsnittsfylket, og Finnmark er det fylket som har minst jordbruksareal.

Tabell 199. Arealet av ymse vekstar. Gjennomsnitt pr. år. Dekar. Finnmark The area of various crops. Average per year. Decares. Finnmark

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	93 685	99 732	105 362	110 526	115 479	129 808	122 544	89 226
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	5	25	27	2	-	1	-	-	15
Kveite	<i>Wheat</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rug	<i>Rye</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	5	25	27	1	-	1	-	-	-
Havre	<i>Oats</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	15
Potet	<i>Potato</i>	1 321	1 476	2 163	1 595	1 405	1 497	1 774	1 171	562
Førnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	24	22	33	20	15	12	84	69	52
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	1 530	2 588	4 092	4 125	3 410	3 189	2 323	1 537	1 524
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	86 758	90 769	96 945	102 752	107 562	119 787	115 608	82 432
Fulldyrka Cultivated	<i>Fulldyrka Cultivated</i>	13 003	20 538	30 155	44 426	55 492	69 620	88 158	92 410	71 705
Natureng og over- flatedyrka	<i>Natureng og overflatedyrka</i>	..	66 219	60 614	52 519	47 261	37 942	31 628	23 199	10 728
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	2 816	2 647	2 675	2 943	3 218	5 841	4 159	4 641
Fulldyrka Cultivated	<i>Fulldyrka Cultivated</i>	..	293	271	750	656	1 142	2 596	2 734	3 361
Natureng og over- flatedyrka	<i>Natureng og overflatedyrka</i>	..	2 523	2 376	1 925	2 287	2 076	3 245	1 425	1 280

Mesteparten av arealet er blitt nytta til slåtteng og kulturbete. Desse vekstane utgjorde i 1973 98 prosent av jordbruksarealet. Av dei spesifiserte åkervekstane er det berre potet som har hatt eit nemnande omfang. Potetarealet var på det største i 1938 med 2 700 dekar. Etter krigen låg det på omkring 1 500 dekar heilt fram til midten av 1960-åra. Seinare har det vore sterkt nedgang, og i 1972 var potetarealet heilt nede i 400 dekar. Ein stor del av enga er no på fulldyrka jord, medan det var naturenga som dominerte i første del av perioden. Gjennom heile perioden har naturenga utgjort ein noko større del av engarealet i Finnmark enn gjennomsnittleg for heile landet. Kulturbete har det vore relativt lite av i Finnmark.

Tabell 200. Arealet av ymse vekstar i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Finnmark *The area of various crops as per cent of the average of all counties. Finnmark*

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-44	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Jordbruksareal	<i>Agricultural area</i>	..	16	17	19	19	20	23	23	17
Korn og erter i alt	<i>Grains and dry peas, total</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kveite	<i>Wheat</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rug	<i>Rye</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bygg	<i>Barley</i>	-	0	0	-	-	-	-	-	-
Havre	<i>Oats</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blandkorn og erter	<i>Mixed grains and dry peas</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Potet	<i>Potato</i>	5	6	8	5	4	5	6	5	3
Fôrnepe og kålrot	<i>Fodder turnips and swedes</i>	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Andre vekstar på åker og i hage	<i>Other crops</i>	13	14	20	17	13	11	7	4	4
Eng til slått	<i>Meadows for mowing</i>	..	23	24	29	32	36	44	45	37
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	6	8	11	17	21	28	37	40	35
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	61	61	72	76	77	92	98	66
Kulturbete	<i>Pastures</i>	..	8	7	4	3	4	7	5	6
Fulldyrka	<i>Cultivated</i>	..	2	2	3	2	3	8	9	12
Natureng og overflatedyrka	<i>Permanent grassland</i>	..	12	10	4	4	4	6	3	3

b. Avling pr. dekar

Avlingane i kilo pr. dekar er lågare i Finnmark enn gjennomsnittleg for landet, og det er dessutan større årlege svingninger. Potetavlingane har såleis variert mellom 2 215 kg pr. dekar i 1970 og 191 kg pr. dekar i 1968 som største og minste avling. Dei gjennomsnittlege høyavlingane har lege på 60-80 prosent av landsgjennomsnittet. Stort areal av natureng har i ein stor del av perioden drege ned gjennomsnittsavlinga for høy i alt. Likevel er det naturenga som samanlikna med lands gjennomsnittet har gitt dei største avlingane pr. dekar i Finnmark.

Tabell 201. Avling i kg pr. dekar. Gjennomsnitt pr. år. Finnmark Yield per decare. Kilos.
Average per year. Finnmark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
<i>total</i>	..	..	-	..	-	-	-	..	..
Kveite Wheat	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rug Rye	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bygg Barley	..	..	-	..	-	-	-	-	-
Havre Oats	-	-	-	..	-	-	-	..	-
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and</i>									
<i>dry peas</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	..
Halm Straw	-	-	-	-	-	-	-	..	..
Potet Potato	1 069	1 156	1 105	1 092	1 544	1 515	1 667	1 203	1 900
Førnepe og kålrot <i>Fodder turnips and</i>									
<i>swedes</i>	2 172	2 223	2 677	1 401	1 973	..	2 984	3 717	4 998
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾</i>									
<i>for mowing, total</i> ...	..	234	243	324	376	409	466	387	458
Frå eng på full- dyrka jord <i>From</i> <i>cultivated mea-</i>									
<i>dows</i>	274	313	336	396	436	458	500	405	474
Frå natureng og over- flatedyrka jord <i>From permanent</i>									
<i>grassland</i>	..	210	197	264	307	320	372	320	363

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Tabell 202. Avling pr. dekar i prosent av landsgjennomsnittet. Finnmark Yield per decare as per cent
of the country average. Finnmark

Vekst Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72
Korn og erter i alt <i>Grains and dry peas,</i>									
<i>total</i>	..	..	-	..	-	-	-	..	..
Kveite Wheat	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rug Rye	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bygg Barley	..	..	-	..	-	-	-	-	-
Havre Oats	-	-	-	..	-	-	-	..	-
Blandkorn og erter <i>Mixed grains and</i>									
<i>dry peas</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	..
Halm Straw	-	..	-	..	-	-	-	..	..
Potet Potato	60	64	64	57	77	75	81	53	81
Førnepe og kålrot <i>Fodder turnips and</i>									
<i>swedes</i>	56	58	71	40	45	..	64	73	90
Engvekstar ¹⁾ til slått i alt <i>Meadows¹⁾</i>									
<i>for mowing</i> ...	..	64	61	72	73	79	79	65	68
Frå eng på full- dyrka jord <i>From</i> <i>cultivated mea-</i>									
<i>dows</i>	65	75	73	80	77	83	81	66	68
Frå natureng og overflatedyrka jord <i>From permanent</i>									
<i>grassland</i>	..	90	85	95	98	94	97	80	76

1) Høy + gras til silo og direkte føring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Dei store årlege svingningane gjer at det har lita hensikt å vurdere utviklinga i avlingsnivået i Finnmark ved hjelp av regresjonskoeffisientar.

c. Avling i alt

Potetavlingane var på det største omkring 1960 og var i gjennomsnitt for åra 1960-64 på ca. 3 000 tonn. Før 1960 varierte avlingane mellom 1 000 og 3 000 tonn. Alle åra etter 1970 (medrekna 1973) har potetavlingane i Finnmark vore på under 1 000 tonn.

Tabell 203. Avling av ymse vekstar i alt og pr. innbyggjar. Gjennomsnitt pr. år. Finnmark Yield of various crops, total and per capita. Average per year. Finnmark

Vekst	Crop	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-72	
		Tonn Tons									
Avling i alt Total yield											
Korn og erter i alt											
Grains and dry peas,											
total	1	1	-	-	-	-	-	-	1	5	
Kveite Wheat ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rug Rye	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bygg Barley	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
Havre Oats	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Blandkorn og erter											
Mixed grains and											
dry peas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Halm Straw	-	1	-	-	-	-	-	-	1	4	
Potet Potato	1 415	1 712	2 380	1 748	2 157	2 262	2 999	1 376	1 146		
Fôrnepe og kålrot											
Fodder turnips and											
swedes	52	49	86	26	28	28	245	234	310		
Engvekstar ¹⁾ til											
slått i alt Meadow ¹⁾ for mowing,											
total	14 184	20 307	22 006	31 426	38 764	44 074	55 860	44 782	39 597		
Frå eng på full-dyrka jord From cultivated meadows	3 613	6 429	10 012	17 532	24 221	31 955	44 123	37 376	35 387		
Frå natureng og overflatedyrka jord From permanent grassland ..	10 571	13 878	11 995	13 895	14 543	12 119	11 737	7 406	4 210		
Avling pr. innbyggjar Yield per capita											
Korn og erter i alt											
Grains and dry peas,											
total	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	0,0	0,1	
Potet Potato	27,7	31,1	40,6	27,5	32,5	32,3	40,9	18,2	14,9		

1) Høy + gras til silo og direkte fôring, omrekna til høy.

1) Hay + grass for green fodder and silage, converted into hay.

Avlingane av engvekstar var og på det største først i 1960-åra, med gjennomsnittleg 56 000 tonn (rekna som tørt høy) i perioden 1960-64. Seinare har engavlingane igjen gått noko ned, og var på ca. 40 000 tonn i gjennomsnitt for åra 1970-72.

Diagram 45. Avling av ymse planteprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Finnmark Crops of various plant products as per cent of the average county. Finnmark

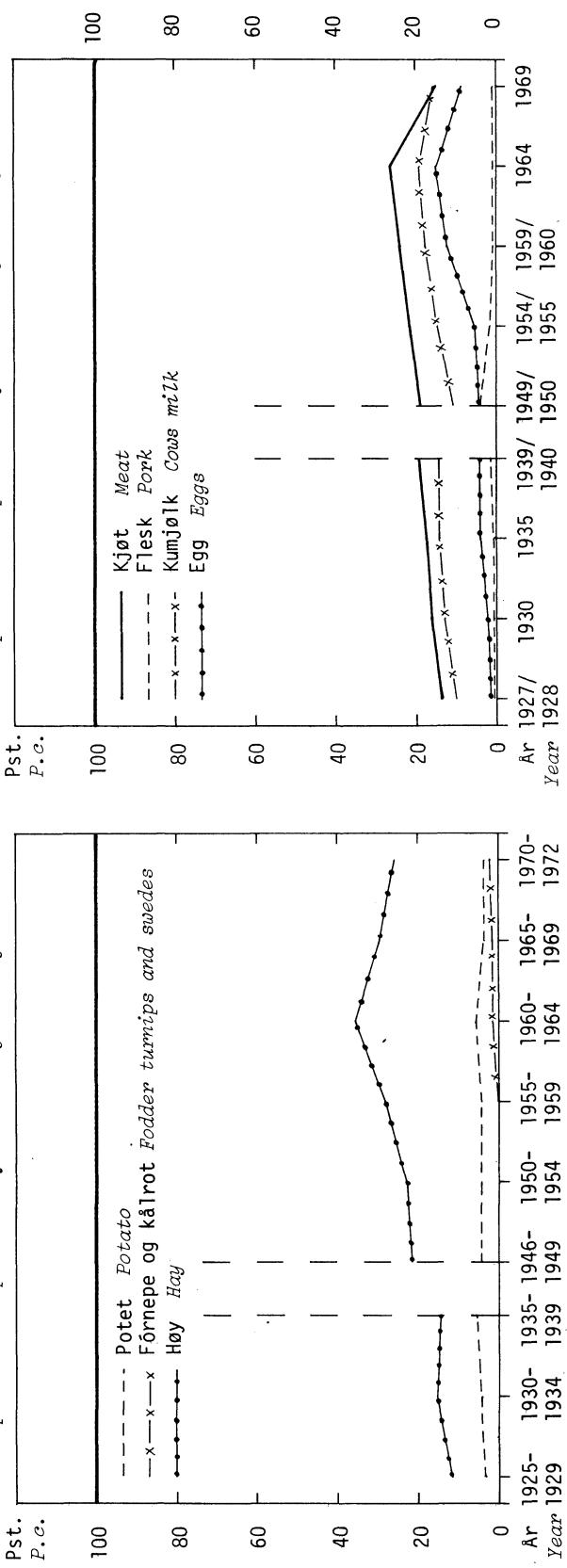
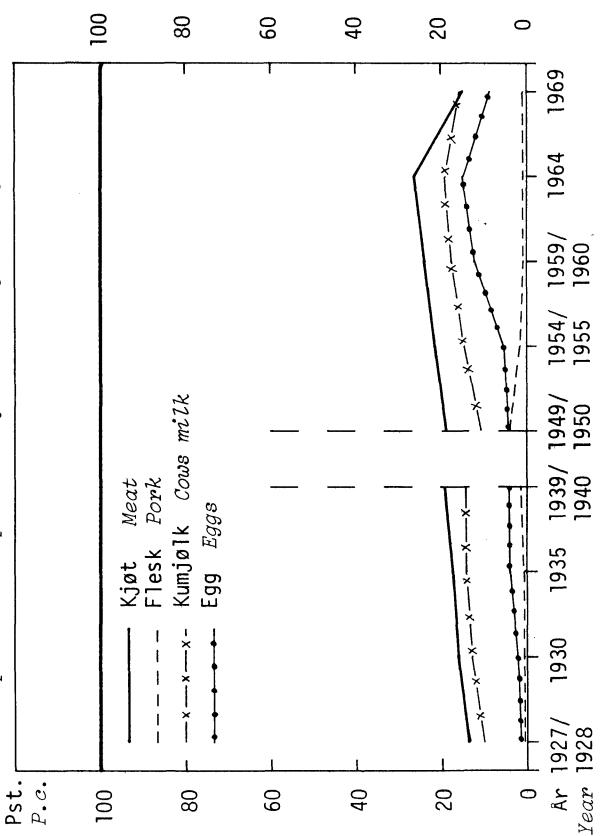

Diagram 46. Produksjon av ymse husdyrprodukt i prosent av gjennomsnittsfylket. Finnmark Production of various livestock products as per cent of the average county. Finnmark

d. Husdyr

Hestetalet var på det høgste like etter siste verdskrig. I 1947 var det nær 1 700 hestar i fylket. Seinare har hestetalet gått nedover, og i 1973 var det berre 70 hestar att i Finnmark.

Tabell 204. Husdyr. Gjennomsnittleg dyretal pr. 20. juni. Finnmark Livestock. Average number of animals per June 20. Finnmark

Dyrestag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	1930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest Horses	970	1 144	1 132	1 542	1 473	1 087	665	293	102
Storfe i alt Cattle, total	9 333	12 683	14 951	11 923	13 759	11 954	13 197	10 429	6 973
Kyr Cows	6 337	7 484	8 730	6 811	7 581	6 750	7 370	5 707	3 550
Kalv i alt Calves, total	..	..	..	3 461	4 626	3 747	4 702	3 877	2 457
Okse over 1 år Oxen, 1 year and more	..	..	..	335	378	290	302	248	108
Kvige Heifers	..	..	..	1 317	1 174	1 168	822	597	859
Sau i alt Sheep, total	27 395	31 707	37 995	21 334	35 835	39 873	41 230	48 419	38 127
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	12 420	16 445	18 348	19 124	21 038	16 025
Geit i alt Goats, total	4 553	6 760	7 659	2 016	1 655	416	503	457	88
Over 1 år 1 year and more	..	..	..	1 333	967	229	252	206	55
Svin i alt Pigs, total	39	..	..	504	529	418	475	283	170
Avlssvin over 6 mndr. Pigs for breeding 6 months and more	7	..	..	32	45	50	38	31	21
Vaksne høns Full- grown poultry	2 055	5 081	6 182	5 271	10 182	15 726	18 703	17 854	22 453

Storfetalet var på det største like før krigen, og i 1938 var det over 16 000. Etter krigen har storfetalet variert ein del, med ein topp omkring 1950 og ein ny topp først i 1960-åra. Seinare har det stort sett vore nedgang, og i 1973 var storfetalet 6 700. Like etter krigen var knapt 60 prosent av storfeet mjølkekyr. Seinare har kutalet gått noko sterkare nedover enn talet på anna storfe, og i 1973 utgjorde kyrne knapt 50 prosent av storfe i alt. Nedgangen i kutalet i høve til storfe i alt har likevel ikkje vore så sterk i Finnmark som gjennomsnittleg for landet elles.

Tabell 205. Husdyr av ymse slag i prosent av gjennomsnittet for alle fylka. Finnmark *Livestock of various kinds as per cent of the average of all counties. Finnmark*

Dyreslag <i>Kind of livestock</i>	1925-29	930-34	1935-39	1946-49	1950-54	1955-59	1960-64	1965-69	1970-73
Hest <i>Horses</i>	10	12	11	13	15	15	13	10	6
Storfe i alt <i>Cattle, total</i>	14	18	20	18	21	19	21	19	13
Kyr <i>Cows</i>	15	17	19	16	19	19	23	21	15
Kalv i alt <i>Calves, total</i>	..	..	..	25	30	23	23	20	13
Okse over 1 år <i>Oxen, 1 year and more</i>	..	..	..	14	15	10	10	8	4
Kvige <i>Heifers</i>	..	..	..	16	15	15	11	8	11
Sau i alt <i>Sheep, total</i>	31	34	39	23	33	39	40	44	41
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	25	31	37	39	41	38
Geit i alt <i>Goats, total</i>	28	36	45	23	25	7	9	8	2
Over 1 år <i>1 year and more</i>	..	..	..	22	20	5	6	5	2
Svin i alt <i>Pigs, total</i>	0	..	..	3	2	2	2	1	0
Avlssvin over 6 mndr. <i>Pigs for breeding 6 months and more</i>	0	..	..	1	2	1	1	1	0
Vaksne høns <i>Full-grown poultry</i>	1	3	3	4	5	8	12	9	11

Sauetalet auka i åra før krigen, men gjekk sterkt ned i krigsåra. Etter krigen auka sauetalet på nytt, og var på det største i 1967 med 54 000 sau i alt. Seinare har sauetalet gått nedover og var i 1973 kome ned i 34 000. Totalt er Finnmark ikkje noko stort saufylke. Sett i høve til jordbruksarealet har det derimot vore mykje sau i Finnmark, særleg i siste del av perioden. I 1973 var det vel 420 sauar pr. 1 000 dekar jordbruksareal, mot vel 180 i gjennomsnitt for heile landet.

Geitetalet var på det høgste i slutten av 1930-åra då det var rundt 8 000 dyr. Etter krigen har talet på geit gått sterkt tilbake, og har dei siste åra vore heilt ubetydeleg.

Svin har det vore lite av gjennom heile tidsrommet. Høner har det også vore lite av, men det har stort sett vore auke gjennom heile tidsrommet.

e. Slaktevekt og avdråttsnivå

Slaktevekta på kyrne har auka frå 105 kg ved produksjonsteljinga i 1927-28 til 192 kg i 1969. Dette er ein auke på over 80 prosent.

Tabell 206. Slaktevekt av ymse husdyr i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Finnmark *Carcass weight of various livestock. Kilos and as per cent of the country average. Finnmark*

Dyreslag	Kind of livestock	1927-28	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos							
Ku	Cow	105	140	159	146	167	192
Sau over 1 år	Sheep 1 year and more	19	20	23	26	30	29
Sau under 1 år	Sheep under 1 year	14	14	16	16	16	16
Slaktesvin	Pigs for slaughtering	85	110	86	79	88	88
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average							
Ku	Cow	78	90	98	83	88	94
Sau over 1 år	Sheep 1 year and more	79	80	92	100	115	104
Sau under 1 år	Sheep under 1 year	93	88	107	107	107	100

Slaktevektene for sau har stort sett vist auke og har ved dei seinare teljingane lege over landsgjennomsnittet.

Mjølkeytinga har auka gjennom heile perioden, men auken har vore størst etter krigen. Særleg den siste delen av perioden har det vore sterkt auke. Mjølkemengda pr. ku auka såleis med over 40 prosent frå 1964 til 1969. Dette var ein sterkare auke enn gjennomsnittleg for heile landet, men mjølkeytinga i Finnmark låg framleis 10 prosent under landsgjennomsnittet i 1969.

Tabell 207. Mjølkemengd pr. ku og egg pr. høne i kilo og i prosent av landsgjennomsnittet. Finnmark *Milk yield per cow and eggs per hen. Kilos and as per cent of the country average. Finnmark*

Husdyrprodukt	Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
Kg Kilos										
Mjølk pr. ku	Milk per cow	1 268 ¹⁾	1 281	1 280	1 427	1 346	1 829	2 196	2 531	3 606
Egg pr. høne	Eggs per hen	5,0	..	..	..	5,9	6,8	7,2	9,2	9,6
Prosent av landsgjennomsnittet Per cent of the country average										
Mjølk pr. ku	Milk per cow	83	79	75	81	64	79	82	81	90
Egg pr. høne	Eggs per hen	79	..	..	..	81	84	80	100	97

1) 1925.

Eggproduksjonen pr. årshøne auka frå 5,0 kg i 1927-28 til 9,6 kg i 1969. Ytinga har såleis auka til om lag same nivå som gjennomsnittet for heile landet.

f. Samla husdyrproduksjon

Kjøtproduksjonen auka frå vel 400 tonn i 1927-28 til knapt 1 100 tonn i 1964. Teljinga i 1969 viste derimot sterkt nedgang i kjøtproduksjonen. Fleskeproduksjonen var i 1949-50 oppe i 90 tonn, men har elles variert mellom 2 og 40 tonn.

Produksjonen av kumjølk auka frå 6 400 tonn i 1927-28 til 17 400 tonn i 1964. I 1969 hadde produksjonen gått ned til 15 000 tonn. Produksjonen av geitemjølk var godt over 1 000 tonn i 1930-åra, men etter krigen er produksjonen sterkt redusert. I 1969 blei det produsert berre 40 tonn geitemjølk.

Eggproduksjonen auka frå 6 tonn i 1927-28 til 280 tonn i 1964. I 1969 blei det produsert 180 tonn egg.

Tabell 208. Produksjon av ymse husdyrprodukt i alt og pr. innbyggjar. Finnmark Production of various livestock products, total and per capita. Finnmark

Husdyrprodukt Livestock product	1927-28	1930	1935	1939-40	1949-50	1954-55	1959-60	1964	1969
	Tonn Tons								
Produksjon i alt Total production									
Kjøt i alt Meat, total	416	479	567	679	574	771	930	1 066	616
Kjøt av hest Meat, horse	5	..	..	5	5	3	7	2	0
Kjøt av storfe Meat, cattle	188	..	..	347	335	404	532	512	191
Kjøt av sau Meat, sheep	203	..	..	290	224	358	389	547	424
Kjøt av geit Meat, goat	20	..	..	37	10	6	2	5	1
Flesk Pork	2	9	11	37	89	37	32	33	22
Kumjølk Cows milk	6 378	8 694	10 148	12 195	10 207	12 448	14 823	17 355	14 988
Geitemjølk Goats milk .	676	1 141	1 240	1 122	307	129	79	79	40
Egg Eggs	6	19	35	37	56	77	198	283	184
	Kg Kilos								
Produksjon pr. innbyggjar Production per capita									
Kjøt Meat	8,2	9,0	10,0	11,2	8,9	11,3	12,9	14,3	8,1
Flesk Pork	0,0	0,2	0,2	0,6	1,4	0,5	0,4	0,4	0,3
Kumjølk Cows milk	125,0	163,1	178,5	202,0	158,3	182,4	205,9	232,7	196,2
Egg Eggs	0,1	0,4	0,6	0,6	0,9	1,1	2,8	3,8	2,4

g. Produksjon pr. innbyggjar

Folketalet i Finnmark er lite, men sett i høve til jordbruksarealet er det ingen fylke (bortsett frå Oslo) som har større folketal.

Potetavlinga pr. innbyggjar har variert mellom 15 og 40 kg pr. år. Lågaste avlinga hadde ein for åra 1970-72. Då var avlinga pr. innbyggjar i Finnmark berre 8 prosent av avlinga pr. innbyggjar for heile landet.

Kjøtproduksjonen pr. innbyggjar auka frå vel 8 kg i 1927-28 til vel 14 kg i 1964. I 1969 var kjøtproduksjonen pr. innbyggjar igjen kome ned på vel 8 kg, og utgjorde då under halvparten av produksjonen pr. innbyggjar for heile landet. Fleskeproduksjonen har ved dei fleste produksjonsteljingane lege under 0,5 kg pr. person.

Mjølkeproduksjonen auka frå 125 kg pr. innbyggjar i 1927-28 til 233 kg i 1964. I 1969 var mjølkeproduksjonen 196 kg pr. person i Finnmark mot 450 kg pr. person for heile landet. Berre Aust-Agder hadde då mindre mjølkeproduksjon pr. innbyggjar.

Produksjonen av egg pr. innbyggjar auka frå 0,1 kg i 1927-28 til 3,8 kg i 1964. I 1969 var produksjonen 2,4 kg mot gjennomsnittleg 9,7 kg for heile landet.

SAMANDRAG

Jordbruksproduksjonen i Noreg har endra seg mykje frå 1925 til i dag. Ettersom tilhøva under krigen 1940-1945 var spesielle, er periodane 1925-1939 og 1946-1972 (73) analyserte kvar for seg.

I førkrigsperioden var det ein viss auke i jordbruksarealet (eksklusiv utslåttar) på grunn av nydyrkning, medan naturenga blei redusert. Forholdet mellom open åker og eng heldt seg nokså nær konstant. Rundt 18 prosent av jordbruksarealet blei nytta til korn.

Avlingsnivået pr. dekar viste trendmessig auke for korn og engvekstar, medan det heller var nedgang i avlingsnivået for rotvekstar og potet. Pr. innbyggjar blei det i førkrigsperioden dyrka 115-135 kg korn og vel 300 kg potet pr. år.

Talet på kyr, sau, svin og høns var aukande i førkrigsperioden, medan talet på geit var på det høgste midt i perioden.

Mjølkemengda pr. ku viste svak auke, og ein reknar med at også slaktevekta for ku viste svak auke. Det ligg elles ikkje føre sikre tal for utviklinga av slaktevekter og utviklinga av eggmengd pr. høne. Totalproduksjonen av husdyrprodukt var stort sett aukande i perioden. Pr. innbyggjar blei det produsert 19-22 kg kjøt, 11-16 kg flesk, 440-520 kg mjølk og 5,8-7,5 kg egg pr. år.

I etterkrigsperioden auka jordbruksarealet fram til først i 1950-åra. Seinare har jordbruksarealet minka, og særleg mykje dei siste 5-10 åra. Korndyrkinga har auka mykje i etterkrigstida. Dei første åra etter krigen blei ca. 15 prosent av jordbruksarealet nytta til korn og i 1973 ca. 31 prosent.

Avlingane pr. dekar har trendmessig auka mykje sterkare etter krigen enn før krigen. Dette gjeld særleg for potet, rotvekstar og engvekstar som hadde forholdsvis ugunstig avlingsutvikling før krigen. Pr. innbyggjar har kornavlingane auka frå vel 100 kg like etter krigen til over 200 kg dei siste åra. Det aller meste av kornet går til dyrefør. Av poteter blei det dyrka mellom 350 og 400 kg pr. innbyggjar dei første etterkrigsåra og mindre enn 200 kg dei siste åra.

Talet på kyr og geiter har vist minkande tendens i heile etterkrigstida. Sauetalet har gått i bølgjer medan talet på svin og høns har auka i heile perioden. Slaktevekta på ku auka gjennomsnittleg frå 156 kg til 204 kg frå 1949 til 1969. Slaktevekta på sau auka frå 25 kg til 28 kg i same tidsrommet, men dette har ikkje gitt seg utslag på slaktevekta pr. lam. Derimot er det blitt fleire lam pr. vaksen sau slik at produksjonen av lammekjøt pr. sau har auka. Slaktevekta av svin har gått nedover og dette heng saman med marknadskrava til svineslakt. Mjølkemengda pr. ku er nesten dobla frå 1949 til 1969. Den var i gjennomsnitt 2 092 kg pr. ku i 1949 og 4 027 kg i 1969. Eggmengda pr. høne auka frå 7,3 kg i 1949-50 til 9,9 kg i 1969. I det heile har avdråtten pr. husdyr auka mykje sterkare i etterkrigsperioden enn i førkrigsperioden.

Totalproduksjonen av kjøt har vore aukande i etterkrigsperioden. Dette gjeld i første rekke storfekkjøt der produksjonen har auka frå 37 000 tonn i 1949-50 til 55 000 tonn i 1969. Produksjonen av sauekjøt var på det høgste midt i 1960-åra med 19 000 tonn.

Produksjonen av flesk har auka sterkt i etterkrigsperioden. I 1949-50 blei det produsert 43 000 tonn og i 1969 nær 67 000 tonn.

Produksjonen av kumjølk var litt mindre i 1950-åra enn i 1949-50. Seinare har produksjonen vist litt auke, og i 1969 blei det registrert 1 736 000 tonn. Dette er det meste ein har hatt ved noka produksjonstelling.

Produksjonen av geitemjølk har gått litt opp og ned, men var i 1969 på 29 000 tonn. Dette er det meste som er registrert etter krigen.

Produksjonen av egg har auka gjennom etterkrigsperioden og var i 1969 på 37 000 tonn.

Pr. innbyggjar er det i etterkrigsperioden produsert 16-20 kg kjøt, 13-17 kg flesk, 440-500 kg mjølk og 8,2-9,7 kg egg pr. år.

Den sterke auken i husdyrproduksjonen etter krigen kjem av aukande avdråttsevne hos dyra, større fôrforbruk og meir konsentrert fôr pr. dyr. Først i 1950-åra importerte vi årleg 330 mill.

fôreiningar kraftfôr, medan vi i åra 1970-72 importerte om lag det dobbelte. Heimavla kraftfôr av korn auka i same tidsrom frå 230 mill. fôreiningar til 620 mill. fôreiningar, medan forbruket av norskprodusert animalsk kraftfôr gjekk ned frå vel 200 mill fôreiningar til vel 100 mill. fôreiningar. Det totale kraftfôrforbruk var i 1970-72 ca. 1 400 mill. fôreiningar årleg. Til samanlikning ligg kornforbruket beinveges til folkemat på under 300 mill. fôreiningar årleg.

Av korn til folkemat blir om lag heile forbruket importert. For kjøt, flesk og egg har produksjonen stort sett dekka innalandsk behov, men det har heile tida vore noko eksport og import for å regulere marknaden. Både før krigen og frå slutten av 1960-åra har likevel importen av kjøt vore vesentleg større enn eksporten. Av mjølkeprodukt, særleg ost har vi hatt ein vesentleg nettoeksport.

Jordbruksproduksjonen er ulikt fordelt geografisk, både totalt og enda meir når det gjeld dei enkelte produkt. Kornproduksjonen er særleg konsentrert om Østfold, Akershus, Hedmark og Vestfold, men også Oppland, Buskerud og Trøndelagsfylka dyrkar mykje korn. Potetdyrkninga er lengst framme i Hedmark og Oppland, men også Nord-Trøndelag og Rogaland dyrkar forholdsvis mykje.

I husdyrproduksjonen står Rogaland i ei særstilling. Der produserer dei langt meir enn i noko anna fylke både av kjøt, flesk, mjølk og egg. Elles produserer Oppland og Trøndelagsfylka forholdsvis mykje storfekjøt og Hordaland og Sogn og Fjordane mykje saupekjøt. Østfold, Hedmark og Oppland produserer mykje flesk og Østfold, Akershus og Hordaland produserer mykje egg.

Kring 1925 var det mindre differensiering i produksjonen enn no. Både kornproduksjonen og husdyrproduksjonen var då jamnare fordelt over heile landet enn no. Derimot kunne det tidlegare vere større skilnad enn no i avdrâtsnivået frå fylke til fylke. Særleg var dette tilfelle for mjølkeyr der storleiken på kyrne og mjølkemengd pr. dyr varierte mykje. Det var i første rekkje Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Nordland som hadde små kyr og låg avdrått pr. dyr.

ENGLISH SUMMARY

The purpose of this analysis has been to obtain some insight into the level and development of the production of principal agricultural products. The analysis has been carried on for the country as a whole as well as for each of the counties. In total the counties number 18, Akershus and Oslo being treated as a unit.

The time period treated in the analysis is from 1925 to 1972 and in some cases to 1973. The year 1925 has been chosen as a starting point because the existing series for yield and crops statistics date from that year. The wartime period 1940-45 is excluded from the analysis owing to the fact that the situation for agricultural production was extraordinary in this period.

The analysis is mainly based on 4 series of data:

1. Complete agricultural censuses (decennial)
2. Sample agricultural surveys (annually)
3. Yield and crop statistics (annually)
4. Production statistics for animal products 1927-28 and quinquennial from 1949-50.

Data from series where annual data exist are given in the tables as 5-year averages. These refer to area, yield, crop and livestock statistics.

The yearly yield per decare of different crops fluctuates heavily. The 5-year averages smooth out the ups and downs in the yield level. A more adequate measure for the trend of yield per decare (y) may be a linear or quadratic regression:

$$y = a + bx$$

$$y = a + bx + cx^2$$

with the year number (x) as independent variable and yield per decare as dependent variable. The coefficients a , b and c from these equations have been calculated as least-squares estimates.

Statistics for production per animal and total animal production can only be given for the years of enumeration.

The agricultural production has during the period of analysis undergone significant changes. In the pre-war period, the agricultural area increased due to cultivation of new land. The area of low productive natural meadows decreased. Approximately 18 per cent of the agricultural area was used for grain. The trend was towards higher yield for grain and meadows while the yield rather decreased for potatoes and fodder roots. The per head production of grain was 115-135 kilos a year and of potatoes about 300 kilos a year.

The number of cows, sheep, pigs and hens increased in the pre-war period while the number of goats was at its highest level in the middle of the period.

The production of milk per cow showed a modest increase and probably also the carcass weight of milk cows increased slowly. Otherwise representative data for carcass weights of different livestock do not exist for the pre-war period. The same is true for production of eggs per laying hen.

The total production of livestock products in general increased during the pre-war period. Per head the production of meat (cattle, sheep, goat and horse) was 19-22 kilos a year, of pork 11-16 kilos, of milk 440-520 kilos and the production of eggs 5.8-7.5 kilos a year.

In the post-war period the agricultural area increased till the early fifties. Later on the agricultural area has been decreasing and more rapidly the latest 5-10 years.

The cultivation of grain has increased rapidly. In the early post-war years 15 per cent of the agricultural area was used for grain as against 31 per cent in 1973.

The yield level per decare of different crops has been increasing at a far higher rate after the war than before 1940. This applies particularly to potatoes, fodder roots and meadows which showed an unfavourable trend in the pre-war period.

The grain crop per head has increased from approx. 100 kilos a year just after the war to more than 200 kilos a year during the latest years. The potato crop level in the first post-war years was 350-400 kilos per head as against less than 200 kilos in the most recent years.

The number of cows and goats has fallen moderately during the post-war period, while the number of sheep has varied more up and down. The number of pigs and hens has increased during the whole period.

The average carcass weight of cows increased from 156 kilos in 1949 to 204 kilos in 1969. The average carcass weight of sheep increased in the same period from 25 to 28 kilos, but the carcass weight of lambs was unchanged. The carcass weight of pigs has fallen due to market demand for pork with less fat. The average milk yield per cow has doubled from 2 092 kilos in 1949 to 4 027 kilos in 1969, while the egg production per laying hen increased from 7.3 kilos in 1949 to 9.9 kilos in 1969. As a whole the yield has increased at a higher rate in the post-war period than in the pre-war period.

The aggregate production of meat has been increasing in the post-war period. This is true mainly of the beef and veal production, which increased from 37 000 metric tons in 1949-50 to 55 000 metric tons in 1969. Production of mutton was at its highest in the mid-sixties with 19 000 metric tons annually.

The aggregate production of pork has increased significantly in the post-war period with 43 000 metric tons in 1949-50 and 67 000 metric tons in 1969.

The production of cows milk was slightly less in the fifties than in 1949-50. Later the production has been increasing and in 1969 amounted to 1 736 000 metric tons. The production curve for goats milk shows ups and downs. In 1969 the production was 29 000 metric tons which is the highest quantity registered in the post-war period.

The production of eggs has been increasing in the post-war period and in 1969 amounted to 29 000 metric tons.

In the post-war period the per head production of animal products amounts to 16-20 kilos of meat, 13-17 kilos of pork, 440-500 kilos of milk and 8.2-9.7 kilos of eggs.

In addition to animals with higher production capacity the higher yield per animal in the post-war period is due to higher feed consumption and a higher proportion of concentrated feed in the diet. In the early fifties the annual import was 330 mill. fodder units of concentrates as against twice as much 20 years later. Home production of concentrates from grain increased in the same time period from 230 mill. fodder units to 620 mill. fodder units while home produced concentrates of animal origin fell from a little more than 200 mill. fodder units to approximately half the amount. The total livestock consumption of concentrates was in 1970-73 approx. 1 400 mill. fodder units as compared to 300 mill. units used for direct human consumption.

Grain for direct human consumption is almost exclusively imported. The production of meat, pork and eggs is about equal to home consumption, but some export and import have taken place in order to regulate the market. Both in the pre-war period and from the late sixties the import has, all the same, largely surpassed the export. Of milk products, especially cheese, there has been a considerable surplus export.

The production of agricultural products is unevenly geographically distributed. The production of grain is mainly centred around the counties Østfold, Akershus and Hedmark, however also Vestfold, Oppland, Buskerud, Sør-Trøndelag and Nord-Trøndelag have a significant grain production. Hedmark and Oppland are the main producers of potatoes but also Nord-Trøndelag and Rogaland are important potato-growing counties.

In animal husbandry Rogaland plays a completely dominant role. In this county the production of meat etc. surpasses that of any other county. Oppland, Sør-Trøndelag and Nord-Trøndelag also produce a great deal of beef and veal. Hordaland and Sogn og Fjordane have a rather great production of mutton. Østfold, Hedmark and Oppland produce a great deal of pork and Østfold, Akershus and Hordaland are important egg-producing counties.

Further back in the time period under investigation agricultural production was less differentiated among the counties. All kinds of products were more evenly produced all over the country. On the other side there were formerly greater differences in the yield level per unit from county to county. This was especially true for cows where both the size of the animals and milk yield per cow showed great differentiation.

Publikasjoner sende ut fra Statistisk Sentralbyrå
siden 1. juli 1973

*Publications issued by the Central Bureau of Statistics
since 1 July 1973*

I serien Norges offisielle statistikk (NOS):

Rekkje XII Boktrykk 1973
Nr. 276 Statistisk årbok 1973 Statistical Yearbook of Norway Sidelall 477 Pris kr. 15,00

Rekkje A	Offsettrykk 1973
Nr. 540	Jordbrukssteljinga 20. juni 1969 VII Oversikt Census of Agriculture VII General Survey Sidelall 191 Pris kr. 9,00
- 541	Varehandelsstatistikk 1971 Wholesale and Retail Trade Statistics Sidelall 103 Pris kr. 8,00
- 542	Formuessstatistikk 1970 Personlige inntektstakere og husholdninger Property Statistics Personal Income Earners and Households Sidelall 71 Pris kr. 8,00
- 543	Inntektsstatistikk 1970 Personlige inntektstakere og husholdninger Income Statistics Personal Income Earners and Households Sidelall 119 Pris kr. 9,00
- 544	Folkeavstemningen om EF II The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC II Sidelall 115 Pris kr. 9,00
- 545	Finansinstitusjoner 1971 Financial Institutions Sidelall 117 Pris kr. 9,00
- 546	Lønnsstatistikk for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1972 Wage Statistics for Workers in Mining and Manufacturing Sidelall 31 Pris kr. 7,00
- 547	Barneomsorg 1971 Child Welfare Statistics Sidelall 61 Pris kr. 7,00
- 548	Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutefart november 1972 Wage Statistics for Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade Sidelall 33 Pris kr. 5,00
- 549	Undervisningsstatistikk Vaksenopplæring og folkeopplysning 1970 Educational Statistics Adult Education and Popular Education Sidelall 51 Pris kr. 7,00
- 550	Kriminalstatistikk Fanger 1971 Criminal Statistics Prisoners Sidelall 59 Pris kr. 8,00
- 551	Sosialhjelpestatistikk 1970 Social Care Statistics Sidelall 71 Pris kr. 8,00
- 552	Folketallet i kommunene 1972-1973 Population in Municipalities Sidelall 39 Pris kr. 7,00
- 553	Hotellstatistikk 1972 Hotel Statistics Sidelall 67 Pris kr. 7,00
- 554	Helsestatistikk 1971 Health Statistics Sidelall 79 Pris kr. 8,00
- 555	De offentlige sektorers finansiering 1968-1970 Public Sector Finances Sidelall 61 Pris kr. 8,00
- 556	Statistikk over lavinntektsgrupper 1970 Statistics on Low Income Groups Sidelall 135 Pris kr. 9,00
- 557	Kreditmarkedstatistikk 1970-1971 Credit Market Statistics Sidelall 271 Pris kr. 11,00
- 558	Undervisningsstatistikk Gymnaseksamen 1970 Educational Statistics Matriculation Examinations Sidelall 65 Pris kr. 8,00
- 559	Fiskeritellingen 1. oktober 1971 I Tallet på fiskere, deltagende i fiske m.v. Fishery Census I Number of Fishermen, Participation in Fishery etc. Sidelall 137 Pris kr. 9,00
- 560	Utenrikshandel 1972 I External Trade I Sidelall 233 Pris kr. 11,00
- 561	Veitrafikkulykker 1972 Road Traffic Accidents Sidelall 65 Pris kr. 8,00
- 562	Arbeidsmarkedstatistikk 1972 Labour Market Statistics Sidelall 75 Pris kr. 8,00
- 563	Jaktstatistikk 1972 Hunting Statistics Sidelall 71 Pris kr. 7,00
- 564	Skogavvirkning til salg og industriell produksjon 1971-1972 Roundwood Cut for Sale and Industrial Production Sidelall 55 Pris kr. 7,00
- 565	Undervisningsstatistikk Fag- og yrkesskoler og høgskoler 1. oktober 1971 Educational Statistics Vocational Schools and Colleges Sidelall 139 Pris kr. 8,00
- 566	Lønnsstatistikk 1972 Wage Statistics Sidelall 67 Pris kr. 8,00
- 567	Kommunerekneskapar 1971 Municipal Accounts Sidelall 121 Pris kr. 9,00
- 568	Utdanningsstatistikk Folkehøgskolar, realskolar og gymnas 1. oktober 1972 Educational Statistics Folk High Schools and Secondary Schools Sidelall 67 Pris kr. 8,00
- 569	Folkeavstemningen om EF III The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC III Sidelall 81 Pris kr. 8,00
- 570	Alkoholstatistikk 1972 Alcohol Statistics Sidelall 43 Pris kr. 7,00
- 571	Utenrikshandel 1972 II External Trade II Sidelall 253 Pris kr. 11,00
- 572	Jordbruksstatistikk 1972 Agricultural Statistics Sidelall 105 Pris kr. 9,00
- 573	Skattestatistikk 1971 Kommuner og handelsdistrikter Tax Statistics Municipalities and Trade Districts Sidelall 97 Pris kr. 9,00
- 574	Lønnsstatistikk for kommunale arbeidstakere pr. 1. januar 1973 Wage Statistics for Local Government Employees Sidelall 79 Pris kr. 8,00
- 575	Sivilrettsstatistikk 1972 Civil Judicial Statistics Sidelall 31 Pris kr. 7,00
- 576	Undervisningsstatistikk Avsluttet utdanning 1971-72 Educational Statistics Education Finished Sidelall 149 Pris kr. 9,00
- 577	Flyttestatistikk 1972 Migration Statistics Sidelall 65 Pris kr. 8,00
- 578	Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1972 Population by Age and Marital Status Sidelall 109 Pris kr. 8,00
- 579	Lønnsstatistikk for ansatte i varehandel 1. mars 1973 Wage Statistics for Employees in Wholesale and Retail Trade Sidelall 75 Pris kr. 8,00

Rekkje A

Offsettrykk 1973 (framh.)

- Nr. 580 Skattestatistikk 1971 *Tax Statistics* Sidelall 125 Pris kr. 9,00
 - 581 Veterinærstatistikk 1972 *Veterinary Statistics* Sidelall 71 Pris kr. 8,00
 - 582 Fiskeritellingen 1. oktober 1971 II Tallet på fiskebåter, deltagning i fiske m.v.
Fishery Census II Number of Fishing Boats, Participation in Fishery etc. Sidelall 135
 Pris kr. 9,00
 - 583 Bøndenes inntekt og formue 1971 *The Holders' Income and Property* Sidelall 51
 Pris kr. 8,00
 - 584 Skogstatistikk 1972 *Forestry Statistics* Sidelall 139 Pris kr. 9,00
 - 585 Kriminalstatistikk Forbrytelser etterforsket av politiet 1972 *Criminal Statistics*
Crimes Investigated by the Police Sidelall 73 Pris kr. 8,00
 - 586 Folkemengdens bevegelse 1972 *Vital Statistics and Migration Statistics* Sidelall 57
 Pris kr. 8,00
 - 587 Undervisningsstatistikk Vaksenopplæring og folkeopplysning 1971 *Educational Statistics*
Adult Education and Popular Education Sidelall 55 Pris kr. 7,00
 - 588 Byggearrealstatistikk 1972 *Building Statistics* Sidelall 101 Pris kr. 8,00
 - 589 Statistisk fylkeshefte 1973 Østfold Sidelall 169 Pris kr. 9,00
 - 590 Statistisk fylkeshefte 1973 Hedmark Sidelall 159 Pris kr. 9,00
 - 591 Statistisk fylkeshefte 1973 Oppland Sidelall 177 Pris kr. 9,00
 - 592 Statistisk fylkeshefte 1973 Vestfold Sidelall 163 Pris kr. 9,00
 - 593 Statistisk fylkeshefte 1973 Telemark Sidelall 161 Pris kr. 9,00
 - 594 Statistisk fylkeshefte 1973 Aust-Agder Sidelall 163 Pris kr. 9,00
 - 595 Statistisk fylkeshefte 1973 Vest-Agder Sidelall 147 Pris kr. 9,00
 - 596 Statistisk fylkeshefte 1973 Møre og Romsdal Sidelall 213 Pris kr. 9,00
 - 597 Statistisk fylkeshefte 1973 Sør-Trøndelag Sidelall 177 Pris kr. 9,00
 - 598 Statistisk fylkeshefte 1973 Nord-Trøndelag Sidelall 171 Pris kr. 9,00
 - 599 Statistisk fylkeshefte 1973 Finnmark Sidelall 163 Pris kr. 9,00
 - 600 Sosial hjemmehjelp 1972 *Social Home-Help Services* Sidelall 37 Pris kr. 7,00
 - 601 Laks- og sjøaurefiske 1972 *Salmon and Sea Trout Fisheries* Sidelall 61 Pris kr. 8,00
 - 602 Elektrisitetsstatistikk 1972 *Electricity Statistics* Sidelall 51 Pris kr. 8,00
 - 603 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart Mars 1973 *Wage Statistics for Seamen*
on Ships in Ocean Transport Sidelall 37 Pris kr. 7,00
 - 604 Undervisningsstatistikk Gymnaseksamten 1971 *Educational Statistics Matriculation Examinations*
 Sidelall 73 Pris kr. 8,00
 - 605 Sosialhjelpestatistikk 1971 *Social Care Statistics* Sidelall 69 Pris kr. 8,00
 - 606 Stortingsvalget 1973 I *Storting Elections I* Sidelall 143 Pris kr. 9,00

Rekkje XII

Boktrykk 1974

- Nr. 277 Økonomisk utsyn over året 1973 *Economic Survey* Sidelall 166 Pris kr. 15,00

Rekkje A

Offsettrykk 1974

- Nr. 607 Psykiatriske sykehus 1972 *Mental Hospitals* Sidelall 55 Pris kr. 7,00
 - 608 Rutebilstatistikk 1972 *Scheduled Road Transport* Sidelall 41 Pris kr. 7,00
 - 609 Dødsårsaker 1972 *Causes of Death* Sidelall 87 Pris kr. 8,00
 - 610 Finansinstitusjoner 1972 *Financial Institutions* Sidelall 115 Pris kr. 9,00
 - 611 Lønnsstatistikk for ansatte i helsevesen og barneomsorg 1. mai 1973 *Wage Statistics of*
Employees in Health Services and Child Nursing Sidelall 93 Pris kr. 8,00
 - 612 Sykehusstatistikk 1972 *Hospital Statistics* Sidelall 37 Pris kr. 7,00
 - 613 Stortingsvalget 1973 II *Storting Elections II* Sidelall 65 Pris kr. 8,00
 - 614 Lønnsstatistikk for funksjonærer i forsikringsvirksomhet 1. september 1973 *Wage Statistics*
for Salaried Employees in Insurance Activity Sidelall 39 Pris kr. 7,00
 - 615 Publikasjoner i serien Norges offisielle statistikk 1950-1973 *Publications in the Series*
Norwegian Official Statistics Sidelall 25 Pris kr. 5,00
 - 616 Lønnsstatistikk for funksjonærer i bankvirksomhet 1. september 1973 *Wage Statistics for*
Bank Employees Sidelall 43 Pris kr. 7,00
 - 617 Flyttmotivundersøkelsen 1972 *Survey of Migration Motives* Sidelall 167 Pris kr. 9,00
 - 618 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutefart november 1973 *Wage Statistics for*
Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade Sidelall 27 Pris kr. 7,00
 - 619 Utdanningsstatistikk Grunnskoler 1. oktober 1972 *Educational Statistics Primary Schools*
 Sidelall 79 Pris kr. 8,00
 - 620 Regnskapsstatistikk 1972 Engroshandel *Statistics of Accounts Wholesale Trade*
 Sidelall 53 Pris kr. 8,00
 - 621 Regnskapsstatistikk 1972 Bergverksdrift og industri *Statistics of Accounts Mining and*
Manufacturing Sidelall 71 Pris kr. 7,00
 - 622 Sjøulykkesstatistikk 1973 *Marine Casualties* Sidelall 57 Pris kr. 8,00
 - 623 Lønnsstatistikk for ansatte i jordbruk, gartnerier og hagebruk september 1973 *Wage*
Statistics for Workers and Salaried Employees in Agriculture and Horticulture
 Sidelall 39 Pris kr. 7,00
 - 624 Lønnsstatistikk for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1973 *Wage Statistics*
for Workers in Mining and Manufacturing Sidelall 29 Pris kr. 7,00

Rekkje A

Offsettrykk 1974 (framh.)

- Nr. 625 Samferdselsstatistikk 1972 *Transport and Communication Statistics* Sidelall 167 Pris kr. 9,00
 - 626 Barneomsorg 1972 *Child Welfare Statistics* Sidelall 55 Pris kr. 7,00
 - 627 Hotellstatistikk 1973 *Hotel Statistics* Sidelall 61 Pris kr. 7,00
 - 628 Bygge- og anleggsstatistikk 1972 *Construction Statistics* Sidelall 43 Pris kr. 7,00
 - 629 Arbeidsmarkedstatistikk 1973 *Labour Market Statistics* Sidelall 97 Pris kr. 8,00
 - 630 Folketallet i kommunene 1973-1974 *Population in Municipalities* Sidelall 41 Pris kr. 7,00
 - 631 Lønnsstatistikk for statens embets- og tjenestemenn 1. oktober 1973 *Wage Statistics for Central Government Employees* Sidelall 77 Pris kr. 8,00
 - 632 Fiskeritellingen 1. oktober 1971 III *Fiskeredskap og sjøhus Fiskebåtenes eierforhold, verdi m.v., drivstoff og fangst* *Fiskernes inntekt og formue Fishery Census III Fishing Gear and Sheds Ownership and Value etc., Fuel and Catch of the Fishing Boats Income and Property of the Fishermen.* Sidelall 113 Pris kr. 9,00
 - 633 Helsestatistikk 1972 *Health Statistics* Sidelall 95 Pris kr. 8,00
 - 634 Utdanningsstatistikk Vaksenopplæring og folkeopplysning 1972-73 *Educational Statistics Adult Education and Popular Education* Sidelall 61 Pris kr. 7,00
 - 635 Lønnsstatistikk for arbeidere i offentlig anleggsvirksomhet 3. kvartal 1973 *Wage Statistics for Workers in Public Construction Activity* Sidelall 35 Pris kr. 7,00
 - 637 Statistisk fylkeshefte 1973 Buskerud Sidelall 163 Pris kr. 9,00
 - 638 Statistisk fylkeshefte 1973 Rogaland Sidelall 183 Pris kr. 9,00
 - 640 Statistisk fylkeshefte 1973 Sogn og Fjordane Sidelall 175 Pris kr. 9,00
 - 642 Statistisk fylkeshefte 1973 Troms Sidelall 169 Pris kr. 9,00
 - 643 Kriminalstatistikk Reaksjoner 1972 *Criminal Statistics Sanctions* Sidelall 71 Pris kr. 7,00
 - 644 Skogavirkning til salg og industriell produksjon 1972-73 *Roundwood Cut for Sale and Industrial Production* Sidelall 55 Pris kr. 7,00
 - 645 Varehandelsstatistikk 1972 *Wholesale and Retail Trade Statistics* Sidelall 103 Pris kr. 8,00
 - 646 Jaktstatistikk 1973 *Hunting Statistics* Sidelall 67 Pris kr. 7,00
 - 647 Industristatistikk 1972 *Industrial Statistics* Sidelall 221 Pris kr. 9,00
 - 648 Lønnsstatistikk 1973 *Wage Statistics* Sidelall 81 Pris kr. 8,00
 - 649 Flyttestatistikk 1973 *Migration Statistics* Sidelall 75 Pris kr. 8,00
 - 650 Sivilrettsstatistikk 1973 *Civil Judicial Statistics* Sidelall 41 Pris kr. 7,00
 - 651 Utenrikshandel 1973 I *External Trade I* Sidelall 253 Pris kr. 11,00
 - 652 Utdanningsstatistikk Avsluttet utdanning 1972-73 *Educational Statistics Education Finished* Sidelall 129 Pris kr. 9,00
 - 653 Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1973 *Population by Age and Marital Status* Sidelall 145 Pris kr. 8,00
 - 654 Alkoholstatistikk 1973 *Alcohol Statistics* Sidelall 41 Pris kr. 7,00
 - 655 Bøndenes inntekt og formue 1972 *The Holders' Income and Property* Sidelall 53 Pris kr. 8,00
 - 656 Kriminalstatistikk Forbrytelser etterforsket av politiet 1973 *Criminal Statistics Crimes Investigated by the Police* Sidelall 73 Pris kr. 8,00
 - 657 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart mars 1974 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Ocean Transport* Sidelall 31 Pris kr. 7,00
 - 659 Markedstall Folke- og boligtellering 1970 *Market Data Population and Housing Census* Sidelall 139 Pris kr. 9,00
 - 661 Undervisningsstatistikk Universiteter og høgskoler Høstsemesteret 1971 *Educational Statistics Universities Autumn Term* Sidelall 163 Pris kr. 8,00
 - 662 Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 II *The Time Budget Survey II* Sidelall 73 Pris kr. 8,00
 - 663 Lønnsstatistikk for ansatte i varehandel 1. mars 1974 *Wage Statistics for Employees in Wholesale and Retail Trade* Sidelall 31 Pris kr. 8,00

I serien Artikler fra Statistisk Sentralbyrå (ART):

- Nr. 55 Prognos for de langsiktige endringer i sammensetningen av det private konsum *Long Term Forecasts for the Changes in the Composition of the Private Consumption* Sidelall 71 Pris kr. 8,00
 - 56 Inhomogeneous Semi-Markov Processes, Select Actuarial Tables and Duration-Dependence in Demography *Inhomogene semimarkovprosesser, selekte aktuarietabeller og varighetsavhengighet i demografi* Sidelall 54 Pris kr. 8,00
 - 57 Revisjon av indeksene for utenrikshandelen *Revision of Indices for Foreign Trade* Sidelall 47 Pris kr. 7,00

I serien Artikler frå Statistisk Sentralbyrå (ART) (framh.):

- Nr. 58 Statistisk Sentralbyrås utvalgsundersøkelser: Elementer av det matematiske grunnlaget
The Sample Surveys of the Central Bureau of Statistics of Norway: Basic Mathematical Elements Sidelall 59 Pris kr. 8,00
- 59 Aktuelle skattetall 1973 *Current Tax Data* Sidelall 63 Pris kr. 8,00
- 60 Om oppstilling og bruk av regionalt nasjonalregnskap *Construction and Use of Regional National Accounts* Sidelall 74 Pris kr. 7,00
- 61 Levels of Error in Population Forecasts *Usikkerhetsnivåer ved befolkningsprognosør*
 Sidelall 46 Pris kr. 8,00
- 62 Statistisk Sentralbyrås regionale befolkningsframskrivingar Nåværende opplegg og
 utviklingsplaner 1974 *The Regional Population Projections of the Central Bureau of Statistics of Norway Current Procedure and Plans for the Future* Sidelall 25 Pris kr. 7,00
- 63 Estimering av makro-konsumfunksjoner for etterkrigstiden: Metodespørsmål og empiriske resultater *Estimating Aggregate Consumption Functions for the Post-War Period: Methodological Problems and Empirical Results* Sidelall 84 Pris kr. 8,00
- 64 Hvem har nytte av forbrukerservice? *To Whose Benefit is the Consumer Service?*
 Sidelall 22 Pris kr. 5,00
- 65 Bosettingskart over Norge 1970: Grunnlag, innhold og bruk *Map of the Population Distribution of Norway: Basis, Contents and Use* Sidelall 43 Pris kr. 7,00
- 66 Etterhåndsstratifisering og estimering innen del-bestander *Post-Stratification and Estimation within Subpopulations* Sidelall 49 Pris kr. 7,00
- 67 Klassifisering av kommunene i Norge 1974 *Classification of the Municipalities of Norway*
 Sidelall 56 Pris kr. 7,00
- 68 Estimating the Flexibility of the Marginal Utility of Money: An Errors-in-Variables Approach
Estimering av pengenes grensenyttefleksibilitet: et opplegg med feil i de variable
 Sidelall 18 Pris kr. 5,00

I serien Statistiske analyser (SA):

- Nr. 6 Lønnsstruktur og lønnsutvikling 1960-1971 *Wage Structure and Wage Development* Sidelall 101
 Pris kr. 9,00
- 7 Driftsformer i jordbruket *Types of Farming* Sidelall 99 Pris kr. 8,00
- 8 Produktjonsutviklinga i jordbruket 1925-1972 *Trend in Agricultural Production* Sidelall 223
 Pris kr. 9,00

Utvale publikasjonar i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)
Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)

- Nr. 4 Innføring i maskinregning. Hefte 1. Addisjonsmaskiner
" 5 Innføring i maskinregning. Hefte 2. Kalkulasjonsmaskiner
" 8 Framlegg til nordisk statistisk terminologi
" 9 Standard for næringsgruppering
" 13 Standard for handelsområder
" 19 Varenomenklatur for industristatistikken
" 22 Statistisk testing av hypoteser ved regresjonsberegninger
" 23 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk
" 24 Standard for gruppering av sykdommer - skader - dødsårsaker i offentlig norsk statistikk
" 26 Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen
" 27 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk. Fra Forbruksundersøkelsen 1958
" 28 Standard for utdanningsgruppering i offentlig norsk statistikk
" 29 Norsk-Engelsk ordliste
" 30 Lov, forskrifter og overenskomst om folkeregistrering
" 32 Konsumprisindeksens representantvarer. Gruppering etter leveringssektor og art

1998-00-000

Facebook's privacy settings you have to switch to. Go to
the [Privacy Settings](#) tab.